Digitaliseret af | Digitised by

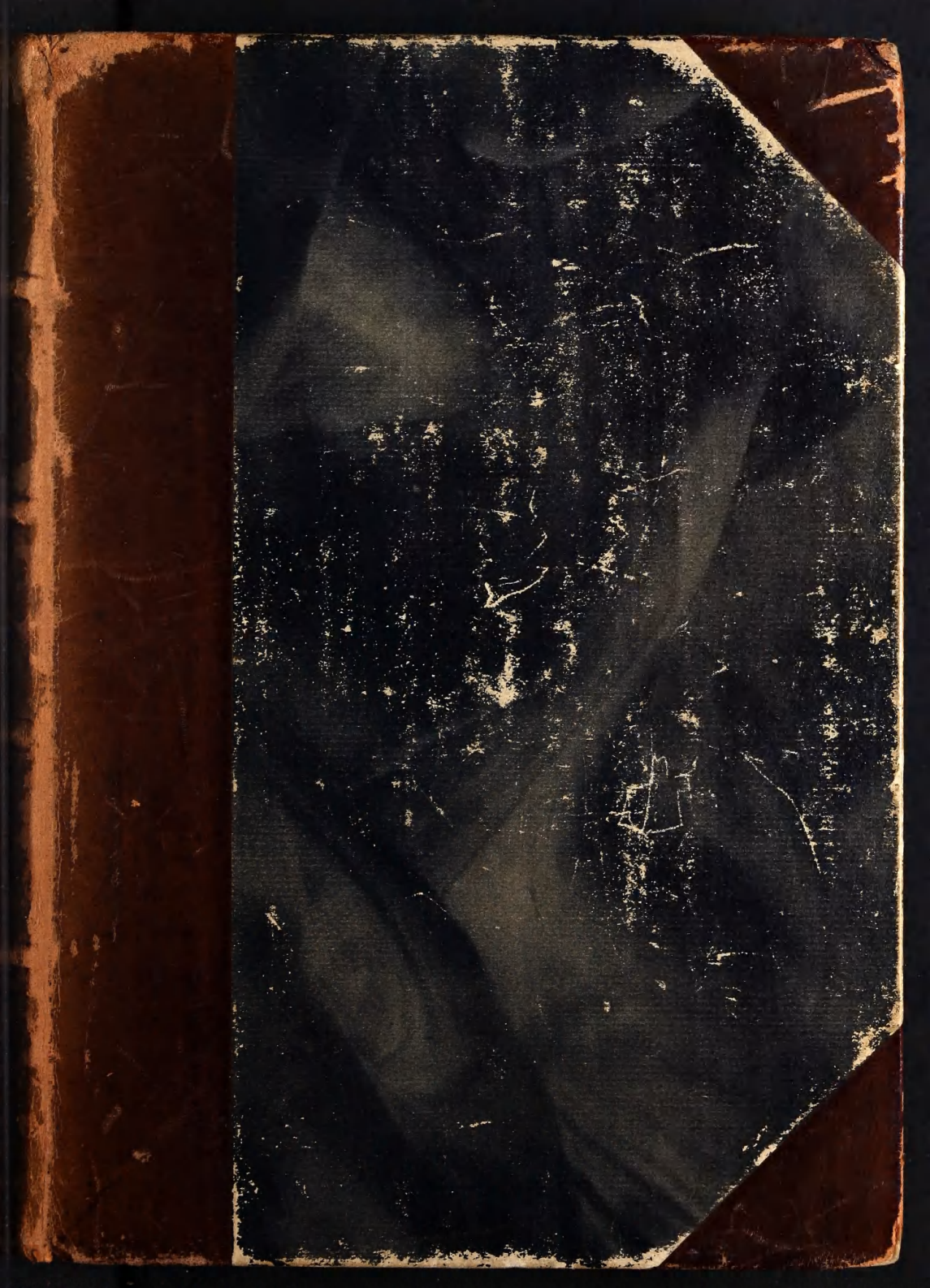
Forfatter(e) | Author(s):	Pontoppidan, Henrik.
Titel | Title:	De dødes Rige.
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	2. Udg.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kbh. : Gyldendal, 1917
Fysiske størrelse | Physical extent:	2 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57, 237

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130009866311

HENRIK PONTOPPIDAN

DE DØDES RIGE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

DE DØDES RIGE

FØRSTE BIND

Lyng. L1364

HENRIK PONTOPPIDAN

DE DØDES RIGE

ANDEN UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXVII

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

FØRSTE BOG

TORBEN OG JYTTE

I.

Der var gaaet tre Aar siden den Septemberdag, da den unge Godsejer Torben Dihmer vendte hjem fra et udenlandsk Badested saa ilde tilredt af en Hjertesygdom, at han ikke kunde hjælpe sig selv ud af Vognen. To Mand maatte lede ham op til Sovekammeret, og paa Vejen derind vendte Øjnene sig i Hovedet paa ham, saa man tænkte, at han var død med det samme. Men da han vaagnede af sin Afmagt, saae han sig omkring med sit gode Smil og sagde:

„Saa slap jeg alligevel hjem til Favsingholm!"

Det gamle, østjyske Herresæde laa bag en tilgroet Vig af Fjorden og spejlede sine røde Mure og sit kullede Tegltag i en Sump, der var Resterne af en Borggrav. Siden hans Far kom ulykkeligt af Dage, havde kun Avlsgaarden været beboet. Han var dengang en tolvaars Dreng uden Mor, og da han heller ingen Søskende havde, opløstes Hjemmet. Han blev sendt til Herlufsholm for at opdra-

ges der, og i disse mange Aar havde Vind og Væde spillet Herre paa Slottet sammen med et talrigt Tjenerskab af Rotter og Mus.

Torben Dihmer tilhørte en gammel, livsfrodig Proprietærslægt og havde i Opvæksten selv været stærk som en Tyrekalv. Hans Farfar var Klavs Dihmer, den bekendte Kammerraad, der i Midten af forrige Aarhundrede kaldtes Kronjydernes Konge: en Egebul paa fjorten Lispund. Han kørte ind til Randers i en almindelig stiv Bondevogn men havde som Forspand to dejlige sortbrune Hingste, de berømte Oppenheimere, der godt kunde have fortjent et Mindesmærke i Bronce paa Byens Torv. Ved dem blev i hine Dage den udartede jyske Hest reddet fra Undergang, og der aabnedes i en trang Tid en ny Guldaare for Egnen.

Ogsaa Torbens Far, Etatsraaden, havde været en af det jyske Landbrugs Foregangsmænd. Alligevel brød han selv afgjort med Slægtstraditionen, tog en statsvidenskabelig Eksamen, som der gik Ry af, og rejste siden til Udlandet for at fortsætte sine Studier og lære Verden at kende — da Ulykken ramte ham som en forgiftet Pil fra et Baghold.

Han vilde være Politiker, — Statsmand. I de politisk interesserede Studenterkrese var han tidligt bleven kaaret til en af Fremtidens Førere. Naar hans store, brunblonde Skikkelse med den omhyggelige Haarskilning og det lange Vædderansigt ved Diskussionsmøderne viste sig paa Talerstolen, blev der Stilhed i Salen, og det ikke alene paa Grund af hans Godsejertitel. Han var en over-

legen Taler. Mellem de mange ungdommelige Brushoveder og revolutionære Fantaster virkede han ved sin næsten flegmatiske Ro, indtog ved en urokkelig Sagligheid og et godmodigt Lune.

Paa Favsingholm havde han i al den Tid kun opholdt sig et Par Gange for Jagtens Skyld sammen med nogle muntre unge Venner, der en Uge eller to huserede der som en Hvirvelvind. Nu sad han paa tredje Aar afmægtig i sin Bedstefars store Armstol og frøs paa Hænder og Fødder som en gammel Mand og kunde dog ikke dø.

Men saa svag han var — Livets Uro brændte ham endnu i Sindet. Trods sine tunge Flodheste-Ben maatte han idelig op af Stolen og spasere lidt paa Gulvet med sin Stok for at prøve, om han ikke kunde spore nogen Bedring. Trods Aandenød og Hjertebanken var han den hele Dag paa Færde som et indespærret Dyr, der efter aarelang Vandring frem og tilbage langsmed Burets Tremmer ikke kan opgive Haabet om at finde en Vej ud til Friheden.

Henne i Landsbyens Præstegaard boede en Mand, Pastor Vestrup, som han kendte fra Barneaarene. De havde for tyve Aar siden en kort Tid siddet sammen paa Skolebænken i Randers og senere igen truffet hinanden i København som Studenter. Torben Dihmer satte just ikke stor Pris paa ham. Der var saa meget ved Manden, der bød ham imod. Men for at høre, hvad Kirken for Tiden mente at vide om et tilkommende Liv, havde han engang sendt ham Bud, og de to Barndomsvenner havde siden haft flere lange Samtaler om religiøse Ma-

terier, uden at der dog havde aabenbaret sig nogen frelsende Himmelstige for ham over det mørke Jordhul, som hans syge Tanker Dag og Nat kresede om.

Bittert for ham var det ogsaa, at der heller ikke paa denne Side af Graven skulde blive andet tilbage af ham end et tvivlsomt Minde. Han havde været saa sorgløs for sin Fremtid, saa overtroisk sikker paa sin Bestemmelse, og nu sad han her og maatte dø med to tomme Hænder. Det havde staaet skrevet i Stjernerne den Time, da hans Mor fødte ham til Verden, at hans Liv skulde fare hen og slettes ud som en Bølge uden at efterlade mindste Spor.

Endnu spaserede han daglig en lille Tur i Parken sammen med sin Plejerske, den gamle Søster Barbara, til hvis Skulder han støttede sig, naar de var paa Vejen op eller ned ad den høje Hovedtrappe. Paa solvarme Dage kunde han undertiden vove sig helt ud til Leddet ved Stakkepladsen for at se paa Høvederne, naar de blev drevet hjem i Stalden.

Arbejdsfolkene hilste ham med Frygt i Blikket. Han pintes selv skrækkeligt af det Abespil, Sygdommen havde drevet med hans Udseende; og da han troede Forvrængningen grellere, end den i Virkeligheden var, holdtes Portene paa Favsingholm lukkede for alle Fremmede. Han vilde ingen se.

Den før saa omgængelige Mand havde i det hele forandret sig meget. Han kunde have de urimeligste Indfald. Snart fandt han paa, at han ikke vilde spise, snart, at han ikke vilde vaske sig. „Til Kirkegaardsrotterne

kan jeg vel være køn nok," mumlede han. Han lod Haar og Skæg vokse ud, indtil det strittede omkring ham som Tjørneris og nu var begyndt at visne og falde af.

Paa samme Maade fandt han en trodsig Tilfredsstillelse ved at give alt paa Gaarden til Pris for Opløsning og Forfald. „Lad det vente, til jeg er væk," var hans enslydende Svar, naar Inspektør eller Forvalter foreslog et eller andet paatrængende Arbejde til Ejendommens Vedligeholdelse. „Det maa vel engang faa Ende med mig."

II.

Saa hændte det en Dag ud paa Efteraaret, at der uventet kom Fremmede til Gaarden. Vejret var uroligt, og den Syge havde haft en daarlig Nat. Endnu ved Middagstid var han ikke staaet op.

Gamle Barbara stod inde i sin Herres Opholdsstue og lagde et Par Tørv til Ilden, da hun hørte en Vogn køre ind i Slotsgaarden. Forskrækket løb hun til Vinduet. En nedslaaet Kalesje med to Herrer standsede nedenfor Herskabstrappen.

Den ene af dem kendte hun; det var Doktoren fra Randers. Men hvem var den skægløse Fremmede, der sad ved Siden af? Og hvad vilde det Menneske her?

„Er Mikkelsen bleven ren tumpet," udbrød hun højt, da hun saae, at begge Herrerne steg af Vognen og fulgtes op ad Trappen.

Helt ophidset skyndte hun sig ud i Forstuen og sagde her den Fremmede lige i Ansigtet, at han ikke kunde komme ind.

Doktoren traadte værdigt imellem. Men den Gamle stod som en Mur.

„A haar min Instruks," sagde hun paa et fremmedartet Jysk. „Det veed De jo aa saa møj godt, Mikkelsen."

„Hør nu, Barbara! Denne Herre er Professor i Medicin ved Københavns Universitet ... er altsaa Læge ... og desuden en Ungdomsven af Godsejeren. Vil De gaa ind og melde, at Professor Hagen er her. De forstaar, at her er Tale om en Ordre."

Hans Tone gjorde hende tvivlraadig. Hendes Øjne flyttede sig mistænksomt fra den ene til den anden af de to Mænd, som hun derpaa i Tavshed førte gennem Gangen ind i sin Herres Værelse, der foruden Spisestuen og et Par Sovekamre var det eneste af Husets mange Rum, der var i beboelig Stand.

„Hvad i Alverden er det for et Spøgelse, min kære Ven der har anskaffet sig?" spurgte Professoren, da hun var gaaet. „Skal det forestille en Sygeplejerske?"

Doktoren trak paa Skuldren.

„Det er en forhenværende Vaagekone her fra Egnen. Jeg har gentagne Gange tilbudt Godsejeren at skaffe en ordenlig, hospitalsuddannet Plejerske hertil; men han vil ikke have nogen anden om sig. Det gamle enfoldige Menneske har ligefrem faaet en sær Magt over hans syge Sind. — Naa, men nu vil jeg altsaa trække mig tilbage. Jeg har, som sagt, et Par Patienter her i Nærheden. Og

Godsejeren sætter ikke Pris paa at se mig, naar han ikke udtrykkeligt har sendt Bud."

Professoren — en lille blond Mand med et rødkindet Barneansigt — trykkede hans Haand.

„Jeg skal sende Dem Bud, naar jeg finder Lejligheden egnet til en Konference. Foreløbig siger jeg Dem Tak for Ledsagelsen."

Da han var bleven alene, lod han Blikket løbe rundt i det store, mørke Værelse med det røgsværtede Loft, det revnede Tapet og de andre sørgelige Vidnesbyrd om tilstræbt Forfald og Ødelæggelse. Og han rystede paa Hovedet. Efter de nye Oplysninger, han paa Vejen havde faaet af Doktor Mikkelsen, stod det ham ganske klart, at Vennens Sindstilstand foreløbig var en større Fare for ham end hans egenlige Sygdom, og han var glad ved, at han ikke havde opsat Rejsen en eneste Dag længere. Det var aabenbart paa høje Tid, at Hjælpen kom.

Barbara vendte tilbage med den Besked fra sin Herre, at han var i Færd med at staa op og vilde komme om et Øjeblik.

„Jeg kan vel gaa ind til ham?"

„Nej, nej! Forsøg dog it' det! Han blev slemt nok altereret endda."

Den Gamle var saa rystet, at hun knap kunde faa Ordene sagt. Alene det at høre en fremmed Røst i denne Stue, der havde været viet til Tavsheden og Døden, fyldte hende med onde Anelser.

Mens han ventede, gik Professor Hagen paa Undersøgelse omkring i Stuen og fandt mellem Bøgerne paa

det store Midterbord en gammel Foliant i Svinelærsbind. Det var en tysk Bearbejdelse af en Række Oldtidsværker om Lægekunsten. „Hvad Pokker er det?“ tænkte han højt, da han mellem Bogens Blade stødte paa løse Papirer med Optegnelser fra Vennens Haand.

Han undersøgte derefter ogsaa de andre Bøger. Der var et stort astronomisk Værk og et Skrift om Jordmagnetisme. Desuden en fransk Oversættelse af en arabisk Sundhedslære fra Middelalderen, forfattet af en Mand, der kaldte sig „Den troldkyndige i Cordova“. Ogsaa denne var fuld af Noter.

Uvilkaarlig vendte han sig om mod Barbara, der krøb sammen foran Kakkelovnen, som om hun havde søgt Tilflugt der. Den Gamle sad med en Fjervinge og livede Ilden under Tørvene.

I det samme gik en Dør langsomt op, og Torben Dihmer viste sig i Aabningen. Han løftede besværligt Foden over Tærkslen, blev derpaa staaende, ligesom tøvende, idet han med den ene Haand støttede sig til Dørkarmen.

Saa vel forberedt Professoren var, studsede han dog ved Synet.

Som Vennen stod der i Døren, næsten ukendelig, i en falmet Slobrok af brunligt Klæde, gusten og ligesom jordslaaet, med de opsvulmede Øjne omtrent tillukkede og det visne Skæg i Tjavser, saae han ud som en Dødning, der havde rejst sig af sin Grav.

Torben Dihmer læste hans Tanker, og da Professoren nærmede sig, strakte han afværgende Haanden ud fra sig.

„Du skal ikke komme mig for nær! ... Jeg stinker allerede!“

„Aa Snak! Du ser jo netop brillant ud! Du har sandelig holdt dig tappert.“

Han lagde sine Hænder paa hans Skuldre, og ved denne kammeratlige Berøring overvældedes Torben af sin Bevægelse. Han mandede sig dog hurtigt op, slap Dørkarmen og gik ind i Stuen.

Men han var ikke kommen langt, før Kræfterne svigtede ham. Han havde undset sig ved at vise sig for Vennen med sin Gammelmandskæp og begyndte at vakle. Professoren maatte gribe ham i Armen og lede ham hen til hans Lænestol ved Bordet.

I den følgende Time sad de to Ungdomsvenner og talte sammen, mens Barbara idelig gjorde sig et Ærende ind i Stuen og i stigende Uro kresede omkring sin Herre med en svag Klynken som en skinsyg Hund.

Den lille, elegant klædte Professor sad med Tommelfingrene i Ærmegabet og trommede med de andre Fingre paa sit høje Fuglebryst. For at adsprede Vennen fortalte han løst og fast om sine egne Oplevelser og bragte Hilsner fra fælles Bekendte, alt mens han i det skjulte gjorde sine Iagttagelser. Da Torben mistænksom spurgte ham, hvad der førte ham til Jylland paa denne Tid af Aaret, gav han en Historie til Bedste om, at han var bleven kaldt til en Patient i Aarhus.

„Du kunde forresten have svaret paa dine Venners Breve, saa havde du nu vidst mere om os allesammen, end jeg saadan i Hast kan fortælle. Mon du veed, at det

snart er to Aar, siden jeg for mit Vedkommende hørte fra dig?"

Torben nikkede.

„Jamen det er absolut højst utilstedeligt — som vor gamle Rektor sa'. Du har med andre Ord gaaet her og glemt baade dine Venner og Veninder."

„Det har jeg naturligvis ikke. Men hvad skulde jeg skrive om? Jeg oplever jo ikke andet end at være syg, og det er i Længden ikke noget interessant eller opbyggeligt Emne for de raske. Jeg har villet, at I allesammen skulde tænke paa mig som paa en Afdød — for det er jeg jo i Virkeligheden. Det troede jeg ogsaa, I havde forstaaet."

„Nej, hør nu, kære Ven! Du tager virkelig altfor tungt paa din Tilstand. Vistnok er du ikke rask, men —."

„Anstreng dig ikke!" afbrød Torben ham. „Jeg er kaput, du! Det har jeg længe vidst. — Og nu har vi talt nok om mig."

Professoren tav et Øjeblik. Hvorpaa han igen gav sig til at snakke om København og fælles Bekendte. Ligesom tilfældigt nævnede han ogsaa sin Kusine, Jytte Abildgaard; men da han saae, hvordan den blotte Lyd af Navnet fik Vennen til at vende Øjnene bort som for et altfor pludseligt og voldsomt Lys, bøjede han hurtigt af og spurgte til hans Søvn og Appetit.

Lidt efter sagde han:

„Jeg sendte dig forleden et Kort for at forberede dig paa min Ankomst. Har du faaet det?

„Ja."

„Jeg skrev, som du maaske husker, at jeg kom med godt Nyt. Er du ikke det mindste nysgerrig?“

„Aa, i min Stilling er der ikke meget, der interesserer. Da Per hang i Galgen, gik Nysgerrigheden af ham — husker du nok.“

„Jeg siger dig, Torben, du er altfor mistrøstig! Jeg vil minde dig om et andet gammelt Ord: Haabet skal man aldrig slippe!“

„Det vil jeg dog netop helst. Det er jo bare en jammerlig Fejghed af mig, at jeg ikke for længe siden har gjort Ende paa Elendigheden med et Skud Krudt. Men jeg gør det ogsaa en Dag.“

De sidste Ord blev stikkende i Struben. Han bøjede sig frem og lagde Hovedet i sine Hænder for at nedkæmpe Graaden.

Men nu vilde Professoren ikke længer tie med sit glade Budskab. Han satte sig hen paa Sidestykket af Vennens Lænestol og lagde Armen om ham.

„Gamle Ven! Hør nu, hvad jeg er kommen for at sige dig! ... Du skal være ved godt Mod. Du har glemt, at vi lever i en stor Tid, hvor Videnskaben — ikke mindst min egen — gør et nyt Mirakel hver Dag. Din Sygdom er ikke længer farlig. Om et halvt Aar vil du føle dig fuldkommen sund og stærk .... Ja, du ser paa mig! Men du kan vel forstaa, at jeg ikke siger noget uoverlagt.“

Torben, der havde løftet Hovedet, sænkede det igen og klappede samtidig Vennens Haand, der laa paa hans Skulder.

„Jeg kender dig, Asmus! Du vil saa gerne trøste. Men lad det nu være nok! Du veed, jeg har gjort, hvad der staar i menneskelig Magt, for at blive rask. Jeg har efter dit eget Raad søgt baade Professor Hermann i Wien og Schinders i Nauheim —."

„Ja, og gamle Kvaksalvere og Troldkarle har du af dig selv studeret," sagde Asmus Hagen med et Nap i hans Øre. „Du ser, jeg har allerede ransaget din Lektyre. Men nu skal du være fornuftig! Saa skal jeg fortælle dig, hvad der er sket."

Han rejste sig, gik ud over Gulvet og gav sig til at berette.

Han havde i Eftersommeren været i Paris, sagde han, og havde der talt med den bekendte Overlæge Dr. de Bèze, der efter aarelange Undersøgelser nu havde godtgjort, at flere sygelige Tilstande, som man tidligere tilskrev Forandringer i Hjertets Væv, i Virkeligheden skyldtes en Ødelæggelse af Skjoldbruskkirtlen, hvad der var langt mindre farligt for Patienten. Ganske vist var Sygdommen uhelbredelig; men dens Virkninger havde den moderne Lægevidenskab saa at sige fuldstændig ophævet, idet man ganske simpelt tilførte Legemet det manglende Kirtelsekret i kunstig Form.

„Under Stuegangen fik jeg selv Lejlighed til at undersøge flere af hans Patienter og læse Journalerne, og det slog mig straks, hvor det hele Sygdomsbillede lignede dit. Og jeg maa nu gøre dig en Tilstaaelse, kære Ven! Jeg har siden korresponderet med vor fælles Ven Schinders i Nauheim og med din Huslæge her, den vist-

nok højst fortræffelige Doktor Mikkelsen. Og nu, da jeg har set dig, betænker jeg mig ikke paa at sige, at jeg har det bedste Haab om at kunne gøre dig rask."

Torben, der et Par Gange under Vennens Tale havde slaaet heftigt afvisende ud med Haanden, var tilsidst bleven stille.

„Men det er jo umuligt!" sagde han tonløst. „Jeg føler det dog bedst selv. Jeg er jo allerede et halvt opløst Kadaver."

„Snak! Der er meget mere Liv i dig, end du bilder dig ind. Men du har handlet ilde mod dig selv. Du har for tidligt gravet dig ned i Mørket, Junker Torben! Hvem skulde have tænkt det om dig? ... Men vent! Du kan endnu engang blive den lykkeligste af os allesammen!"

III.

Et Par Timer senere, efter et forsinket Frokostmaaltid, sad de to Venner igen inde i Opholdsstuen. Asmus Hagen havde foretaget en indgaaende Undersøgelse, og da han havde taget en Prøve af det nye Lægemiddel med fra København, var Kuren forsaavidt allerede begyndt.

„Husk altsaa: to Piller tre Gange daglig. Forøvrigt frisk Luft, Sol og en fornuftig Diæt. Jeg siger dig: inden der er gaaet et halvt Aar, ligner du dig selv fra gamle Dage. Om et Aar er du Rigsdagsmand, og saa er det jo kun et Tidsspørgsmaal, hvornaar du skal fremtræde som Minister og henrykke Damerne med den bekendte Trekantede under Armen og Guldgaloner ned ad Bøv-

serne. Lys, Luft — und Liebe. Med den moderne Treenigheds Velsignelse skal mine Piller nok gøre Undergerninger."

Torben sad med Haanden under Kinden. Han var som bedøvet og vidste ikke, hvad han turde tro.

Og nu begyndte Asmus Hagen igen at tale om sin Kusine, den smukke Jytte Abildgaard.

„Du veed jo, hvordan hun er, og nu skal du høre noget mærkeligt. Mens vi andre — ærlig talt, kære Ven — just ikke havde noget stort Haab om at se dig rask igen, saa har hun hele Tiden med en forunderlig Haardnakkethed holdt paa, at du nok vilde komme dig. Det var som en fiks Ide, hun havde faaet, og nu bagefter tager den sig jo helt forbløffende ud. — Hun er i det hele et besynderligt Menneske. Gaar hun f. Eks. ikke der i al sin Pragt og Herlighed og er stadig lige uforlovet. Og det er sandelig ikke af Mangel paa Lysthavende. Jeg begriber hende ikke. Men der maa velsagtens være en bestemt, hun gaar og venter paa."

Torben rejste sig for ikke at høre mere. Han gik hen til Kakkelovnen og rørte op i Ilden. Han taalte nu ikke flere Sindsbevægelser.

I det samme kom Barbara ind og meldte, at Pastor Vestrup var kommen.

Asmus Hagen gjorde store Øjne.

„En Præst?" sagde han.

„Sig ham, at her er Fremmede," sagde Torben lidt forlegen. „Nej — det er sandt! — Du kender ham jo, Asmus! Det er Mads Vestrup."

„Vestrup?“

„Ja, husker du ham ikke fra Aprilforeningen? En fattig Bondestudent her fra Egnen.“

„Vent lidt! Er det Skidtmads?“

„Ja, ja. Han har forresten forandret sig ikke saa lidt til sin Fordel. Jeg tror, det vil interessere dig at træffe ham igen. — Bed Pastor Vestrup komme ind, Barbara!“

Asmus Hagens Øjenbryn løftede sig paany i Overraskelse, da Præsten traadte ind. Det var en Mand lidt over Middelhøjde, bred over Ryggen og tung af Fedme. Han bar Briller men havde ellers ikke noget præsteligt ved sig. Han var mørk i Huden som en Bonde, var ogsaa nærmest paaklædt som en Bonde, bar en rundskødet Frakke af Dyffel og havde et Bomuldstørklæde bundet om Halsen i Stedet for Flip. Omkring Munden og ned over Hagen bredte sig en sort Skæggebund.

Hvad der dog endnu mere end Præstens Tykkelse og Klædedragt fik Professoren til at studse, var den kalkunske Selvsikkerhed, der prægede Manden, hvem han huskede fra Studenterdagene som en forkommen Stakkel med et upaalideligt Blik.

Torben forestillede, og de to Herrer hilste paa hinanden med gensidig Forbeholdenhed.

„Jeg har altsaa for nogle Timer siden passeret Deres Præstegaard,“ sagde Asmus Hagen. „Ligger den ikke straks paa højre Haand i Byen, naar man kommer fra Randers? Et gulkalket Stuehus med Stærekasser paa Gavlen og en Vindmotor, saavidt jeg husker?“

„Jo, det er mit Hjem," svarede Præsten tørt og satte sig uopfordret ned.

Mens Dagen hældede, holdt de tre forhenværende Studenterkammerater med Besvær en Slags Samtale vedlige. Især var Præsten meget ordstille. Det blev for hans Vedkommende ikke til stort mere end nogle smaa Grynt til Bekræftelse eller Benægtelse. Navnlig var han paa sin Post overfor Asmus Hagen, hvis broderede Silkevest og hele københavnske Façon fra første Øjeblik havde virket paa ham som en rød Parasol paa en Tyr. Tilsyneladende ganske fraværende, men med et aarvaagent Blik bag Brillerne, sad han tilbagelænet i Stolen og hørte paa hans Historier, mens han respektløs gned sig over sin ubarberede Hage med en skrækkelig Lyd som af Sandpapir.

Naar han en sjælden Gang tiltalte Asmus Hagen, var det slet og ret med Navn. Overhovedet gjorde han sig Umage for at vise Ligegyldighed for hans tidlig vundne Berømmelse, som han i Virkeligheden heller ikke paa nogen Maade misundte ham. Hvad betød sligt i Evigheden? Hvordan saae en saadan lille, lapset Professor ud i Guds Øjne?

Da Torben tilsidst fortalte ham om Anledningen til Vennens Besøg og om den mirakuløse Helbredelse, der var stillet ham i Udsigt, tænkte han først, at det skulde være en Slags Vittighed, maaske et Forsøg paa at have ham til Bedste. Hans Blik flyttede sig med Mistro fra den ene til den anden, og da det gik op for ham, at det virkelig var Alvor, vogtede han sig vel for at ytre

allermindste Forbavselse. Der havde været noget i den Maade, hvorpaa denne Videnskabens nye Sejr over Døden blev forkyndt, som krænkede ham og nu fik ham til at vise sig i fuld Ornat.

Han svarede, at for Gud var naturligvis intet umuligt. Derfor havde vi Mennesker altid Lov til at haabe. Hans Miskundhed var det jo, der udrettede det altsammen.

Asmus Hagen forstod, at der blev tilkastet ham en Hanske; men han fandt det ikke Umagen værd at tage den op. Den tungbugede Præst, som sad der med de rødblaa Hænder foldede over Brystet og Fødderne i de klodsede Ankelsko væltet om paa Siden, gjorde udelukkende et komisk Indtryk paa den pertentlige lille Professor.

Men Præsten fortsatte. Han sagde, at det jo kun var dumme og selvopblæste Mennesker, der kunde tro, at et kemisk Præparat ejede nogen livsopholdende Magt i sig selv. Det var at sætte sig paa samme aandelige Standpunkt som Negere og Hottentotter, der tilbad „Aanderne“ i en Kampesten eller et Stykke Træ.

Asmus Hagen trommede med Fingrene paa Vesten og svarede:

„Jeg vil foreslaa Dem at gøre et Forsøg, Pastor Vestrup. F. Eks. med en Spiseskefuld amerikansk Olje. Med Fare for at blive beskyldt for negeragtig Overtro forsikrer jeg Dem, at Virkningen vil være ganske uafhængig af nogen Troesbekendelse. Paa en Kristen, en Muhamedaner eller en Hedning garanterer jeg det samme Resultat.“

Da Mads Vestrup gav et hvast Svar, lod Asmus Hagen

sig irritere, og de to Kamphaner røg sammen i en Dispyt om Videnskabens Anmasselser og Lægens Ansvar.

Torben sank herunder tilbage til sine egne Tanker, glad ved at kunne være uforstyrret en lille Tid. Men Tankerne var bleven svimle som løsslupne Duer, der sidder og trykker sig paa Taget omkring det aabnede Slag — lysblændede, raadvilde og forskræmte.

Halvt som i Drøm hørte han de andres Stemmer.

„Jeg vil spørge Dem," sagde Mads Vestrup til Professoren. „Hvad hjælper det at gøre Legemet friskt, dersom Sjælen sygner hen og Hjertet forhærdes? Hvordan faar en Læge i det hele Mod til at bruge sin Kunst, naar han ikke føler sig som Guds ydmyge Redskab? Han handler jo saa rent i Blinde. Dersom de Herrer Læger kunde følge deres Patienters Livsløb lige til Enden, ja udover Døden til Dommen, vilde de vistnok i flere Tilfælde have Grund til at fortryde det „Mirakel", de har gjort paa dem."

„Jeg finder det ørkesløst at fortsætte Diskussionen," sagde Asmus Hagen. „Maa jeg blot minde Dem om, at efter Biblen optraadte Kristus selv som Læge. Han genopvakte endda døde Folk, hvad vi andre dog ikke befatter os med. Med hans Opfattelse af Tilværelsen finder jeg det forresten ogsaa meget inkonsekvent af ham. Der er f. Eks. Historien om Jairi Datter. Naar man anser denne Verden for en Jammerdal, synes det mig en besynderlig Barmhjertighedsgerning at lade et lykkeligt hjempermitteret Menneske leve op igen til Elendigheden."

Mads Vestrup hørte paa dette med dirrende Mund.

Blodet sang i hans Øre. Han maatte slaa Øjnene ned for at betvinge sit Sind.

Hans Svar kom lavmælt, i brudte Sætninger. Næsten som til sig selv talte han om Tidens oprørske Selvraadighed.

„Men naar Dødens Time kommer for et stakkels Menneske, vil al selvskabt Herlighed opløse sig i Dunst. Naar Mørket lægger sig paa vore Øjenlaag, og det udtærede Legeme krummer sig i Angst og Pine — hvad hjælper saa alle Videnskabens Pulvere og Draaber? For Dødens Gru og Samvittighedens Vaande findes ingen Medicin."

„Vi har dog nu f. Eks. Morfin," sagde Asmus Hagen.

Det kom som henkastet, men Pilen foer Mads Vestrup ind i Hjertet og ramte med en Kraft, saa det næsten kunde høres. Han løftede sit tunge Hoved og stirrede paa sin Modstander med et maabende Udtryk.

„Ja — Gift!" sagde han.

„Ganske vist. Men i Videnskabens Haand har Giften forvandlet sig til en Velsignelse for Menneskeheden. I Løbet af nogle faa Øjeblikke bringer den en lidende Stakkel Fred, saa han kan sove ind i Døden saa sødeligt som et Barn ved sin Mors Bryst. Den lille Sølvsprøjte gaar sin Sejrsgang gennem Verden og jager sikkert megen usund Frygt og Mørkerædsel ud af Sindene. De har uden Tvivl ogsaa selv erfaret, at Kirkens Naademidler hos adskillige Mennesker har faaet en Konkurrent, som —"

Han fik ikke talt ud. Graa i Ansigtet tumlede Mads Vestrup op med et Grynt som en Vildorne og tog om Ryggen af en Stol. Det var hans Hensigt at slynge den i

Hovedet paa Spotteren; men et Raab fra den opskræmte Torben bragte ham til Besindelse. I det samme kom ogsaa Barbara ind. Saa skød han Stolen fra sig og styrtede ud af Stuen uden Farvel.

Asmus Hagen stirrede forbløffet efter ham og saae derpaa hen til Torben.

„Du er vred paa mig, gamle Ven!“ sagde han, da Barbara igen var gaaet for at følge Præsten ud.

„Han var min Gæst,“ svarede Torben.

„Javist! Det var en dum Historie! Mest for din Skyld forresten. Jeg gør dig min Undskyldning. Men Bæstet kunde have ladet være med at ægge mig op. Forresten begriber jeg ikke, at du har den uappetitlige Person gaaende her. Det er ikke sundt for dig. Hvad er han egenlig for et Menneske? Han stammer altsaa her fra Egnen?“

„Ja, hans Mor var en fattig Væverenke herinde i Nabosognet. Jeg husker hende godt. Jeg var som Barn lidt bange for hende, fordi hun gik med store Hornbriller. Maaske ogsaa, fordi jeg havde hørt, at hun kunde hele Biblen udenad.“

„Saa har han altsaa ikke sin Galskab fra Fremmede. Har du rigtig lagt Mærke til hans Øjne? Tag dig i Agt for den Slags Folk! Jeg kender dem!“

„Ja, mon du ogsaa gør det?“

„Aa, du — vi har endnu Middelalderen stikkende omkring i Krogene. Det gaar med Obskurantismen som med Væggetøj og Kakelakker. Man faar den aldrig drevet helt ud af dens Smuthuller. Havde en saadan Karl Magt som Agt, saa osede Kætterbaalene igen i alle Lande.“

„Jeg kan huske, Asmus, det var en staaende Talemaade hos dig i gamle Dage, at du gad se alle Præster hængt. I har da ikke stort at lade hinanden høre, synes jeg.“

Asmus Hagen, der var gaaet ud over Gulvet, vendte sig om paa Hælen og iagttog Vennen med et bekymret Udtryk.

„Hvordan har det sig egenlig med dig, Torben?“ ... Du plejer Omgang med Gejstligheden, studerer Mystikere og forfalder til Trolddom! Gud bevare din Forstand, min Dreng! Det var aabenbart paa høje Tid, jeg kom og ruskede dig op. Og hvad er det for en lille Kælling, der lister omkring her? Hun ser da grangivelig ud, som om hun var kommen flyvende hertil paa et Kosteskaft. Men du har nu altid ganske geheimt været et Stykke af en Drømmer, Junker Torben! — Men nu skal du gaa ind og hvile dig. Jeg kan se, at du er træt.“

IV.

Mads Vestrup stred sig hjemad mod den haarde Vind. En storskygget Kasket med en Knap oven i Pulden sad ham ned paa Ørene, og han støttede sig tungt til en Kæp af den Slags med Strop, som Markedsprangerne bærer paa Haandledet.

Til den ene Side laa de milevide Enge, til den anden rejste Landet sig som en Vold med stejle Lerskrænter. Paa det første Stykke fulgte Landevejen Engen men bøjede saa brat af og steg til Vejrs gennem et Skaar i Bakkerne.

Her kom han op i den høstlig-røde Skov. De brølende Løvmasser lukkede sig om ham som et Flammebaal.

Vejen var fedtet efter nogle Dages Regn, og trods sit voldsomme Sindsoprør havde han ikke glemt at smøge op forneden for at skaane sine Søndagsbukser. Men hans Tanker var i Himlen. Med et Nødraab fra Hjertets Dyb knælede han for sin Gud og spurgte, hvor længe han dog endnu vilde taale den aabenlyse Forhaanelse. Vilde han ikke snart komme i sin Almagts og Herligheds Vælde og nedslaa Satans triumferende Yngel, der bildte Menneskene ind, at Livet kunde forvandles til lutter fræk Nydelse, Døden til en vellystfuld Hendaanen?

Han svarede sig selv: Men lad dem kun trodse! Regnskabsdagen og det store Skriftemaal undflyer de ikke. Engang skal de vaagne op i Rædsel og erfare, at Gud lever og er deres Dommer!

Da han var kommen ud af Skoven, kunde han begynde at vejre Hjemmet. Den lille Bondeby laa med sine rygende Skorstene et Stykke inde paa det aabne Land ved Foden af en lav Bakke. Vinden trykkede Røgen ned over Markerne og sendte ham et fortroligt Pust af Tørveos imøde. Den yderste Gaard med Vindfangeren paa Ladelængen var Præstegaarden, saadan som Asmus Hagens Hareøjne ganske rigtigt havde opdaget.

Efter at Mads Vestrup var kommen hjem, gik han først sin sædvanlige Runde gennem Udhusene og Stalden for at forvisse sig om, at intet var blevet forsømt under hans Fraværelse. Men mod Sædvane var han denne Dag ret aandsfraværende paa sin Vandring gennem de

halvmørke Rum med de tilforladelige Lugte af Hø og Klid og Dyrevarme. Rent mekanisk plukkede han op fra Gulvene, hvad han fandt paa sin Vej, hist en tabt Roe, her en Tot Hø; og da han inde i Kostalden traf Tjenestedrengen, der hjalp Pigen med Malkningen, holdt han ikke som ellers en Dundertale til dem om ikke at sløse med Guds Gaver, men gik videre uden Ord.

Han blev staaende i den aabne Stalddør, mens Aftenklokken ringede. Han tænkte paa sine egne sørgelige Vildfarelsens Aar derovre i København, hvor han var bleven Djævelens Bytte og vilde være endt som en Stakkel i mørkt Vanvid, dersom ikke Gud havde forbarmet sig over ham og ført ham hjem til hans gamle Mor. Gud glæde hendes Sjæl i Himlen! ... Derude foran Aftenrøden kunde han tydelig skælne Omridsene af to Træer, der havde skygget over det lykkelige Barndomshjem, to høje Popler, i hvis Susen han som Barn havde hørt Vorherres Stemme, naar han sad paa Trendebænken ved Vinduet og stirrede ud, mens Moderen sad ved Væven og sang sine Salmer. Inde bag den lange, hvide Kirkegaardsmur derovre laa nu den fromme Kvinde med de arbejdstrætte Hænder foldede om sin gamle Salmebog og ventede paa en salig Opstandelse.

Derude under Vesthimlens lysende Skyer kunde han ogsaa følge den pilehegnede Landevej, hvor han i seks Aar hver Søgnedags Morgen gik de tre Fjerdingvej ind til Latinskolen i Randers. I Sommerhælvten, naar Torben Dihmer boede hjemme paa Favsingholm, mødtes de undertiden og slog Følge. Torben red til Skolen paa

en Nordbag, mens han selv maatte gaa Turen i Træsko eller paa bare Ben for at skaane Skoene, der hang ved Tornystret og ikke maatte tages paa, før han naaede Byen. Han huskede især Torben i en mjødbrun Fløjlsdragt med lange Ridegamasjer, der en Tid havde bedaaret hans Bondehjerte. Indtil hans Mor en Dag sagde til ham: „Hvordan tror du egenlig, saadan en opstadset Knægt tager sig ud i Vorherres Øjne?“ Da slog han skamfuld Blikket ned.

Klokken i Taarnet tav. Med en dyb Halslyd, der mindede om Køernes Drynen, vendte han tilbage gennem Loen og gik ind.

Da han med sin Familje sad ved Aftensmaaltidet, hvori ogsaa Husets Tjenestefolk tog Del, fortalte han om den fremmede Læges Besøg paa Herregaarden og hans Vidunderpiller, der skulde kunne gøre Godsejeren rask. „Dersom det da ikke er fræk Pral og Mundsvejr det hele“, føjede han til.

Senere sagde han:

„Hver Dag i Aaret og hver Time paa Dagen gør den kære Gud de dejligste Mirakler for os. Han lar sin klare Sol skinne over Verden, kalder nærende Korn og yndige Blomster frem af Jorden og skaber smaa levende Menneskevæsner i sine Engles Skikkelse og lægger dem i vore Arme. Men saadan noget finder Verdens Børn bare „naturligt“ og hverken Snak eller Tak værd. Saa saare derimod en snavs Doktor har lidt Held med sin Kniv eller med et Pulver, saa veed Folk ikke, hvordan vi er vendt i det, om det er os selv eller Vorherre, der styrer

Verden. — Men lad os nu se! Satan skal ikke for tidlig triumfere!“

De sidste Ord rungede ud over Bordet, saa det yngste Barn, en tre Aars Krøltop, i Forskrækkelse foldede Hænderne. Ogsaa de andre Børn blev betuttede. De vidste, at naar deres Far skændte, var det Guds egen frygtelige Vrede, der forkyndtes gennem hans Mund.

Maaltidet fortsattes i Tavshed. Der var ikke andet paa Bordet end et Fad bart Smørrebrød og Kander med kogt Mælk. Ikke helt for ingenting havde Mads Vestrup Ord for at være en bekymret Vogter af sin Pengepung. Han, der saae ud som en Fraadser, paabød baade sig selv og sin Husstand Spægelse som en religiøs Pligt. Det kunde ganske vist undertiden hænde ham, naar han ved Middagsbordet blev sat for en af sine Livretter som Risengrød eller Blodpølse eller Bankeflæsk med brunet Hvidkaal, at han bukkede under for sin Naturs stærke Krav og overfyldte sig. Men bagefter straffede han sig altid med en endnu strengere Selvforsagelse.

Ved Maaltidets Slutning læste et af Børnene Bordbønnen. Derefter plejede han at samle Børneflokken hyggeligt om sig inde i Dagligstuen, hvor han da gerne fortalte dem et eller andet, oftest af den hellige Historie.

Men denne Aften gik han til sin Kones og Børnenes Overraskelse straks over i sit eget Værelse paa den anden Side af Forstuen. Krøltoppen, der var løbet efter ham for at holde hans Haand, standsede med Fingren i Munden og vovede ikke at følge. Døren til Faderens Stue var

for alle Børnene Indgangen til et helligt Sted — bevogtet ligesom Himmerigsporten af en Kerub med et Flammesværd.

Da Præstekonen lidt efter kom ind til sin Mand med den tændte Lampe, sad han midt i den korte Voksdugssofa og røg en Pibe Tobak, som var den eneste Luksus, han tillod sig.

Fru Stine var en lille hofteskæv Kone i Fyrretyveaarsalderen, nogle Aar ældre end sin Mand. Hendes sidste Barnefødsel havde gjort hende til Krøbling. Hun var en Lærerdatter der fra Egnen og blev forlovet med Mads Vestrup, da han endnu var ung Student. Dengang var hun en rødmusset Landsbypige, af hvis Skønhed der gik Ry; men allerede før de kunde gifte sig, var hun begyndt at falme, og nu var hun afblomstret indtil Stilken.

Hun satte Lampen hen paa Skrivebordet og stod der nogen Tid og skruede paa den, som ventede hun paa, at han skulde tale til hende. Men Mads Vestrup sad indemuret i sine Tanker, — ytrede sig kun ufrivilligt med sin drynende Halslyd.

Saa listede hun et forkrøllet Brev op af Kjolelommen under sit Forklæde, lagde det fra sig paa Bordet og haltede ud igen med Haanden paa den syge Hofte.

Folk, der ikke kendte Mads Vestrup og alene bedømte ham efter hans Ydre, saae kun Bonden i ham. Af sine Kaldsfæller paa Egnen betragtedes han som en indskrænket og noget forstyrret Person, der ikke var til Pryd for Standen. Men ogsaa i sin egen Menighed var han til

Besvær paa Grund af sin gammeldags Tro, som næsten ingen delte med ham. Mange Familjer havde løst Sognebaand til Nabopræsterne, der alle i hans Øjne var smittede af Tidens Vantro. Han var en meget ensom Mand, hvem Dagenes Byrde tidlig havde ældet.

Naar han gik omkring i den daglige Tummerumme, var der noget sløvt og søvnigt over ham. De vilde Kampdrifter i hans Blod blev holdt i Tømme af hans sygelige Bekymringer for Udkommet og af dette tunge Legeme, der voldte ham mangehaande Besværligheder. Mens de fleste af hans Kaldsfæller var geskæftigt paafærde allevegne som religiøse, politiske eller sociale Agitatorer, gik han mere og mere op i sit Landbrug og i Omsorgen for sin Familje. Trods den Selvfølelse, der kunde bruse frem hos ham overfor Folk, der vilde se ham over Hovedet, havde han i Virkeligheden meget beskedne Tanker om sig selv og Forsynets Bestemmelse med ham. Han vidste godt, at han ikke var nogen veltalende Mand og ikke besad den Art ydre Personlighed, som gjorde Indtryk paa Masserne. Og forøvrigt retfærdiggjorde han sin Mangel paa Daadskraft med den Betragtning, at en Mand med en svag Kone og fire Børn at forsørge ikke kunde være udset af Gud til ene at tage Kampen op mod Helvede.

Den Vildskab, som Oplevelsen paa Herregaarden et Øjeblik havde sluppet løs hos ham, var da ogsaa allerede ved at slaa over i en tung og mørk Nedstemthed. Han saae i Tankerne Torben Dihmer kaste Kæppen og blom-

stre op i Sundhed og Kraft som ved et virkeligt Mirakel. Han saae dette gudløse Menneske vende tilbage til Livet for at fortsætte det som en sorgløs Leg.

Ja, tænkte han, Mørkets Fyrste var en gavmild Herre at tjene! I Stedet for Død og retfærdig Straf i Helvede vinkede der ny Lyst og nye Glæder af Syndens Overflod. Havde Gud da virkelig underkastet sig? Havde Satan sejret? ...

Han søgte paany Trøst i den Tanke, at Regnskabets Time og den store Dom undgik ingen. Ogsaa de Onde havde deres Løn „borte". Han vidste jo nok, at der var visse Halvmands-Kristne, der forkastede Tanken om et Pinested som uforenelig med Troen paa Guds Kærlighed og tænkte sig den uomvendte Synders Skæbne som en evig Udslettelse. Men det var at paalyve den Alvise et dumt og skændigt Selvforræderi. Det vilde netop ikke være Kærlighed men et rent ud djævelsk Paahit, dersom saadanne frække Spottere, der her i Kødets Verden boltrede sig i alle Laster og svælgede i Vellyst, ved Hjælp af en Læges Trolddomskunster kunde aande ud i et saligt Suk, vejres hen i Intethed som en skiden Lugt. Men saadan var det heller ikke. Nej, i deres Dødsstund vilde Helvede aabne sit Mørkegab for de ulykkelige, og der var sikkert nok beredt dem en frygtelig men retfærdig Straf.

Han rejste sig op for at hænge den udgaaede Pibe hen paa Brædtet. Paa Tilbagevejen standsede han ved Skrivebordet, da han opdagede det Brev, som hans Kone havde efterladt der. Han stod nogen Tid med det i Haan-

den og betragtede det med den molboagtige Maaben, der var ham egen, naar han overraskedes.

„Hvad er det for et Brev?“ sagde han højt.

Konvolutten, som var aabnet, bar hans Kones Navn; og baade Udskriften og selve Brevet var skrevet med fordrejet Haand.

„Hvad er det her for Kæltringestreger!“

Brevet var undertegnet „En Troende af Menigheden“ og indeholdt en Opfordring til hans Kone om at have et vaagent Øje med Jørgen Stauns Gaard paa Bakken. „Din Mand har sin Gang der, og Oleane er en Møgmær, som jo alle veed.“

Han undersøgte Frimærkets Poststempel, Konvolutten og tilsidst Vandmærket i Papiret, som han holdt op for Lampeskæret.

Og nu svulmede Halsen paa ham. Et nyt, mørkt Uvejr brød ind over hans Sind. Han slog Haanden i Bordet, saa det rungede.

„Nej, det her er dog for galt!“

Han rev Døren op og raabte ud gennem den mørke Forstue, hvor en smal Lysstribe røbede, at Dagligstuedøren var bleven ladet paaklem:

„Stine! Er du derinde? ... Aa, hør et Øjeblik!“

Det varede temmelig længe, inden hun kom; og det var med en utryg Skæven til Skrivebordet, at hun klemte sig ind og blev staaende henne ved Døren. Men hendes Mands Kalden havde heller ikke lydt som en bodfærdig Anraabelse. Der havde tværtimod været Dommedagsbebudelse deri.

„Hvad er det her for noget?“ spurgte han og rystede Brevet foran hendes Ansigt.

„Ja, hvad er det?“ sagde hun og rettede sine mørke Øjne paa ham med en dristig Anklage.

„Hold nu op med det Komedievæsen! Det er jo dig selv, der har skrevet det Brev. Nægt det it'!“

Stine Vestrup holdt Armen parat til at afbøde et Slag. Det var et Par Gange hændet, at hendes Mand i Hidsighed havde forløbet sig overfor hende.

„Jeg har ikke skrevet det,“ sagde hun og stirrede ham forhærdet ind i Øjnene.

„Du lyver! Du har jo været saa dum at ta' af Papiret til mine Tjenesteskrivelser. Og det Tøjeri ligner dig da ogsaa godt nok! Det er jo it' første Gang, du har bagvasket din egen Mand. Men at sætte sig hen og skrive den Slags Sager, det er dog noget nyt. Gjorde jeg dig din Ret, slog jeg det skidne Præk op paa Smedens Port, saa enhver kunde se, hvad Slags Menneske du er.“

Denne Trusel fik Stine Vestrups stive Nakke til at bøje sig. Klagende sank hun ned paa Kanten af en Stol med Forklædet trykket for Øjnene.

„Aa, Mads; jeg veed it' selv, hvad jeg gør i den her Tid. Jeg er saa syg — saa syg — saa syg.“

Ganske stakaandet gik Mads Vestrup frem og tilbage paa Gulvet. Han sled Brevet i mange Stykker og kastede det tilsidst i Kakkelovnen.

„Ja ja, — Stine!“ sagde han øjeblikkelig formildet. „Lad saa den Historie være glemt da, som jeg har glemt

og tilgivet de andre. Men nu skulde det helst være sidste Gang, du kom med den Slags."

Skønt der snart ikke fandtes det Kvindemenneske paa Egnen, som hun ikke havde ham mistænkt for at staa i Forhold til, blev hans Vrede mod hende altid kun en Straaild. Han følte den inderligste Medlidenhed med hende og havde desuden andre Grunde til ikke at gaa for strengt i Rette med hende.

Hvordan Stine var kommen til sin Mistanke mod Oleane, forstod han ikke. Han havde netop saa vidt muligt holdt sig borte fra Jørgen Stauns Gaard, siden hans Barndomskæreste var bleven Kone der. Men han havde mærket det før. Stine kunde blive næsten som synsk paa de Tider, da hendes Skinsyge helt besatte hende.

Den ulykkelige Kone blev ved at tørre sine rødkantede Øjne under megen Snøften. Der var noget, hun vilde sige men ikke havde Mod til at faa frem. Endelig brast det ud af hende:

„Tror du ikke, Mads, at jeg kunde faa Lov til at snakke med den Professor, der er kommen til Favsingholm? Dersom han nu kendte et Raad ogsaa for min Sygdom. Saa kunde du maaske igen blive noget glad for mig."

Mads Vestrup standsede foran hende og svarede:

„Synes du ikke, at du har prøvet nok af den Slags, Stine? Du kan jo ikke allerede ha' glemt ham, den her omrejsende Bandagist og Markskriger forgangen Aar. Den skammelige Bedrager! Fyrretyve Kroner tog han for

det Bælte. Og hvad hjalp det saa? Du blev bare daarligere af at bruge det. Fyrretyve Kroner smidt paa Møddingen. Det synes jeg dog ikke, vi skulde gøre om igen."

„Men han her er da rigtig Professor. Og rigtig Doktor. Han skal jo endda være en af de første."

„Stine! Jeg har sagt dig det saa tidt: Der er kun een sand Læge for os stakkels Mennesker. Det er Jesus Kristus, Guds enbaarne Søn, vor Herre. Han lærte os at bære vort Kors med Taalmodighed i Haabet om den evige Fred og Glæde hisset. Der er ikke Frelse i noget andet."

V.

Paa Herregaarden var Lysene allerede slukkede et Par Timer efter Solnedgang, da det røde Maaneansigt løftede sig over Skoven med den ene Kind formørket. Ogsaa Asmus Hagen, der havde tilbragt hele den foregaaende Nat paa Rejse, var gaaet i Seng med Hønsene. For at skaffe Torben Hvile efter Dagens mange Sindsbevægelser havde han tilberedt ham et Sovepulver, som var nøje afpasset efter hans Tilstand, og Resultatet blev, at Torben for første Gang i lange Tider faldt i Søvn næsten øjeblikkelig.

Barbara, der laa i et Kammer ved Siden af, og som plejede at blive kaldt op flere Gange om Natten for at rette paa hans Leje eller give ham noget varmt at drikke, blev helt ængstelig. Hvert Øjeblik stod hun op af sin Seng for at lytte ved Døren. Men hun hørte ham stadig sove roligt, blot snakke lidt i Søvne nu og da.

Først Morgenklokken ovre i Avlsgaarden vækkede ham. Med en vidunderlig Følelse af Udhvilethed slog han Øjnene op. Da det gik op for ham, at det var Dagskæret og ikke Maanen, der lyste paa Rullegardinet, at Natten allerede var omme, blev han liggende i stille Forundring. Og det var nu for ham, som om han vaagnede af en anden, en endnu dybere Søvn. Disse sprukne Klokkeklemt derovre, der i tre Aar hver Morgen efter en endeløs Nat havde forkyndt ham en ny Dags Komme med ny Angst og ny Pine — de naaede nu ind til ham som fra en svindende Skyggeverden, en bortflygtende Rædselsdrøm.

Ved Frokostbordet begyndte Asmus igen at drille ham med de gamle Lægeskrifter, han havde fundet her. Torben vilde først ikke ind paa Sagen; men da Vennen blev ved at gaa ham paa Klingen, forklarede han, hvorledes han mente at have gjort den Erfaring, at visse regelbundne Naturbegivenheder, som de skiftende Tegn i Sol og Maane, Planeternes Vandringer og Jordens egen Stilling i Verdensrummet, indvirkede paa hans Befindende, og han havde derfor søgt at gøre sig bekendt med, hvad der fandtes i Literaturen om lignende Iagttagelser til Bevis for en sympatisk-organisk Harmoni mellem det enkelte Menneske og Verdensaltet.

Hans Tilstaaelse rejste en Diskussion, der fra Asmus' Side førtes med stor Heftighed; og det blev ved denne Lejlighed Torben rigtig klart, hvor den lange Adskillelse havde gjort dem fremmede for hinanden.

Han forsøgte derfor heller ikke mange Overtalelser, da

Asmus om Eftermiddagen bestemte sig til at tage tilbage til København.

Afskeden var dog meget hjertelig. Da Torben stod med Vennens Haand i sin, kunde han daarligt slippe den.

„Hils derovre!“ sagde han uden at nævne Navne. Men Asmus tænkte sit og nikkede.

Resten af Eftermiddagen sad Torben i sin Armstol. Med en Fornemmelse af at have været borte paa en lang eventyrlig Rejse tog han igen sin lille Hjemmeverden i Besiddelse. Allerede med noget af den tilkommende Afskeds Sørgmodighed hørte han Vinden stryge saa fortroligt langsmed Muren og — langt borte fra — Brølet af det hjemvendende Kvæg.

Han tænkte paa sin Mor, der havde siddet her ligesom han og ventet Døden. Han havde ikke bevaret mindste Erindring om hende; men han havde ofte i disse Aar følt hendes levende Nærværelse i de tomme Stuer og ladet sig trøste af den. Han havde i Stilheden hørt hendes hule Hoste, som Tjenestefolkene talte saa meget om, da han var lille. Han havde set hende sidde derhenne ved Vinduet med Haanden under Kinden i den tavse og blide Skæbnehengivelse, hvorom hans Far i opbevarede Breve til Slægtninge havde skrevet med saa stor Beundring.

Og han tænkte paa de mange andre Mennesker, der i Aarhundredernes Løb havde levet og elsket og lidt her paa Favsingholm, alle disse underlige Skæbner, som han havde lært at kende af gamle Regnskaber, Skøder,

Forhørsudskrifter, Kontrakter og halvt fortærede Breve fra Gaardens Arkiv. Nu vilde han sagtens hurtigt glemme de døde for de levende. Den hele mangfoldige Fortidsverden skulde igen forsvinde i Mørket ...

Barbara kom ind og spurgte, om hun ikke skulde tænde. I Stedet for at svare vinkede han hende til sig. Med Haanden paa hendes Skulder gik han et Par Gange op og ned ad Gulvet for at prøve, om han kunde spore nogen Bedring. Og virkelig forekom det ham, at han allerede bevægede sig noget lettere.

Et Par Timer efter laa han i sin Seng, og ved Hjælp af det nye Sovepulver gled han ogsaa denne Aften hurtigt ind i Bevidstløsheden. Men ved Midnat vækkedes han af sine Drømme. Og da det gik op for ham, at det var om Jytte Abildgaard, han havde drømt, blev han lysvaagen.

Den første Gang, han havde set sin Vens smukke Kusine, var paa Storeholt, Asmus Hagens fynske Barndomshjem, hvor han havde været Gæst i en Sommerferie. Hun var dengang en lille Pige paa en halv Snes Aar; han selv og Asmus var femten. Hun kom dertil fra Samsø, hvor hendes Far paa den Tid var Birkedommer; hendes Sprog var halvt bondsk, og hun havde sat de to korrekte Herlufsholms-Akademikere i Forlegenhed ved den ligefremme Maade, hvorpaa hun gjorde sig til Kammerat med dem og boltrede sig i Høhjelmene som en Dreng. Han huskede endnu en solhed Dag, da Asmus og han drev efter Gedder ude paa Søen, „Grønnevandet", som den kaldtes. Pludselig stod hun inde paa Bredden og raabte til dem,

at hun vilde med. De lod hende raabe. Hun var dem til Besvær med sit Overhæng. Da saae de, at hun begyndte at smøge Klæderne af sig, og en, to, tre plaskede hun i Vandet og kom svømmende ud imod dem med det lange brune Haar flydende efter sig. Da hun naaede Baaden, hængte hun sig med Armene paa Rælingen som en lille Havfru-Unge og lo højt.

Den Sommer, han blev Student, mødtes de paany, og ogsaa denne Gang paa Storeholt. Hendes Far var i Mellemtiden bleven Rigsdagsmand, Familien var flyttet til København, og det havde forandret hendes Væsen. Hun var nu ogsaa bleven halvvoksen, og han holdt af at se paa hendes brune Øjne og den røde Mund, der med sine smaa hvide Tænder var frisk som en overskaaren Hyben.

Derefter gik der næsten seks Aar, før de atter saaes, og i al den Tid tænkte han kun sjelden paa hende, skønt Asmus ofte talte om hende med Berømmelse. Hun var bleven Student med Udmærkelse og studerede nu Engelsk og Fransk for at blive Magister. Men hans Hjerte var dengang pantsat forskellige andre Steder.

Saa en Dag mødtes de i et københavnsk Middagsselskab. Allerede hendes Udseende satte ham i Forundring. Han havde tænkt sig hende høj og slank, og saa var hun snarest under Middelhøjde og allerede ret fyldig. Han huskede endnu, at hun var klædt i ildgul Silke, og at hun i den Dragt og med sin varme Hudfarve havde gjort et ganske sydlandsk Indtryk paa ham.

De fik hinanden tilbords, og her overraskede hun ham paany ved straks at fortælle, at hun havde vidst, han

vilde komme der, og havde glædet sig til at træffe ham igen. Saa talte de om Storeholt, og hun fortalte underholdende om en Italiensrejse, hun nylig havde foretaget sammen med sin Mor. Hendes Far var et Aarstid i Forvejen død som Justitsminister.

Af Naturbarnet fra Samsø var der bleven en i Optræden og Tale mønstergyldig ung Hovedstadsdame, der i enhver Henseende vidste, hvad der passede sig. Den lille Havfru-Unge fra „Grønnevandet" kunde i det højeste spores i et vist skyggeagtigt Spil paa Bunden af de gyldenbrune Øjne og i denne fortrolige Udtryksmaade, der gjorde hende saa indtagende i Samtale men ogsaa saa farlig for Mænd, der ikke kendte hende.

Allerede ved dette første Møde spurgte hun ham tilraads om forskellige Ting, talte ogsaa en Del om sin Far og bekendte aabenhjertig, at hun ikke interesserede sig for Politik og ikke kunde begribe, hvor nogen vilde være Minister. Hun havde ofte set sin Far komme forpint hjem fra Rigsdagsmøder og Statsraadsforhandlinger og følte sig overbevist om, at det var de mange Ærgrelser, han havde haft, der saa tidlig lagde ham i Graven.

Ogsaa efter Bordet blev de nogen Tid siddende sammen i fortrolig Samtale, indtil Jyttes Mor kom derhen og bad hende huske paa, at der var andre Venner tilstede, som gerne vilde hilse paa hende.

De Dage, der nu fulgte, stod siden for hans Erindring som henlevet i en gylden Taage. Han, som tidligere blev lidt forelsket i enhver smuk Dame, han saae, følte sig for første Gang som Offer for den mystiske Magt, der fil-

trer to Menneskers Livstraade i hinanden og fuldbyrder deres Skæbne. Skønt han netop stod i Begreb med at drage ud paa sin store Studierejse og hans Venner allerede havde gjort Afskedsgilder for ham, opsatte han Rejsen fra Uge til Uge for at kunne træffe sammen med Jytte Abildgaard, og en Dag kom det ogsaa til en Erklæring.

Det var ude paa Langelinje. En Solskinsdag i April med store, hvide Skyer i Drift ud over Sundet. Han havde været saa straalende sikker paa hendes Ja, at han først ikke vilde tro det, da hun med en uigennemtrængelig Mine bad om Betænkningstid.

Han havde godt vidst, at der var en anden Mand, som hun holdt af at tale med og paa sin frimodige Maade viste Tillid. Det var Professor Ole Knudsen, den bekendte Historiker, hvem hun nylig havde lært personlig at kende i Rom. Men Manden var 60 Aar gammel og næsten blind, saa det var ikke faldet ham ind for Alvor at betragte ham som Rival. Dagen efter fik han imidlertid et Brev fra hende, hvori hun med et anstrengt Forsøg paa Humor bad ham om endelig ikke for hendes Skyld at opsætte sin Rejse længer, da det vistnok ikke var Vorherres Mening med hende, at hun overhovedet skulde blive gift.

Den Dag gik det pludselig op for ham, at han ikke var den Lykkeprins, han hidtil havde haft nogen Grund til at tro. Han var saa fortvivlet og samtidig saa rasende forbitret, saa dødelig saaret i sin forkælede Selvfølelse, at han ikke var langt fra at gøre en Ulykke paa sig.

Dagen efter rejste han.

Et halvt Aar senere hørte han i Paris, at en svensk Friherre og Væddeløbsrytter gjorde Stormkur til hende, og at man ventede en Forlovelse. Og i de følgende to Aar, mens han gennemrejste Evropa for sine Studiers Skyld, naaede der ham Rygter om andre forestaaende Forbindelser, som heller ikke blev til noget. Han maatte da igen mindes de anstrengt spøgefulde Ord, hun havde skrevet til ham om sin formodede Bestemmelse her i Livet, og tænke paa, hvad de kunde skjule.

Kort Tid efter sin Hjemkomst traf han hende en Dag uforvarende i Ridehuset ved Slottet. Hun var nu bleven 23 Aar og stod i sin fejreste Blomstring. Siden mødtes de her næsten daglig — og efter at de først ved en stiltiende Forstaaelse var kommen overens om at lade Fortiden hvile, fandt hun hurtigt igen den gamle, tillidsfulde Tone overfor ham. De red tilsidst ud sammen og gjorde ret lange Ture i Byens Omegn.

Nogen særlig god Rytterske havde den svenske Væddeløbsbaron ikke formaaet at gøre af hende. Men Ridedragten og den sorte Jockeyhue klædte hende fortræffeligt.

Det var paa en af disse Udflugter, at han første Gang overraskedes af et Varselbud fra sin Sygdom. Han fik ondt og maatte staa af Hesten for at hvile sig paa en Grøftekant. Det var ude ad Utterslev til. Jytte blev frygtelig opskræmt. Hun red ind i en Gaard for at hente Vand, og bagefter stod hun selv af Hesten og tog sig af ham paa den søsterligste Maade.

Saadan begyndte Kærligheden igen at spinde sine

gyldne Traade imellem dem. Han saae hende fra den Dag mest i hendes Hjem hos Moderen — „Gehejmeraadinden", som hun gerne blev kaldt, fordi hendes Mand var død i sin høje Embedsstilling, og fordi hun selv tilhørte den ansete og formuende Hagenske Slægt fra Storeholt.

Til nogen fornyet Erklæring kom det dog aldrig. Der viste sig paa Bunden af Jyttes frimodige Væsen bestandig en hurtig vakt Skyhed, som i det afgørende Øjeblik holdt ham Ordet tilbage. Der var i denne underligt bange Tillidsfuldhed noget, der ofte fik ham til at tænke paa saadanne halvtamme Raakid, som man kan træffe i Nærheden af Skovfogedboliger, — der flygter, saasnart man nærmer sig, men følger efter, naar man gaar bort.

Han havde undertiden spurgt sig selv, om der kunde være nogen Hemmelighed i hendes Liv, som hun ikke havde Mod til at tilstaa for ham. Han mindedes de angstfulde Øjne, hvormed hun havde set paa ham hin Dag paa Langelinje, da han friede til hende. De Øjne havde forfulgt ham ogsaa her paa Favsingholm.

Hun og hendes Mor levede den Vinter meget stille. Fru Abildgaard havde kort forinden mistet den sidste af sine to Sønner, en begavet ung Mand, der af en urimelig Aarsag begik Selvmord. De mange Forlovelsesrygter, der i de sidste Aar var flagret op af Jyttes Fodspor, havde vistnok ogsaa isoleret dem noget.

„Synes De ikke, min Datter har forandret sig meget?" spurgte Moderen ham engang, da de var bleven alene i Dagligstuen. Han havde i sit Hjerte maattet give hende

Ret. Trods Jyttes ligegyldige og til Tider ret løsslupne Tone var hun aabenbart ofte stærkt forpint. Broderens Død havde vel nok rystet hende stærkt. Men bar hun ikke ogsaa paa en hemmelig Sorg? Hvorfra kom det Slør af Træthed, der saa tidt kunde lægge sig over de skønne, kloge Øjne? Hvorfra den tunge Sødme i det tankefulde Smil?

Hun havde i de sidste Aar opgivet sine Sprogstudier og slaaet sig paa Musikken. Selv talte hun blot om, at hun „klimprede lidt". Men fra anden Side vidste han, at en af Professorerne ved Konservatoriet skulde have berømmet hende i høje Toner og kun beklaget, at hendes Ærgerrighed ikke svarede til hendes musikalske Evner og hendes Energi. „Hun vilde kunne blive en Virtuos af evropæisk Rang," havde han sagt.

Aftenen før han rejste til Nauheim for at gennemgaa en Kur — og hente sin Dødsdom — stod de sammen i Lygteskæret udenfor hendes Port i Dronningens Tværgade og tog Afsked. Han havde fulgt hende hjem fra en Koncert, og de var begge lige aandsfraværende. Anede hun, at Frierordet atter brændte ham paa Læben? Var det af den Grund, hun havde et saadant Hastværk med at faa Haanden ud af Aftenkaaben og sige Godnat?

„Og Lykke paa Rejsen!" sagde hun i spøgende Tone. „Og husk paa, at De har lovet Mor at skrive!"

Det var de sidste Ord, han havde hørt af hende.

Siden havde han hvert Aar paa sin Fødselsdag faaet en Sending Roser fra hende og Moderen med en Hilsen fra Storeholt, hvor de paa den Tid gerne opholdt sig.

Den første Gang havde han takket med et Brev, senere med et Par Høflighedsfraser, og anden Forbindelse havde der i disse Aar ikke været imellem dem. Dersom det forholdt sig rigtigt, som Asmus formodede, at hun gik og ventede paa nogen, saa kunde det sikkert ikke være paa ham ...

Lyden af en Mus, der gav sig til at arbejde henne bag Vinduespanelet, gjorde ham et Øjeblik opmærksom. Saa var Klokken altsaa Et. Det lille Mørkevæsen, der førte en strengt reguleret Tilværelse, begyndte hver Nat paa den Tid at skærpe Tænder. Udenfor havde Vinden rejst sig. Underligt luskende kom den omme fra det søndre Gavlhjørne og fingrede ved Vinduer og Døre som en Tyv.

Snart vendte dog hans Tanker tilbage til Jytte. Han satte sig op i Sengen og trykkede fortumlet Ansigtet ned i sine Hænder. Om et halvt Aar vilde han maaske vide Besked. Seks lange Maaneder skulde han endnu gaa her i Uvished! ... Han følte igen Sygdommens Lænker snære om Haand og Fod og sled i dem som en Fange, der er vaagnet op af en Drøm om Frihed.

„Hvad har jeg i Grunden vundet? Ikke saa saare har Dødens Gespenst sluppet sit Tag i min Strube, før Livets Mare kaster sig over mig med endnu værre Pine!"

Døren til Barbaras Kammer aabnedes sagte. Den Gamle havde hørt ham sukke. Hun kom ind med et Lys i Haanden og blev staaende ved Døren i sin hvide Natdragt. Med den anden Haand skærmede hun for Lyse-

flammen, saa kun hendes eget lille Ansigt blev belyst. Hele Stuen fyldtes af Haandens Skygge.

„Giv mig lidt at drikke," sagde han.

„Har Herren ikke sovet?"

„Jo vist! Men jeg er saa forstyrret i Hovedet. Se efter, hvad Vinden er!"

Barbara satte Lyset fra sig paa et Bord under Vinduet, tørrede Duggen af en Rude og saae ud i den blaa Nat.

„Vinden er gaaet i Sønder," sagde hun.

„Jeg tænkte det nok. Hørte De ikke Fugletrækket i Aftes? Vi skal have mere vaadt Vejr."

Den Gamle bekræftede det. Fluerne havde holdt sig inden Døre siden Middag, sagde hun.

Mens hun stod ved Bordet og skænkede en Drik af friske Hyldebær gennem en lille Si, laa Torben paa Albuen og iagttog hende. Det var saa besynderligt at tænke paa, at ogsaa hun snart skulde være bare et Minde for ham. I tusinde Nætter var hun dukket frem af Mørket derhenne og havde puslet omkring ham som et venligt gammelt Husspøgelse. Undertiden havde hun maattet sidde her ved hans Seng og underholde ham i de lange, søvnløse Timer; og det syntes ham da tidt, at hun i sin ensformige Tilværelse havde oplevet mere end noget andet Menneske, han havde kendt; ogsaa, at hun med sin Enfoldighed var klogere paa Livet end de fleste. Velsagtens fordi hun var et af disse nu næsten uddøde Mennesker, som havde deres hele Verden der, hvor Tilfældet anbragte dem.

Hun stammede fra Kristiansfeld, hvor hun for 80 Aar siden fødtes i Brødremenigheden. I Krigens Tid havde hun haft Ansættelse som Vaagekone ved et af Feltlasaretterne og havde fulgt Hæren op gennem Jylland. Paa den Maade var hun havnet her i Randersegnen. Men hvad skulde der nu blive af hende? ...

Han var for træt til at tænke mere. Da han havde drukket lidt, tog han igen et Pulver og bad hende gaa til Ro.

VI.

Mads Vestrup kom et Par Dage efter ude fra sin Roemark i en smudsig Lærredsjakke og Træsko, da han midt paa Landsbyens Gade mødte sin Nabopræst og Foresatte, den bekendte Provst Broberg, der kom kørende sammen med sin Kone i en nedslaaet Kalesjevogn. Den yndede Prædikant og Folketaler var en lille, graamanket Mand, og Provstinden lignede ham som en Tvillingsøster. Han sad tilbagelænet i Vognhjørnet og dampede mægtigt af en Cigar. Hun sad tilbagelænet i det andet Hjørne og stak en lille rød Næse i Sky.

Mads Vestrup gryntede ærgerlig, da han i Frastand genkendte Køretøjet. Han havde ingen Agtelse for sin navnkundige Kaldsbroder, som hørte til de saakaldte liberale Teologer, der næsten var ham i endnu højere Grad til Forargelse end de rene Fornægtere. Han ønskede kun at kunne slippe uantastet forbi.

Det ægteskabelige Tvillingsmil i Provstens og Provstindens Ansigter forsvandt, saasnart de opdagede Mads Vestrup, og gjorde Plads for stramme Miner.

Alligevel lod Provsten holde.

Til yderligere Ulykke begyndte han straks at tale om Godsejeren paa Favsingholm og de Rygter, der gik om hans mærkværdige Helbredelse. Vidste man noget nærmere? Var det sandt, at han havde været paa Herregaarden? Havde han set Dihmer?

For ikke i Hidsighed at komme til at sige noget uovervejet tav Mads Vestrup bomstille. Han stod med nedadvendte Øjne, fordi han ikke taalte Synet af denne løvemankede Abekat, denne æresyge Judas, der havde forraadt sin Frelser for Popularitetens Blodpenge og pyntet Kristi strenge Lære op med Flitter og Stads i Tidens letfærdige Aand.

Da Provsten stadig intet Svar fik, gav han Kusken et Tegn, og Vognen kørte videre.

„Det Menneske er snart moden til Daarekisten," sagde han. „Han burde i Grunden ikke have Lov til at sidde i Embede ... Og som han dog ser ud i Klæderne!"

„Ja, veed du," sagde Provstinden. „Straks jeg saae ham, troede jeg, det var vores egen Kromand, der kom."

En henrykt Latter foer ud af Provsten sammen med en Røgsky.

„Du har Ret, Ville! Jeg har ikke tænkt paa det, men Ligheden er virkelig slaaende. Virkelig slaaende. Men hvad skal vi gøre ved ham?"

„I har saa mange Reskripter og Forordninger. Staar

der ikke et Sted, at en Præst skal barbere sig i det mindste to Gange om Ugen?"

„Aa, du er slem, Ville! Du er slem! .. Men jeg skal love dig at henstille Sagen til hans Betænkning ved min næste Visitats."

Mads Vestrup var imidlertid kommen hjem til Præstegaarden, hvor Stine modtog ham med den Besked, at der under hans Fraværelse havde været et ridende Bud fra Favsingholm. Dihmer vilde gerne tale med ham.

„Hvad kan det være?" — tænkte han og gik ind til sig selv. „Jeg bliver vel nødt til at gaa derud en Dag, skønt det vist ikke kan være Præsten, han har haft Bud efter."

Den følgende Dag var en Søndag. Mads Vestrup holdt som sædvanlig Gudstjeneste i en næsten menneskетom Kirke. Ogsaa Stine var bleven hjemme under det Paaskud, at hun ikke var rask.

Da han første Gang vendte sig for Alteret, saae han, at Oleane Staun var der. Hun sad alene i en af de lukkede Stole tæt under Prækestolen. Hendes rundryggede Mand sad ovre i det tilsvarende Stade paa Mandssiden og hostede med et sammenlagt Lommetørklæde trykket for Munden.

Efter Gudstjenesten, da Kirkegængerne, som Skikken var, forsamlede sig udenfor Vaabenhuset for at tage ham i Haanden, inden de gik, stod Oleane lidt afvejen med Ryggen til og bandt et Støvlebaand. Først da de andre trak sig bort og hendes Mand ogsaa var gaaet for at hente deres Vogn, kom hun hen og gav Haanden.

Hun var høj og havde en frodig Skikkelse, men var ellers slet ikke smuk. Som ung Pige havde hun faaet Næsebenet knust ved i Kaadhed at springe ned fra et Høstænge. I de gulgraa Øjne brændte en urolig Flamme. Hun og Mads Vestrup var Byesbørn og sagde derfor du til hinanden. Der havde i Opvæksten været lidt Kæresteri imellem dem paa Landsbyungdommens frie Vis, og nu havde Livet igen ført dem sammen. For et Par Aar siden var Oleane kommen til Sognet som Jørgen Stauns Kone, og dette Genmøde havde vist sig farligt for dem begge.

Hun spurgte lidt spydigt, om han havde taget Vejen med sig, da han sidst var hos dem, eller om han havde glemt, hvor Bakkegaarden laa.

„Bedstemoer klager hver Dag over det, at du it mer kommer og holder Andagt med hende. Hun kan være rigtig saa vred paa dig. Hvorfor kommer du it? Nu er det over en Maaned siden."

Mads Vestrup saae forbi hende ud i Luften for ikke at indfanges af hendes Øjne.

„Vil du sige til den Gamle, at jeg kommer imorgen. Har hun virkelig ventet mig?"

„Ja, hver evige Dag. Det er nu igen ret ringe med hende."

„Ja ja. Altsaa imorgen."

Degnen kom ud af Kirken og laaste. Han havde staaet indenfor og lyttet. Alligevel lod han overrasket, sagde „Undskyld" og gik uden om dem i en stor Bue.

Mads Vestrup kaldte ham tilbage, sagde Farvel til

Oleane og fulgtes med ham ind gennem Byen for ikke at faa lavet nogen Sladder af dette Møde.

Den følgende Dag straks efter Middag klædte han sig om og begav sig paa Vej til Favsingholm.

Han viste sig paa Herregaarden med en meget uselskabelig Mine. Selv efter at Torben havde gjort ham en uforbeholden Undskyldning for det kedelige Optrin under hans sidste Besøg, forblev han lige utilgængelig. Da Torben saaledes sendte Barbara ud med en Ordre til Husjomfruen om at servere Te, erklærede han med brysk Bestemthed, at der for hans Skyld ikke skulde gøres Anstalter. Han ønskede ikke at nyde noget.

Saa opgav Torben at stille ham tilfreds og gik uden Formaliteter over til at forklare ham den Sag, for hvis Skyld han havde sendt ham Bud.

Han havde tænkt paa, sagde han, at Egnen savnede et tidssvarende Alderdomsasyl, og det var nu hans Mening at oprette et saadant og give det Plads her paa Favsingholm i den tidligere Godsforvalterbolig, som stod tom. Den praktiske Ledelse af Hjemmet skulde forestaaes af hans Inspektør i Forening med en Økonom. Men han mente, at Offenligheden havde en Ret til at kontrollere en saadan Stiftelse, ligesom det jo ogsaa maatte være betroede Folk fra Egnen, som tog Bestemmelse om, hvem der skulde optages i den.

„Det er navnlig i den Henseende, jeg haaber at kunne gøre Regning paa Deres Bistand, Pastor Vestrup. Der sidder jo rundt om saa mange gamle Stakler, som er ret hjælpeløse, og De kender dem sikkert bedre end de

fleste. Jeg tænker paa saadanne Folk som Kæppe-Jørgen og den lamme Sidsel Øvre, som jeg begge kan huske fra Barn. Selv forbeholder jeg mig foreløbig kun een Plads — men rigtignok en Æresplads — til Barbara nemlig, min trofaste Plejerske."

Mads Vestrup havde i Begyndelsen hørt paa ham med sin mest forbavsede Maaben. Han tog sig dog hurtig i sin Overraskelse og sad nu med tillukket Mine og strøg sig om Hagen med denne ulidelige Lyd af Sandpapir.

„De agter med andre Ord at forlade Favsingholm for bestandig?" sagde han, da Torben sluttede.

„Nej, det har jeg ikke sagt. Men Lægerne vil have mig til et sydligere Klima ... til Italien rimeligvis. Allerede om nogle Maaneder mener Professor Hagen, jeg kan rejse. Det lyder jo for mig som et Eventyr, at jeg virkelig skal gense det vidunderlige Land ... skal sidde og sole mig ved Middelhavet og maaske gøre Hjemrejsen over Paris. Det havde jeg unægtelig ikke drømt om."

„De maa altsaa være ganske sikker paa, at Professor Hagen ikke har lovet Dem mere, end han kan staa ved," sagde Mads Vestrup og skævede ud til Siden med det hvide ud af Øjnene som en nikket Tyr.

Hans Tone faldt Torben for Brystet; men for ikke igen at risikere en Forstyrrelse af deres Forhold svarede han med en godmodig Spøg:

„Synes De ikke, Pastor Vestrup, at jeg allerede har faaet en bedre Kulør? Da jeg imorges saae mig i Spejlet, blev jeg helt forelsket i mig selv."

„Oprigtig talt, jeg ser ingen Forandring."

„Ja ja; jeg kan nu alligevel mærke et lille Fremskridt hver Dag. Jeg har derfor foreløbig ingen Grund til at tvivle om, at Virkningen af Kuren skal svare til Forventningerne. Og jeg har nu altsaa følt Trang til at vise min Taknemlighed."

Mads Vestrup saae op med et stort Blik.

„Taknemlighed?" sagde han. „Det forstaar jeg ikke. Mod hvem?"

„Hør, Pastor Vestrup, lad os nu ikke igen komme ind paa det intrikate Spørgsmaal. Det har jo vist sig, at det ikke fører til noget."

„Aa nej, det gør det vel ikke. Men saa foretrækker jeg ogsaa at lade Dem vide med det samme, at jeg hverken vil eller kan have med den Sag at bestille."

Der blev en Pavse.

„De maa ikke have forstaaet mig rigtig, Pastor Vestrup! Her er jo Tale om et ganske neutralt Anliggende. Jeg tilbyder at skaffe Sognet et haardt tiltrængt Aldersdomsasyl, et Gæstehjem, eller hvad man nu vil foretrække at kalde det —."

„Ja mig er det lige et, hvad det bliver kaldt. Det er jo noget, De selv er Herre over. Men hvad der ikke opbygges i Gud den Almægtiges Navn og til hans Ære, det bliver der efter min Tro ingen Velsignelse ved, og det vil jeg ikke befatte mig med. Nu har jeg sagt det."

„Det gør mig ondt — saa maa jeg altsaa henvende mig til en anden. F. Eks. til Skolelæreren ... er det ikke Hansen, han hedder? Han er jo en Forfægter af liberale

Anskuelser. Eller mener De, at ogsaa han maaske vil have Betænkeligheder?"

„Det skal jeg ikke videre udtale mig om. For mig maa Folk vælge mellem Himmerige og Helvede ganske efter deres egen Lyst og Smag. Jeg vil blot sige, at dersom han skulde spørge mig tilraads, vil jeg naturligvis paa det bestemteste fraraade ham at gøre sig til Antikristens aabenbare Ærendsvend her i Menigheden."

Nu vilde Torben af med Manden.

„Jeg har altsaa ulejliget Dem til ingen Nytte," sagde han. „Det gør mig naturligvis ondt; men det er jo saa ikke værd at tale mere om Sagen. Det vilde kun være Tidsspilde."

„Det mener jeg med." —

Efter at Præsten var gaaet bort uden at have givet Haanden, sad Torben længe foroverbøjet, ligesom tynget af sine Tanker. Et gammelt, stygt Minde fra Skoletiden i Randers var gaaet ham gennem Sjælen under den sidste Del af deres Samtale.

Der havde dengang en Tid bestaaet en Slags Forbund mellem ham og Mads Vestrup. Han havde haft ondt af den klodsede og sky Bondedreng, der havde været Klassens Ugle fra den første Dag, han viste sig paa Skolen. Mads Vestrup var ikke saa lidt ældre end Kammeraterne og dertil en lemmestærk Prygl, som meget godt kunde have holdt sig sine Plageaander fra Livet; men han var en umodig Dreng, der først slog fra sig, naar han kom i Raseri. En Vinterdag paa Legepladsen hændte det, at de kom op at brydes. Det begyndte i Spøg, men da Kam-

meraterne slog Kres omkring dem og hidsede dem op med Tilraab, blev det efterhaanden Alvor. Skønt Mads Vestrup var ham overlegen baade i Kødmasse og Styrke, blev han alligevel tilsidst kastet, og nu skete der noget uhyggeligt. Da Mads hørte det Glædeshyl, hvormed Tilskuerskaren hilste Goliats Fald, blev han pludselig hvid som Sneen, de laa paa, og spyttede ham op i Ansigtet.

Hvad han havde følt udover Væmmelse og Skamfuldhed, da han bagefter stod henne ved Muren og tørrede sig med sit Lommetørklæde, mens Skolens Inspektør, der havde været Vidne til Optrinet, paa Stedet tildelte Synderen en Afstraffelse, forstod han først mange Aar efter. For hver Gang Lærerens Spanskrørsstok buldrede paa den tykke Vadmelsryg, raabte Mads Vestrup i vild Desperation, at saadan en Herregaardsdreng i Fløjlsklæder ikke var andet end det bare Skidt i Vorherres Øjne, og dette Nødraab til Himlen havde han aldrig siden glemt. Det lød paany i hans Øre, dengang de efter seks Aars Adskillelse mødtes i København som nybagte Studenter. Mads Vestrups ynkværdige Fattigdom, hans fuldkomne Hjælpeløshed i den store fremmede By og det Vanry, han var kommen i blandt nogle Grinebidere, fordi han en Aften i Aprilforeningen, da han et Øjeblik troede sig alene i Restaurationslokalet, havde ladet sig friste af nogle afskaarne Brødskorper, som var bleven levnet paa en Tallerken, — alt dette havde igen skabt en Art Forhold imellem dem, indtil Mads Vestrup pludselig en Dag forsvandt fra København for ikke mere

at dukke op indenfor hans Synskres, før han for tre Aar siden selv vendte tilbage til Favsingholm og fandt ham her som Præst.

Nu havde han atter følt noget af den samme Afgrundsrædsel som hin Dag i Skolegaarden i Randers. Han havde set det samme vilde Had lyse imod ham fra Dybet af hans Almuesjæl og hørt dette uhyggelige Nødskrig efter Retfærdighedens Hævn og Oprejsning, — enten hernede eller i det mindste hisset.

VII.

Da Mads Vestrup paa Hjemvejen naaede op gennem Skoven og atter havde Landet liggende aabent for sig under en flyvende Skyhimmel, standsede han et Øjeblik med Kasketten i Haanden for at svale sit brændende Hoved.

Han saae sig omkring. Og da han ingen Mennesker opdagede i Nærheden, skraaede han ind over en Mark, idet han tog Retning efter en Udflyttergaard, der laa ensomt oppe paa en Bakke. Det var Jørgen Stauns Gaard.

Hans Hjerte slog tungt og uroligt. Idet han nærmede sig Gaarden, steg en Flok Duer op fra Stuehusets Tag, vendte sig i Luften med et Blink som en viftende Dug og slog sig ned paa en Mark et Stykke borte. Synet virkede paa ham som en Advarsel og fik ham til at standse et Øjeblik.

I Porten mødte han Gaardsdrengen.

„Er Jørgen Staun hjemme?“ spurgte han.

Nej, han var just kørt til Randers, fortalte Drengen.

„Naa, er han det,“ sagde han blot, men tænkte ved sig selv, at det var sært nok.

Stuehuset var en lav Bindingsværksbygning med to Indgange. Han gik hen mod den, der førte ind til Bryggerset og Aftægtsstuen. Da han stod i Fremmerset og mødte en Duft af Haarolie, tænkte han, at Oleane eller Pigen nylig maatte være gaaet der igennem. Indenfor den lukkede Bryggersdør tilvenstre hørte han Lyden af en Vandøse.

Idet han vendte sig til den modsatte Dør, der gik ind til den gamle Kones Stue, aabnedes den anden paa Klem, og Oleane stak Hovedet frem. Hun var i Færd med at klæde sig om. Haaret hang hende ned over Skuldrene.

„Ja, gaa du kun ind. A kommer straks,“ sagde hun.

Mads Vestrup bankede paa og kom ind i en lysfattig, tilsyneladende tom Stue, der hilste ham velkommen ved et hakkende Bornholmerur.

Forhænget til en Alkove blev ført til Side, og et indbundet Hoved kom tilsyne. Det var Aftægtskonen paa Gaarden, Jørgen Stauns Mor. Den gamle Kone havde været sengebunden i de sidste ti Aar. Det var et Maveonde, hun led af, hvad man ogsaa nok kunde mærke paa Luften i Stuen.

„Er det Præsten?“ spurgte hun og lagde en lang, gul Benhaand skyggende over Øjnene.

„Ja,“ sagde han og stillede sin Kæp hen i Krogen med

Kasketten ovenpaa. Saa satte han sig paa en Stol ved hendes Seng.

„Jørgen er nok taget til Staden."

Ja, han maatte da ind til Doktoren med Pigen, som skulde have en bolden Finger snittet. Og saa vilde han med det samme snakke til ham om sit Bryst. Han var saa plaget i denne Tid.

Saa var Oleane altsaa alene hjemme — tænkte Mads Vestrup i ny Uro og mindedes Dueflokkens Advarsel.

„Ja, lad os saa bede sammen, Mette!"

Et Kvarterstid efter, da han havde sluttet Andagten med at synge en Salme for den Gamle, kom Oleane ind og hilste paa ham med et kraftigt Haandtryk. Hun var ikke alene stor af Skikkelse som en Mand; der var ogsaa en karleagtig Raskhed over alle hendes Bevægelser.

Hun satte sig paa Hug foran Kakkelovnen for at stikke et Par Tørv til Ilden. Som en Jættekvinde sad hun der i Skæret fra de sammenragede Gløder og hvilede Armene paa de stærke Laar, der svulmede under Kjolen. Bagefter rystede hun sine Skørter med et mægtigt Spektakel, tog et Strikketøj og satte sig hen paa Bænken under Vinduet, idet hun skødesløst kastede det ene Ben over det andet, saa en mørkerød Strømpe saaes næsten op til Knæet.

Mads Vestrup vendte Ansigtet den anden Vej; men han kunde hele Tiden mærke de frittende Øjekast, hun sendte ham over sine Strikkepinde. Derfor maatte han idelig have sit Lommetørklæde frem og tørre Sveden af Pan-

den, denne kolde Sved, der sprang ham ud af Kroppen ved den mindste Sindsbevægelse.

Da han rejste sig for at gaa, var det blevet mørkt baade ude og inde. Kun Skæret af Kakkelovnsilden lyste ud i Stuen.

Oleane lagde Strikketøjet for at følge ham ud.

„Det behøves ikke," sagde han. „Bliv du kun inde."

Men hun fulgte alligevel.

Ude i Forstuen fandt han Gaardsdøren laaset. Nøglen var endogsaa taget ud.

„Her render saa mange Bisser i den her Tid," forklarede Oleane. „Du kan jo ogsaa ligesaa godt gaa igennem til vort."

Mads Vestrup begyndte at ane Uraad.

„Jeg er vant til at gaa ud den samme Vej, jeg er kommen," sagde han bydende. „Luk op her!"

„Hys! Hys!" hviskede hun fortroligt. „A maa snakke med dig, Mads Vestrup! Kom ind til mig!"

„Luk op her!" gentog han og ruskede i Laasen. Han forstod nu, at han var bleven ført i et Baghold og indringet.

„Vil du it' snakke med mig, gør A en Ulykke paa mig. Nu veed du det, Mads Vestrup!"

„Det er din Præst, du taler til, Oleane ... Det skulde du tænke paa!"

„Aa, lad kun Præsten være udenfor dether! Du er vist it' helt saa hellig en Mand, som du har Ord for. Du var da it' mer end en tolv Aars Knejt, da du sad nede

i Sivene og kiggede, naar Møllerens Piger gik i Vandet. Husker du det?"

„Nu kommer du med Nøglen, siger jeg!"

„Ja, ja. Tvinge dig til at snakke med mig kan A jo it'. Nu skal A hente den."

Hun gik gennem Bryggerset ind i Køkkenet, og han hørte hende ogsaa aabne Døren til Stuen, som laa bagved. Men derpaa blev alt stille. I flere Minutter stod han der i Mørket og ventede.

Det blev ham tilsidst lidt underligt. Skønt alle Dørene stod aabne, kom der ikke en Lyd derinde fra. I sin Ængstelse gik han efter hende gennem Bryggerset og blev staaende i Døren til Køkkenet.

„Oleane ... hvor bliver du af?" kaldte han og svedte koldt, da han ingen Svar fik. Et Par grønne Katteøjne gnistrede i Mørket henne under Vasken, hvor Affaldsspanden stod; andet var der ikke at se.

Han gik videre og stod nu i Døren ind til Stuen. Ogsaa her lyste Gløderne i Kakkelovnen og spredte en Ildvifte ud over Gulvet. En Kedel inde i Kogerummet klaprede med sit Laag. Men Oleane var ikke at se.

Han kaldte igen og blev næsten bange for Lyden af sin egen Stemme. Men netop Angsten drev ham fremad nu. Bagved var et lille Kammer, der brugtes som Skabsstue. Døren stod aaben, og her skimtede han hendes Skikkelse i Mørket. Hun sad paa en af Klædekisterne og havde lagt Hovedet ned i sine Hænder.

„Hvorfor sidder du der? ..."

Hun rørte sig ikke, svarede ikke heller; men nu saae han, at hun græd. Hele hendes store Legeme rystede.

Han havde længe forstaaet, at hun ikke var lykkelig i sit Ægteskab med Jørgen Staun, som ingen Børn havde skaffet hende, og det gjorde et gribende Indtryk paa ham at se hende sidde der saa hjælpeløs i sin Sorg.

„Hvad er der i Vejen med dig, Oleane?“

„Du veed det jo godt, Mads Vestrup! Det skulde ha' været vos to!“

„Saadan maa du ikke snakke. Hold dig til Gud, Oleane!“

Han lagde sin Haand paa hendes Skulder for at sige hende nogle trøstende Ord; men hun misforstod Berøringen, og i samme Øjeblik følte han hendes Arme kvælende omkring sin Hals.

„Aa! A vidste det jo, Mads, at du endda holdt lidt af mig!“

VIII.

Paa Herregaarden gik det stadig fremad med den Syges Helbredelse. Efter nogle Ugers Forløb følte Torben sig næsten rask. Med Forundring saae Egnens Folk ham igen gøre lange Køreture i aaben Vogn og venligt gengælde deres Hilsner. Han var i straalende Humør. Ogsaa hans Udseende havde lidt efter lidt forandret sig. De opsvulmede Øjenomgivelser og de uformelige Hænder og Fødder svandt ind, nøjagtigt som Asmus Hagen havde forudsagt det.

En Morgen i Begyndelsen af Februar rejste han fra Favsingholm. Han tog direkte til Wiesbaden for at gennemgaa en Badekur, inden han rejste videre til Italien, hvor han skulde træffe sammen med Jytte og hendes Mor, fra hvem han havde haft Brev og Lykønskning.

Kort forinden hans Afrejse var der en Søndag under Gudstjenesten i Favsing Kirke forefaldet en Scene, der havde vakt stor Bevægelse paa Egnen. Midt under sin Præken var Mads Vestrup brudt ud i en Hulken, der havde lydt som en Hunds Tuden. Han sank ned paa Knæ med Hænderne for Ansigtet og kunde ikke fortsætte.

Allerede i nogen Tid havde der løbet uhyggelige Rygter rundt i Sognet om hans Forhold til den mandgale Oleane paa Bakkegaarden. Nu fik Snakken Bisselær i Saalerne og skræmte for Alvor Befolkningen op.

Et Par Dage efter, at Torben var rejst, kom Provst Broberg kørende gennem Landsbyen i sin Kalesjevogn og havde mod Sædvane ikke sin Kone med, hvad der straks gjorde hans Tilsynekomst fordægtig. Da Folk saae, at Vognen drejede ind i Præstegaarden, var de klare over, at Mads Vestrups Time var slaaet.

Mads Vestrup sad ved Middagsbordet sammen med sin Familje og sine Husfolk, da Provsten kørte ind. Ved Synet af Vognen kom han til at ryste, rejste sig graableg fra sin Plads og sagde, at han ikke befandt sig vel. Hvorpaa han gik ud gennem Køkkenet.

Stine maatte tage mod Provsten, der imidlertid straks erklærede, at det var hans Ønske at tale med hendes Mand i Enrum.

Men Mads Vestrup var pludselig som opslugt af Jorden. Forgæves blev der raabt paa ham i Øst og Vest; man søgte ham i Stalden og i Laden; men han var ikke til at finde. Først efter at Provsten med stigende Utaalmodighed havde ventet over en halv Time, kom han frem ovre fra Loen, hvor han havde holdt sig skjult i Høet oppe paa Stænget. Han saae da ganske forvildet ud.

Overfor Provsten tilstod han straks alt. Han greb heller ikke til Bortforklaringer men fortalte redeligt, at han havde levet i Synd og ikke haft Kraft til at rejse sig af sit Fald, før hans Medskyldiges Forvorpenhed var gaaet op for ham. Det var hans Beregning, at han ved en aabenhjertig Tilstaaelse skulde kunne formilde sine Dommere, maaske afværge Embedsfortabelsen eller dog i det mindste sikre sig Pensionen.

I sin forstyrrede Angst for at skulle miste Udkommet og staa paa Landevejen med sin syge Kone og sine Børn rejste han den næste Dag til Aarhus og gjorde i dybeste Ydmyghed Knæfald for Bispen. Men den gamle Mand turde ikke give ham noget Haab.

I et Bladinterview udtalte Provst Broberg ganske aabenlyst sin Tilfredshed med, at Kirken blev befriet for en Lærer, der foruden at have saa alvorlige moralske Brøst ogsaa i intellektuel Henseende var under Lavmaalet.

Allerede før Opdagelsen skete, havde Mads Vestrup en Dag af sig selv skriftet for sin Kone. Stine var bleven ganske ustyrlig af Raseri og havde truet med at ville

anklage ham for Menigheden, ja hun var i Virkeligheden den, som fra først af ved sin Adfærd havde givet Mistanken til Manden Næring. Men nu, da hun saae, hvordan alle vendte sig imod ham, og hvordan navnlig hans Embedsbrødre alle som en sparkede ham fra sig som en skabet Hund, slog hendes Følelser om. Hun stillede sig dristig ved hans Side og erklærede, at naar hun kunde tilgive ham, kunde andre vel ogsaa. I et sidste opblussende Haab om Redning fik Mads Vestrup hende endogsaa overtalt til at gaa fra Hus til Hus i Sognet og samle Navne under et Bønskrift til Ministeren.

Men det var altsammen forgæves. Ikke Kongen selv havde kunnet frelse ham fra Vanæren. Straks efter Tilstaaelsen var han bleven suspenderet, og den lille jyske Landsby gav i et Par Dage samtlige Landets Blade et kærkomment Stof til Sensation. „Stor Præsteskandale i Jylland — En Bodsprædikant paa gale Veje — Hvad der skete bag Høstakken," stod der i brølende Overskrifter i alle de smaa Sladderaviser. Ogsaa københavnske Blade sendte Reportere, der udfrittede Befolkningen og navnlig gjorde energiske Stormløb mod selve Præstegaarden for at faa Mads Vestrup eller i det mindste hans Kone og Børn i Tale og skaffe sig et Billede af dem. Hele Pressens glammende Støverkobbel blev sluppen løs paa den stakkels Mand som et Uvejr fra Helvede. Han havde lukket sig inde, havde gemt sig for alle, endog for sine Børn. Kun Stine var hos ham. Han sad i disse Rædselsdage med Hovedet paa hendes Skulder, og det var for ham, som om

han var forstødt og forbandet ikke alene af Mennesker men ogsaa af sin Gud.

I et Par Uger ventede man i Favsing paa Kundgørelsen af hans endelige Afskedigelse, og det forlød, at han vilde komme til at tømme den bitre Kalk til Bunden, idet ogsaa Retten til at bære Kjole og Krave vilde blive ham fradømt.

Men forinden dette skete, tog Mads Vestrup selv Afsked med sin Menighed, og det paa en Maade, der skulde spørges vidt og hos mange vakte Tvivl om hans Tilregnelighed. Efter at han i al denne Tid ikke havde vist sig for nogen, sammenkaldte han en Dag ved Budsending og Klokkeringning til et Møde i Kirken, som han lod aabne trods Degnens Protester; og da Folk var samlede, traadte han frem i Kordøren i sit Ornat.

Aftensolen faldt ind paa hans Skikkelse, og man saae, at han var sært forandret. Han var slet ikke den sønderknuste Mand, man havde ventet at se. Hans Ansigt var forgrædt. Men Øjnene lyste.

Hans dybe Sjælenød var endt med en ny aandelig Opvækkelse. Han, som havde været saa frygtsom i sit Gudsforhold, som altid helst havde nærmet sig Himlens Trone ad Omveje, var gaaet ud af sin ensomme Kamp med en Tryghed i Sjælen, en Fortrøstning til den evige Barmhjertighed, som han ikke havde kendt, siden han som Barn sad paa Knæ ved Vinduet i sin Mors lave Stue og lyttede til Vindens Brusen i Poplerne udenfor med en vidunderlig Følelse af at ligge tæt ind til Guds Hjerte.

Han talte med høj Røst, bekendte med skaanselsløs Aabenhed sin Brøde for Menigheden, der ved denne ene Lejlighed havde indfundet sig fuldtallig, saa mange maatte staa op ude i Midtergangen. Men derpaa vendte han sig mod det Præsteskab, der havde forskudt ham. Han sagde, hvad han nu vidste, at hans Synd, saa grim den ogsaa var, dog i Vorherres Øjne var ringe i Sammenligning med den Skamløshed, hvormed snart sagt alle Guds Tjenere forraadte hans Kirke og forfalskede Evangeliet. Han erklærede, at Vorherre hellere saae Drukkenbolte, Skørlevnere, ja Røvere og Mordere staa paa Landets Prækestole end disse fjantede og æresyge Præster, der bolede med Verden og kildrede de ugudeliges Øren med løsagtig Snak om de højeste Ting.

Der var bleven Uro i Kirken. Man saae sig uvilkaarlig om efter Politi. Mange rejste sig og vilde gaa. Men Mads Vestrup lod sig ikke skræmme. Den før saa modløse og bekymringsfulde Mand, der havde haft saa forsagte Tanker om sig selv og Forsynets Bestemmelse med ham, var vaagnet op som en ulveglubsk Herrens Stridsmand, havde beredt sig til, som der stod skrevet, at binde op om sine Lænder og give Hjem og Børn i Guds Varetægt for at samle de forsprængte Rester af hans Menighed til Kamp mod Helvede.

Mens han talte, hørte han Kerubernes Hærskrig i Luften, og han opløftede sine Hænder, da han sluttede med „for sidste Gang at bekende vor gamle Tro i dette

Hus, som maaske nu for en Tid skal blive Satans Bytte!"

I stor Ophidselse strømmede Folk ud af Kirken. Man tog hinanden til Vidne paa, hvad han havde sagt, og mange saae betænkelige ud, fordi de følte deres Kirke vanhelliget af en sindsforstyrret Mand. De alvorligste gik tavse hjem.

IX.

Der ligger en lille By ved Middelhavet en Milsvej fra Genua. Den ligner de fleste andre af de mange Hotel- og Pensionatsbyer, som en soldyrkende Tid har drevet frem dernede i Evropas Varmebænk under de olivengraa Apenniner. Lagvis ligger den opad Bjergsiden med stejle Gader, Buegange og tropiske Palmehaver. Langsmed Stranden er der ført en Promenade. Paa svære Undermure er den løftet en halv Snes Meter over Brændingen, der under paalands Vind — og det blæser ganske hyppigt over Middelhavet — springer op med en Bevægelse, der minder om en stejlende Hest, og derpaa opløser sig i Skum med en Syden, helt forskellig fra det Drøn, hvormed vor egen graa Vesterhavsbrænding ligesom i tunge Drømme vælter sig over Sandrevlerne. Tager Vinden til og faar Syvmilestøvlerne paa — og det stormer slet ikke saa sjældent under Azurkysten — brydes Havet mod Undergrunden med en hul Sprænglyd og staar tilvejrs med et taarnhøjt Sprøjt som fra en underjordisk Eksplosion.

Byens største Hotel er Parkhotellet, et marmorhvidt, fem-etages Soltempel med hundrede Altaner eller Altre lige mod Syd. Foran ligger et stort, halvt offenligt Palme-Anlæg, som nede ved Stranden ender i en Terrasse med Udsigtsbænke og en Trappe, der fører ned til Promenaden.

Her sad en vindstille Dag i Slutningen af Marts et Selskab af Hotellets Gæster og inspicerede Havet. De var gaaet derned efter den anden Frokost for at raadslaa om en fælles Eftermiddags-Adspredelse; men efter mere end en Times Kaglen paa forskellige Tungemaal var man endnu ikke kommen til noget Resultat. Udenfor Forstrandens yderste Klippeblokke, hvor Brændingen kogte, laa Havet blankt som Metal og vuggede Spejlbilledet af Middagssolen og dens Lysbro. Nogle havde derfor foreslaaet en Rotur. Andre havde anbefalet at tage til Genua for at se et Par Negerboksere, som optraadte i et amerikansk Menageri. Blandt Dagens Forlystelser var der ogsaa bleven nævnt en Begravelsesmesse i Domkirken derinde og en Flyveopvisning. I det hele var der saa meget at vælge imellem, at ingen rigtig vidste, hvad han havde Lyst til; og den livlige Raadsforsamling opløstes da tilsidst med det Resultat, at de fleste gik tilbage til Hotellet for at hvile sig til den store Promenadetime, Klokken tre, naar Musikken spillede.

De standhaftigste — deriblandt flere Damer — havde dog gjort Alvor af at leje en Baad og lade sig ro ud paa Havet. Tilbage paa Bænkene sad nu kun to danske Herrer: en lille sortskægget Mand af jødisk Udseende

og en stor Fuldblods-Nordbo med frodige Kinder og Øjne som en Foraarshimmel.

„Hvem er i Grunden den unge Mand, der hænger saadan efter Frøken Abildgaard?“ spurgte den første, der var kommen dertil samme Morgen og i Forvejen havde gjort den anden forskellige Spørgsmaal om sine Medpensionærer.

„Mener De Tyskeren?“

„Nej, den unge Københavner med de lilla Silkestrømper. Han fulgte ogsaa med hende nu paa Roturen.“

„Aa, det er unge Mohn! En Søn af Mohn & Drejer. En Dødens Kandidat, som De vist kan se paa ham. Han er her med en Sygeplejerske fra røde Kors ... paa Vejen til Ægypten. Stakkels Fyr! Han skal ikke have mere end en halv Lunge tilbage.“

„Det er bleven mig sagt, at Godsejer Torben Dihmer kan ventes hertil.“

„Ja. Han kommer fra Wiesbaden. Vi venter ham hver Dag.“

„Mon der er noget om, at han og Frøken Abildgaard skulde være forlovede?“

„Det har man snakket om Gud veed hvorlænge, saa man har vel Lov til at begynde at tro paa det. Dihmer er forresten min Ven, og jeg kan godt unde ham at faa en smuk og interessant Kone nu, da han endelig er bleven rask. For han skal virkelig være bleven fuldstændig helbredet, siges der.“

„Ja, jeg veed det fra Professor Hagen selv. Han er min Læge.“

„Mærkværdigt! En virkelig Opstandelse fra de Døde — kan man jo næsten sige. Det kunde egenlig være ganske interessant at have prøvet det.“

„Ligger De selv hernede for Deres Helbred, Hr. Generalkonsul?“

„Jeg? ... Synes De, jeg ser ud til det?“ spurgte Kæmpen smilende men dog straks lidt ængstet. Han var en solbrun Mand i sin bedste Alder, havde et kraftigt Overskæg og to mandelstore, skinnende hvide Fortænder. Hver Gang han smilte — og han smilte næsten bestandig — præsenterede de sig bag Skægget som bag et Hareskaar. „Næ, Gud være lovet, jeg fejler ikke noget. Siden jeg begyndte at bruge det Wellerske System, har jeg følt mig som et Føl paa en Sommereng. Jeg havde tidligere brugt den Pettermannske Metode, men det er Humbug og Reklame. Weller derimod er Problemets lykkelige Løsning. — Hvordan er det, Direktør Zaun? De er selv kommen herned for Helbredets Skyld, ikke sandt? Er det Brystet?“

„Nej, jeg lider af Søvnløshed — desværre. Professor Hagen har tilraadet mig en Luftkur.“

„Ja, Søvnløshed maa være en skrækkelig Plage. Jeg havde en Gang nu i Vinter faaet en ubehagelig Efterretning sent om Aftenen. Jeg forsikrer Dem, jeg laa halvanden Time uden at kunne falde i Søvn. Tænk Dem! To Gange maatte jeg op af Sengen og tage kold Styrt, inden jeg faldt til Ro. Jeg glemmer aldrig den Nat! ... De skal forsøge med Weller, Direktør Zaun. Op Klokken syv, Systemet punktlig gennemgaaet i tolv Minutter for

aabne Vinduer, bagefter Styrt, Havregrød, Frugtkompotter og senere paa Dagen Aandedrætsøvelser og elektrisk Massage eller Lysbade. Jeg siger Dem, De vil efter et Par Maaneders Forløb fryde Dem ved Livet som et Føl paa en Sommereng. Se paa mig! Jeg har i de sidste fire Aar ikke haft saa meget som Snue engang!"

„Ja, jeg veed det jo; den Wellerske Sundhedslære har vundet megen Udbredelse —"

„Kære, det drejer sig om en Verdensbevægelse! Men Pettermanns Metode er Humbug. Afsløret Humbug! Min Kone har i det sidste Nummer af vort Foreningsblad skrevet en Artikel, der er aldeles knusende for Pettermann. — Først med Weller er Problemet virkelig løst. Kraft, Sundhed, Sindsligevægt og Livsglæde for den hele Menneskehed ved de simpleste og naturligste Midler — Historien om Kolumbusægget endnu engang."

„Agter De at opholde Dem her i længere Tid, Generalkonsul Kolding?" vedblev den utrættelige Spørger.

„Veed det skam ikke. Vi plejer ellers at være i San Remo i Sæsonen, men baade min Kone og jeg synes, at Luften er nok saa kraftig her. Det er, som om man indrikker Styrke og Livsmod med hvert Aandedrag."

Han lukkede Øjnene og aandede tre Gange dybt ud. Det var som en Andagt. Da han igen slog Blikket op, havde hans Ansigt et næsten forklaret Udtryk.

„Herligt! ... Og Naturen er jo lige pragtfuld allevegne hernede. Man maa erkende, at Vorherre har været paa Højden af sin Skaberkraft, da han modellerede denne vidunderlige Kyst. Som Arthur Høj forleden saa brillant

skrev i en Kronik: I disse herligt svungne Linjer paa Evropas Fodstykke synes man at læse hans Kunstner-Signatur: *Deus fecit!*"

Med udstrakt Pegefinger begyndte han at skrive Ordene i Luften, da han pludselig lod Haanden synke. Han havde nede paa Promenaden faaet Øje paa en Mand, der stod ved Rækværket noget borte. En høj, skægget Mand i en lys Støvkappe.

„Hvordan er det?" frittede Direktøren paany. „Mistede ikke Geheimeraadinde Abildgaard for nogle Aar siden en Søn paa en lidt underlig Maade?"

„Underlig Maade?" sagde Generalkonsulen tankespredt uden at tage Øjnene fra Manden dernede, som nu havde faaet en Lommekikkert frem og herigennem fulgte Baaden med det lille Hotelselskab, der vuggede derude paa Dønningen. „Han tog Gift. — Historien blev dysset ned, men den er sikker nok. Den unge Mand havde haft et Forhold til en Figurantinde ved Morskabsteatret, og da hun en skøn Dag stak af til Provinsen med en anden, gik han af Melankoli hen og tog Livet af sig. Familjen er i det hele lidt ekscentrisk. De veed maaske, at der var en anden Søn, som ogsaa gik ud af Sagaen paa en noget hovedkulds Maade."

„En anden Søn?"

„Ja, det er snart længe siden. En rask og Pokkers køn Knægt forresten. Han vilde være Søofficer og var kommen med paa et Øvelsestogt som Lærling, men i en eller anden vestindisk Havn rømmede han fra Skibet sammen med et Par Kammerater for at gaa paa Eventyr."

„Ja, nu erindrer jeg det. Der stod saa meget om det i Bladene."

„Det tror jeg! Det var jo en slem Blame for Familjen. Man har aldrig hørt fra ham siden. Han er gaaet tilbunds et eller andet Sted i Verden. — Aa hør, Direktør Zaun! Gør mig den Tjeneste at se paa den Herre, der staar derhenne og læner sig til sin Stok! Ham med Kikkerten."

Direktøren fik sin Næseklemmer frem og anbragte den med et Tryk af den samlede Haand foran en Guldlorgnet, der i Forvejen red paa hans orientalske Ansigtspukkel.

„Den Herre? Ham saae jeg før, da vi gik herned efter Lunchen. Han sad derinde i Haven under en af de store Viftepalmer. Det er vist en Russer. Han kunde godt se ud til at rekreere sig hernede efter et længere ufrivilligt Ophold i Sibirien."

„En Russer? Jamen ... Nej ... Jo, min Sæl og Salighed! Det er Dihmer! Det er ham selv!"

„Godsejer Dihmer?"

„Næ, jeg veed dog ikke ... det Skæg! Og alligevel! ... Jeg tror, jeg vil kalde."

„Men gaar det an? Jeg siger Dem, jeg er temmelig sikker paa, at det er en forvist Russer."

„Jeg vil alligevel prøve ... Dihmer! Torben Dihmer!"

Skikkelsen derhenne foer sammen, og Kikkerten forsvandt ned i Kappelommen, mens Manden vendte sig om efter Lyden.

„Jo, vist er det ham! Den Vædderprofil er da ikke til at tage Fejl af! ... Dihmer! Gamle Ven!"

Generalkonsulen svang sin hvide Kalabreser og stod et Øjeblik efter nede paa Promenaden med begge Hænderne plantet paa Torbens Skuldre.

„Velkommen tilbage fra de Dødes Rige! Ved Gud, jeg havde nær ikke kendt dig med det Skæg! Du ligner grangivelig en af disse Russere, der ligger hernede og rekreerer sig efter et længere Ophold i Sibirien. Til Lykke, du medicinske Vidunder! Du veed vel, at der er skrevet om dig i alle Bladene?"

Torben var ulykkelig over dette Møde. Da Generalkonsulen traadte et Skridt tilbage for rigtig at betragte ham, stod han forlegen og stregede i Gruset med sin Stok. Lidt efter kom Direktør Zaun listende ned ad Trappen med Nysgerrigheden kiggende ud af alle Træk og lod sig forestille.

Hans Ansigt syntes Torben bekendt, men han huskede ikke hvorfra og brød sig ikke om at spørge.

De tre Landsmænd fulgtes derpaa et Stykke henad Vejen, og da Torben ikke saae nogen Udvej til at blive det generende Følgeskab kvit, foreslog han, at de skulde tage Plads paa en af de ledige Bænke. Han kunde derfra holde Øje med Baaden og sikre sig mod at blive overrasket ved en Landgang.

Generalkonsulen overvældede ham med Spørgsmaal. Han vilde vide, hvornaar Torben var kommen, hvilken Rute han havde taget, hvad for et Hotel han boede paa, og om han allerede havde truffet Landsmænd „eller maaske Landsmandinder". Torben sad med en pinefuld Fornemmelse af at blive befamlet og besnust rent kor-

porligt. Han svarede blot, at han var kommen dertil den foregaaende Aften over Milano, og han undgik at nævne Navnet paa den fredelige Hotel-Pension, han havde gemt sig i.

Og for nu at værge sig mod yderligere Toldeftersyn spurgte han:

„Hvordan lever du selv? Du er jo gift, ikke sandt?"

„Kære, det veed du da! Med Nathalie Lund. Vi har allerede fire Poder. Fire Løveunger, der tilsammen vejer 62 Kilo. Efter seks Aars Ægteskab. Du maa indrømme, at vi har gjort vor Borgerpligt."

Torben bevidnede ham sin Agtelse med en Hovedbøjning.

„Ja, min Kone fortjener virkelig Respekt. Jeg glæder mig til at forestille dig for hende. Et passioneret Friluftsmenneske ligesom jeg selv. Uforfalsket Natur. Ingen Korset-Deformitet, ingen løse Nyrer. Den 3die Februar Klokken 12^{15} arriverede vor sidste Unge med et stort Frydeskrig fra det Hinsidige, og den 25de samme Maaned havde min Kone Kufferterne pakket og var klar til Afgang med hele Flokken. Jeg tror, jeg kan sige, at det er noget af en Rekord."

„Du ligger hernede med Familjen?"

„Ja, jeg rejser ligesom Kalifens Elefant med en Ammestue paa Ryggen. Egenlig skulde vi have været i San Remo, som vi plejer, men baade min Kone og jeg synes, at Luften er nok saa frisk her, mere ozonrig. Naturen er jo lige herlig allevegne, og det rejsende Publikum er

omtrent det samme. Ja, for dig, kære Ven, maa det da være som at vaagne op midt i Paradiset."

Hertil svarede Torben ikke noget.

„De kommer fra Rhinegnene," begyndte nu Direktør Zaun, der havde siddet med bortvendt Ansigt og følt sig lidt krænket over ikke at være bleven genkendt. „Der har jo været en ualmindelig kold og vaad Eftervinter i Aar. Man taler om en alvorlig Beskadigelse af de unge Vinplanter. Det vilde jo betyde et stort økonomisk Tab. Hvad mener De om Storstrejken i Ruhr-Distriktet? Tror De, den bliver til noget? De sidste Efterretninger lyder jo ret foruroligende."

Da han hørte, at Torben intet vidste, trak han en mægtig Bunke Aviser op af sin Overfrakkelomme. Det var store engelske, tyske og franske Verdensblade, deriblandt et Kæmpenummer af „Frankfurter Zeitung", mellem hvis halvhundrede Blade hans Hoved forsvandt, mens han søgte en Artikel. Da han endelig fandt den, gav han sig til at læse op af den.

Hans Stemme med de sære Strubelyde, hans lidenskabeligt rynkede Pandehud, den Maade, hvorpaa han hvert Øjeblik nervøst trykkede Næseklemmerne tilrette med hele Haanden, endelig Avisforslugenheden, denne abeagtige Optagethed af alt det ligegyldige, der skete omkring i Verden, vakte paany en flakkende Erindring hos Torben; men han kunde stadig ikke bekvemme sig til at spørge.

Nu saae han ogsaa, at Baaden derude havde vendt og nærmede sig Land. For ikke at risikere at møde Jytte

Abildgaard første Gang i disse fremmede Menneskers Paasyn rejste han sig og sagde Farvel.

„Nej vent dog!“ sagde Generalkonsulen. „Om en halv Time begynder Musikken. Saa bliver her livligt.“

„Netop derfor vil jeg gaa nu. Jeg er endnu lidt Rekonvalescent.“ —

Paa Vejen hjem til sit Hotel følte han sig virkelig utilpas og begyndte at frygte for, at han i sin Utaalmodighed havde vovet sig for tidligt ud i Livets Røre. Lægerne havde jo nok erklæret ham for helbredet, og naar han ikke forsømte at tage sine Piller, følte han sig ogsaa temmelig rask, spiste med Appetit, sov igen ligesom i gamle Dage og kunde heller ikke længer i sit Ydre spore noget dybere Mærke efter Sygdommen undtagen en lille krampagtig Sitren af det højre Øjelaag. Men den sidste Uges Rejseuro og nu Synet af Jytte havde dog været for meget for hans Kræfter.

Mødet med Generalkonsulen havde yderligere forstemt ham. Det var gaaet ham ved Synet af den forhenværende Ven, som det overhovedet syntes at skulle gaa ham ved denne saa heftigt attraaede Genforening med Livet: han kendte ikke Virkeligheden igen. Den præsenterede sig for ham som i et Hulspejl, der forvrængede og forgrovede alle Linjer i det Erindringsbillede, han havde bevaret af den.

„Men det er naturligvis en Rest af min Nervøsitet,“ — trøstede han sig bestandig. Han havde levet for længe indemuret til saadan paa en Gang at kunne taale at have sine Medmennesker saa tæt ind paa Livet. Det Indtryk,

de havde gjort paa ham straks den første Dag paa Rejsen hjemmefra, kunde han ikke glemme. Da Toget kørte ind paa Stationen i Aarhus og han saae Trængslen paa Perronen, saae den Række hæslige Ansigter, der gled forbi hans Kupevindu, havde han følt en Angst omtrent som den, hvormed han første Gang som Barn saae ind i et Rovdyrbur.

Heller ikke noget af, hvad der siden var hændet ham, havde rigtig villet blive til Virkelighed. Alt var gledet ham forbi som Syner i en forvirret Feberdrøm. Hin stjerneklare Februarmorgen for seks Uger siden, da Vognen derhjemme holdt nedenfor Trappen og Barbara løb omkring i Stuerne med et Lys for at finde hans Haandtaske, forekom ham ofte at være den sidste virkelige Erindring, han havde om sig selv.

Kun eet havde ikke skuffet — Gensynet af de unge Kvinder. Der var Dage, da han havde haft en Følelse af, at alle Jordens smukke Damer havde sat hinanden Stævne i Wiesbaden. De havde paa Promenaderne erstattet ham det Solskin og den Naturglæde, han maatte undvære i den uforanderligt stille, graa Flodtaage, der skjulte alle Omgivelser. Ved Aftenfesterne i Kurhusets barbarisk forgyldte Sale havde han igen nydt de yndefulde Bevægelser, hvormed Damer af den store Verden kan brede de brogede Slæb ud over Gulvet og slaa deres Vifter op — saa medfødt naturligt, som Paafuglen sprèder sin Hale. Han kunde sidde ganske stille paa en Bænk blot for at lytte til et Par unge Pigers Tale, denne glade Snak om ingenting, der vederkvægede som Fuglekvidder

ovenpaa al den taabelige Tyggen Drøv paa Avissladderen, som man ellers hørte overalt.

Og nu havde han set Jytte Abildgaard. Lyslevende var hun gaaet ham forbi derhenne under Hotelparkens Palmer. I en hvid Kjole med et blommefarvet Silkesjal over Skuldrene. Omsværmet af Kavalerer, der summede omkring hende som Bier om en Honningblomst. Uforandret. Lige rank og ungdommeligt fyldig. Lige uudgrundelig i sin uanfægtede Jomfruelighed ...

Han var naaet hjem til sit Hotel og stod et Øjeblik ude under Solsejlet, der skyggede for hans Altan. Han havde ved sin Ankomst om Aftenen forsømt at skaffe sig et Værelse med Udsigt til Havet. Til Gengæld saae han ned i en Have med det frodigste Vildnis af alle Aarstiders Flora. Side om Side hang Gyldenlak, Pelargonier og Nastursier i rige Klynger udover Muren. Magnolier og Roser stod i Flor, og Fersken- og Mandelgrene lyste af Blomster. Under en Samling Appelsintræer, der var fulde af modne Frugter, blaanede Græsset af Foraarets Violer.

Ja — tænkte han — nu stod han her, hvor hans Tanker de sidste Uger havde færdedes, naar de ikke var paa Favsingholm. Og hvad nu? ...

En Kirke i Nærheden begyndte at ringe. Han saae forbavset paa sit Ur. Ikke mere end tre? ... Allevegne var Dagene lige uhyggeligt lange!

Før om to Timer gik det ikke ret vel an at gøre et nyt Forsøg paa at træffe Jytte og hendes Mor. Og hvad saa? Hvad vilde der ske, inden Sol gik ned? ... Maaske var han allerede imorgen igen langt herfra.

Henne paa Promenaden, hvor Musikken var begyndt at spille, gled en Strøm af Vinterens mange Flygtninge; der havde reddet sig herned fra Taagerne og Kulden nordfor Alperne. Lykkelige Rekonvalescenter stolprede afsted ved en Slægtnings eller en Tjeners Arm. I Rullestole sad pelsklædte Oldinge med mørkerædde Øjne, der var rejst herned for at tiltigge sig endnu et Aars Frist af Solens og Luftens Naade. Forelskede Nygifte sværmede omkring i deres lovlige Ærinde midt imellem professionelle Dagtyve, der var bleven mætte af Storstadens Vinterfornøjelser og nu en lille Tid hengav sig til sommerlige Glæder.

Megen Opsigt vakte nogle indianerrøde Skikkelser, Mænd og Kvinder i en Slags Aposteldragter med bart, vejrbleget Haar og nøgne Fødder i Sandaler. De tilhørte et Samfund af moderne Stenalder-Mennesker, der boede i Jordhytter oppe i Bjergene og efter Sigende levede af Rødder, mens de tilbragte deres Dage med fromme Naturbetragtninger. Ikke desto mindre savnedes de sjelden her i den store Promenadetime, hvor de med øjensynlig Tilfredshed spejlede sig i deres forhenværende Samtidiges Forbavselse.

Det lille Selskab af Parkhotellets Gæster, der havde været ude at ro, var nu kommen tilbage til Baadehavnen.

Jytte Abildgaard var en af de sidste, der sprang i Land. Hun stod paa Rælingen i sin hvide Kjole med det blommefarvede Sjal svøbt omkring sig, mens saa mange hjælpsomme Hænder blev rakt frem imod hende, at hun

paa et hængende Haar var faldet i Vandet. Hun havde som sædvanlig først forbavset og derpaa indtaget alle de Fremmede med sit Væsens Naturlighed og nordiske Friskhed.

„Det kan da umuligt være sandt, at det er af Hensyn til Deres Datters Helbred, De opholder Dem hernede," sagde en amerikansk Oberstfrue til hendes Mor, idet nu hele Selskabet begav sig opad Trappen til Promenaden. „Hun ser jo ud som Sundheden selv."

Fru Abildgaard vidste knap, hvad hun skulde svare. I et Øjeblik som dette fandt hun selv sine Ængstelser urimelige. Forresten havde hendes Hensigt med Rejsen ogsaa lige saa meget været den at bringe et Møde med Torben Dihmer i Stand paa et Sted, der var nogenlunde beskyttet mod Bredgade-Københavns Nysgerrighed.

Jytte gik et Stykke foran det øvrige Selskab sammen med den unge Hr. Mohn, som var saare lykkelig over at have erobret hende fra Hr. Oberverwaltungsgerichtsrat von Auen, der ellers altid anmassede sig Pladsen ved hendes Side. Det unge Menneske, der ikke var tyve Aar, saae uhyggelig ud i sin resedafarvede Dragt efter sidste Mode med Undertøj af violet Silke. Der var ikke stort andet tilbage af ham end Skelettet.

„Nu maa De altsaa høre min Ide, Frøken Abildgaard. Den skulde jo helst have været en Overraskelse for Dem, men jeg er nødt til at aabenbare den, inden jeg rejser. I Aften Klokken elleve sejler jeg altsaa her forbi paa „Victoria". Og saa er det, jeg vil se at faa Lov af Kap-

tajnen til at sende nogle Raketter tilvejrs, og nu vil jeg bede Dem, om De vil gøre mig den Glæde at staa oppe i Deres Vindu og se paa dem."

„Klokken elleve! Men paa den Tid ligger jeg forhaabenlig og sover paa mit grønne Øre, Hr. Mohn! Og det skulde De vist ogsaa helst gøre."

„Naar jeg nu ber Dem om det som en allersidste Gunstbevisning. Det skal nok blive et Fyrværkeri, som er Dem værdigt. Jeg veed, man kan købe den Slags Ting hos Styrmændene, naar Kaptajnen giver Lov til det. Og det gør han altid, naar det er stille og klart Vejr."

„Hr. Mohn! Hvad tror De egenlig, Deres Hr. Fader vilde sige til, at De smed saa mange dejlige Penge op i Luften til ingen Verdens Nytte?"

„Til ingen Nytte? Dersom jeg kan gøre Dem en Glæde med det?"

„Jamen det kan De ikke."

„Ikke? ... Det var kedeligt. Hvad skal jeg saa gøre? ... Vil De heller ikke give mig Lov til at skrive til Dem, naar jeg nu kommer til Ægypten? Jeg vil saa gerne fortælle Dem om alt, hvad jeg oplever."

„Sig mig, Hr. Mohn, hvor gammel er De i Grunden?"

„Det Spørgsmaal gør man ikke et Menneske i min Alder — det veed De godt. Giver De mig saa Lov til at skrive?"

„Værsgod! Men jeg siger Dem paa Forhaand, at De ikke maa vente Svar. Jeg veed ikke noget værre end at skrive Breve."

„De to Kamelier, De gaar med der i Bæltet, Frøken Abildgaard, vil De forære mig dem til et Minde om Dem? Vil De?“

Jytte nænnede ikke at sige Nej. Hun havde ondt af den stakkels Fyr, der næppe havde tre Maaneder tilbage at leve i.

De var naaet hen til den halvrunde Udvidelse af Spaserevejen, hvor Musiken stod opstillet paa en Forhøjning. I Trængslen fik hun Øje paa Generalkonsul Kolding, hvis to store Fortænder lyste paa lang Afstand. I Haab om at kunne undgaa ham drejede hun til Siden, — hun havde en Slags Vandskræk for dette store Kraftmandfolk med det utrættelige Kænguru-Smil — men Generalkonsulen styrede lige løs paa hende.

„*Bon giorno! Bon giorno, Signorina!* De har vel set den Genopstandne?“

„Hvem?“

„Godsejer Dihmer naturligvis! Vidste De ikke, at han var kommen? Det er ikke en halv Time, siden han gik herfra. Jeg havde forresten nær ikke kendt ham igen. Han har lagt sig Fuldskæg til og ligner grangivelig en forvist Russer direkte undsluppet fra Sibirien.“

Jytte havde et Øjeblik været borte i sin Overraskelse, men Generalkonsulens familiære Tone fik hende hurtig til at samle sig. Uden at sige noget vendte hun sig fra ham og gik tilbage den samme Vej, hun var kommen, for at naa hen til Moderen. Da den unge Hr. Mohn vilde ledsage hende, frabad hun sig meget bestemt hans Følgeskab.

Fru Abildgaard og den amerikanske Oberstfrue var bleven staaende ovenover Trappen til Baadehavnen for at se paa nogle halvnøgne Unger, der sprang omkring paa de solhede Sten. Da Jytte naaede dem, stak hun stiltiende sin Haand ind under Moderens Arm; og nu fulgtes de alle tre nogen Tid, før hun kunde faa sig til at fortælle Nyheden.

„Saa maa vi helst gaa hjem," sagde Moderen. „Det vilde være kedeligt, om han søgte os uden at træffe nogen."

De undskyldte sig hos Oberstinden og gik bort gennem et af de snevre, halvt underjordiske Smug, der fra Promenaden førte op til Byen. Jytte holdt stadig sin Mor under Armen. De gik raskt til, og ingen af dem talte noget videre.

Jytte var mindre end sin Mor men lignede hende iøvrigt Træk for Træk. Som de to Damer gik der Arm i Arm, mens Hatten og Sløret skjulte Fru Berthas sølvhvide Haar, kunde man godt antage dem for et Par Søskende.

De boede ikke paa selve det store Hotel men var kun Kostgængere der. De havde deres private Lejlighed i en Villa, der laa nogle Minutters Vej derfra, lidt højere oppe paa Bjergskraaningen. Her havde de et Opholdsværelse i Stueetagen med Indgang fra en Loggia; desuden to smaa Sovekamre ovenpaa.

Af en Kone, som gik og rev Havegangene, fik de at vide, at der havde været en fremmed Herre og spurgt efter dem.

„Det har været Dihmer!“ sagde Fru Abildgaard. „Hvor det dog er kedeligt!“

Inde i Loggiaen, der var møbleret næsten som et Værelse, fandt de hans Kort med en vedføjet Hotel-Adresse.

„Jeg tror, jeg sender ham et Par Ord med det samme. Jeg vil bede ham om at komme her og spise sammen med os. Hvad synes du?“

Jytte nikkede blot og gik videre ind i Stuen. Hun løste sin Hat og lagde den fra sig paa en Etagere. Og pludselig trykkede hun Haanden for Øjnene, ganske overvældet af Tanken om det, som nu var rykket saa ufatteligt, saa uafvendeligt nær.

„Nu er Brevet afsted!“ sagde Moderen, da hun kom ind. „Jeg tror, jeg vil gaa op og klæde mig om med det samme. Saa er der i det mindste een af os hernede, dersom han skulde komme inden Spisetid.“

Jytte havde sat sig hen ved Klaveret og bladede i nogle Noder.

Hun sad der endnu, da Moderen en halv Time efter kom tilbage, pyntelig klædt i en dybviolet Silkekjole med langt Slæb, der gav hendes Skikkelse megen Værdighed. I det hvide Haar sad en stor, ciseleret Sølvkam. Hun satte sig ud i sin Solkrog paa Loggiaen, hvor der stod en kurveflettet Sofa med Puder. Man havde herfra et prægtigt Udkig nedover Byen, der heroppe fra Højden tog sig ud som en eneste stor Park, yderst ude indhegnet af en blaahvid Mur — Havet.

Hun sad der en Tid i Tanker med en uoplukket Avis i Skødet, forundret og lidt urolig over, at Jytte i et Øje-

blik som dette kunde sidde der saa optaget af nogle dumme Noder.

„Aa hør!“ sagde hun tilsidst. „Sæt dig lidt herud, min Pige!“

Jytte traadte frem i Døren.

„Kaldte du?“

„Ja, kom lidt herud! Der er noget, jeg gerne vil tale med dig om.“

„Kan det ikke vente, Mor? Jeg maa vist op og klæde mig om nu.“

„Aa, fem Minutter kan du nok afse. Sæt dig her ved Siden af mig og lad os tale lidt fornuftigt sammen!“

Jytte tog lidt uvilligt Plads og anbragte en Pude bag sin Ryg.

„Hvad er det saa?“

„Nu skal du ikke straks se saa bøs ud. Jeg vil blot spørge dig, om du har forstaaet, hvorfor Torben Dihmer er rejst netop hertil — han kunde jo have valgt saa mange andre Steder til sin Efterkur.“

„Du mener, det er for vor Skyld?“

„Hvad mener du selv?“

„Jo, det har jeg naturligvis ogsaa tænkt mig. Du og han har jo altid saa godt kunnet tale sammen. I har saa mange fælles Interesser, — Politik, Socialøkonomi og hvad det altsammen hedder.“

„Nu skal du ikke vrøvle, Jytte. Naar jeg spørger dig, er det, fordi jeg igen ikke kan blive klog paa, hvordan du i Virkeligheden har det i en vis Henseende. — Sig mig, min Pige, veed du det rigtig selv?“

Fru Bertha lagde sin Haand hen paa Datterens; det var et varsomt Frieri til hendes Fortrolighed, men Jytte var som hudløs for enhver Berøring og trak Hænderne til sig.

„Nu synes jeg, vi har snakket nok om Dihmer, Mor! Du veed vist ikke, at du i de sidste fjorten Dage næsten ikke har talt om andet."

„Ja, nu vil jeg have ordenlig Besked. Og lad mig tale rent ud af Posen engang! Ser du, min Pige, du har jo altid holdt dit Hjerte under Laas og Slaa; men jeg mener dog at vide lidt Besked om, hvor du har haft dine Tanker henne i disse sidste Aar. Jeg har heller ikke glemt Udtrykket i dit Ansigt den Aften nu i Efteraaret, da Fætter Asmus kom tilbage fra Favsingholm med den store Nyhed om Torben Dihmer. Saadan skinner et Menneske kun, naar det faar sit eventyrligste Haab opfyldt ved et Under. Men nu i den sidste Tid ... ja, jeg kan jo tage fejl, og forhaabenlig gør jeg det, men jeg har faaet en Fornemmelse af, at der er en anden Mand, der er kommen til at optage dine Tanker lovlig meget, dersom du da har i Sinde at give Torben Dihmer dit Ja."

Jytte vendte forbavset sit Ansigt om imod hende.

„Hvem skulde det være?"

„Forstaar du virkelig ikke, hvem jeg tænker paa?"

„Er det nogen hernede?"

„Ja."

„Er det maaske Generalkonsulen?"

„Aa Snak! Du veed jo meget godt, hvem jeg mener. Det er v. Auen."

„Ja, det er det vel saa. Men hvor falder du i Grunden paa det?“

„Aa, det er da ikke saa underligt. I har jo spaseret meget sammen. Folk begynder ogsaa at snakke om det, har jeg mærket.“

„Naa ja, jeg finder ham underholdende. Men du kan nu engang ikke lide Tyskere, Mor! Du ligner ogsaa i det Stykke Far. Jeg holder af at være sammen med ham — det tilstaar jeg gerne. Jeg synes, han er den eneste af alle dem, vi har truffet hernede, som man har noget Udbytte af at tale med.“

„Du mener jo ikke et Ord af alt det, du sidder der og siger, Jytte.“

„Hvorfor spørger du mig saa? Og hvorfor skal jeg absolut i Forhør?“

„Hvor du dog er irritabel, Jytte!“

„Du kunde jo have ladet mig være!“

Hun vilde rejse sig, men Moderen holdt hende tilbage.

„Hvad er der dog i Vejen med dig, Barn? Jeg kender dig slet ikke saadan.“

„Lad mig nu gaa, Mor! Jeg skal op. Lad mig gaa!“

„Jytte, hvad er det med dig? Betro dig til din Mor!“

Hun lagde sine Hænder om hendes Hoved og saae hende ind i Øjnene. Da gik det haabløst ned i Afgrunden for Jytte. Under de sitrende Øjenlaag piblede en Taare frem, og hun sank ind til Moderens Bryst.

„Aa — Mor!“

Fru Bertha vidste snart ikke, hvad hun skulde tænke om detteher. Det var hende noget ganske nyt at se Jytte

give sig saadan over. Hun kunde ikke huske, hvornaar hun sidst havde set hende græde.

„Kære Barn, hvad er der dog med dig?“

„Ingenting! Ingenting! Men jeg vilde ønske ...“

„Hvad vilde du ønske, Jytte?“

„Aa — var jeg bare død dengang som lille!“

Det Svar beroligede Fru Bertha. Hun kom endda til at smile. Denne dystre Paakaldelse vakte Minder hos hende fra hendes egen unge Kærligheds Vaar, da Livet syntes altfor svimlende rigt og Lykken for stor til, at Hjertet kunde bære den uden at briste.

Hun strøg Jytte henover Haaret og sagde:

„Vil du sige mig, min Pige ... vil du betro mig under mit højtideligste Tavshedsløfte ... elsker du Torben Dihmer?“

Der kom intet Svar.

„Gør du, Jytte?“

„Ja,“ kom det som et Suk langt, langt indefra.

„Jamen saa er jo alting, som det skal være! Hvad er der saa at græde for?“ sagde Moderen, mens de klareste Taarer trillede hende selv ned ad Kinderne. Stormende omfavnede og kyssede hun sin Datter, der modstræbende og tilsidst med Uvilje tog mod hendes Kærtegn.

„Lad mig nu gaa op, Mor! Der kunde komme Nogen.“

„Ja, gaa — mit Barn! Gaa! Torben Dihmer skulde jo ikke saa gerne første Gang se dig med røde Øjne.“

Fru Bertha fortrød nu, at hun overhovedet havde talt til Jytte om denne v. Auen; men Jytte var ikke selv helt uden Skyld i, at hun havde faaet en Mistanke.

Flere Gange i den sidste Tid, naar de havde siddet her og holdt Mørkning med lidt Ild i Kaminen og hun troede hendes Tanker hos en anden, havde Jytte pludselig kunnet give sig til at snakke om Tyskeren paa en Maade, som om hun absolut vilde finde paa Undskyldninger for alt det hos ham, som frastødte Folk. Men det var altsaa Gudskelov kun blind Alarm. Naar hun nu blev gift og fik et virkeligt Maal for sit Liv, vilde ogsaa nok hendes gamle Sundhed vende tilbage. Kærlighedens Lykke var jo dog den bedste Medicin. Det kendte hun fra sig selv. — —

X.

Jytte sad fuldt paaklædt foran Spejlet oppe i sit Kammer. Hun var en af de Brunetter, hvem alting klæder, og som derfor let bliver ligegyldige for deres Udseende. Uden mange Overvejelser havde hun af sit Klædeskab taget en broncefarvet Silkekjole med Underærmer af hvide Kniplinger. I Brystet havde hun fæstet en Naal med en Safir. Iøvrigt bar hun hverken Ringe eller andre Smykker.

Hun sad tilbagelænet med Hænderne i Skødet og saae ind mod sit eget Billede i Spejlet. Sad der tankefuldt hensunken med et mørkt, grublende Udtryk, som kun hun selv kendte.

Hun kunde ikke komme sig af sin Fortrydelse og Skam over den Scene, hun havde opført nede hos Moderen. Det var den gamle Angst, som igen havde besat

hende, — Frygten for, at den Kærlighed, hun følte for Dihmer, var Fantasteri og Selvbedrag som saa sørgeligt meget andet i denne de skønne Indbildningers Verden! Det „Ja", som Moderen fralokkede hende, havde hun sagt med en Fornemmelse omtrent som den, hvormed man i Drømme kaster sig ud fra et svimlende højt Taarn.

Om Torben Dihmer blot kunde se helt igennem hende og ikke troede hende en Smule anderledes, end hun virkelig var! Men det var det ulykkelige, at Folk altid gjorde sig saa forkerte Forestillinger om hende, altid talte om den „kloge" Jytte Abildgaard, den „overlegne" Jytte Abildgaard. Og saa var hun dog saa hjælpeløst angst som en lille Pige i en Troldeskov, saa snart det galdt en Afgørelse.

Bestandig havde man fortalt hende, at hun lignede sin Mor, og det ikke alene af Ydre. Det havde ogsaa Dihmer engang sagt. Saa lidt vidste han Besked! For der var lige saa stor Forskel paa dem som paa en moden Hvedemark med Kornblomster og Valmuer og et af disse tætte, mørke Tjørnekrat, som det var uhyggeligt at se ind i. Saasnart hun selv forsøgte at trænge ind i sit Væsens Urskovs-Dyb, blev hun greben af en Slags panisk Skræk. Der var hverken Vej eller Sti derinde men fuldt af Spøgelser og vandrende Skygger. Og vilde, røde Rovdyrøjne stirrede ud fra Mørket. Og alt dette skulde Torben Dihmer kende. Hele hendes Liv skulde ligge aabent for ham, saavidt hun selv forstod det. Og saa skulde han sige hende, om han alligevel kunde holde af hende ...

Hys! Der lød Fodtrin dernede paa Gruset. Hun behøvede ikke at hælde sig frem for at se, hvem det var. Hun vidste det straks. Endnu før hun havde genkendt Skridtene, følte hun, at det var ham.

Der blev saa højtideligt stille indeni hende. Hun rørte sig ikke. — Nu hørte hun hans Stemme. Moderen var kommen ud for at tage imod ham. De maatte staa lige nedenfor hendes Vindu.

Hun rejste sig forsigtigt og kiggede ud bag Gardinet. Ja, der stod han! En høj, skægget Herre med en lysegraa Sommerkappe hængende løst over Selskabsdragten. En fremmed Mand. Aa ja, hvor havde han forandret sig! Godsejer Dihmer altsaa. *Voilà tout!*

Uvilkaarlig fæstede hun sig ved de Træk i hans Ansigt, som hun aldrig havde været begejstret for: de smaa Øjne, der sad saa utilladeligt nær hinanden, den lidt firskaarne Næse og — aa! — disse milelange Kinder! Hvordan var det gaaet til, at hun havde forelsket sig i den groteske Maske? Og saa havde han ovenikøbet lagt sig alt det Skæg til!

Hun havde kun det Ønske, at hun kunde løbe sin Vej fra det hele!

Nu gik de ind, og hun hørte hans og Moderens sammenblandede Stemmer fra Stuen nedenunder. Det lød med et saa hjemligt. Saaledes havde deres Stemmer lydt for hende i Dronningens Tværgade, naar hun sad og surmulede inde paa sit eget Værelse, fordi de var bleven saa ivrige i deres Snak om Politik og alt det, som hun selv ikke havde mindste Interesse for. Saadan var hun nu

engang! Rigtig modbydelig ond havde hun kunnet blive. For Alvor skinsyg paa sin egen Mor. Havde man hørt saa galt før? Men saadan var hun! Og saadan skulde Torben Dihmer lære hende at kende!

Hun stod igen ved Spejlet. Paa Toiletbordet laa tre mørkerøde Roser, som hun havde plukket i Haven, mens Moderen var heroppe og klæde sig om. Der havde foresvævet hende noget om at overrække ham den ene ved Ankomsten og selv bære de to ved Brystet. Hun begreb det ikke længer! Med et Par muntre Ord kunde hun maaske have gjort det, — det romantisk højtidelige laa nu engang ikke for hende!

Hun stod et Øjeblik med Blomsterne i Haanden og fik igen sit triste, grublende Udtryk.

Ja — tænkte hun. Det var maaske hendes egenlige og afgørende Ulykke, at hun aldrig fandt Ord for, hvad der dybest inde bevægede hende. Derfor var hun bleven saa ensom i Livet trods alle sine mange Bekendtskaber. Hun var i saa Henseende skabt som den forheksede Prinsesse i Eventyret. Hver Gang hun aabnede Munden, sprang der en Skruptudse ud af den.

— — —

Fru Bertha og Torben Dihmer var igen gaaet ud i Haven. Fru Bertha vilde vise ham den smukke Udsigt, inden Solen sank ned bag de genuesiske Højder. Men Torbens Tanker var inde i Villaen. Hver Lyd derindefra fik ham til at spidse Øre, og jo længere det varede, inden Jytte lod sig se, desto mere nervøs og fraværende blev han.

For at have et Usaarlighedsbælte i Beredskab havde han paa Vejen derhen tænkt meget paa to Damer, som han havde lært at kende i Wiesbaden: en ung, svensk Enkebaronesse v. Platen, en hjorteagtig Skikkelse paa høje Ben, og en tysk Kunstnerinde Frøken Steinbach, der nu var i München. Især den sidste havde vist ham megen Venlighed og endogsaa indbudt ham til at deltage i en privat Selskabsrejse Jorden rundt, som nogle af hendes Venner havde planlagt. Hun var en mørkladen Skønhed med Øjne som et Par Tvillingkirsebær, livlig og godmodig.

Han sagde nu til sig selv: „Hvad vil du egenlig her? Jorden vrimler af skønne Kvinder, og mere end een har rakt sine Arme ud imod dig. Hvorfor da netop denne lille hemmelighedsfulde danske Pige, som allerede et Par Gange har ydmyget dig?“

I det samme hørte han hende komme ud paa Loggiaen. Et Øjeblik stod hun smilende paa det nederste Trappetrin i Skæret af den synkende Sol og holdt en Haand skyggende op for Øjnene. Den broncebrune Silkekjole lyste i den dybe Aftenbrand som flydende Guld.

Med en munter Hilsen gik hun ham imøde, sagde Goddag og Velkommen og „Hvor det er rart at se Dem igen“, og slap hurtigt hans Haand.

Torben havde bøjet sig for hende i Tavshed. Han var endnu ikke rigtig i Stand til at samle sig.

„Mor har nok skyndt sig med at vise Dem vore Herligheder,“ sagde hun. „Bor vi ikke rart?“

„Jo — prægtigt! Det er en virkelig overordenlig Udsigt.“

„Og det var m i g, der opdagede Stedet ... Er det ikke sandt, Mor?“

Ved at se Moderens forundrede og misbilligende Mine mærkede hun nu selv, at hendes Tone skurrede.

Igen en Skruptudse! — tænkte hun og blev stille.

De gik tilbage til Stuen, hvor Samtalen ret hurtigt stivnede i en almindelig Konversation. Fru Bertha udspurgte Torben om Wiesbaden og hans Kur, og han fortalte derom, hvad han kunde finde paa at sige uden at slippe sine egne Tanker. Jytte sad for sig selv henne i en Gyngestol og vendte for det meste Ansigtet den anden Vej for ikke at møde hans Blik, der hele Tiden — det mærkede hun godt — var paa Jagt efter hendes. Hun havde en besynderlig svævende Fornemmelse af sig selv. Tankerne galoperede gennem hendes Hoved, omtrent som naar hun paa et Bal havde nippet lidt rigeligt til Champagnen. Hjærtet slog vildt.

Det mørknede i Stuen. De talte om Generalkonsul Kolding og hans Kone, om Promenadekoncerterne og lidt om hjemlige Forhold.

Torben følte Luften i Stuen tung. Han havde ikke været forberedt paa at træffe baade Jytte og hendes Mor s a a uforandrede. Det var, som om han i en Drøm blev ført tre-fire Aar tilbage i Tiden. Spøgelseagtigt genoplevede han de svundne Dage i Dronningens Tværgade og mærkede med stigende Hede i Blodet, hvordan den gamle, ulykkelige Forelskelse igen begyndte at indspinde ham i sin Nessusskjorte.

Nu lød Gongong'en nede paa Hotellet.

— Ja, saa maa vi gaa," sagde Fru Bertha, der havde haft Besværet med at holde Samtalen i Gang. „Du bringer mig nok mit Slag, Jytte."

I den følgende Time sad de i Hotellets Spejlsal sammen med et Par hundrede andre festklædte Mennesker af alle Nationaliteter i et Lyshav fra fire mægtige Loftskroner. Der blev spist ved smaa blomstersmykkede Borde, saaledes at hver Familje havde sit Bord og sin Tjener. Etablissementets tusindøjede Chef ledede selv Serveringen. Til dæmpet Musik af et skjult Orkester frembares en Række Kunstværker af Mad, der kælede baade for Øjet og Ganen: en ravgul Suppe med smaa rubinrøde og smaragdgrønne Boller, en Postej i Form af en fuldrigget middelalderlig Galej, et Taarn af Fiskerygge opmuret i Mayonnaise, med Sirater af kogte Krebs og Citronskiver, ialt en halv Snes Retter, hvoraf Damerne for det meste lod sig nøje med den Forsmag, som Synet gav.

Fru Bertha og Jytte sad med deres Gæst i et af Salens Hjørner. Da Chefen paa sin Runde kom der forbi og saae, at der mod Sædvane stod Champagne paa deres Bord, bukkede han anerkendende. Den værdige Herre, der selv var flere Gange Millionær, forudsatte høfligt, at alle hans Gæster ligeledes var det, men ønskede til Gengæld ogsaa, at de viste det i Gerning.

Til Trods for Champagnen og Feststemningen i Salen var Torben stadig lige tung at underholde, og det pinte ham selv at mærke det. Fru Bertha var tilsidst nær ved at tabe Taalmodigheden. Asmus Hagen havde ganske vist forberedt hende paa, at Vennen var bleven lidt sær. Men

hvad var det for en Bussemandsmine? Hun kendte ham slet ikke igen.

Paa Jytte havde Torben Dihmers tavse Væsen derimod en ganske modsat Virkning. Det gjorde hende selv stille. Skønt han ogsaa for hende var bleven en anden end før, følte hun ham ikke længer som en Fremmed, og denne selskabelige Ubehjælpsomhed hos den tidligere saa verdensvante Mand fik al hendes gamle Ømhed for ham til at vaagne. Hun fandt desuden, at han var bleven smukkere. Alt dette krusede Skæg klædte ham virkelig. Hun syntes, at han lignede en græsk Gud.

Mens hendes Mor og han igen begyndte at tale om Wiesbaden, sad hun og saae ud i Salen uden at følge Samtalen. Alligevel var hun ikke uopmærksom. Men det var kun selve Stemmen, hun lyttede efter, denne klokkedybe Mandsrøst, der allerede i hendes halvvoksne Alder — deres anden Sommer paa Storeholt — havde gjort et stærkt Indtryk paa hende og vakt hendes Undseelse. Hun huskede det nok! ... Forresten havde ogsaa den forandret sig ikke saa lidt. Der var kommen noget sprødt i Klangen. Man kunde høre paa den, syntes hun, hvordan han i disse Aar havde lidt i Tavshed.

Efter Bordet samledes Gæsterne ude i den store *hall,* der optog hele Bygningens Midterparti og dækkedes af en mægtig Glaskuppel. Her præsenteredes Toiletterne. De eleganteste og mest nedringede af Damerne anbragte sig gavmildt i de brede Kurvestole midt paa Gulvet, hvor Herrerne gik rundt med Monoclen i Øjet og bedømte de udstillede Byster som Kendere.

Der var Folk fra mange Lande, og hver Nation havde sine Manerer; men det voldsomme elektriske Lys paasatte dem alle den samme Dødningemaske. Der var tunge Børsmænd fra Berlin og Wien og nervetrætte amerikanske Fabriksdirektører, der døsede i de dybe Stole, udslukte og livløse som frakoblede Maskiner. Og der var et Par af disse landløbende unge Levemænd, der om Dagen gjorde Vejene usikre med deres tordnende Biler og om Aftenen udbredte Nervøsitet paa Hotellerne med deres Fruer eller Elskerinder i dristig Halvnøgenhed, illumineret af Diamanter. Men der var ogsaa Velhavere af den gamle Skole og jævne Pølsefabrikanter med deres Koner, der sad henne ved Væggene og stille udsvedte Bordets Glæder. Der var desuden en armenisk Præst, en hinduisk Plantageejer fra Ceylon og to af Himlens Sønner, der vakte Opsigt med deres pragtfulde Silkekaaber.

Ved den ene af Salens Længdevægge stod en Forhøjning, hvor der hver Aften optraadte en Række Artister til Gæsternes Underholdning ved Kaffen og Tobakken. Programmet bød denne Dag paa en Negerkomiker, neapolitanske Dansere, et Tyrolerkor og et Tintamaresque-Teater. Til Indledning gjorde Hotellets Orkester Honnør med et fejende Musikstykke.

Torben havde ledsaget sine Damer hen til en af Sofaerne ved Væggen.

Mellem saa mange af den store Verdens Luksuskvinder tog den danske Ministerenke og hendes Datter sig beskedne ud. Men hvor de viste sig, vakte deres smukke Skikkelser dog altid Opmærksomhed og efterlod et Køl-

vand af interesseret Hvisken og Spørgen. Nu fremkaldte Torbens Opdukken forøget Nysgerrighed, og for at faa oplyst, hvem han var, kom Hr. Oberverwaltungsgerichtsrat v. Auen hen til dem og lod sig forestille.

Imidlertid blev Torben bortført af sin Ven, Generalkonsulen, der absolut vilde præsentere ham for sin Kone. Hun sad i en af Sofaerne ved den modsatte Væg og viste sig at være en lille korthalset Dame i en Slags græsk Gevandt og med Næseklemmer.

„Jeg ønsker Dem velkommen til Sollandet," sagde hun paa en Maade, som om hun var Værtinde der. „Ja, Godsejeren ser ud til at kunne trænge til at faa den kære Sol til Ven. Men det gør vi jo alle."

I det samme blev der Bevægelse omkring i Salen. Alle saae hen mod den store, forgyldte Trappe, der i det ene Hjørne førte op til Hotellets Bel-Etage. En lille, gammel Dame med emaljeret Ansigt og ungdommeligt brune Lokker bevægede sig langsomt ned ad Trinene ved en Sygeplejerskes Arm. En Kammerjomfru bar hendes æblegrønne Fløjlsslæb, og bagefter fulgte en Tjener med en ganske lillebitte Hund, der sad med løftet Hoved i en udpolstret Kurv og saae sig dannet omkring.

Dette pyntede Lig, der tilhørte et af de regerende Fyrstehuse, spiste af Etikettehensyn paa sine egne Værelser men mødte regelmæssig til Variete-Underholdningen. Med Besvær kom den høje Dame til Sæde i en Lænestol midt for Scenen, fik Kurven med Hunden anbragt paa sit Skød og gav derpaa en kort Kur, inden Forestillingen begyndte.

Der blev nu ringet paa en Klokke. Den første Artist stod — dybt bukkende — paa Forhøjningen. Det var en hæslig lille Dverg-Mulat i Kjole, hvid Silkevest, Laksko og hvide Handsker. En Abe i *dress.*

Torben havde grebet Lejligheden til at trække sig bort fra Generalkonsulinden, der var begyndt paa et Foredrag om Menneskeslægtens Genoprejsning ved det Wellerske System. Men paa Vejen tilbage til sine Damer blev han standset af Direktør Zaun, der ønskede en Samtale med ham om de politiske Forhold derhjemme.

Øjeblikket var uheldigt valgt. Torben havde netop opdaget, at v. Auen under hans Fraværelse havde taget Plads paa en Stol ved Siden af Jytte og konverserede hende ivrig. Det generede ham saa meget mere, som han mente at kunne genkende den latterligt udseende Mand som en af Jyttes Kavalerer fra om Formiddagen.

„Jeg har desuden en frisk Hilsen at bringe Dem fra en fælles Bekendt," sagde Direktør Zaun. „Det er Professor Asmus Hagen. Han er min Læge. Det var Professoren, der meddelte mig, at jeg sandsynligvis vilde træffe Dem her. I Aprilforeningens Dage havde jeg oftere den Fornøjelse at være sammen baade med Dem og Professoren."

I stadigt Haab om Genkendelse havde Direktøren taget sin Guldlorgnet af og præsenteret Torben sit nøgne Ansigt. Og virkelig dukkede der et Øjeblik et flygtigt Erindringsbillede frem i Baggrunden af Torbens Bevidsthed. Han saae for sig Aprilforeningens lavloftede, røgfyldte Sal med en hujende og mjavende Forsamling foran Taler-

stolen, hvor denne lille sortskæggede Mand stod og gestikulerede lidenskabeligt.

Direktør Zaun blev ved at tale, skønt der et Par Gange var bleven tysset paa ham af Folk i Nærheden. Nu vendte en tyk, skaldet Herre med Svinetryne sig forbitret om og krævede Tavshed.

Ingen af dem havde lagt Mærke til, at der var bleven ganske stille i Salen. Den sortgraa Artist, hvis Specialitet det var at efterligne Dyrelyde, agerede i Øjeblikket en Mand paa Fluefangst. Livagtig eftergjorde han en sorgløst omkringflyvende Spyflues Summen, og da han havde indfanget det indbildte Dyr, hørte man dets vrede Kogen i hans lukkede Haand og derpaa dets hvislende Kamp for Befrielse, idet han trak det frem ved den ene Vinge. Tilsidst traadte han Fantomet ihjel under Spidsen af sin besløjfede Laksko, og da man hørte det lille fugtige Svivit, hvormed Dyret opgav Aanden, jublede Salen, og Herren med Svinetrynen klappede som en rasende.

I Stedet for at søge tilbage til sit Selskab var Torben gaaet ind i Læseværelserne, hvor der i Øjeblikket var ganske tomt. Han kastede sig i en af de store Læderstole og gav sig hen i sin mismodige Stemning.

Han sad der med den samme Fornemmelse, han saa ofte havde haft i Wiesbaden, at han plagedes af et Mareridt og ikke kunde vaagne. Han følte alting saa uvirkeligt, som om alt dette med hans Helbredelse var en Indbildning og han selv død for længe siden og ført ned i Underverdenen — nedstyrtet til de Fordømtes Rige for her at pines af Erindringen om sin upaaskønnede Fred og Lykke

i Sygestuen paa Favsingholm. Og nu havde han tilmed faaet en ulykkelig Forelskelses hele Latterlighed at slæbe om med. Denne forkomne Ungdomskærlighed slog atter ud i hans Organisme som Giften fra et gammelt Saar. Mens Jytte sad derinde sammen med sin tyske Ven og aabenbart befandt sig rigtig som hjemme i Skyggeriget, sad han her og sukkede som den forsmaaede Ferdinand i en Operette. Det var Resultatet af den kloge Asmus' Trolddomskunster! Sin Ligskjorte havde han faaet ombyttet med en Narrekappe. Hvad var der vundet? ...

Inde i Salen var Negeren bleven afløst af nogle sortsmudsede Dansere, der skreg og sparkede omkring sig til Akkompagnement af Kastagnetter og Tamburiner. Mændene figurerede i Svømmebukser og aabenstaaende Skjorter, Damerne med et kort Silkeskørt over fede Ben i kødfarvet Trikot. Det kaldtes paa Programmet for neapolitansk Folkedans.

Jytte begyndte at blive ængstelig paa Grund af Torbens Forsvinden. Hun havde holdt Øje med ham, baade da han blev forestillet for Generalkonsulinden, og siden, da han stod og talte med Direktør Zaun. Hun havde overhovedet slet ikke hørt paa Hr. v. Auens mange Elskværdigheder og ikke engang gjort sig videre Umage for at skjule sin Aandsfraværenhed.

Hans Bortgang foruroligede hende især, fordi hun havde paa Følelsen, at den var en Demonstration. Selskabet mishagede ham vistnok. Navnlig dette Variete-Gøgl var ham sikkert imod. Hun sad netop og overvejede, om hun ikke skulde sige til Moderen, at han

var gaaet. Det kunde jo ogsaa være, at han var bleven syg ...

I det samme saae hun ham komme frem i Døren ind til Læseværelserne, og skønt hans Mine var lige alvorlig, gennemstrømmedes hun af en Glæde, saa Øjnenes Glans forraadte hendes hemmelige Lykke. Hun vidste det ikke selv; men Hr. v. Auen blev nu endelig klar over Situationen, og straks gik Elskværdigheden af ham.

Da han saae Torben nærme sig, rejste han sig op, bukkede for Damerne og vendte derpaa Rivalen sin pomadiserede og skilte Nakke med hofmæssig Uforskammethed.

De kortskørtede Damer paa Tribunen og deres raa Hvin generede pludselig Jytte, fordi Torben var tilstede. Hun hviskede til Moderen, om de ikke skulde gaa.

„Dette her er ækelt," sagde hun. „Jeg tror heller ikke, det morer Dihmer."

Fru Bertha nikkede.

Lidt efter rejste de sig alle tre og gik.

Udenfor var det klart, hvidt Maaneskin. Det saae ud, som laa der et tyndt Snelag over Jorden. Trods Palmer og tætte Løvtræer var Udsigten ned over Byen ganske vinterlig i dette Lys.

Det var kun Fru Bertha, der lagde Mærke til det og talte om det. Hun gik foran paa den smalle Vej, der i Slyngninger førte op til Villaen under brede Skærmpinjer. De to andre fulgte bagefter i Tavshed.

Torben havde besluttet sig til at rejse. Han mente nu at vide saa meget, som han behøvede, og han følte det næsten som en Lettelse at have faaet Klarhed. Og

da der ingen Grund var til for Formens Skyld at forlænge Pinen for nogen af Parterne, vilde han tage bort allerede den næste Dag og undgaa al Forklaring.

Udenfor Gitterporten, der førte ind til Villaens Have, sagde han Godnat.

„Vil De gaa? ... Naa ja, De har Lov til at være rejsetræt," sagde Fru Bertha. „Sig mig, De har vist faaet nok af Hotellivet, ikke sandt? Vil De ikke glæde os med at drikke Deres Morgente her sammen med os? Vi faar den serveret ganske privat her hos os selv, og saa er her virkelig ganske hyggeligt. — — Nej, nu skal De ikke sige Nej. Paa Gensyn altsaa Klokken ni!"

Uden at vente paa hans Svar gik hun ind. Men da nu ogsaa Jytte sagde Godnat og stak Haanden ud af Aftenkaaben — ganske som hin sidste Aften udenfor Porten i Dronningens Tværgade — holdt han hende et Øjeblik tilbage.

„Jeg vil bede Dem om at sige til Deres Mor, at hun ikke skal vente mig."

„De kommer ikke?"

„Nej ... jeg rejser."

„Rejser? Og De er lige kommen!"

„Ja, det har været en Misforstaaelse af mig at vælge Stedet her til Rekreation. Det indser jeg godt nu. Det er for tidligt. Jeg er endnu ikke bleven tilstrækkelig akklimatiseret."

„Men hvad er alt det for noget?"

Det kom som et Udbrud, uforvarende, angstfuldt næsten.

Torben lyttede. Havde han hørt rigtigt?

Han beholdt hendes Haand og saae prøvende paa hende.

„Er jeg virkelig slet ikke til Besvær? Jeg mener ... De har dog vist allerede saa mange Venner her. Maa jeg have Lov til at komme og gaa ligesom i gamle Dage?“

„Ja — naturligvis!“ sagde hun men søgte dog nu at trække Haanden til sig. „Saa kommer De altsaa imorgen.“

Han havde set hende rødme dybt i Maaneskinnet. Men for sin egen Skyld vovede han alligevel ikke at spørge om mere. Hans Tanker var bleven løbske. Af Frygt for at miste Selvbesindelsen nøjedes han med at bøje sig ned over hendes Haand og kysse den ærbødigt.

„Tak,“ sagde han.

Med blottet Hoved holdt han derpaa Gitterlaagen aaben for hende, mens hun gik ind. Og uden selv at vide af det blev han staaende med Hatten i Haanden, saalænge Lyden af hendes Skridt endnu kunde høres paa den gruslagte Havegang ...

Inde i Stuen havde Fru Bertha tændt Lampen og sad allerede med en Avis. Hun saae ikke op, da Jytte kom ind, men lod, som om hun var optaget af Læsningen.

Jytte var hende taknemlig for denne Forstillelse. Hun havde godt mærket, at Moderen var lidt skuffet af Dihmer; derfor var hun bange for, at hun skulde give sig til at tale om ham.

„Jeg tror, jeg gaar i Seng med det samme,“ sagde hun og lukkede sit Klaver.

„Ja, gør du det! Det er i Virkeligheden slet ikke for tidligt.“

Oppe i sit maanelyse Kammer blev Jytte nogen Tid staaende ved det aabne Vindu. Hun hørte endnu den hule Gungren af Torbens Skridt nede paa den fliselagte Sti mellem de høje, genlydende Havemure. Og hun tænkte: Dernede gik det Menneske, der nu raadede for hendes Liv. En fremmed Mand — ja, for det var jo i Virkeligheden en hel anden, hun var kommen til at holde af, end den Torben Dihmer, som hun i alle disse Aar havde tænkt paa med saa megen Længsel. Ham havde hun allerede næsten glemt. Det var denne underligt tavse Fremmede, hun nu elskede og vilde knytte sin Skæbne til efter blot at have været sammen med ham en eneste Aften. Saadan var hun! ... Hun kom til at tænke paa noget, som hendes Far havde sagt til hende den Dag, da hun fyldte 16 Aar. Han havde klappet hende paa Kinden og sagt, at hun jo nu var bleven en voksen Pige, som man kunde tale fornuftigt med om alvorlige Ting. Han havde saa fortalt hende den gamle græske Fabel om, hvordan Mand og Kvinde oprindelig skabtes forenede i en Helhed men siden parteredes og sendtes ud i Verden hver for sig, saa de kun kunde finde hinanden igen ved Hjælp af det Instinkt, der kaldtes Kærlighed. „Men forresten skal du ikke bryde dit Hoved for meget med den Ting,“ havde han sagt. „Hold blot dine Øjne aabne, saa du kender ham, din paradisiske Tvillingbroder, naar han engang kommer.“ Historien havde gjort et stærkt Indtryk paa hende. Det var saa lokkende at tænke paa, at der et Sted i Verden gik en „Halv-

part" omkring og søgte efter hende for at faa hendes Fortrolighed. Alle ensomme Mænd saae hun spørgende ind i Øjnene: Er det dig? ... Siden, da hun blev ældre, var Tanken om en saadan fordringsfuld Dobbeltgænger bleven hendes Skræk. Derfor havde hun løjet for Dihmer og bedraget sig selv den Dag for fem Aar siden paa Langelinje, da han friede til hende. Og dog! Hun var jo dengang virkelig ikke helt sikker paa, at han ogsaa var den rette.

Først nu vidste hun det. I disse Øjeblikke følte hun det med næsten smertelig Voldsomhed, at hun endelig havde mødt ham, — den længselsfuldt Savnede. Tidligere kunde hun ikke lade være med at holde af Dihmer, skønt hun egenlig ikke vilde det. Nu ønskede hun at tilhøre ham; længtes efter at blive hans, helt og inderligt, med sin Sjæl og med sit Legeme. Det var ikke til at forstaa, og dog var det saadan. Det Skridt, der for blot faa Timer siden havde staaet for hende som et Dødsspring, der maatte gøres med tilbundne Øjne, ventede hun nu med Utaalmodighed. Ikke før om elleve Timer skulde hun se ham igen. Og hvad saa? ... Det hele var jo kommet ganske anderledes, end hun havde tænkt sig. Hvad havde hun i Grunden sagt? Ingenting, syntes hun. Men hun havde dog faaet ham til at blive, og det var det vigtigste.

XI.

Torben var nu kommen ned i Byen. Han holdt stadig Hatten i Haanden, fordi hans Pande bankede og brændte.

Mørk og øde laa Gadens krumme Snevring foran ham med en enkelt, søvnig Petroleumslygte. Maanelyset naaede ikke derned, og alle Husene var tilskoddede. Endnu sad der hist og her paa Trappestenene halvsovende Tiggere, der mekanisk rakte Haanden frem, naar de hørte nogen komme; men paa hele Strækningen ned til Torvet, hvor Kafeerne laa, mødte han kun Genlyden af sine egne Skridt.

Det var som at vandre i en uddød By. Men han gik der med sydende Hoved, saa bevæget af, hvad der var sket, og samtidig saa fuld af kaade Tanker, saa besat af Trang til Spilopper, som han ikke havde været det, siden han var Student. Idet han mindedes den Stemning, hvori han for tre-fire Timer siden havde gaaet her, følte han det, som om han ved et Under var vaagnet op i en anden Tilværelse. Livet laa atter foran ham i tindrende Morgenglans. Alt var forvandlet. Om det saa var Stanken af Gadens Æselsgødning, der om Eftermiddagen havde forekommet ham saa ulidelig, hilste han den nu med Munterhed, fordi ogsaa disse hæslig ramme Uddunstninger tilhørte den brogede og mangfoldige Verden, der var givet ham tilbage af en yndig Kvindes Haand.

Nede ved Torvet, paa et Hjørne, var en Frugtbod aaben: et dybt Portrum, i hvis Bund en Familje sad hyggeligt sammen omkring en lille Lampe. Synet fik ham til at standse, og straks rejste en halvvoksen Pige sig i den Tro, at han vilde handle. For ikke at skuffe hende købte han de største og smukkeste af nogle blomstrende

Fersken- og Mandelgrene, der stod i en Krukke mellem Appelsindyngerne, skrev Fru Abildgaards Adresse op og bad om at faa dem bragt derhen den næste Morgen. Og da han saae, at Pigen var nydelig og havde brune Øjne ligesom Jytte, lagde han i Overgivenhed to Guldstykker i hendes Haand og lukkede hendes Fingre over dem.

„Behold dem!" sagde han til det forskrækkede Pigebarn. „Og forvar dine Øjne godt!"

Han gik videre, men havde slet ingen Lyst til at gaa hjem til sit Hotel, hvor kun den sædvanlige Ensomhed ventede ham.

Det faldt ham da ind, at der i et saadant Vejr maatte være pragtfuldt nede paa Strandpromenaden, hvor han rimeligvis ogsaa vilde træffe Mennesker.

Det slog til. Maaneskinnet havde lokket mange ud fra Hotellerne, og baade Damer og Herrer var overstadigt livlige efter Middagen.

Midt imellem alle disse glade og højrøstede Folk, der spaserede langsomt som i en Selskabssal, saae han Direktør Zaun komme gaaende i Stormskridt med Hænderne paa Ryggen, fordybet i sine Tanker. Tilfældigt saae han op, da de passerede hinanden, og Torben standsede.

„Himlen har øjensynlig en Bestemmelse med os, Direktør Zaun! Det er tredje Gang idag, vi mødes. Skal vi ikke bøje os for Kendsgerningen og gøre hinanden Følgeskab?"

Hr. Zaun saae op paa ham i stor Forbavselse, satte sin Guldlorgnet paa og betragtede ham igen — som for

at forvisse sig om, at han ikke tog fejl. Saa bukkede han med en vidtløftig Armbevægelse.

„Med stor Fornøjelse!“

Hans Miner og denne Armbevægelse levendegjorde paany for Torben hele Sceneriet fra den afdøde „Aprilforening“, hvor Hr. Zaun havde været Talerstolens store Rædsel — „Skærveknuseren“, som han blev kaldt paa Grund af sin ildelydende Stemme. Siden var han bleven en af den københavnske Liberalismes Ledere, var i hvert Fald bleven en Mand, der til Løn for stor Offervillighed og Partitroskab spillede en vis politisk Rolle i Kulissen.

Han gav sig ogsaa straks igen til at tale om de politiske Forhold derhjemme og om Sandsynligheden af et nærforestaaende Valg.

„Jeg har set, at der forberedes et stort Landsmøde,“ sagde Torben. „Saa vidt jeg har forstaaet, er det Meningen at forsøge at komme overens om et nyt Partiprogram.“

„Ogsaa det, ja. Vigtigere er det dog efter min Mening at fremkalde — i fornødent Fald at fremtvinge — et radikalt Personskifte. Jeg skal ikke nævne Navne; men Magtens Sødme har aabenbart været lidt for ambrosisk for mere end eet af Regeringens Medlemmer. De er bleven tunge i Sædet. Det er paa Tide at skaffe friske Kræfter ind i Tinget ... Folk, der kan og vil føre Udviklingen videre. Vel at mærke i den rigtige Retning. Og nu fortæller jeg Dem jo ikke noget nyt, Godsejer Dihmer, naar jeg siger Dem, at vi i Partiet altid har

set hen til Dem med særlig Forventning og derfor ogsaa har glædet os oprigtig over, at De endelig helt har genvundet Deres Helbred."

Da Torben svarede, at han godt kunde tænke sig nu at gaa ind i den aktive Politik, kastede Direktøren sig ud i en vidtløftig Beregning af de forskellige Partiers Valgudsigter, og det viste sig, at han havde hele Statistiken fra sidste Valg opmagasineret i sin Hjerne. Navne og Tal sprang fra ham med en virkelig Skærveknusers Færdighed.

Torben blev hurtigt uopmærksom. Mens Hr. Zaun tumlede med den danske Vælgerhærs Tusinder og opstillede dem i Slagorden, legede hans egne forelskede Tanker med et Par ganske smaa Tal og den lille Tabel. Han regnede ud, at dersom alting gik efter Forventning, maatte han kunne holde Bryllup om tre, højst fire Maaneder. Til den Tid skulde Favsingholm sættes i en saadan Stand, at han kunde være bekendt at hjemføre sin Brud til Fædrenegaarden og byde hende at bo der Sommeren over. Han maatte derfor straks skrive til sin Arkitekt. Ogsaa Godsinspektøren skulde alarmeres ...

Hans Tanker blev kaldt tilbage af Hr. Zaun, der havde kalkuleret sig op i Kampstemning. Folket maatte vækkes, sagde han, ellers risikerede man efter nogle Aars Forløb igen at se Reaktionen brede sig paa Taburetterne med Absolutismen som Konsejlspræsident, Chauvinismen som Krigsminister og Obskurantismen som Kultusminister. Løsnet maatte nu være: De bedste Mænd frem!

„Tænker De ikke paa selv at søge Plads i Tinget?“ spurgte Torben.

Hr. Zaun slog Øjnene ned og gik en lille Tid tavs. Men pludselig kastede han sig bagover og vrinskede af Lystighed.

„Skal jeg opfatte Deres Spørgsmaal som en Opfordring? Jeg tror absolut ikke, den vil finde Anklang i Partiet. Folk med denne Slags Næse“ — han rev Lorgnetten af og stak sit Ansigt frem — „er for Tiden ikke i Kridthuset hos os. De yndes ikke af vore Præster omkring i Landet, og disse strenge Herrer er i Færd med at blive en Magt i Partiet, hvad De maaske veed.“

Hans Tone gjorde Torben forlegen.

„Jeg vil ikke føre Dem for langt af Deres Vej,“ sagde han og standsede. „Vi træffes jo nok en fjerde Gang her. Blot vil jeg gerne vide, inden vi skilles, om jeg skal opfatte, hvad De sagde mig før, som et officielt Tilbud fra Partistyrelsen eller —“

„Absolut! Jeg har udtrykkeligt Mandat til at forhøre mig hos Dem; og jeg kan godt betro Dem med det samme, Godsejer Dihmer, at det er vor Hensigt at tilbyde Dem en af vore allersikreste Krese. Gud bevares — det manglede jo ogsaa bare, at vi skulde lade en tilkommende Konsejlspræsident debutere som Dumpekandidat!“

Han sagde det sidste med et bredt Smil, traadte et Skridt tilbage og bøjede sig overgiven helt ned mod Jorden med Hatten i Haanden.

Torben smilede med af Høflighed, men fandt det

nu paa Tide at bryde af. Den lille sære Mand havde med sine sidste Ord rørt ved indslumrede Følelser hos ham, som han i Øjeblikket ikke ønskede at vække. Det kunde blive for meget paa en Gang!

„Som sagt: Jeg har en daarlig Samvittighed, fordi De er kommen saa langt bort fra Deres Hotel —."

„Det betyder slet ingenting. Det har virkelig været mig en Fornøjelse. Desuden har jeg Ordre til at bevæge mig saa meget som muligt i Luften. Derfor gaar jeg regelmæssigt en Tur inden Sengetid."

„De ligger hernede for Deres Helbred, Hr. Zaun?"

„Ja, jeg lider desværre i høj Grad af Søvnløshed."

„Ja, det kan være slemt. Jeg har kendt lidt til det samme. Men — ja, tilgiv mig — men læser De ikke for mange Aviser, Hr. Zaun?"

„Ok nej, man overkommer desværre saa skrækkelig lidt! Bladene vokser i Omfang Aar for Aar — der sker jo saa uhyre meget nu om Stunder — og det har dog altsammen Interesse, ikke sandt? Men det bliver mere og mere vanskeligt at skaffe sig et virkeligt Overblik over Verdensbegivenhederne."

„Ja — Danaidernes Kar!" sagde Torben halvt for sig selv. Han saae ned i Hr. Zauns skævt fortrukne Ansigt med de melankolske, opalblege Øjne og tænkte igen paa Underverdenen og dens Skygger.

„Aftenbladene melder om en stor Jernbaneulykke i Japan. Næsten hundrede Mennesker skal være omkommet. I Østerrig er der store Oversvømmelser, som ogsaa skal have kostet Menneskeliv. Og hvad mener De egen-

lig om Portugal, Godsejer Dihmer? Jeg vil sige Dem, jeg frygter meget for, at man der staar foran en Katastrofe. Jeg veed ikke, om De har læst det sidste Nummer af *Times?* Baade Landets politiske og økonomiske Forhold skildres der i en Artikel, som maa vække de alvorligste Bekymringer. Da vi mødtes, gik jeg netop og tænkte paa, at der sikkert kun er een Redning nu, en fuldkommen Omordning af Landets indre Styrelse i Forbindelse med et evropæisk Statslaan paa mindst 50 Millioner Milreis. Men jeg spørger mig selv: Hvem af deres Statsmænd dernede vil tage Initiativet? Sa da Bandeira gør det aldrig!"

Torben betragtede den lille Mand med oprigtig Medfølelse. Han kendte fra sin egen Fortid lidt til denne uhyggelige Allestedsnærværelses-Mani, som blev indpodet Folk ved Aviserne. Uvilkaarlig skottede han ned til Hr. Zauns højre Haand, og da han saae, at den ingen Giftering bar, tænkte han: Den stakkels Mand, som maa give sine Følelser til Pris for Vejr og Vind, fordi han ikke har nogen at holde af og være god imod! Han var lige ved at anbefale sin forhenværende Medfordømte at tage sig en Kone som Kur for Søvnløshed og Nattevandren. Men han nøjedes med at trykke hans Haand og ønske ham en fredelig Nat uden for mange portugisiske Bekymringer.

„Og paa Gensyn, Hr. Zaun!"

XII.

Da Fru Bertha om Morgenen kom ind til Jytte, maatte hun ruske i hende for at faa hende vaagen. Jytte havde om Aftenen taget et Sovemiddel, og da Tankerne alligevel ikke lod hende i Ro, havde hun ved Totiden taget endnu et Pulver.

Fru Bertha gik til Vinduet og slog Skodderne tilbage.

„Klokken er snart otte. Husk paa, vi faar Fremmede fra Morgenstunden!“

Saa længe Søvnens Mørke endnu hvilede over Jyttes Træk, var de præget af hendes glædeløse Drømme. Men da Moderen var gaaet og hun rigtig fik Øjnene op og saae, at Kammeret var fyldt af Sol, smilte hun.

„Dette er den første Morgen i mit nye Liv,“ — tænkte hun. „Og Himlen selv bringer mig sin Lykønskning paa Sengen. Kan jeg forlange mere?“

Hun følte sig temmelig sikker paa, at denne Dag — den 25de Marts — vilde blive hendes Forlovelsesdag. Og hun blev en lille Tid liggende med Hænderne under Kinden og tænkte paa Torben — saae ham for sig, saadan som han om Aftenen dernede paa Hotellet var kommen frem i Døren til Læseværelset, trods Herredragtens Ensartethed saa forskellig fra alle de andre Mænd, med et Skær over sit Ansigt, som kom han inde fra en anden Verden. Saadan havde hun hele Tiden set ham for sig denne Nat, da hun ikke kunde sove. En forklaret Skikkelse — „Tvillingbroderen“, den saa længe ventede Befrier, der skulde komme som den gudesendte

Ridder i Eventyret og løse hendes stakkels fortroldede Sjæl af dens Tornerosesøvn.

„Er du oppe?“ raabte Moderen nede fra Haven.

„Ja — nu er jeg!“

Et Øjeblik efter stod hun afklædt i et Badefad og tog sin kolde Afvaskning for aabent Vindu. Der var ikke andre Genboer end Solen og saa tilfældigvis en Spurv, der sad i Toppen af et Pebertræ udenfor. Hun vendte med Flid Ryggen til Spejlet. Hun havde, lige siden hun blev voksen, haft en Sky for at se sig selv nøgen, og særlig var hun denne Morgen nervøst utaalmodig for igen at faa nogen Klæder om sig.

En halv Time senere viste hun sig nede i Stuen i en ganske ny, lyseblaa Formiddagskjole, som hun udtrykkeligt havde opsparet til denne Lejlighed. Tebordet var dækket ude paa Loggiaen, og ved et andet Bord derude stod Moderen og satte nogle store hvide og lyserøde Blomster i en Vase.

„Kære, hvor har du al den Overflødighed fra?“ spurgte hun. „Hvor er de dejlige!“

„Der fulgte ikke noget Kort med. Men jeg tænker næsten, det er Dihmer, der har været galant.“

„Ja, det er nok ham. Det ligner ham da!“

„Har du set, at der ligger Brev til dig? Det er vist fra Angelica Birch.“

„Aa! Saa er der nok til mig paa den bare! Jeg har ikke svaret paa hendes sidste.“

Hun satte sig ud paa Loggiatrappen, lige i Solen, for at læse sit Brev. Men hun havde ikke gennemløbet

mange Linjer, før hun opgav det. Hun kunde ikke holde Styr paa sine Tanker. Det var hende ogsaa altsammen saa ligegyldigt, hvad Veninden fortalte om Per og Povl i København.

Da Solen allerede bagte lovlig varmt, søgte hun ned i Havegangenes Morgenkølighed. Her gik hun med sit bankende Hjerte og ventede paa igen at høre Klangen af Torbens Skridt paa den brolagte Sti mellem Murene. Men da hun virkelig hørte ham komme, skyndte hun sig ind og overlod til Moderen at tage imod ham.

Fra Dagligstuevinduet saae hun ham komme rask op gennem Havegangen, og Synet forvirrede i første Øjeblik. Det var jo aldeles den gamle Torben Dihmer, der kom gaaende der i lysegraat Jakkesæt og Straahat. Men da han kom nærmere og hun rigtig saae hans Ansigt, blev han igen den fremmede Gæst fra Forklarelsens Rige, som hun nu elskede.

Fru Bertha modtog ham paa Loggia-Trappen.

„Hvor ser De frisk ud idag," sagde hun glad overrasket. „Igaar var De vist dygtig træt. Min Nevø har saa alligevel Lov til at være stolt af sit Værk."

„Det har han!"

„Taler De om Asmus?" sagde Jytte, som nu kom frem i Dagligstuedøren og nikkede. „Ja, De kan tro, han er rigtig vigtig af Dem. Hos os i det mindste har han ikke talt om andet i det sidste halve Aar."

„Aa, du med dine Overdrivelser!" sagde Fru Bertha. „Men sæt Dem nu ned, Dihmer! Saa skal De engang igen smage en hjemmelavet Kop Te."

En lille Timestid førte de en springende Passiar om alt muligt undtagen det ene, der optog alle deres Tanker. De vidste til Tider knap rigtig selv, hvad det var, de talte om ... Fru Berthas Øjne var hyppig paa Vandring mellem Jytte og Torben. Hun følte sig mere og mere overbevist om, at der maatte være sket noget afgørende den foregaaende Aften. Manden var jo som forvandlet. Ogsaa Jytte syntes straalende lykkelig.

Torben viste sig dog stadig noget tung i Konversationens flyvende Kunst. Paa Grund af sin aarelange Tavshed havde han endnu vanskeligt ved at udtrykke sig. Desuden var han fremmed for de fleste af de Døgn-Begivenheder og Personer, der kom paa Tale, og maatte bestandig spørge.

Bagefter, mens en Hotelkarl tog af Bordet, spaserede de lidt i Haven; og her blev Jytte en lille Tid alene med Torben, mens Fru Bertha gik ind for at give Karlen en Besked.

„De morede Dem vist egenlig ikke nede paa Hotellet iaftes," sagde Jytte, da Moderen var gaaet. „Jeg syntes, jeg kunde se det paa Dem."

„Ja, jeg skylder vistnok baade Dem og Deres Mor en Undskyldning for daarlig Opførsel. Det har jeg glemt."

„Nej — det var ikke saadan ment. Jeg synes selv, at det er en dum Underholdning, man har fundet paa. Men det er ens paa alle Hotellerne hernede. Det skal være amerikansk Skik."

„Det er troligt nok. Men vil De sige mig, Frøken Jytte, — De rider vel endnu?“

„Nej, det har jeg hørt op med for længe siden.“

„Det var kedeligt.“

„Hvorfor det?“

„Aa jo. Der er nemlig ikke meget, jeg længes saadan efter, som igen at komme op paa en Hesteryg. Da jeg sidst sad i en Sadel, var det i Deres Selskab — men det husker De velsagtens ikke.“

„Jo vist! Skulde jeg ikke huske det!“

„Ja, det var en grumme flov Historie for mig. De kan nok forstaa, at jeg brænder af Begærlighed efter at skaffe mig Oprejsning i Deres Øjne. Dersom jeg kan opdrive et Par præsentable Gangere, tør De da endnu engang betro Dem til min Ledsagelse? Her maa vel findes en Ridestald.“

„Ja, med Muldyr og Æsler — andet fører vi ikke her.“

„Jeg vil dog gøre et Forsøg.“

„Det kan De spare Dem. Jeg veed det ganske bestemt. Det kom nemlig paa Tale her forleden, da v. Auen vilde arrangere en større Udflugt.“

Navnet slap hende ud af Munden. Hun ærgrede sig i samme Øjeblik, hun havde sagt det. For hun anede jo nu, at det var denne paatrængende Gerichtsrat, der særlig havde misstemt ham den foregaaende Aften.

Torben blev ogsaa tavs.

De var kommen hen i den nederste Del af Haven, som var en hvælvet Løvgang af blomstrende Slyngroser i forskellige Farver. Det var netop her, hun Dagen i For-

vejen havde plukket de tre mørkerøde Blomster, der skulde have figureret ved hans Modtagelse. I Trang til at bøde paa sin Tankeløshed fik hun nu den Indskydelse at gøre Alvor af Ideen. Hun standsede og plukkede den smukkeste lyserøde Knop, hun i Hast kunde finde.

„De har ingenting i Deres Knaphul," sagde hun. „Det bruger vi her. — Værsgo'!"

Hun anbragte selv Blomsten i hans Jakkeopslag. Men da hun efter fuldbragt Gerning vilde tage Hænderne til sig, tog Torben omkring dem og beholdt dem.

„Jytte — Frøken Jytte," begyndte han.

Da var det, som om der slog Flammer op omkring hende. Hun følte sit Legeme forgaa i Ild.

„Ikke nu! Ikke her!" sagde hun — halvt vredt, fordi hun var bleven overrumplet — og søgte med Magt at gøre sine Hænder fri.

Men Torben førte dem til sine Læber.

Et Øjeblik efter maatte han dog slippe dem. Fru Bertha dukkede op for Enden af Gangen. Af Frygt for, at hun skulde mærke noget, satte Jytte sig til at søge efter Violer i Græsset ved Foden af Espalieret.

„Tænk dig!" raabte hun hende imøde. „Her vrimler endnu!"

De gik alle tre tilbage til Loggiaen, hvor Fru Berthas Øjne igen begyndte at gaa paa Vandring mellem de unge, hvis Væsen hun ikke ret kunde forklare sig. Torben var oprømt og havde næsten ikke Øjnene fra Jytte, der syntes febrilsk urolig.

Da de havde siddet lidt og talt, tog Torben en stor

Konvolut op af sin Brystlomme og trak et Par Fotografier frem.

„Jeg har taget disse her med," sagde han. „Jeg tænkte, det maaske kunde more Dem at se dem. F. Eks. dette —"

Han rakte et Kabinetsbillede over til Fru Bertha, der sad paa den anden Side af Bordet.

„Nej se!" udbrød hun. „Hvad er det for en prægtig gammel Gaard?"

„Det er Favsingholm."

„Er det sandt? Men det begriber jeg ikke. Asmus sagde —."

„Ja, det forstod jeg paa Dem igaar. Derfor har jeg netop taget disse Ting med. Jeg syntes, De skulde dog vide, hvordan Favsingholm virkelig ser ud."

Jytte, der straks havde strakt sig frem for at kigge paa Billedet over sin Mors Skulder, trak sig uvilkaarlig lidt tilbage, da det gik op for hende, at det var hendes tilkommende Hjem, hun her præsenteredes for.

„Men De har virkelig ogsaa altid selv sagt, Dihmer, at Favsingholm var en gammel Røverrede," sagde Fru Bertha.

„Gaarden har en ret mærkværdig Historie — ja. Der har paa den samme Grund staaet baade en Sørøverborg og et Sortebroderkloster. Man kan endnu af og til fiske Stykker af gamle Rustninger og Sværd op af Borggraven. Bygningen er desværre bleven en Del forsømt, og det er sagtens det, Asmus har lagt Mærke til, siden han har fundet den saa uhyggelig. Men nu skal det hele gøres grundigt i Stand baade udvendig og indvendig."

Han rakte to andre Billeder over Bordet, et til Fru Bertha og et til Jytte.

„Det er et Parti af Parken," fortalte han om det sidste. „Den er heller ikke i den Stand, den skulde være. Men den skal jeg ogsaa tage fat paa, naar jeg kommer hjem. Det er Engene og Fjorden, man ser lidt af bagved Træerne. Hele Fjordindløbet har man Udsigt til fra de fleste af Værelserne paa første Sal. Engene er herlige, kan De tro, — især om Foraaret."

Jytte saae Billedet som gennem en bølgende Taage. Den Tanke, at hun engang skulde kalde dette vildfremmede Sted for sit Hjem, syntes hende i Øjeblikket fuldkommen fantastisk.

„Men hvad er dette her for noget?" spurgte Fru Bertha, der sad og drejede paa sit Billede.

„Ja, det kan De næppe gætte. Det er „Riddersalen". Den ser jo slem ud. Min Bedstefar brugte den til Kornmagasin. Den har i det hele ikke været benyttet til Beboelse i den Tid, min Familje har ejet Gaarden. Det var en af min Fars Yndlingsplaner at sætte den i Stand, men han døde for tidligt. Nu haaber jeg med Aarene at faa den bragt tilbage til dens gamle Skikkelse. Den Marmorkamin der paa Sidevæggen skal være et interessant Arbejde. Det har endogsaa nydt den Ære at blive afbildet i en Kunsthistorie. Veed De forresten, hvem der i gamle Dage ofte har siddet der ved Ilden og ført Faddersladder?"

„Nej."

„Dronning Anna Sofie."

„Hvordan det?“

„Jo, De husker maaske, at hun efter Kongens Død blev forvist til Klausholm. Det er min Nabogaard. Jeg har i Favsingholms Arkiv fundet et Par snurrige Billetter fra den eventyrlige Dame.“

„Men det er jo virkelig interessant,“ sagde Fru Bertha. „Hvorfor har De aldrig før fortalt os om de Ting?“

„Af en gyldig Grund — jeg kendte dem ikke selv. De veed, jeg var kun tolv Aar gammel, da min Far døde. Saa kom jeg hjemmefra. Siden var jeg der højst en Gang hvert andet Aar paa korte Besøg, nærmest som Gæst hos mig selv. Engang tænkte jeg jo ogsaa paa at sælge Gaarden. Nu er jeg unægtelig glad for, at det ikke blev til noget.“

„Saa har Asmus' Kur altsaa ogsaa haft den lykkelige Virkning, at den igen har skaffet Dem et Hjem,“ sagde Fru Bertha.

Det vilde Torben dog ikke ganske indrømme hende. Han fortalte lidt om hint Sammenstød paa Favsingholm mellem Asmus Hagen og Mads Vestrup i Anledning af den førstes Forsikring om, at Medikamenterne gjorde deres Gerning efter Recept ganske uafhængig af nogen højere Magts Sanktion.

„Jeg holder nu alligevel med Præsten!“ sagde han smilende, idet han atter søgte at fange Jyttes Blik. „Der skal virkelig ofte en „Velsignelse“ til, som ikke kan købes paa et Apotek.“

Jytte, der følte Tampen brænde, faldt Moderen i Talen, da hun vilde svare. Af Frygt for, at Torben skulde kom-

me til at røbe noget, dersom hun ikke standsede ham, sagde hun:

„Jeg kommer til at tænke paa ... jeg bliver vist nødt til at gaa op og se, om Myggenettene er trukket for Sovekammervinduerne. Igaar glemte hun det, veed du."

Oppe i sit Kammer kastede hun sig over en Stoleryg for at forjage de mørke Tanker, der igen var begyndt at flagre om hendes Lykke som Natsværmere om et Lys. Torbens pludselige Veltalenhed dernede, Varmen i hans Stemme, da han talte om Favsingholm, havde paany faaet hende til at føle det hele Forhold saa sørgelig haabløst.

At hun var uretfærdig imod ham, vidste hun godt, og hun skammede sig ogsaa. Men hun var nu engang ikke anderledes. Blot den Maade, hvorpaa han havde udtalt Ordet Favsingholm eller sagt „min Gaard", gjorde hende Stedet næsten forhadt.

Da hun hørte de andre rejse sig dernede, stod hun op og gik hen til Spejlet for at ordne sit Haar. Idet hun tænkte paa, at hun her saae sig selv for første Gang som forlovet, blev hun helt fortvivlet. Hvilket Ansigt! Og det var denne Dag, hun havde set hen til som Lykkens Aabenbaring! ... Dette var Forlovelsens store Time, Eventyrdrømmen, der havde spøget i hendes Hoved siden hun var en lille Pige i halvlang Kjole. Det var baade til at le og græde over!

„Jytte! ... Er du deroppe?"

Det var Moderen, der kaldte ude fra Haven.

„Ja."

Nedenfor hendes Vindu stod Moderen og Torben i Samtale.

„Var der noget?“ spurgte hun, idet hun bøjede sig ud.

„Det er Dihmer, der indbyder os til en Køretur. Hvad siger du?“

„Storartet — siger jeg. Hvornaar skal det være?“

„Helst straks, dersom det passer Damerne,“ sagde Torben. „Jeg vil saa gaa ned paa Hotellet og bestille Automobilet til at være her — skal vi sige om tyve Minutter?“

„Det er brillant! Jeg skal være klar!“

Jytte gik fra Vinduet. Og virkelig kunde hun i Øjeblikket ikke tænke sig noget, der vilde passe bedre til hendes Stemning, end at fare som en Stormvind henad Landevejen, bort fra sig selv og sine Tankers Ugleskrig, — køre alle Spøgelse-Syner ned i Støvet og fylde sit Sind med Trodsens blinde Mod til at lade staa til — op i den syvende Himmel eller ned i Afgrunden.

En halv Time efter tog de afsted.

XIII.

Olivenklædte Bjergskrænter, Villaer, Orangelunde, smaa Fiskerbyer med store Hoteller, en solbeskinnet Landevej med Æselskøretøjer og tunge Fragtvogne, og atter Bjergskrænter, Villaer og Hoteller foer dem forbi. Det tog sig i den rasende Fart ud, som om det altsammen væltedes ud imod dem fra et uhyre Overflødigheds-

horn. I det ene Øjeblik saae de et Glimt af Havet, der laa stort og roligt under Middagssolen; i det næste jog de med et Flodhestebrøl fra Hornet ind mellem høje, fugtige Mure, hvor vilde Skovdufte slog ud imod dem fra de store Parker bagved.

Jytte sad med halvlukkede Øjne bag sit brune Slør. Naar Moderen eller Torben talte til hende, smilte hun blot, idet hun lod, som om hun ikke kunde høre dem paa Grund af Køreværkets Brummen.

Torben havde Plads overfor hende, men hendes Hensynken i sig selv vakte ingen Uro hos ham. I hans Knaphul sad hendes frivilligt givne Pant, og i hans Øre klang endnu som en sød Forjættelse de Ord, hvormed hun havde villet flygte derhjemme i Haven: „Ikke nu! ... Ikke her!“ Han smilte allerede til hende med Besiddelsens Tryghed, mens hans øre Tanker tumlede den lykkelige Tid imøde, da hans lange Ensomhed var endt ... om tre, maaske fire, allerhøjst om fem Maaneder.

I lav Flugt var Jyttes Tanker gleden den modsatte Vej — tilbage til Fortiden, til hendes Veninder og deres Skæbner. De havde i den sidste Tid uafladeligt beskæftiget hende, og om Natten havde de jaget gennem hendes Drømme som et Tog af Skræmmebilleder. Hun havde selv været tilstede ved deres Bryllup, huskede dem i deres sejrssikre Lykke under Myrtekrans og Brudeslør — og nu sad de rundt om og gjorde sig lystige over Ægteskabets Skuffelser eller søgte at skjule deres Skam. Der var Emmy, som allerede var bleven skilt to Gange

og nu trøstede sig med god Mad og platoniske Tenorforelskelser. Og der var Lydia og Fennimor' og — aa Gud ja! — stakkels Kitty, den fineste og kærligste af dem alle, hvem Samlivet med en smuk Garderofficer havde brutaliseret, saa hun nu var sunken ned i det sletteste Selskab og kastede sig fra Favn til Favn som en Tøjte. Torben Dihmer var jo hundrede Gange mere værd end nogen af de Mænd, hendes Veninder havde faaet; men til Gengæld var hun selv hundrede Gange urimeligere og fordringsfuldere end nogen af dem. Og Dihmer havde vel endelig ogsaa sine Fejl. Hvem kunde vide, hvad f. Eks. denne nedarvede Kærlighed til Gaard og Jord og Kvæg og Svin med Tiden kunde udvikle sig til hos ham? Hvorfor skulde netop h u n blive den ene lykkelige blandt tusinde, hvem Ægteskabet skuffede? Hvad Grund var der til at tro, at det ikke ogsaa engang skulde times hende at sidde som en forpjusket Høne og le af sin lange, dybe Drøm om Lykke. — Men da vilde hun hellere dø.

Et nyt Flodhestebrøl fik hende til at fare sammen. De kørte gennem en Pinjelund, og lidt efter gjorde Vognen Holdt ovenover en lille By, hvor de skulde spise Frokost. Byen laa i Bunden af en bred Kløft, som aabnede sig ud mod Havet. Landevejen gik i en Bue udenom den, løb som et Galleri langs den stejle Bjergvæg højt over Husenes Tage. Der var overhovedet ingen anden Nedgang til Byen end en Stentrappe i mange Afdelinger, der gik ud og ind mellem høje Havemure.

Torben hjalp Damerne af Vognen. Da Jytte steg ud,

trykkede han hemmeligt hendes Haand, — og der gik et Angstens Kuldegys gennem hendes Hjerte.

„Aa, Torben!“ tænkte hun. „Hvad skal der blive af os to?“

Først spaserede de lidt omkring i Byen, spiste derpaa i „Den italienske Løve“, et almindeligt italiensk Trattoria ved Torvet. Bordet blev dækket udenfor i Skyggen, og Maaltidet var ganske landligt: en Makaroniret med Tomater, Æg i Spinat, stegt Høne, Gedeost og som Dessert en afsavet Gren med Appelsiner.

Bagefter gik de ned til Stranden og tog Plads paa en Bænk under Klippevæggen.

Fru Bertha, der ikke havde taget sig i Agt for den lumske Landvin, begyndte her en temmelig vidtløftig Fortælling om et Rejseeventyr, som hun og hendes Mand engang havde haft i Schweiz. Torben var en hensynsfuld Tilhører, Jytte derimod følte sig irriteret. Hun længtes nu efter at blive alene med Torben.

Tilsidst rejste hun sig og gik ned til Vandet, hvor hun satte sig paa en Klippeblok yderst ude.

Havet udenfor laa tungt og stille og missede mod Solen som et søvndrukkent Barn, der gerne vil vaagne. Men under hendes Fødder skvulpede Brændingen, og denne Lyd kaldte paa hjemlige Erindringer. Barndomsminderne fra Samsø Strand steg frem af Bølgebruset, mens hun sad der med sit sørgmodige Hjerte og ventede paa det første Elskovskys.

Hun saae sig selv som en lille Menneskestump paa syv-otte Aar tumle sig paa Stranden i røde Underbukser

sammen med sine to Brødre, der allerede var halvvoksne. Oppe i Klitten sad hendes Far og Mor med hinanden i Haanden. Saa rejste Faderen sig i hele sin Kæmpebredde og slyngede Spaserestokken langt ud i Vandet. „Hvem henter mig den?“ raabte han — og en, to, tre var Arvid og Ebbe af Klæderne, og selv fik hun ogsaa travlt med at smøge af sig og soppe Sejrherren imøde, naar han kom svømmende ind med Stokken i Munden ligesom en Hund. Det syntes hende altsammen saa kort Tid siden. En Oplevelse fra igaar eller iforgaars. Og saa var dog baade Faderen og begge Brødrene nu forlængst døde. Arvids Skikkelse huskede hun knap nok længer. Hun var kun et Barn, da han forsvandt paa sin Eventyrflugt. Hun huskede akkurat Faderens hvide, sammenbidte Ansigt den Dag, da Telegrammet om Rømningen kom. Og siden — den fortvivlede Venten, den aarelange Haaben paa et Livstegn!

Saadan var Sorgen kommen til hendes Forældre og havde gjort Moderens Haar hvidt før Tiden. I hvilken Skikkelse skulde den engang komme til Torben og hende? Hvormeget saa to Mennesker holdt af hinanden, — overfor Ulykken var de lige værgeløse. Den gik gennem lukkede Døre og tog med sig, hvad man troede allerbedst forvaret ...

Da hun saae, at de andre rejste sig, gik hun tilbage til Bænken. Moderen fandt det nu paa Tide at komme hjem. Selv ytrede hun ingen Mening, og det blev da til, at de tog afsted.

Paa Vejen op ad den snevre og besværlige Stentrappe

til Landevejen, hvor deres Vogn holdt, gik Fru Bertha forrest. Bagefter kom Torben og tilsidst Jytte, der undertiden tog mod en Haandsrækning af ham, naar Trinene var særlig høje. Til begge Sider var de lukket inde af solide Havemure, der paa Grund af Trappens mange Omdrejninger ofte helt skjulte dem for hinanden under Opstigningen. Imidlertid øgede de unge med Hensigt lidt efter lidt Afstanden mellem dem og Fru Bertha. Og saa skete det da i et Øjeblik, da hun igen var bleven usynlig bag en Murkant, at Torben lagde Armen om Jyttes Liv og tog hende ind til sig. Hun lænede sit Hoved til hans Skulder som et oversøvnigt Barn og lod sig kysse paa Pande og Kind.

„Min Elskede!“ sagde han.

Da løftede hun sine Øjne straalende op mod hans og rakte ham frivilligt Munden.

— — —

Under Hjemkørslen sad Jytte ligesom paa Udturen ved Siden af Moderen, gemt under sit tætte Slør, og lod de andre om Underholdningen. Da de naaede hjem og var kommen af Vognen, tog hun Moderen under Armen.

Torben fulgte dem op gennem Haven; men ved Foden af Loggiatrappen sagde han Farvel.

„De vil gaa?“ sagde Fru Bertha. „Ja ja — men kom igen, naarsomhelst De har Lyst! De veed, De er altid velkommen.“

Torben ventede, at Jytte under et eller andet Paaskud vilde følge ham tilbage til Laagen, saa de kunde tage Afsked uden Vidner. Det skete imidlertid ikke. Hun gav

ham et dvælende Haandtryk, saae ham ogsaa fortroligt ind i Øjnene, men slap ikke Moderens Arm.

Han gik af den Grund lidt misstemt bort.

Det trykkede ham især at tænke paa, at Jytte om faa Timer igen skulde sidde dernede paa Hotellet og lade sig underholde af denne Hr. v. Auen. Naar hun nu fik talt med sin Mor, vilde han ogsaa foreslaa en anden Ordning. At Jytte ikke selv gjorde det allermindste for at blive bemærket eller beundret, vidste han godt. Det var jo det enestaaende ved hende, at hendes Væsen, saa kvindeligt det var, dog ikke havde Skygge af Koketteri. Det var netop hendes Naturlighed, der altid havde gjort hende saa omsværmet af Mænd. Alligevel var det ham i høj Grad imod at skulle tænke paa hende som Genstand for denne Tyskers Kurmageri.

Idet han kom forbi Indkørslen til Hotellet, fik han Øje paa Direktør Zaun, der sad paa en af Bænkene udenfor. Han vilde helst have undgaaet ham; men Hr. Zaun, der fra sin Altan havde set ham komme kørende sammen med Damerne og netop sad her for at passe ham op, styrtede straks løs paa ham.

„Jeg bringer en Nyhed, som forhaabenlig vil interessere Dem," sagde han. „Vil De unde mig en kort Samtale ... Vi kan vel bedst gaa ind i Parken. Der er for Øjeblikket ingen Mennesker. Vi kan være ganske uforstyrret."

Saa lidt Torben end var i Stemning til at tale med ham, blev han dog nysgerrig.

„Jeg er til Deres Tjeneste. Hvad har De at sige mig?"

„Tingets Opløsning er iforgaars bleven besluttet i et Ministermøde," forkyndte Hr. Zaun. „Sagen er endnu ikke officiel, og jeg har ikke Lov til at nævne min Kilde, men den er fuldt tilforladelig. Valget kommer engang i Avgust. De erindrer maaske, at jeg igaar angav det Tidspunkt som det sandsynligste i Tilfælde af Opløsning."

Torben nikkede. Han tænkte paa, at Valget altsaa akkurat vilde falde paa den Tid, da han haabede at kunne holde Bryllup.

„Jeg rejser nu hjem imorgen eller iovermorgen. Partistyrelsen skal samles næste Torsdag for at tage Bestemmelse om de indledende Forberedelser. Og nu vilde det unægtelig være mig meget kært — ja, jeg vilde føle det som noget af en personlig Triumf, om jeg kunde medbringe Deres Tilsagn om at overtage en Kres."

„De rejser hjem?"

„Ja, imorgen Aften, senest Mandag Morgen."

„Men De skulde jo gennemgaa en Kur for Deres Søvnløshed."

„Ja, den maa jeg altsaa afbryde. Jeg betragter mig — Gudbevares! — ikke som uundværlig; men jeg har nu i flere Aar haft Partiets Valgadministration under mig og derved erhvervet mig et Personalkendskab, som ikke saa ganske let lader sig erstatte."

„Jeg maa først gøre Dem et Spørgsmaal, Direktør Zaun. Da der jo er indgaaet et Valgforbund med Arbejderpartiet, tror De saa i Grunden, det vil være heldigt for Partiet at have en Mand som mig paa sin Kandidatliste, — en Godsejer?"

„En Godsejer, der hylder de Ideer om Retten til Jord, som De i sin Tid tog til Orde for i Aprilforeningen — absolut ja! En Godsejer, der tilmed for nylig i Gerning har givet det smukkeste Bevis for sit humane Sindelag. Jeg tænker naturligvis paa den Stiftelse, De har oprettet paa Deres Gods. Var det ikke et Alderdomshjem? Jeg vil sige Dem, at den Foranstaltning vil gøre Dem meget populær netop i Arbejderkrese."

Torben svarede ikke. Det var ham ubehageligt at blive mindet om den Sag. Meget mod hans Vilje havde alle Landets Aviser illumineret hans Navn i Anledning af dette Asyl, som ogsaa paa anden Maade var bleven ham til Ærgrelse og Skam. I næsten hvert eneste Brev, han modtog fra sin Inspektør, blev der forebragt ham Klager fra Asylets Beboere, der var misfornøjede med alt og levede i evig Ufred. Allermest havde det gjort ham ondt, at Spektakelmagerne tilsidst havde fordrevet gamle Barbara, som en Dag i al Stilhed havde forladt Favsingholm. Det syntes saaledes virkelig at skulle gaa i Opfyldelse, hvad den Ulykkesprofet Mads Vestrup havde spaaet ham, at han ingen Glæde vilde faa af det Hjem.

Hr. Zaun havde trukket et Papir op af sin Brystlomme. Det var Partistyrelsens Udkast til et nyt Program, der skulde vedtages paa det forestaaende Landsmøde, og som Partiets Valgkandidater altsaa maatte tiltræde. Han bad om Tilladelse til at oplæse det i dets Helhed.

De havde taget Plads paa en Bænk under en af Parkens store Palmer. Der var ingen Mennesker at se; men i Stilheden hørtes Musiken nede fra Promenaden. Den kom

til dem baaren af en Brise ude fra Havet, som ogsaa var begyndt at tone.

Kun med Anstrengelse samlede Torben sig til at følge Oplæsningen nogenlunde opmærksomt. Hans Tanker søgte stadig at undslippe for at være hos Jytte. Der lød løfterige Ord om Husmandsbevillinger, om forøget Alderdomsværn, om Tyendets Frigørelse, om Valgretsudvidelse og Præmier for Havedyrkning — den hele lange Række af Partiets „Mærkesager", som ogsaa engang havde staaet for ham som Milepæle paa Vejen ud mod et lykkeligt Retfærdighedsrige. Nu forekom alle disse højtideligt udtalte Løfter ham saa fattige og naive. Og han forstod i disse Øjeblikke bedre end før, hvorfor han havde haft saa svært ved paany at orientere sig i Verden. Her havde han gaaet med Erindringens Lygte og lyst efter sit gamle Jeg, som i Virkeligheden var død for længe siden. Og det var vist mere end tvivlsomt, om det nogensinde lod sig opvække mere. I hvert Fald sad hans genvundne Manddomskraft foreløbig fangen som Herkules og holdt Garn for Lydiens Dronning.

Samtalen endte da ogsaa uden noget Resultat. Jo ivrigere Zaun blev for paa Stedet at aflokke ham et bindende Løfte, desto bestemtere afviste han ham.

„Jeg er bleven vant til at have lang Betænkningstid," sagde han, idet han rejste sig for at gaa. „Desuden frygter jeg for, at ingen vilde kendes ved mig, dersom jeg fulgte Deres Opfordring og igen traadte frem paa Arenaen. De selv maaske allermindst, Hr. Zaun!"

— — —

Da han kom hjem, laa der Post til ham fra Favsingholm. Det var den sædvanlige ugenlige Indberetning fra hans Inspektør, Regnskabsekstrakter og forskellige Forespørgsler, dertil smaa Meddelelser af mere privat Karakter. Blandt de sidste var der atter denne Gang Oplysninger om Mads Vestrups Afskedigelse og det hele uhyggelige Drama, der havde opfyldt Sindene derhjemme paa Egnen siden hans Afrejse. Inspektøren skrev, at Familjen havde fundet et foreløbigt Asyl et Sted paa Viborgegnen, mens Præsten selv havde taget Staven i Haand som en Slags Vandreprædikant. Da ikke alene Kirkerne men ogsaa Forsamlingshusene var lukket for ham, maatte han holde sine Møder i Krohaver og Rejsestalde eller paa aaben Mark. Bagefter lod han sin Kasket gaa rundt. Men forøvrigt beskæftigede Bladene sig ikke mere med ham.

Torben fandt just ingen Grund til at ynke den før saa selvretfærdige Præst. Alligevel kunde han ikke tænke paa ham eller hans Familje uden Medfølelse. Den hele Affære havde iøvrigt ikke overrasket ham. Med sit Kendskab til Mads Vestrups Karakter var han ogsaa klar over, at det ikke vilde blive let at binde Munden paa ham nu, da hans Glubskhed var vakt. Og den Tanke foruroligede ham. Han havde al Respekt for den danske *rabies theologorum,* der havde voldt saa mange Landsulykker. Og det kunde jo ikke nægtes, at Jordbunden var bleven godt forberedt af megen Ufornuft og Forvendthed i Tiden.

XIV.

Klokken var tre om Natten, og Fru Bertha laa i dyb Søvn, da hun vaagnede ved at høre Jyttes Stemme. Endnu før hun fik sig helt besindet, forstod hun paa Tonen, at der var sket noget alvorligt. Jytte stod ved Siden af Sengen i sin Natdragt og bad om Lov til at komme lidt ned hos hende. Hun kunde slet ikke sove, sagde hun.

Døren til hendes Kammer stod aaben, og Lyset brændte derinde.

Jytte krøb ned i Sengen og lagde sig tænderklaprende ind til Moderen som et Barn, der er blevet bange i Mørke. Fru Bertha havde i første Øjeblik troet, at hun var syg. De havde om Aftenen som sædvanlig spist nede paa Hotellet, men da Jytte følte sig utilpas, var de gaaet hjem straks efter Kaffen. Nu forstod hun paa Jyttes Væsen, at der var andet paafærde. Da hun havde faaet dækket godt til omkring hende, spurgte hun, hvad der var i Vejen.

„Jeg kan næsten ikke sige det, Mor! ... Det er altfor forfærdeligt!"

„Prøv nu paa at samle dig lidt! Er det noget med Dihmer?"

„Ja."

„Har han friet til dig?"

„Ja."

„Men hvad har du da svaret ham?"

„Aa, jeg veed ikke. Men d u maa sige det til ham, Mor, at jeg ikke kan holde saa meget af ham, som jeg gerne vilde. Vil du gøre det? Jeg kan ikke selv."

„Hvad er dog dette for noget, Jytte? Da jeg forleden spurgte dig, svarede du jo helt anderledes.“

„Jeg vidste det ikke dengang. Men nu veed jeg det. Med fuldkommen Sikkerhed veed jeg, at jeg ikke holder nok af ham og aldrig vil komme til det. — Du maa faa ham til at rejse, Mor. Naar d u siger det til ham, saa tror han det.“

Hun havde løftet Hovedet og slaaet Armene om Moderens Hals som en druknende.

„Saa er det altsaa alligevel ham — den anden, du holder af?“

Jytte tav hertil. Hun ønskede, at Moderen skulde tro det. Og forresten var hun saa fortumlet af Nattens Tanker, at hun i Øjeblikket ikke selv vidste, om Bekendtskabet med Hr. v. Auen ikke virkelig havde nogen Skyld.

„Hvad skal der dog blive af dig, Jytte?“

„Tror du ikke, jeg tidt har spurgt mig selv om det? Men saadan er jeg nu engang, og jeg bliver aldrig anderledes.“

„Og dersom du nu alligevel tog fejl af dine Følelser for Dihmer? Og dersom det saa, naar det gaar op for dig, er blevet for silde. Hvad saa?“

Jytte laa en Tid uden at svare.

„Saa vilde det alligevel være bedst, som det nu er,“ sagde hun. „Baade for ham og for mig. — Og vi trækker saa heller ingen andre med ned i Ulykken.“

„Aa, Jytte — som du dog snakker! Der er jo ikke sund Mening i, hvad du siger. Jeg tror slet ikke paa, at du ikke

holder af Dihmer. Jeg har da Øjne i Hovedet! Det er blot noget, du vil bilde dig selv ind. Eller ogsaa forstaar du ikke dine egne Følelser."

„Forstaar! Forstaar, lille Mor! Hvem kan forstaa alt det, der foregaar inden i et Menneske? Det bliver kun til Ulykke, naar man begynder at tænke over sig selv."

„Saa skulde du ikke gøre det."

„Ja — kunde jeg blot lade være! Jeg kommer saa ofte til at tænke paa noget, jeg drømte engang som Barn. Jeg husker endnu saa tydeligt, at jeg famlede omkring i en stor, mørk Sal og prøvede alle mulige Døre; men de var allesammen laaste, og jeg kunde ingen Steder komme ud. Saadan synes jeg tidt, at Livet er."

Fru Bertha tav stille. Hun var bleven klar over, at det foreløbig galdt om at bringe hende ud af hendes hjælpeløse Tilstand, dersom hun ikke skulde miste sin Forstand.

„Nu skulde du prøve paa, om du ikke kunde falde lidt til Ro," sagde hun, da hun mærkede, at Jytte var begyndt at blive varm. „Du kan jo blive her."

„Ja, maa jeg! Saa tror jeg næsten, jeg kan sove."

Hun skubbede sig tilrette ved Moderens Side. En lille Tid laa hun derpaa og talte om sine gifte Veninder, om deres ulykkelige Ægteskaber og adskilligt andet af det, der havde beskæftiget hende de sidste Dage. Men lidt efter lidt sløredes Stemmen, Sætningerne blev usammenhængende, og tilsidst sov hun ind med Hovedet paa Moderens Skulder.

Men for Fru Bertha blev der ingen Søvn den Nat. I Tankerne tyede hun til sin afdøde Mand, som hun endnu bestandig vendte sig til i Nødens Time. „Aa, Hjalmar! Hvad Skyld har vi her — du og jeg?“ Her laa hun med det sidste af deres Børn i sine Arme og mærkede, hvordan ogsaa det var i Færd med uhjælpeligt at glide fra hende — at føres bort af den samme vilde, mørke Strøm, der hvirvlede de andre ned i Døden.

Der havde altid været saa meget hos Jytte, der paa ængstende Maade mindede hende om hendes to Sønner, saa forskellige de iøvrigt alle tre havde været. Som Barn havde hun mest lignet Arvid. Hun havde haft hans aabne, paagaaende Væsen, hans stormende Lunefuldhed. Men med Aarene havde det vejragtige i hendes Sind faaet en mere skjult og snigende Karakter som hos Ebbe. Hun maatte ofte tænke paa, om Jytte ikke selv havde følt det og maaske til Tider været ængstet af denne Lighed med sin ulykkelige Broder. Det havde været hende paafaldende, at hun sjelden nævnede ham og ikke nogensinde havde spurgt om Grunden til hans Selvmord. Da hun engang selv vilde fortælle hende lidt derom, havde hun holdt Hænderne op for Ørene og sagt, at hun ingenting vilde høre, absolut ingenting vilde vide. Aldrig skulde hun glemme Rædselen i hendes Ansigt i det Øjeblik! ...

En Kirkeklokke nede i Byen begyndte at ringe. Hun vidste, at Klokken saa var fem, — Morgenandagtens Time for hver rettroende Katolik. Dernede rejste nu andre Søvnløse sig af deres Senge og søgte med deres Angst

ind i Bønnen, — bortmanede Nattens onde Aander foran en lille Oljeflamme og et Mariabillede. En saadan Tilflugt havde hun aldrig kendt, og derfor heller ikke hendes Børn. Hun havde saa sikkert stolet paa, at hendes Kærlighed skulde kunne beskytte dem, hendes Opofrelser værne dem for Farer — tusind Gange bedre end nogen trolddomsagtig Besværgelse.

I det samme hørte hun en dyb Stemme tale til hende fra Mørket.

„Du skal saa med Taarer, vil du høste med Glæde."

Og lidt efter:

„Der staar skrevet: Dine Synder skal hjemsøges paa dine Børn."

Hun saae Skikkelsen for sig bag sine lukkede Øjenlaag: En høj, knokkelstærk Kvinde helt klædt i sort, — et Minde fra hendes Barndom paa Storeholt, en gammel Grandtante, som spiste Naadsensbrød der paa Gaarden og havde været alles Skræk. Naar hun selv og hendes Broder hændelsesvis stødte paa hende under deres Leg i Parken, eller bare de saae hende staa ved sit Vindu, forputtede de sig som for en Aand fra Graven. Hun tilhørte en pietistisk Sekt og sad ved Maaltiderne med en Bønnebog ved Siden af sig, som hun af og til læste i. Under Pavserne i Samtalen oplod hun tidt sin grove Stemme og sendte et eller andet mørkt Bibelord ud over Bordet som en Indsigelse mod den sorgløse Verdslighed omkring hende. Længe efter, at den gamle Dame selv var død, gik hendes mange bibelske Sentenser uhyggeligt igen i Familjens Erindring. I Livets tunge

Øjeblikke havde de regelmæssigt lydt ogsaa for hende som et Galder, der varslede ondt.

For at blive Synet kvit slog hun Øjnene op. Dagen var begyndt at gry. Varsomt tog hun sin Arm bort under Jytte, der sukkede lidt i Søvne men sov videre. Kort efter stod hun op.

Da hun var paaklædt og kom ud paa Loggiaen, steg Solen netop op over Kystlinjen i Vest og farvede Himlen inde over Landet med sit lyseste Blaa. De yderste Bjergpynter svømmede skyggeagtigt paa Vandet som Slakker paa en Ildflod. Længere ude var Havet endnu skjult af Nattetaager.

„Igen en dejlig Dag for dem, som faar Sind til at glæde sig over den," tænkte hun og mindedes de mange herlige Sommermorgener, hun havde oplevet sammen med sin Mand, især paa Samsø, hvor de saa ofte i det tidlige Gry gik ned til Stranden og saae Fiskerbaadene stryge hjemad fra Anholt med Sol i deres Sejl. Hvorfor skulde vi Mennesker dog tilbagebetale Livets gode Gaver med saa blodige Renter? Men det var godt, at i det mindste Hjalmar blev forskaanet for at opleve Enden paa deres Sommerlykke og fik Lov til at dø i Troen paa, at hvad der var saaet i den reneste Glæde, ikke kunde forgaa i Sorg og Skam. —

Hun maatte denne Morgen drikke sin Te alene. Hen paa Formiddagen, da Jytte endnu sov, tog hun Hat og Sjal paa for at gaa ned til Byen.

Hendes Sind var blevet mere fortrøstningsfuldt. Naar Jytte nu fik sovet rigtig ud, tænkte hun, vilde hun nok

komme til sig selv igen. Det var umuligt andet. Hvad der var hændet denne skrækkelige Nat, kunde kun være den sidste, svære Krise, som hun maatte igennem for at faa Tro til sig selv og sin Lykke. Jytte var med al sin Uberegnelighed en fornuftig, ja i Grunden en besynderlig nøgtern Pige. Og hun havde jo dog endnu ikke mistet sin Forstand!

Nu vilde hun gaa ned paa Apoteket og købe nogle nervestyrkende Piller. Det var Jern og Lecitin, Jytte trængte til. Det havde deres Læge i København ogsaa altid sagt.

Da hun stod paa Trappen, saae hun Torben komme op gennem Haven.

„De skal maaske gaa?“ spurgte han, da han havde hilst.

„Ja — men sæt Dem alligevel ind et Øjeblik. Saa kan vi bagefter følges ad. Jytte maa desværre holde sig i Sengen idag. Hun var lidt anstrengt igaar efter Turen, og jeg vil nu ordinere hende en Dags fuldstændig Hvile.“

Torbens dybe Skuffelse mildnedes noget, da det gik op for ham, at Jyttes underlige Afsked den foregaaende Dag her fik sin ganske naturlige Forklaring. Hun havde været træt, havde følt sig utilpas — andet var det altsaa ikke.

„Hvad har De oplevet siden sidst?“ spurgte Fru Bertha, da de sad inde i Stuen.

„Siden sidst? ... Jo, en Nyhed kan jeg virkelig bringe. Da jeg gik herfra igaar, mødte jeg Direktør Zaun. Han

mente at vide fra paalidelig Kilde, at Folketinget skal opløses og nye Valg udskrives engang i Avgust."

„Ja, det Valg har jo spøget længe. Jeg talte forresten selv med ham igaar. Han har i Kommission at tilbyde Dem en Kres, ikke sandt?"

„Jo, men jeg har bestemt mig til at afslaa Tilbudet. Jeg har foreløbig tabt al Lyst til at lade mig engagere som offenlig Personlighed."

Fru Bertha, der havde siddet med bortvendt Ansigt, blev først nu helt nærværende.

„Hvorfor?" spurgte hun.

„Jeg tænker paa at gifte mig. Jeg troede forresten, De vidste det. Og jeg har, oprigtig talt, opfattet Deres Venlighed imod mig som et stiltiende Samtykke."

„Det har De heller ikke taget fejl i, Dihmer! Men har De talt med Jytte?"

„Ja — og jeg har Grund til at tro, at heller ikke Deres Datter har taget mig mine dristige Hensigter altfor ilde op."

Fru Bertha vendte sig atter bort og nikkede.

„Det gør hun sikkert ikke! Det er jeg ganske overbevist om!" sagde hun — mere som en Forsikring til sig selv end til ham.

„Under disse Forhold kan De vist tænke Dem, at jeg ikke er begærlig efter at tumle ud i en Valgkamp med Udsigt til at komme til at tilbringe Hvedebrødsdagene paa Krostuemøder."

„Det forstaar jeg ikke rigtigt, kære Ven. De behøver jo ikke at gifte Dem netop under Valget. Der er vist

denne Gang ualmindelig gode Chancer for unge Mænd, som har Føreremner i sig. Er det ikke værdt at tage under Overvejelse? Naar det dog ikke er Deres Hensigt at leve Deres Liv som Privatmand — og De tænker vel ikke paa for Fremtiden helt og holdent at ofre Dem for Deres huslige Lykke —."

„Det vilde jeg i Grunden helst. Det er gaaet op for mig, at jeg har en Del tilgode hos Livet paa den Konto. Naar det kommer til Stykket, er det maaske ogsaa den bedste Maade at gavne Samfundet paa."

„Hør, Dihmer, hvad er det med Dem? Det kan jo ikke være Deres Mening, hvad De sidder her og siger."

„Da taler jeg virkelig i fuldeste Alvor."

„Hvad er der da sket?"

„Aa — ikke andet, end hvad der vel stundom hænder et Menneske ved et Eftersyn af sin indre Forfatning. Man gør den Opdagelse, at man i flere Henseender er en ganske anden, end man har gaaet og bildt sig ind. Alle de smaabitte daglige Lagforskydninger, som vi ikke har lagt Mærke til, fremkalder en hovedkulds Sammenstyrtning i vore tilvante Forestillinger — ofte jo ved en komisk ringe Foranledning. Det er som med de Bjergskred, man læser om, hvor en hel Fjeldvæg pludselig ramler sammen, fordi en Mand nede i Dalen har sendt et Skud efter en Krage."

„Og den Kragejæger har altsaa Hr. Zaun i dette Tilfælde været?"

„Det kan De godt sige. Den lille utrættelige Nervemaskine har o g s a a været lidt af en Oplevelse for mig.

Han gjorde mig forresten bekendt med det nye Partiprogram, som jeg jo gerne skulde kunne underskrive, dersom jeg stillede mig. Og det vilde ikke falde mig ganske let."

„Hvorfor?"

„Ja, det kan jeg ikke saadan forklare. Og det er ogsaa en af Grundene til, at jeg har faaet Frygt for Valgtribunen og Krostuemøderne, hvor man maa kunne klare for sig med smurt Mundlær. De veed vist, at jeg hjemme paa min Gaard har oprettet et Asyl for gamle og syge Mennesker — „et Mønsterhjem" er det blevet kaldt, fordi der virkelig ikke er bleven sparet paa noget, hvad Indretning og ydre Udstyr angaar. Der er imidlertid ikke kommet andet end Ufred og Spektakel ud af den hele Historie, og jeg forstaar nu godt Grunden. Jeg har baaret mig ad som en Mand, der har inviteret til Fest men glemt at sørge for Musik. Derfor er det hele mislykkedes."

„Hvad mener De med Musik?"

„Aa — en eneste besværgende Trommehvirvel bare, mens der ofres til den store Waw-Waw i Skovene. Uden en Smule Trolddom gør man ikke Vildmænd lykkelige. Og — oprigtig talt — jeg venter mig af samme Grund en lignende stor Skuffelse af det Mønsterland, som velmenende Politikere og Sociologer sammen med vore Teknikere har saa travlt med at bygge op overalt i hele Verden. Det er jo muligt, at jeg ser for mørkt paa Forholdene; men jeg synes, at Livet mere og mere former sig som en vild Kehraus til stumt Orkester. Og kender

De et mere uhyggeligt Syn? Det er, som om man ser de Døde danse paa deres egne Grave — dømte til at forsvinde ned i Jorden med en Kolbøtte ved det første Hanegal."

Fru Bertha havde et Par Gange set op paa ham med et bekymret Blik. Da Torben mærkede hendes Tavshed, blev han bange for at have krænket hende med sine Ord og skyndte sig at slutte.

„Men De maa endelig ikke bryde Dem om, hvad jeg siger. Jeg er lidt kaadmundet i denne Tid — jeg haaber, De tilgiver mig. Og nu skal jeg ikke plage Dem mere. De skulde jo gaa, og jeg har allerede opholdt Dem for længe. Nu tillader De, at jeg følger Dem ned til Byen."

Han rejste sig; men Fru Bertha blev siddende og saae i Tanker ned for sig.

„Dihmer!" sagde hun saa og rakte ham Haanden med Taarer i Øjnene. „Gør Jytte lykkelig — og jeg skal tilgive Dem, at De vil svigte os, hvor ondt det end gør mig. Vi havde netop nu saa haardt Brug for en Mand som Dem. Jeg synes, det begynder at se saa fattigt og falmet ud i vore Rækker. Men det skal vi ikke tale om nu. De maa da heller ikke tro andet, end at jeg er glad for Dem, Dihmer. Jeg veed jo, at De vil være god og overbærende mod Jytte. Og hun trænger til Overbærenhed. — Selv faar jeg nu igen en Søn for de to, jeg mistede."

Torben bøjede sig bevæget over hendes Haand og kyssede den. —

Jytte laa under alt dette oppe i Sengen med Haanden over Øjnene. Hun var vaagnet ved Lyden af Torbens Stemme, havde ogsaa i nogen Tid siddet oprejst og lyttet; men Ordene var løbet sammen for hende, og hun havde maattet opgive at faa noget at vide om, hvorledes Moderen indfriede det Løfte, hun om Natten havde givet hende.

Til Gengæld søgte hun at komme paa det rene med, hvad der foregik inde i hende selv; og hun var forundret, næsten forfærdet over sin Ro. Hun følte ingen Samvittighedsnag. Tværtimod, — det var med en uendelig Befrielse, hun tænkte paa, at alt nu vilde blive sagt. De sidste Dages mange oprivende Hændelser, den Sjælenød, hun denne Nat havde været ude i, stod nu for hende som vilde Feberfantasier. Hun følte sig tilmode som en Søvngængerske, der ved et lykkeligt Tilfælde er vaagnet op netop i det Øjeblik, da hun skulde til at vandre ud over Husenes Tage for at styrte ned paa Jorden og tage en anden med sig i det dræbende Fald.

Da hun hørte, at de rejste sig dernede, tænkte hun: „Nu veed han det altsaa!“ — Lidt efter gik han. — Hun hørte nok, at Moderen fulgte ham ned gennem Haven, forundredes ogsaa lidt over det, men var i dette Øjeblik altfor optaget af at følge Lyden af hans Skridt.

Da de forsvandt — for bestandig forsvandt — løb hendes Hjerte over, og hun sendte ham i Tankerne sit ømmeste Farvel. Men ikke et Øjeblik ønskede hun at kunne kalde ham tilbage. Nu skulde han atter leve i hendes Erindring som et smukt Minde, og saa-

dan var det netop bedst. Lykkeligvis var hun jo snart en gammel Jomfru, der ikke længer vilde blive ført i Fristelse til at begaa Mord for at kunne tilfredsstille sit Hjertes blodtørstige Trang til Kærlighed. Saa fik hun maaske endelig Fred i sit Sind.

Ja — Gud ske Lov! — nu var Drømmen forbi. Hun havde faaet sin Samling tilbage. Dihmer vilde sagtens ikke saa let tilgive hende. Han vidste jo ingenting om den Fare, han havde svævet i. Men han glemte hende nok snart, som hun ogsaa selv vilde gøre sig Umage for at glemme ham og deres stakkels Kærlighedseventyr.

XV.

Udenfor Apoteket skiltes Fru Bertha og Torben. Mens den sidste paa Vejen til sit Hotel gik ind i en Blomsterbutik for at vælge nogle smukke Orchideer, der skulde sendes Jytte, sad Fru Bertha modfalden inde paa Apotekerbænken, hvor hun maatte vente nogen Tid, da Butiken var fuld af Kunder. Hendes Tanker var hos Jytte. Hun tænkte paa, hvordan det i tidligere Dage ofte bekymrede hende, at hendes Datter, naar hun engang giftede sig, maaske kunde blive ført langt bort fra hende. Nu vilde hun med Glæde sende hende til den anden Side af Jordkloden, endogsaa uden Haab om nogensinde at se hende mere, naar hun blot vidste, at Jytte havde faaet Ro i sit Sind og var bleven lykkelig.

Da hun havde gjort sit Indkøb, gik hun straks hjem.

Paa Vejen blev hun opholdt af Generalkonsulinde Kolding og hendes Mand, der næsten var de Mennesker, hun allernødigst vilde have mødt nu — saa inderlig usympatiske som de begge var hende. Konsulen gik med en af sine smaa Sønner ved Haanden, en lille pluskæbet Samson paa fire Aar med langt Haar nedover sin røde Trøje.

Den stolte Fader forestillede Drengen for hende med de Ord:

„Enogtyve Kilo. Gehejmeraadinden skulde prøve at løfte paa ham. — Ikke sandt? Jeg tror, vi kan være ham bekendt. Og Kuløren paa Kinderne garanterer jeg for. Den er vaskeægte!“

„Deres Datter er da ikke syg?“ spurgte Fruen. „De gik saa tidligt hjem iaftes.“

„Lidt Træthed bare. Imorgen er det nok ovre.“

„Ja, jeg kunde jo se det paa Frk. Jytte, at hun ikke befandt sig vel. De maa tillade mig at sige Dem, Gehejmeraadinde Abildgaard,“ fortsatte hun efter at have givet sin Mand et Vink om at trække sig tilbage, „De handler ikke rigtig hverken mod Dem selv eller mod Deres Datter ved at holde Dem udenfor vor Bevægelse. Jeg tør paastaa, at enhver, der med Alvor tager det Wellerske System til Rettesnor for sit Liv, vil blive hjulpen, naar der overhovedet endnu kan hjælpes.“

Fru Bertha trak sig lidt bort fra hende for at frigøre sig for hendes Haand, som Generalkonsulinden med en Skriftefaders fortrolige Deltagelse havde lagt paa hendes Arm.

„De skal have Tak for Deres Interesse, Fru Kolding; men —."

„Jeg vil sige Dem, Fru Abildgaard, jeg var som ung Pige saa ødelagt af Nervøsitet, at jeg ofte var mere død end levende. Min Viljekraft var fuldstændig nedbrudt, og jeg følte mig grænseløs ulykkelig. Ved et rent Tilfælde hørte jeg saa om det Wellerske System. Og her ser De Resultatet. Jeg har fire sunde og raske Børn og veed ikke, hvad Sygdom er."

„Ja, det maa være dejligt for Dem, Fru Kolding, — men jeg har saa ondt af Deres Mand, der staar og venter. Derfor Farvel! Vi ses jo nok."

Hun forlod den lille, korthalsede Dame med en Følelse af dybt Ubehag. Hun var ikke i Tvivl om Karakteren af denne Wellerske Bevægelse, der greb uhyggeligt om sig i alle Samfundskrese. Den maatte være en Slags hypnotisk Besættelse. Den forplantede sig som ved Smitte og endte med at gøre Folk gale.

I forøget Uro skyndte hun sig hjem. Da hun var kommen indenfor Gitterlaagen, standsede hun pludselig og tog sig til Hjertet. Oppe fra Villaen lød Klaverspil. Det var Jytte.

Hvad betød det? ... Hun blev staaende forvirret. Havde Kærligheden sejret? Eller var alt forbi? Var Jytte atter flygtet for sig selv ind i Musikens Elverland? Disse Triller og Løb skar i Øret som Lærkekvidder over en aaben Grav.

Jytte rejste sig fra Klaveret, da Moderen kom ind, og saae spændt paa hende.

„Har du været nede i Byen?“

„Ja, jeg havde et Par Ærinder at besørge. Dihmer har forresten været her.“

„Jeg hørte det godt. — I har saa maaske fulgtes ad?“

„Ja.“

Jyttes Øjne fulgte Moderen, der havde lagt sit Overtøj og nu satte sig hen i Sofaen.

„Har du saa sagt ham det?“ spurgte hun spagfærdigt.

„Nu synes jeg, Jytte, at vi skal snakke roligt og fornuftigt sammen om det, som du talte til mig om i Nat. Sæt dig lidt herhen!“

„Saa har du ingenting sagt!“

„Nej, Jytte. For jeg kan og vil ikke tro, at det kan være sandt. Det er noget, du af en eller anden Grund forsøger at bilde dig selv ind. Du k a n ikke for Alvor bryde dig om denne v. Auen.“

„Har jeg sagt det?“

„Ja, det er ogsaa lige meget. Men du har sagt, at du ikke holder nok af Dihmer til at kunne gifte dig med ham, og det tror jeg ikke paa.“

Hun rejste sig fra Sofaen og gik hen til Jytte, der sad sidelæns paa Klaverstolen og holdt Hænderne paa dens Ryg.

„Hvorfor gør du dig alle de meningsløse Bekymringer?“ sagde hun og strøg hende over Haaret. „Du grubler dig ind i alle mulige sygelige Stemninger, der stjæler Livet og Lykken ud af Hænderne paa dig. Kan du dog ikke mærke det! ... Lad nu dit Hjerte raade, Barn!“

Hun tog om Jyttes Hoved og bøjede det tilbage i et

fortvivlet Haab om at kunne raabe hendes myrdede Kærlighed tillive. Men Jytte saae hende fortrydeligt op i Øjnene og sagde:

„Du har ellers altid lært mig, at jeg skulde bruge min Forstand. Og nu synes jeg, vi skal holde op med at tale om Dihmer, Mor! Det faar mig blot til at synes mindre og mindre om ham."

Hun rejste sig i det samme og gik ud af Stuen — op til sig selv.

Fru Bertha blev staaende ved Stolen. Harmen brusede op i hende. Nej — tænkte hun — skulde denne letfærdige Leg med Livet og Døden da aldrig have Ende! Var det ikke hendes Pligt nu at gribe til det yderste Middel og t v i n g e Jytte, — føre hende til hendes Lykke med tilbundne Øjne som en sky Hoppe, uden at hun nogensinde fik at vide, at hun ikke havde valgt frivilligt?

Tanken var slaaet ned i hende paa Hjemvejen efter Mødet med Generalkonsulens. Hun havde hørt Tale om en tysk Læge i Genua, der i det skjulte var meget søgt af den elegante Verden hernede paa Grund af sine Helbredelser ved Hypnose.

Det blev dog ikke til mere end et Vredens Lynglimt hos hende. Hun vidste kun altfor godt, at hun aldrig vilde vove sig til at tage sit Barns Skæbne ud af Hænderne paa Livets skjulte Magter for at styre den efter sin egen Vilje. Her stod hun ved Grænsen af sit Mod og erkendte sin Afmagt. Saa sikker hun var paa at vide Vejen til Jyttes Fred og Lykke — hun turde alligevel ikke tage Ansvaret paa sig.

„Ske din Vilje!“ lød det i hendes Øre med Grandtantens mørke Røst, og hun nikkede hen for sig til Bekræftelse. — Ja! Hun gav tabt! Overgav sit Barn i de ukendte Magters Varetægt. Hun var træt nu, orkede ikke mere! —

Oppe i sit Kammer havde Jytte taget sin Skrivemappe frem. Hun sad med Haanden under Kinden og skrev til Torben. Med sin store, faste Skrift, der for mange havde været et Vidnesbyrd om tilsvarende Karakteregenskaber, bad hun ham om Tilgivelse, fordi hun vistnok var kommen til at give ham forkerte Forestillinger om, hvad hun følte for ham.

„Min Opførsel mod Dem igaar paa Turen kan jeg ikke selv forklare mig anderledes end som en utilgivelig Kaadhed, maaske fremkaldt af, at De ved Frokostbordet skænkede lovlig meget for os af den stærke Vin. Jeg er fuldt og fast bestemt paa aldrig at gifte mig. I det Punkt er jeg den samme, som dengang jeg sidst skrev til Dem i en lignende Anledning. Jeg er forøvrigt overbevist om, at De meget snart vil se tilbage paa denne lille Affære uden Sindsbevægelse. For mit eget Vedkommende beklager jeg, at jeg rimeligvis nu har forskærtset Deres Venskab, som jeg satte saa megen Pris paa. Skylden er udelukkende min egen.“

Hun skrev Brevet uden Standsning, utaalmodig efter at faa det bragt til ham ved et Bud, saa hun ikke risikerede, at han kom igen. Da hun saae hans Navn paa Konvolutten, studsede hun selv over, hvor tydeligt det stod prentet. Ikke et Sekund havde Haanden rystet.

Men bagefter, da Brevet var afsendt, sad hun længe og stirrede ud for sig med halvdøde Øjne. Havde der mon nogensinde eksisteret et Menneske som hun? — spurgte hun sig selv. Og hvordan var det vel saa gaaet dette Menneske tilsidst? ...

XVI.

Hen paa Eftermiddagen tog Fru Bertha igen Hat og Sjal paa for at gaa til Byen. Jytte havde sagt hende, at hun havde skrevet til Dihmer, og hun vilde ikke lade ham rejse, uden at hun havde faaet sagt ham Farvel.

Hun satte sig ind i en af Droskerne paa Holdepladsen foran Hotel-Indkørselen, og en halv Snes Minutter efter holdt hun udenfor hans Pensionat, der laa i den anden Ende af Byen.

Hun traf ham hjemme. For kun en halv Time siden var han kommen tilbage fra en Udflugt og havde da fundet Jyttes Brev. Han gik endnu aldeles fortumlet og ophidset frem og tilbage paa Gulvet og vilde først ikke modtage hende.

„Dihmer," sagde hun, da hun var kommen til Sæde i hans Stue. „Jeg veed, Jytte har skrevet til Dem, at hun ikke kan blive Deres. Jeg kender ikke, hvad der i disse Dage er foregaaet mellem Dem og hende; men jeg tænker mig, at hun har givet Dem et letsindigt Løfte, som hun altsaa nu er bleven nødt til at tage tilbage. Jeg vil antage, det maa være gaaet op for hende, at hun holder af en anden. Jeg forstaar, at De maa

dømme hende haardt, og hun fortjener heller ikke andet. Det er tungt nok for en Moder at maatte sige det, men jeg tror, De skal være glad for, Dihmer, at Jytte ikke bliver Deres. Da hun var Barn, syntes jeg tidt, hun var saa mærkeligt voksen og udviklet af sin Alder, nu synes jeg snarere, det er omvendt. Men jeg kan ikke blive klog paa hende, og jeg veed ikke, hvad der skal blive af hende. — Men sig mig nu, Dihmer, hvad vil De selv?"

„Jeg?" sagde Torben, vakt op af sine Tanker. Han sad ret op og ned med Hænderne knuget saa fast om Stolens Armstykker, at Knoerne var hvide. „Aa — jeg finder mig vel tilrette. Min Indbildning har jo ikke faaet Tid til at sætte sig synderlig fast hos mig."

„Nej — De har Ret. Og naar De nu kommer hjem til Deres mange Venner, der har ventet Dem med saa megen Længsel, vil De snart glemme denne Skuffelse — det tror jeg sikkert. Foreløbig vender De altsaa tilbage til Deres kære Favsingholm."

Torben rystede afgjort paa Hovedet.

„Ikke? Men jeg forstod paa Dem igaar —."

„Idag er ikke igaar, Fru Abildgaard. „Ensomhed har jeg haft nok af. Men Verden er jo stor, og jeg synes virkelig at trænge til at blive rigtig vaagen."

„Ja ja. De vil rejse ... det vil sikkert være godt for Dem. Nye Oplevelser, friske Indtryk ... ja ja, det er vist netop, hvad De behøver. De talte den første Aften lidt om en Rejse Jorden rundt, som De kunde komme til at foretage i godt Selskab. Den Rejse skulde De gøre

Alvor af, Dihmer. Naar De saa kommer tilbage, vil De have faaet et andet Syn paa Tiden og den store Udvikling omkring i Verden, — det er jeg overbevist om. Direktør Zaun vil ikke næste Gang forgæves banke paa Deres Dør. Tror De ikke ogsaa selv det?"

Torben svarede ikke, og da Fru Bertha nu mærkede, at hun var til Besvær, rejste hun sig. Ved Afskeden kunde hun ikke lade være med at klappe hans Kind. Det skar hende i Hjertet at se, hvor haardt Slaget havde ramt ham.

Torben fulgte hende ud. Saasnart hun var gaaet, ringede han paa Tjeneren.

„Jeg rejser iaften. Vil De sørge for, at der bliver ringet til Bureauet efter en Billet til München. Sovevogn. — Har De ikke forstaaet mig?"

„Fuldkommen, min Herre!" svarede Tjeneren, der var falden i Forbavselse over hans forandrede Udseende.

— — —

Jytte stod paa denne Tid ved Vinduet oppe i sit Kammer og ventede i Uro paa Moderens Tilbagekomst. Hun vidste, hvor hun var gaaet hen. Moderen havde selv sagt hende det.

Det var begyndt at mørkne. Aftenskyggen laa allerede over Haven, hvor kun Toppen af et stort Kastanietræ endnu lyste i Solskæret. Himlen ude over Havet flammede.

Hun gik engang imellem omkring i Værelset og gav sig noget at bestille, men vendte stadig tilbage til sin

Udkigspost. Paa hendes Kommode laa Torbens Orchideer. Hun vidste ikke, hvad hun skulde gøre ved dem, kunde ikke faa sig til at sætte dem i Vand og lod dem derfor ligge.

Hun frøs og følte sig utilpas. Ensomheden og det voksende Mørke ængstede hende. Ogsaa det usædvanligt voldsomme Himmelskær over Havet foruroligede hende som et ondt Varsel.

Endelig saae hun Moderen komme op gennem Haven. Ved Synet af hendes langsomme og ligesom vaklende Gang udbrød hun uvilkaarligt:

„Stakkels Mor!"

Saa trak hun sig sky bort fra Vinduet, satte sig tungt ned i en Stol og trykkede Panden mod dens Ryg.

K u n d e hun have handlet anderledes? Ikke for sin egen Skyld ... heller ikke for Torben Dihmers, men for sin Mors Skyld ... hun, som holdt tusinde Gange mere af hende, end hun fortjente?

Nej — nu vilde hun ikke tænke mere. Hun var træt, dødtræt af sig selv. Hun ønskede nu blot at sove, sove — synke tilbage til sin tusindaarige Tornerosesøvn uden nogensinde at vækkes mere eller have andre Drømme end de luftige, som Musiken skabte.

Ja, nu skulde hun igen have det godt hos sit Klaver!

ANDEN BOG

SØREN SMED OG HANS ÆT

I.

Landsbyen Enslev ligger i det sydlige Jylland i en fattig Egn med mørke Hedemoser. Her blev for mange Aar siden en gammel Smed stedet til Jorden under store Æresbevisninger. Kolding Borgmester mødte i Uniform tilligemed flere Byraadsmedlemmer i høje Silkehatte. De kom kørende dertil i to Landauere med Livrekuske. Hele Befolkningen var paa Benene og stod som Tilskuere langsmed Vejen, da Kisten under Klokkeringning blev baaren fra Hjemmet hen til Kirken og derfra igen ud til Graven i det østre Hjørne af Kirkegaarden, der var de fattiges Gravplads.

Saa mange Mennesker der var samlede, saa var der dog ingen, som virkelig havde kendt den Mand, der begravedes. I snart fyrretyve Aar havde han levet der paa Egnen som en Fremmed. Selv fortalte han aldrig noget om sit Liv. Man vidste kun om ham, at han var født i Thy og havde været med i Treaarskrigen.

Folk kunde ikke lide at møde hans Blik. Han havde

Orm i Øjet, sagde man; og mange tænkte, at han vel sagtens havde sine Grunde til at være saa tavs om sig selv og sin Fortid.

Det var heller ikke for hans egen Skyld men alene for at vise hans Børn Ære, at saa mange af Egnens store Folk fulgte ham til Jorden. Der var fire Sønner og to Døtre. Med Undtagelse af den yngste af Sønnerne, der havde arvet Smedjen, var de allesammen vokset langt op over Forældrenes Kaar. Den ældste af Sønnerne kunde endda møde til Faderens Begravelse med et funklende nyt Ridderkors paa Brystet. Han var Ur- og Instrumentmager i Kolding, Medlem af Byens Raad og Næstformand i Haandværkerforeningen. Af Døtrene var den ene gift med en Præst, den anden forlovet med en hovedrig Faareopdrætter i Avstralien.

Det var dog hverken Instrumentmagerens Ridderkors eller Svigersønnens Ornat, der fik Tilskuerne langsmed Vejen til at spærre Øjnene op. Alle søgte de i Sørgeskaren efter Sønnen Tyge, Politikeren og Redaktøren — Tyge Enslev, som han lod sig kalde efter Hjemstedet. Byens Navn var ved ham blevet kendt over det hele Land. Endnu i de allersidste Dage var det igen fløjet fra Mund til Mund paa Grund af en dristig Tale, han havde holdt i København. Mange havde tvivlet om, at han overhovedet vilde kunne møde til Begravelsen. De forestillede sig, at han igen sad bag tilgitrede Vinduer med en Krukke Vand og det nye Testamente til Selskab, en Martyr for Folkets Sag.

Men der gik han sammen med sine Søskende bagved

Kisten, lille og tætbygget, med en blød Kunstnerhat paa Hovedet, mørkskægget og bleg. Sin lamme Fod støttede han under Gangen med en Stok. Af Glæde over Gensynet var Ungdommen ikke langt fra at raabe Hurra.

Inde i Kirken talte først Stedets Præst, den gamle Provst Faaborg, og siden Svigersønnen, der bagefter ogsaa forrettede Jordpaakastelsen. Det blev for begges Vedkommende kun til en højtidelig Procession af de almindeligste Talemaader. Men pludselig kom der Bevægelse i Forsamlingen. Tyge Enslev traadte op paa Grusdyngen bagved Graven for at tale.

Der eksisterede endnu dengang et Reglement for danske Kirkegaarde, der forbød uordinerede Personer at tage Ordet ved en Grav. Tyge Enslev var juridisk Kandidat og maatte altsaa vide, at han begik en Lovovertædelse. Baade Provsten og Borgmesteren saae sig fortørnede om efter Sognefogden.

Men endnu mere harmedes Tyges Søskende, fordi han optraadte paa deres Vegne uden Bemyndigelse. Forholdet imellem dem var i Forvejen ikke det bedste.

Han havde blottet Hovedet. Foraarssolen lyste paa hans svære, sortgraa Manke, og Blæsten kastede Forhaaret ned over Panden, der var kløvet af to dybe Furer over Næseroden. „Danmarks første Taler", som en Avis nylig havde kaldt ham, var ikke mere end nogle og tredive Aar men bar allerede Alderens Mærker. Der var i denne Mands Sind kastet en sydende Brand, som holdt hans Nerver i altid bristefærdig Spænding.

Han gjorde ved denne Lejlighed ikke nogen Brug af

sin Virtuositet som Taler. Han var mærkværdig neddæmpet, Stemmen bevæget, Ordene jævne og stilfærdige. Først mindedes han den tidligere afdøde Mor og bragte derpaa Faderen en Tak for hans store Trofasthed mod Hjemmet, „for den Selvets Overvindelse, der er den største og frugtbareste af alle Sejre".

Baade Tonen og Ordene lød sært i manges Øre. Folk saae paa hinanden og tænkte, at han maaske vidste mere end andre om Hemmeligheder i Søren Smeds skjulte Livsløb, som paa den Gamles eget udtrykkelige Forlangende fik sin Afslutning her paa de fattiges Gravplads.

Straks efter Begravelsen kørte Borgmesteren og det øvrige Købstadfølge bort. Særlig havde Borgmesteren travlt med at komme afsted for ikke at kompromitteres ved en for nær Berøring med en politisk Oprører. Ogsaa Byens egne Folk sagde Farvel ved Kirkegaardsporten.

Men det tog Tid, før alle fik givet Familjen Haanden, og navnlig flokkedes Folk omkring Tyge for at høre nyt om den spændte politiske Situation.

De øvrige Søskende stod tilsidst ganske forladte, blege af Utaalmodighed efter at komme afsted. Den dekorerede Instrumentmager og en anden ældre Broder, der var Skolelærer og Kirkesanger, stod for sig selv et Stykke borte og vendte Ryggen til den politiserende Gruppe. Instrumentmageren, der støttede sig anstandsfuldt til sin stramt oprullede Silkeparaply, beskuede med kunstlet Henrykkelse det foraarsgrønne Landskab, mens Blodet løb ham til og fra de dirrende Kinder.

Skolelæreren var en kødtung, okseagtig Skikkelse med

Brystet dækket af et stort Skæg. Han havde hele Tiden Ørene vendt mod det, der foregik bagved ham, og hans Øjne var fulde af Uro.

Søsteren Katrine, Præstefruen — en mørkladen, jætteagtig Skønhed med store Fjer i Hatten og Turnyre — kom hen til dem i fuldt Oprør, fulgt i Hælene af sin ornatklædte Mand, der trippede afsted med forfjamsket og ulykkelig Mine som en pryglet Hund.

„Nu synes jeg, vi skal gaa," sagde hun. „Den Sladder faar jo ingen Ende. Og hvad si'er I til Tyge? Har I kendt Mage?"

„Tyge holder af at høre sig selv tale," sagde Instrumentmageren med et Udtryk af højsindet Overbærenhed.

„Jeg finder, det er noget af det frækkeste! At lave offenlig Skandale ved sin egen Fars Begravelse! Provsten var fnysende. Jeg er sikker paa, at han gør Indberetning, og saa bliver det ingen billig Fornøjelse for den gode Tyge. Men saa skal han naturligvis igen gøres til Martyr. Det er den gamle Historie."

Fru Katrines Mand vovede sig frem med en spagfærdig Indvending.

„Du har naturligvis ganske Ret. Det var højst urigtigt af din Broder, og det k a n faa ubehagelige Følger for ham, dersom der bliver rørt ved Sagen. Men paa den anden Side, lille Katrine, hvad din Broder sagde, var jo baade smukt og følt —."

„Snak! Det er jo slet ikke det, vi taler om. Du vil vel ikke nægte, at det tilkom Kresten som den ældste at

takke paa Familjens Vegne. Men Tyge skal altid stille sig frem og gøre sig vigtig. Det er hele Forklaringen."

„Hys, Katrine! Tal ikke saa højt!"

„Lad mig være! Jeg er lige glad! ... Og nu gaar vi. Saa kan I andre gøre, hvad I vil."

Hun tog sin Mand under Armen og styrede bort med et majestætisk Brus af sin sorte Silkekjole.

„Katrine har i Grunden Ret. Der er jo ikke noget at vente paa," sagde Instrumentmageren. „Skal vi gaa?"

Skolelærerens tunge, urofyldte Øjne havde igen stjaalet sig over til Gruppen omkring Tyge. Han tog dem nu hastig til sig og sagde med et Suk, som om han værgede sig mod en Fristelse:

„Ja, Kresten! Lad os komme herfra!"

II.

Søren Smed var født en Vinternat i Aaret 1820 i Søndbjerg i Thyland. Drengen kom til Verden som Førstegrøden af et Par unge Husmandsfolks frugtbare Kærlighed, og allerede længe før sin Tilsynekomst i den fattige Stue havde han givet sig tilkende som et utaalmodigt Væsen med en Djævel i Kroppen.

Begge Forældrene hørte til de sorte Jyder. Navnlig var Faderen mørk i Huden som en Tater. Der blev aldrig snakket om det, men man vidste godt, at der engang havde forvildet sig nogle Draaber Natmandsblod ind i hans Slægt.

Under Opvæksten maatte Drengen bestandig høre om,

hvor sprælsk han havde været i sin Mors Liv, og at han straks efter Fødslen havde givet sig Luft i et stort Vræl, der grangivelig lød som et Hurra.

„Den Knægt bliver der sgu nok noget stort af," havde Jordemoderen sagt, og denne Spaadom kom til at sysselsætte ham mere, end det var godt for ham.

Efter sin Konfirmation blev han sat til Ambolten paa Grund af sine Kræfter. Han stod først fem Aar i Byens Smedje og arbejdede siden som Svend i et Jernstøberi i Aalborg. Her kom man snart paa det rene med, at der groede andet end bare Muskelkraft hos den store, tunge Thybo. Der sad baade et godt Hoved og et Par snilde Hænder paa ham. Selv skrev han hjem til Forældrene, at alle Folk i Aalborg kaldte ham for Mestersmeden. I hvert Brev skrød han med mange indbildte Bedrifter.

Men saa mødte han første Gang sin Skæbne i Skikkelse af en Gørtlersvend, som han en Dag traf sammen med i en Beværtning ved en Puns. De kom op at mundhugges, og da Søren i sin Storhedsfølelse kaldte den anden en Gimpernik, røg denne op og tog Vidner paa hans Mund.

Søren blev stævnet og maatte i Retten bøde ti Rigsdaler.

Først var han mousig og vilde ikke betale. Han havde hørt, at en Pranger, der paa Hjallerup Marked havde givet en Mand en blodig Snude, kun maatte bøde fem Rigsdaler. Men Politimesteren forklarede ham, at de to Tilfælde retslig set var meget forskellige, idet Hjallerupmændene begge havde været stærkt ophidsede i Gerningsøjeblikket og desuden godt fulde.

Efter at Søren en Stund havde brudt sin Hjerne med denne Retfærdighedens højere Matematik, opgav han Forstaaelsen og talte Pengene op. Men den Tanke, at han for den halve Pris kunde have smadret Ansigtet paa sin Avindsmand, forfulgte ham siden og lod ham ikke Ro. En Søndag Eftermiddag, da han mødte ham paa Gaden, foer han løs paa ham og slog ham fire Tænder ud af Munden.

Til hans fornyede Overraskelse blev der imidlertid ved Straffens Udmaaling ikke taget mindste Hensyn til, at han denne Gang virkelig havde været fraadende gal i Hovedet og ogsaa havde drukket godt. Han fik en alvorlig Dom og maatte spasere i Fængsel.

Nogen Tid efter brød Krigen ud og gjorde ham til Soldat — Infanterist.

Ogsaa i Felten gik der snart Ry af hans Opfindsomhed og Fingersnille. Naar en Kanon under Marsjen kørte i Grøften og led Skade, blev der straks raabt paa „Smeden fra Thy". Sammen med et Par Ingeniørsoldater fulgte han tilsidst sin Afdeling som en Slags Ambulance for Materiellet. Han var med i Blodbadet ved Stolk og saae Schleppegrell segne. Ved Mysunde fik han selv Armen opreven af en Granatstump. Men hans Hædersdag blev den 4de Oktober i det belejrede Frederiksstad.

Det var om Aftenen paa Beskydningens sidste Dag, da Skanserne stormedes ved Skæret af den brændende By. I seks Døgn havde en Hagl af glødende Kugler og Brandgranater hvislet i Luften. Det ene af Byens Kirketaarne stod i Flammer som et Lys, der brænder ned i den ene

Side. Ulden Røg og mørkerøde Gnister væltede ud over Byen fra de mange sammenskudte Bygninger.

I alle disse Dage havde Soldaterne ikke været af Klæderne. Tilsmurte af Jord og Sod og Krudtslam laa de bag de sønderskudte Brystværn med Kinden til Geværkolben og saae i Brandskæret ud som Negere.

Søren sad mellem sine Bataillonskammerater i den mest udsatte af de tre Skanser, der forsvarede Byen. Her var Brystværnets ydre Skraaning styrtet ned. Ogsaa Stormpælerækken var paa de fleste Steder sønderskudt, og de nedfaldne Jordmasser havde fyldt Graven udenfor, saa der var dannet bekvemme Overgange for Stormkolonnerne. Lige siden Klokken seks, da Morgentaagen lettede, var Skansen bleven tildænget med Jern fra Fjendens sværeste Skyts. Der var i Virkeligheden ikke længer andet Værn tilbage end Bøsserne og to smaa Feltkanoner.

Stormen begyndte ved Solnedgang, da et Kompani holstenske Jægere i spredt Orden forsøgte en Overrumpling. De blev standset af tre hundrede pibende Geværkugler og løb tilbage — eller sank stumt overende som Aks, der falder for Leens Hug. Andre, der hurtigt fulgte efter, kastede sig ned paa Jorden og søgte Dækning.

Saa gik en Timestid i Ro. Men da det sidste Dagskær svandt og Himlen var fuld af Stjerner, lød stærke Trommehvirvler og Hornsignaler ude fra de fjendtlige Forskansninger. Gennem Morterernes Brøl og Kanonernes Dundren hørtes ogsaa et Musikkorps, der spillede „Schleswig-Holstein meerumschlungen“. Og med eet mylrede Skikkelser op af Jorden derovre, og Bajonetter glimtede.

Kolonne efter Kolonne brød frem af Mørket og styrtede sig under Skrig og Hujen frem mod Skansen.

Brandskæret lyste et Øjeblik paa lange Rækker af dødblege Ansigter med vildt forvrængede Træk. Men straks efter var alt skjult af Krudtrøgen. Man skød iblinde, sigtede i Retning af Hærskrigene og de Saaredes Hyl. Og pludselig stod fire-fem Skikkelser oppe paa Voldens Krone og fyrede ned i Skansen. Andre var i Færd med at kravle op bagved dem.

Synet af disse fremmede Mænd tændte pludselig et ubændigt Raseri hos Søren. Han styrtede sig imod dem med løftet Kolbe, knuste Hovedet paa den forreste og huggede to af de andre Geværet ud af Haanden. Flere af hans Kammerater sprang op og fulgte ham. Det blev i Løbet af nogle Øjeblikke til et blindt Haandmænge, hvorunder Blod og Hjernemasse sprøjtede til alle Sider.

Størsteparten af de indbrydende Fjender tumlede tilbage i Voldgraven som Lig. Resten afvæbnedes og dreves ned i Skansen som Fanger. Søren havde faaet fat i Struben paa en Fanebærer, der havde plantet det slesvigholstenske Flag paa Voldkronen og forsvaret det med sin Sabel. Søren havde afbødet hans Hug med sit Gevær og kastet sig over ham. Nu kom han slæbende med den halvkvalte Mand i Favnen som en Bjørn, der bærer sit Bytte bort; og da man fik Øje paa den erobrede Fane, som han førte med sig under den ene Arm, hilstes han med Hurraraab.

Imidlertid havde de efterfølgende Stormkolonner kastet sig plat ned paa Marken foran Skansen. Den uop-

hørlige Plaskregn af Geværkugler og Kardæsker tilligemed Synet af de faldne Kammeraters Lig havde taget Modet fra dem. Officererne bandte og brugte Klingen. Trommerne rørtes, og Musiken, der fulgte med i Bagtroppen, spillede opildnende Melodier. Men Mandskabet blev liggende og lod sig ikke længer drive frem.

Fjenden havde ikke bedre Held foran de andre Værker, der skulde være taget. Efter fem Timers Kamp blev der blæst Retræte. Byens Erobring maatte for den Gang opgives.

Som Kongens Tak for Sejren uddeltes der nogen Tid efter en Række Dekorationer, deriblandt ogsaa et Par Dannebrogskors til Menige. Søren blev af Bataillonchefen indstillet til denne sjeldne Udmærkelse, og nogle Dage før Uddelingen forlød det, at han var bleven en af de udvalgte.

Søren tog mod sine Kammeraters Lykønskninger med et forsorent „Gaa ad Helvede til!“ Men den Nat laa han og svedte i Halmen og kunde ikke sove for Sindsbevægelse og Spænding. Det var mest sine Forældre, han tænkte paa, allermest paa sin Mor, som han havde voldt saa megen Skuffelse og Sorg. Nu skulde han igen se hendes gode Øjne smile, naar han kom hjem med Sølvkorset paa sin Frakke.

Saa en Dag stod Brigaden opstillet i Linjeformering og ventede paa Generalen, der i Kongens Navn skulde fæste Hæderstegnet paa Heltenes Bryst. Men til stor Overraskelse i den jydske Bataillon blev det ikke Søren, der kaldtes frem for Fronten for at modtage Dekorationen.

Det blev hans Sidemand i Kompaniet, en juridisk Kandidat, der ogsaa havde vist sig tapper under Belejringen og desuden var i Familje med en af Hærens Generaler.

Kort efter var Krigen forbi, og Mandskabet hjemforlovedes.

Søren gik omkring paa Landevejene og søgte Arbejde. Hjem til Forældrene vilde han ikke nu. Tilbage til Aalborg, hvor han havde siddet i Arrest, vilde han heller ikke. Han agtede sig ud i det fremmede for ikke at vise sig igen, før han havde øvet en Stordaad, der spurgtes viden om. Han vilde se at komme over Havet til en af de store Fabriksbyer i England. Men til den Rejse behøvedes Penge, som han først maatte fortjene.

Han blev i disse Dage et ensomt Menneske. Mens de fleste andre hjemvendte Krigsmænd vedblev at bære Felthuen som et Emblem, der aabnede Dørene for dem i de bedste Huse, fortav han, hvorfra han kom, og talte aldrig om sine Krigseventyr. Derfor varede det længe, inden han fandt Arbejde, og tilsidst led han Nød.

Som en pjaltet Landstryger kom han en Regnvejrsaften vandrende til Enslev. Bysmeden her, en ældre Mand, havde faaet en Svaghed i Ryggen og trængte til Hjælp. Søren arbejdede der et Par Dage paa Prøve og blev derpaa fæstet for en god Løn.

Men ogsaa her var Ulykken ude efter ham. Han gik hen og forelskede sig i Husets unge Datter, og det paa den Maade, at Pigen blev med Barn. Det kom til Graadscener, og den syge Fader, der var forpint af Smerter, fik et Raserianfald. I Stedet for en Frifærd ud i den store

Verden blev det til et Møde for Præsten og Hastværksbryllup, og bagefter til Overtagelse af Smedjen mod Prioritetslaan, Sagførersalærer, Aftægtsydelser og de mange andre Haandjern og Tommeskruer, hvormed en ung Mand kan komme til at bøde livsvarigt for et Øjebliks Letsindighed.

Paa Bryllupsdagen drak Søren sig lynende fuld, kaldte sig foragtelig for en Rallikeskomager og væltede sig ind paa Gæsterne.

Ane-Mette, hans Kone, var pæn af Skikkelse og dertil et godhjertet lille Menneske, om hvem man skulde tro, at hun nok kunde gøre en omløbende Svend lysten efter et Hjems Hygge. Stue og Smedje laa Side om Side; der var kun en tynd Væg imellem. Men mangen Gang lod Søren den svære Forhammer tordne bare for at overdøve Skraalet af den lille Menneskeunge, der havde lagt sig i Vejen for hans store Lykke.

Ane-Mette begreb ikke Aarsagen til disse Udbrud af Vildskab, som hvert Øjeblik fyldte Huset med Uvejr. I sin Enfoldighed tænkte hun, at de stammede fra en Sygdom i Hovedet, som maatte komme med visse Vinde ligesom Flyvegigt. For Søren kunde til andre Tider sidde saa kønt med lille Kresten paa sit Knæ og være helt forgabet i hans smaa Hænder og Fødder.

Aaret efter laa der en Dag et Par fuldvægtige Tvillinger i Vuggen, og det Syn gjorde Søren bleg. I denne ubegærede himmelske Gavmildhed saae han et Tegn fraoven, en Gudsdom, — Vorherres egenhændige Besegling af hans Vanskæbne. Han forstod nu, at han var Livsfange.

Hans Væsen forandredes fra den Dag. Han lukkede sig inde i sig selv. Blev stille. Barndomshjemmet i Thy nævnedes aldrig mere. Han taalte ikke at tænke paa, at hans Forældre og Søskende maaske endnu sad og ventede, at han en Dag, som han havde lovet, skulde vende tilbage som en Eventyrprins.

Naar Ane-Mette efter Fyraften kom ned i Smedjen for at kalde ham ind til Nadveren, saae hun ham undertiden sidde med Haanden under Kinden og stirre ind i Ilden.

„Hvad er der dog i Vejen med dig, bette Søren," kunde hun da forsigtigt spørge.

Han plejede at sige, at han havde Tandværk. Og netop saadan saae han ogsaa ud.

III.

Der gik nogle Aar. Et af Børnene døde, men der kom stadig nye til, og i Smedjen sang Ambolten fra Morgen til Aften for at skaffe Føden til de mange slugne Munde.

En Eftermiddag standsede en fremmed Handelsmand udenfor Smedjen, sprang af Vognen og raabte ind, om han kunde faa en Sko under sin Hest. Det var en vever lille Mand med Snakketøj. Mens Søren og hans Dreng lagde et Jern undet det ene Bagben, stod han lænet op til Vognfadingen med Hænderne i Lommerne og lod Munden løbe.

Tilsidst fortalte han om en Mand i Aarhus, der var begyndt som almindelig Landsbysmed men i Amerika

havde lært at gøre Landbrugsmaskiner. Nu var han godt paa Veje til at blive en af Byens største Skatteydere.

Søren kendte godt Historien, vidste endogsaa Fabrikantens Navn. Alligevel mumlede han, at det saagu' nok var Løgn.

„Løgn? ... Da kan du spørre enhver Mand, der er kendt i Aarhus. Saa skal du høre, hvad de si'er om Jens Johansen. A er sikker epaa, han ejer over en Million."

Søren vendte sig i det samme om og gik ham truende ind paa Livet. Med den lange Rasp i sin løftede Haand brølte han ham ind i Ansigtet:

„Og A sejer dæ, at om du int holder din Kæft, skal A sla' Skallen ind paa dæ, dit Skvalderhode!"

Stiv i Kinderne af Skræk hummede Handelsmanden sig op i sin Vogn, greb Linerne og fløj afsted, som var det selve den Onde, han havde set vende det hvide ud af Øjnene. Men da han var kommen et Stykke henad Vejen og følte sig i Sikkerhed, drejede han sig om paa Agebrædtet og raabte:

„Hva' bilder du dig ind! ... Din Fattiglars!"

Efter Fyraften, da Søren kom ind i Stuen og Ane-Mette satte den spruttende hede Flæskepande paa Bordet, drak han flere Snapse men rørte næsten ikke Maden. Bagefter blev han siddende med Hovedet nede paa Armen, som om han sov eller var beruset.

„Er det igen galt med Tænderne?" spurgte Ane-Mette forsigtigt.

Han nikkede.

Lidt efter rejste han sig og slentrede ud.

Det var Maaneskin. Han gik ned mod Kroen; men da han udefra saae, at der sad mange Folk derinde, gik han forbi og drev paa maa og faa ad en Markvej udover Heden.

Maaneskyggen fulgte ham — snart ved hans ene, snart ved hans anden Side, eftersom Vejen drejede. Han følte det, som om et hemmelighedsfuldt Væsen havde slaaet Følge med ham, en Mørkets Udsending, der i fortrolig Tone hviskede ham onde Fristerord ind i Øret, — en gammel Bekendt fra den Tid, da Løgnene fødtes af sig selv paa hans Tunge og Storhedsdrømmene red ham som en Mare.

„Naa, hudden gor 'et saa, Søren Madsen? Det æ nok it bløwen villere mæ dæ siden sidst. Men det har A jo savt dæ tidt nok, Søren. Do tjener ingen go' Mand, har A savt. Slid og Slæv æ bløven din Løn, stakkels Mand! Og saa Lovning paa et Himmerig etterpaa, dæ kanske æ en go Løwn og oller haar eksistiret. Det æ en slem Profit! Og do, som ku' sit mæ begge dine Næver fulde af Jordens naadigste Gaver! Herrejøsses! Saa sølle sku' det end' mæ dæ, a Folk raaver „Fattilavs" etter dæ! ... Ane-Mette æ sgu da osse snart for gammel for en Mand som dæ. A sejer: gør dæ fri, Søren! Det æ Tid eno! Ane-Mette ka jo ta ud og tjen'. Det haar hon gjort før. Og Rollingerne ka do la Vorherre ta sig a. Han æ val nærest te'et. Det æ dog ham, do haar dem fræ. Og nærensti do føst æ væk herfræ og faar annet i Huedet, saa tinker do sgu int mer paa dem. Stol do paa mæ; A kinner Verden og

Minniskene. Og A æ din Ven, din sande Hjertensven! A sejer: vis dæ no som en Svend, Søren! En rejti Svend! Do vil it kom te aa fortryd 'et. — Ska vi gi hveranner Haandslav paa det?"

Da Søren henimod Midnat naaede tilbage til Smedehuset, var Pagten sluttet. Han vilde rømme fra Hjemmet og lade Fattigkassen tage sig af Ane-Mette og Børnene. Han var igen bleven Mestersmeden fra Thy og havde ikke mer med Rallikeskomagerens Unger at skaffe.

Andendagen efter var alle Forberedelser gjort. Han havde skaffet Rejsepenge ved at sælge deres Ko. Han skulde købe Stangjern og nyt Værktøj, forklarede han. Henimod Aften sagde han til Ane-Mette, at han den næste Morgen tidlig vilde tage ind til Købstaden for at handle.

Da Søren inde fra Smedjen saae hende staa i Døren og børste hans Søndagstøj uden Tanke om Svig, kunde han ikke faa Øjnene fra hende. Han syntes, hun igen var bleven ung og skøn trods det fattige Haar, og han besluttede at ville efterlade Størsteparten af de Penge, han havde skaffet sig til Rejsen. Han vilde ikke selv beholde mere end 30 ... nej bare 25 Rigsdaler. Ja, 20 Rigsdaler vilde han ogsaa godt kunne nøjes med. Resten vilde han lægge ned i hendes Kommodeskuffe eller et andet Sted, hvor hun straks maatte finde dem.

Inden Ane-Mette den Aften gik i Seng, stillede hun Vækkeuret en Time frem, saa hun kunde have Mellemmaderne smurt og Morgenkaffen færdig i god Tid.

Om Natten vaagnede hun ved at høre Søren sukke.

„Sover du it?“ spurgte hun.

„Jow.“

„Saa drømmer du da.“

„Ja.“

Hun følte i Halvsøvne til Bleen under den Lille, der laa imellem dem, og sank saa tilbage til sine Skrukkemorsdrømme. Søren blev liggende med Armen under Hovedet og stirrede ud i den maanelyse Stue. Paa Væggen over ham tikkede Uret, og rundt om ham lød det trygge Kor af Børnenes Aandedrag. Han skelnede Krestens regelmæssige Vejrtrækning med den lille Fløjtelyd gennem Næsen, Jørgens næsten voksne Snorken, Katrines smaa Smæld med Læberne og Tyges hurtige Udaanding.

Tilsidst begyndte han at tinge med Fanden. Han vilde have et Par Dages Frist. Saa vilde han snakke lige ud til Ane-Mette om, hvad han havde for, og lade det komme an paa, hvad hun sagde til hans Planer. Men da hørte han igen den hemmelighedsfulde Ven tale trøstende til ham. Han maatte huske paa, sagde Vennen, at det ikke alene var for sin egen Skyld, han rejste bort, men ogsaa for at hente Lykken hjem til sin Familje. Fruentimmersnak skulde man aldrig høre efter. Naar han engang vendte tilbage som en rig Amerikaner med Penge i alle Lommerne, vilde baade Ane-Mette og Børnene forstaa, hvor godt og rigtigt han havde handlet imod dem. Han skulde bare være ved godt Mod.

Klokken fire skramlede Vækkeuret. Ane-Mette røg ud af Sengen, og da hun var gaaet ud i Køkkenet, stod ogsaa Søren op. Han blev siddende nogen Tid paa Sengekanten

med Hovedet i Hænderne. Det ringede derinde som med Dommedagsklokker. Han følte sig tilmode som en, der staar i Begreb med at begaa et Mord.

„Do kan vel daarlig være hjemme før Avten," sagde Ane-Mette, da de i Daglysningen sad ude i Køkkenet ved Kaffen.

Søren slog en Dram i sin Kop.

„Næ, det kan A int," svarede han efter nogen Nølen og hældte lidt af Flasken oveni.

Opad Væggen stod hans gamle Vandrekæp. Paa et Søm ovenover hang en Ræveskindsransel. Det var hans hele Udrustning. Ane-Mette sukkede lidt for sin Ko, som hun savnede. Men Jern og Værktøj var jo vigtigere, det forstod hun godt. Søren svarede ikke noget, og nu vaagnede den Lille inde i Stuen. Ane-Mette maatte derind og stille Barnet tilfreds.

Da hun kom tilbage, var Søren gaaet. Paa Bordet mellem de tømte Kaffekopper stod tre Sølvtutter med otte Specier i hver.

„Jøsses! Nu har han glemt sine Peng'!" tænkte hun.

Søren var allerede kommen et godt Stykke udenfor Byen. Det var en frisk Sommermorgen med Regnbueskær over de dugvaade Marker. Han havde den rindende Sol i Ryggen, og hans Skygge strakte sig kæmpemæssig foran ham paa den ligeløbende Vej. Det var den samme Landevej, ad hvilken han hin Regnvejrsaften for ti Aar siden var kommen, og han havde knap set den siden.

Han skridtede godt ud. Nu da Farvel'et var sagt og den store Verden atter laa foran ham i forjættelsesfuld

Morgenglans, var det, som om alle disse Trældomsaar sank i Jorden bag ham som en ond Drøm. Følelsen af Frihed stormede igennem ham som en vældig Rus. Ogsaa Snapsene i den tomme Mave begyndte at virke. I taktfast, gungrende Soldatermarsj skred han afsted uden at se sig tilbage.

Han svingede med sin Knippel, og da der endnu ingen Mennesker var paa Markerne, begyndte han at synge. Det var en lystig Visestump, som han huskede fra Felten:

»Fatter tier,
Mutter skri'er:
du har kysset mine Pi'er!
Singsalia! Singsalium!
Bum!«

Tre Timer senere sad han paa Grøftekanten en Milsvej fra Købstaden og havde taget sit Madklæde frem. Han var forresten slet ikke sulten, og ved Synet af Ane-Mettes omhyggeligt smurte Mellemmader tabte han nu rent Appetiten.

Henne paa Vejen kom et langt, magert Kvindemenneske med en Kludesæk paa Ryggen og en Stav i Haanden. Han kendte hende godt. Det var en gammel Halvtosse, der gik omkring i Herredet og tiggede. Da hun fik Øje paa hans Mellemmader, standsede hun foran ham, skuttede sig i sine Pjalter og bad om en Bid i Guds Navn.

Søren havde endnu aldrig nægtet en Fattig et Stykke Mad; men Ane-Mettes sidste Rundtenom'er var ham for dyrebar en Gave. Han lod Konen gaa med en Toskilling.

Længe fulgte han hende med Øjnene, mens han tænkte paa, at hun maaske inden Aften vilde naa til Enslev og banke paa hos Ane-Mette og komme ind i Køkkenet og faa sin Kaffetaar. Han saae helt livagtig for sig, hvordan Ane-Mette kom ud med bette Hanne paa Armen og allerede var lidt urolig over, at han ikke var kommen tilbage. Tyge trykkede sig op ad hendes Kjole og var angst for den fremmede Kælling med det grimme Hundeansigt. Og udenfor paa Dørstenen stod Kresten med Jørgen i Haanden; de kiggede ud ad Vejen efter ham ...

Han angrede nu, at han ikke ogsaa lod de sidste ti Rigsdaler af sine Rejsepenge blive tilbage derhjemme. Han havde før fægtet sig frem som vandrende Gesell og kunde vel gøre det endnu engang. Saasnart han kom til Byen, vilde han skrive til Ane-Mette og forklare hende sine Hensigter. Og han vilde bede hende om at være ved godt Mod og bare vente paa ham. Alt, hvad han fortjente udover Føden, vilde han sende hende. Hverken hun eller Børnene skulde komme til at lide Nød.

Inde i Byen søgte han ned i Madam Jørgensens Kælderbeværtning ved Havnen for at drikke et Glas Øl og høre efter Skibslejlighed.

„Et stuer Glas og et bette ... A æ tøst!“ sagde han unødig højt, straks han var kommen indenfor Døren, og slængte sig med stort Spektakel ned ved et Bord under Vinduerne.

Der var ikke andre Gæster i Lokalet end en svær Mand med en Nakke som en fedet Orne. Han bar Uniformskasket og hvilede et Par tunge, pudeformede Hæn-

der paa en Spanskrørsstok, der stod mellem hans Ben. Det var Byens forhenværende Politibetjent, der nu var bleven Arrestforvarer. Madam Jørgensen sad bag Skænken og hæklede. Hun var en ældre Kone, lille og tyk som et overskaaret Brændevinsfad. Det tog Tid for hende at komme op af Stolen og bringe Søren det forlangte Glas Øl og den underforstaaede Snaps.

Da hun igen var kommen til Sæde bag sine Flasker, fortsatte Arrestforvareren en Beretning om et Par Drenge, et Par smaa Tyveknægte, som han om Morgenen havde givet Ris paa Raadstuen. Med Selvtilfredshed gav den tykke Mand en udførlig Skildring af Forretningen.

„Femogtyve regulærte paa den bare Podiks. De kan være stødt paa, at der blev Hakkebøf af de Frikadeller!"

Madam Jørgensen ømmede sig i sin strikkede Skuldervarmer. Hun forsøgte et Forsvar for Drengene. De Børn dernede i Baggaden fik nu heller slets ingen Opdragelse. Naar Manden laa og rakkede paa Søen og Konen maatte gaa ud og vaske for Folk, hvad skulde der saa blive af de stakkels Unger.

„Akkurat mine Ord!" sagde Arrestforvareren. „Den Slags Knægte spaserer lige lukt ind i Tugthuset. Det sagde jeg ogsaa til Borgmesteren."

Søren var bleven stille derhenne ved Vinduesbordet. Han følte det, som om det var hans egne Drenge, de snakkede om, og det trak sammen inden i ham til et mægtigt Uvejr. Han stirrede rasende paa den grisefede Mand og havde Lyst til at slaa Skallen itu paa ham med sin Knippel.

Men nu gik Døren op, og en Flok Havnearbejdere kom trampende ind paa deres store Træsko.

Søren betalte sin Fortæring og gik op paa Gaden. Med fredløst Sind drev han om i Byen. Han syntes, at alle Folk saae paa ham med anklagende Blikke, som om de vidste, hvad han havde for. Det gjorde ham ondsindet. Hvad havde det Rak at blande sig i hans Sager! Vilde de ham noget, kunde de komme an! En lille Pige, der standsede foran ham for at spørge, hvad Klokken var, ragede han tilside med en Ed.

Oppe ved Markedspladsen gik han igen ind i en Beværtning og satte sig til at drikke. Ved den fjerde „Puns" blev han højrøstet og gav sig til at traktere de andre Gæster. Han forlangte en Flaske Portvin og kastede en Daler henad Bordet. Folk blinkede til hinanden og morede sig over ham.

Da to Soldater kom ind, sprang han op og gjorde militær Honnør. Han bød ogsaa dem paa en Puns og smøgede sit Ærme op for at vise dem Arret efter Granatsplinten fra Mysunde. Saa begyndte han at snakke om sin Kone og sine Børn og fortalte, at han var kommen til Byen for at købe Stangjern og Værktøj for 300 Rigsdaler.

Et Par Timer efter, da han igen kom ud paa Gaden, var han sejlende fuld.

IV.

Kort fortalt: Dagen efter stod Søren igen i sin mørke Smedje og rystede Huset med Slagene af den vældige

Forhammer. Og her stod han siden Dag ud og Dag ind, indtil han blev en gammel Mand.

Han ældedes tidlig. Skallen blev blank, og Skægget falmede, før han naaede de halvhundrede. Menneskefjendsk som en Bindehund var han bleven, og naar han havde taget for mange Snapse til Maden, slog han om sig med haanske og storagtige Ord, saa Folk lo af ham bag hans Ryg.

Ogsaa Ane-Mette begyndte nu at lakke tilaars; men skønt hun bestandig havde levet som med et Tordenvejr hængende over Huset, var hun ikke bleven kuet. Den lille rørige Kone med de milde Øjne og det taalsomme Sind var nu ogsaa den, der kendte Søren bedst og vidste, hvor meget godt og kærligt der gemte sig bag hans mørke Væsen. Men heller ikke hun havde nogensinde faaet at vide, hvad der førte ham til Købstaden hin bedrøvelige Dag, da han fik alle Gadens Drenge efter sig og kom i Kasjotten.

De fleste af Børnene voksede sig store og kønne efter deres Far. De var ogsaa flinke til at lære og bragte gode Vidnesbyrd hjem fra Skolen. Den ældste af Sønnerne blev efter sin Konfirmation sat i Urmagerlære, og allerede i sit tredje Læreaar belønnedes han med Haandværkerforeningens Præmie ved en Lærlingeprøve. Søren modtog ham ved Hjemkomsten med de Ord:

„Naa æ do dær! Det æ da godt, te do it' ligefrem gør mig Skam."

Ogsaa Sønnen Jørgen, Seminaristen, der ellers var den mindst begavede af Børnene, viste god Fremgang. Og

med Tyge steg Eventyrets Stjerne op over det lille Smedehjem i Enslev.

Ved hans Fødsel havde der været stor Jammer. Han kom til Verden med en slap Fod, hvad der var en Slægtsarv i Ane-Mettes Familje. Efter en Undersøgelse erklærede Lægen, at Drengen vilde blive halt. I flere Dage rasede Søren som en Vild, slog med Dørene og svor paa, at han vilde grave det Misfoster ned i Møddingen. Da Drengen voksede til, hoppede han omkring mellem sine Søskende og andre Legekammerater som en vingeskudt Fugl. Der var en ejendommelig sørgmodig Lystighed over ham. Som hans Gang, saadan var ogsaa hans Sind uden Ligevægt — et evigt Aprilsvejr.

Ogsaa af en anden Grund tog han sig fremmedartet ud mellem den øvrige Landsbyungdom. Han var altid bleg. Sol og Vind bed ikke paa ham. Men allerede før han kom i Skole, viste han en Lærelyst og et Nemme, der rigeligt bødede paa den legemlige Skavank. Fjorten Aar gammel blev han sendt til Kolding Latinskole for at gøres til Student.

Da han var bleven Student, vilde han ogsaa være Kandidat, og Faderen hjalp ham efter fattig Evne.

Søren Smed havde netop paa den Tid en Række gode Aar. Trods hans glubske Væsen søgte selv Folk fra Nabosognene til ham med deres Markredskaber. Især havde han vundet Ry for sine Høleer, om hvilke der blev sagt, at de kunde bide fra sig ligesom deres Far.

Den Sommeraften, da Brevet med Eksamensresultatet var kommen fra København, sad Ane-Mette ude paa

Bænken ved Husgavlen med en lang Bindehose mellem sine utrættelige Hænder. Armene gik paa hende som et Par Vinger.

Søren kom ud og satte sig hos hende. Han følte Trang til at snakke lidt om den store Begivenhed.

Det havde været en lykkelig og forunderlig rig Tid for dem de sidste Aar. Kort forinden var Datteren Katrine bleven gift med Kapellanen; Urmagersønnen i Kolding havde faaet sin egen Forretning og Skolelæreren sit første Kald.

Al denne Fremgang for Børnene havde efterhaanden forsonet Søren med hans egen Vanskæbne. Det var med Skamfuldhed, han nu tænkte paa den Tid, da han havde villet tiltuske sig Lykken af „den bette Mands" Haand.

Overfor Verden bevarede han endnu sin haanske Tavshed, og naar Folk lykønskede ham i Anledning af hans Børn, løftede han sine svære Bryn med et hovmodigt Udtryk, som om han tænkte: „Det manglede bare! Mine Børn!" — Men i sit Inderste var han bleven et ydmygt Menneske, der nu erkendte Sandheden af det Bibelord, hvormed Præsten havde formanet ham paa hans Konfirmationsdag, og som han saa ofte siden havde grublet over: at alting tjente dem tilgode, der frygtede Gud og forlod sig paa hans Bud.

„Vorherre er alligevel en rimeligere Mand, end A sommetider har set ham an for," sagde han bevæget.

Ane-Mette smilte saa lønligt over sin lange Bindehose.

„Ja saamænd. Han er vist it saa møj' tosset."

V.

Der gik igen et Tiaar, og det gamle Ægtepar levede nu helt i Glansen af Børnenes voksende Anseelse.

Søren Smed havde fra først af været meget utilfreds med Tyges Valg af Levevej. Han havde drømt om at se sin Søn i Embedsuniform med trekantet Hat og forgyldt Krave. Tyge selv havde oprindelig tænkt, at det var som Digter, han skulde gøre Vaabentjeneste i Tidens store Befrielseskamp. De første Gange, han præsenterede sit Navn for Offenligheden, stod det under nogle satiriske Vers.

Han havde levet den fattige Bondestudents ensomme og glædeløse Liv i Hovedstaden. Hans Vanførhed havde yderligere isoleret ham. I denne Forladthed havde alle Indtryk af Mennesker og Samfundsforhold overvældet hans lidenskabelige Sind. Her i den store, sorgløst henlevende Vrimmel blev han sig helt bevidst som Folkets Søn, Almuebarnet med det kvalte Skrig af Aarhundreders uhævnede Undertrykkelse lydende i Sjælen.

En Nat ved et Lørdagssold i Studenterforeningen sprang han op paa sin Stol og holdt en politisk Tale, der virkede som et Pistolskud i den glade Punsje-Gemytlighed og skabte Panik. En politisk interesseret Student var i de Dage et Særsyn. En Athenesøn, der i selve det akademiske Elysium optraadte som revolutionær Agitator i folkelig Stil, var noget ganske uhørt og følte som en Vanhelligelse. Man brølte og skreg for at overdøve ham. Tilsidst rev man ham ned fra Stolen uden at

høre ham tilende. Det blev en Affære, der rygtedes over det hele Land.

Det havde indtil denne Dag kunnet se ud, som om Tyge skulde komme til at dele sin Fars Skæbne og slide sine store Evner op i en kummerlig Kamp for Brødet. Han havde giftet sig allerede som Student. I en Periode af Nedtrykthed og Selvopgivelse havde han en Dag ladet sig vie til sin tolv Aar ældre Pensionatsfrøken, der havde plejet ham under en Sygdom, og hvem han desuden skyldte Penge. Nu fløj paa en Gang hans Navn ud over Landet som et af de Kampsignaler, der indvarslede en ny Dag for Danmarks Ungdom.

Paa den Tid sad hans ældste Broder Kresten i en af Koldings Sidegader med sin lille Urmagerforretning som en stræbsom Næringsdrivende og lykkelig Familjefader, i hvis Blod der dog var dryppet nogle galdebitre Draaber som en Arv fra Faderens Trængselsdage. Han havde længe baaret Nag til Tyge, fordi dennes Universitetsophold tog Glansen af hans gamle Lærlingepræmie, der engang havde gjort h a m til Familjens store Haab.

Da han nogle Gange havde set Broderens Navn i Avisen, kom der en syg Uro over ham, og han tilbragte flere søvnløse Nætter.

I den lille By var Sindene i de Dage optaget af Planerne til en Udvidelse af Kirkegaarden, og en Aften læste man i Avisen en indsendt Artikel om Sagen, undertegnet „Kresten Sørensen, Urmager". Artiklen vakte Opsigt, fordi den ret uforbeholdent kritiserede Borgmesterens og andre fremragende Byraadsmedlemmers Standpunkt.

Den hidtil navnløse Indflytter i Snadregaden var i nogle Dage Byens mest omtalte Person. Folk, som han slet ikke kendte, opsøgte ham i hans Butik for at takke ham for hans modige Indlæg. Herefter tvivlede han ikke længer om sit Kald men fortsatte tillidsfuldt sin reformatoriske Gerning. Ved et Borgermøde om Sagen tog han Ordet og vandt paany Folkestemningen for sig, hvorefter Byens Magthavere fandt det raadeligst at gøre den farlige Mand Tilnærmelser.

Længe før Tyge havde tilkæmpet sig en Plads i Folketinget, sad Kresten i Kolding Byraad, var Medlem af det ansete Ligbroderlav og Næstformand i Haandværkerforeningen. Samtidig havde hans Forretning blomstret, saa han kunde købe sig en Ejendom paa Hovedgaden, hvor han indrettede Butik med et Kontor i Stuen og en smuk Beboelse ovenpaa.

Et Par Mil fra Byen, i en Landsby ude ved Havet, boede Broderen Jørgen — Skolelæreren. Han var tidlig bleven Enkemand og levede ensomt med sine to Børn, to blaaøjede Sønner, der var Tvillinger.

Den bringebrede Mand med det vildtvoksende Skæg gjorde et sløvt Indtryk, naar man ikke saae hans Øjne, der var fulde af Bekymring, tunge af Selvprøvelse og megen Grublen. Han var i al Enfoldighed en aandeligt vaagen Mand, der tilhørte det samme politiske Parti som Tyge og selv engang havde drømt dybe Holger Danske-Drømme om Kæmpedaad og Ry.

Temmelig regelmæssigt en Dag hver anden Maaned tog han ind til Kolding for at gøre Kresten og hans Fa-

milje et Besøg, og han havde da altid sine to Drenge med sig, for at de ikke skulde være uden Opsigt.

De kom gerne til Byen om Formiddagen ved Ellevetiden, og efter Middagsmaaltidet fulgtes Brødrene ned paa Kontoret for at kunne tale mere utvungent. Ogsaa her tog Skolelæreren sine Tvillinger med sig af Hensyn til Svigerinden, der efter Indflytningen i det store Hus levede i en nervøs Angst for sine nye Møbler og fine Gulvtæpper.

Drengene var et Par friske og kønne Knægte, der sad stille hver i sin Krog og nu og da i Smug smilede over til hinanden. De lyseblaa Øjne var et Særsyn i Slægten. Det var deres Mors Øjne. Familjesvagheden i Anklerne havde derimod hjemsøgt den ene af Drengene i Form af en styg Klumpfod.

Som de fleste andre offenlige Personer holdt Ur- og Instrumentmageren mest af at tale om sig selv og sine Fortjenester af det almene Vel. Men før eller senere fik Jørgen Skolelærer gerne Samtalen lempet hen paa Tyge og dennes Optræden i Pressen eller paa Talerstolen.

Det maatte ske med nogen Forsigtighed. Kresten var ikke altid tilbøjelig til at indlade sig paa det Emne. Han lagde aldrig Skjul paa — heller ikke overfor Fremmede — at han betragtede sin Broder som en Eventyrer og „for sin Samvittigheds Skyld“ helst tav om ham. Kun dersom Tyge tilfældigvis i de samme Dage havde givet sig en Blottelse i en Avisartikel eller lidt et Nederlag paa en Valgtribune, kunde han med en beklagende Hovedrysten blive ved at gentage, at „dette virkelig var en

meget flov Historie for den gode Tyge ... en rigtig kedelig og flov Historie".

Jørgen Skolelærers Ord faldt mere milde. De kom tøvende ud af det store Skæg, blev et for et bragt til Verden i Svøbet af en Tobakssky. Han og Tyge var mere jævnaldrende; de havde som Børn sovet i samme Seng og altid været gode Kammerater. Saa var de jo ogsaa politiske Meningsfæller. I Virkeligheden beundrede han sin Broder, men gjorde det med daarlig Samvittighed og under mangehaande Anfægtelser.

Hans Bekymringer galdt Tyges private Liv, hvorom der gik saa mange foruroligende Rygter. Navnlig ængstedes han ved Tanken om, at Broderen skulde have lukket sit Hjerte for Kristus. Tyge selv udtalte sig aldrig offenlig om den Slags Ting. Men han var dog medansvarlig for, at Partiet havde søgt Forbund med rige Børsjøder og Fritænkere for at støtte sin Presse. Var der ikke ogsaa noget i hans hele selvraadige Færd, der vidnede imod ham? Men da maatte man for hans egen Skyld haabe paa og bede til, at Herrens stærke Haand vilde standse ham og nedslaa ham i Støvet, saa han kunde lære Ydmyghed.

Vort Liv er kun et flygtigt Nu,
men evig Helvedmørkets Gru.

VI.

Medens Dragesæden ynglede frodigt rundtom i Familjen, bredte Alderdommens Skimmel sig over de

to Gamle hjemme i Enslev. Ane-Mette var den, som først sank sammen. En stormfuld Efteraarsdag bar hendes Mand og Børn hende ud paa Kirkegaarden. Den spekulative Graver, der saae hendes velvoksne Sønner og Døtre staa omkring Kisten, regnede under Jordpaakastelsen ud, at den lille Kone efterlod sig sytten Alen Afkom med en Vægt af tilsammen over et tusinde Pund. Tyge Enslev var nu den mindste af Familjen.

Kort Tid efter Begravelsen overgav Søren Hus og Smedje til sin yngste Søn og flyttede ind i en lille Aftægtsstue. Med sit store graa Vildmandshoved var han en Skræk for Landsbyens Børn, naar de fik Øje paa ham inde bag Ruden, hvor han sad med et Par Messingbriller paa Næsen og læste i de Aviser, som Tyge sendte ham.

Ufreden i Familjen mærkede han ikke noget til. Hans Sind var sløvet. Han blev indtil det sidste sparet for den Erfaring, at ogsaa „den bette Mand“ er en nidkær Skyldherre, der hævner Fædrenes Frafald paa Børnene indtil tredje og fjerde Led.

Det gamle Mellemværende med Fanden voldte ham dog endnu af og til Skrupler. Men det var Børnenes vedvarende og usædvanlige Forfremmelse i Velstand og Anseelse, der til Tider kunde gøre ham ængstelig for, at hint Forhold alligevel ikke var bleven endelig ordnet. Da hans yngste Datter blev forlovet med den hovedrige Avstralier, gjorde Meddelelsen herom ham længe tavs og modfalden.

Det var den samme Frygt, der havde faaet ham til trods alle Børnenes Indsigelse at vælge Gravplads til

Ane-Mette og sig selv i de fattiges Hjørne af Kirkegaarden. Under sin sidste Sygdom talte han ofte i Vildelse om, at han ikke var „den bette Mand" noget skyldig. Den Aften, da han døde og Provsten kom for at berette ham, og mens de hjemmeværende Børn stod omkring hans Seng, vedblev han med en for dem alle uforklarlig og tilsidst uhyggelig Haardnakkethed at forsikre, at han havde levet ærligt af sine Hænders Gerning og døde som en fattig Mand.

Paa hans Begravelsesdag, hvor alle Børnene for sidste Gang var samlede i det gamle Hjem, kom det ved Middagsmaaltidet efter Jordfæstelsen til et pinligt Optrin i den samme Stue, hvorfra de nylig havde baaret Faderen bort.

Som Protest mod Tyges egenmægtige Optræden paa Kirkegaarden gennemførte de andre Søskende en fuldstændig Tavshed overfor ham. Katrine — Præstefruen — der sad ved Siden af ham og var den egenlige Anstifter af Komplottet, vendte sig bort og fnøs, hver Gang han sagde et Ord til hende. Den godmodige Jørgen Skolelærer var den eneste, der holdt sig udenfor Striden. Han gjorde et ubehjælpsomt Forsøg paa at mægle. Men Tyge rejste sig tilsidst med Heftighed fra Bordet, og lidt efter lod han spænde for og kørte bort uden Farvel.

Paa Vejen til Stationen, mens han i dyb Forstemthed saae ud over den mørke Moseegn, hvor han som ung havde sværmet omkring i uskyldige Digterdrømme, misundte han sine Søskende, fordi de vidste saa lidt Besked om, hvad en Sejr som hans kostede. Han havde tilkøbt

sig sin Ungdoms Handlefrihed med et glædeløst Ægteskab og turde af Frygt for Folkestemningen ikke lade sig skille. Et Kærlighedsforhold til en ung Kvinde havde han af samme Grund maattet skjule, ja han havde været nødt til offenlig at fornægte det, da hun midt under en Valgkampagne dræbte sig af Skam.

Og dette var ikke det første og vilde ikke blive det sidste Menneskeoffer, han med sorgtungt Hjerte maatte bringe sin Vaabenlykke. Politik var en blodig Haandtering. Hver Dag var en Kamp paa Liv og Død mod Ven og Fjende, mod Misundelsen, der fulgte en Politiker paa Foden i hans eget Parti fra den første Gang, han vandt Bifald paa en Talerstol, mod Hadet, der laa paa Lur for at styrte sig over ham ved den mindste Snublen, mod Spøgelsefrygten i hans eget Sind, Angsten for de uhaandgribelige Magter, der vilde kunne fælde ham, før Sejren var vunden og det nye Rige grundfæstet.

I sine trætte Øjeblikke, naar han digtede sit Liv om, kunde han undertiden ønske, at han endnu sad ukendt paa et Tagkammer og løftede sig op over Livets uafhjælpelige Jammer ved at skrive Elskovsvers og lystige Satirer. — Men der gik ingen Vej tilbage for ham længer!

— — —

Paa saa uhyggelig en Maade opløstes det gamle Smedehjem i Enslev, som Forældrene havde holdt sammen paa med livslang Selvopofrelse. For sidste Gang havde de ufordragelige Søskende været samlede i de smaa Stuer, hvor de engang voksede op ved hinandens

Side under Straalerne fra Moderens milde Øjne som Planter i en Solbænk. Kort efter blev det meste af Bohavet solgt ved Auktion, baade den store Stolpeseng, hvori de alle var født, Familjevuggen, hvis Gænger havde lydt gennem Huset i de mange Aar som Hjemmets Hjerteslag, og Slagbænken, hvor de efterhaanden allesammen havde sovet to og to med Armen om hinandens Hals som forenede for Evigheden.

VII.

Søren Smed og Ane-Mette har nu i mange Aar ligget Side om Side i Enslev Kirkegaardsjord, og hvad de efterlod heroppe af godt og ondt, vokser allerede videre hos en ny, en tredje Slægt, der kun kender deres Liv som et udsmykket Familjesagn.

Af deres Sønner lever nu kun Tyge. Baade Byraadsmanden i Kolding og Jørgen Skolelærer er vandret ind til den store Hvile. Men ogsaa Tyge er mærket. Det blege Ansigt er blevet blyfarvet; det tætte Haar og Skæg lyser om det runde Hoved som det fineste hvide Vat. Kun Brynene er endnu mørke.

I Aviserne mindes de to Gamle regelmæssigt, hver Gang Tyge Enslevs Levnedsløb paany fortælles. Ogsaa deres Billeder ses undertiden i Bladene. Herfra gik de over i Verdenspressen hin historiske Julidag i Aarhundredets Begyndelse, da Tyge blev Minister i Folkets første Ministerium.

Den Dag kunde Jørgen Skolelærer ikke holde sig hjemme for Uro og Spænding. Man ventede Ministerudnævnelserne i Løbet af Formiddagen, og straks om Morgenen tog han ind til Kolding for at være Nyhedskilderne nærmere. Fra enkelte Huse var der allerede stukket Flag ud, da han fra Stationen kom gaaende gennem Hovedgaden mellem to blaaøjede Studenter med hvide Huer — hans Sønner.

Han traf sin Broder og Svigerinde i Familjens Dagligstue og fik en meget kølig Modtagelse hos dem begge.

Den forhenværende Urmager, der for nylig var bleven udnævnt til Kancelliraad af den afgaaede Regering, desuden hædret af Befolkningen med en Sølvvinkande i Anledning af et Jubilæum, havde lagt sig forgyldte Stangbriller til og Kalot. Begge Dele gav det blankt barberede Ansigt et prælatagtigt Udseende, hvad ogsaa udtrykkeligt var tilsigtet. Siden det var hændet ham, at han af sine egne politiske Meningsfæller havde hørt Tyge nævne med delvis Anerkendelse, havde han forsaget Verden og sluttet sig til et Samfund af Hellige, hos hvem al Døgnets Larm og navnlig al Tale om Politik var bandlyst.

Han modtog da ogsaa Broderen med en Bemærkning, der paa Forhaand afviste enhver Diskussion om Dagens store Begivenhed.

„Du kender mine Anskuelser," sagde han i verdensfjern Tone, „saa det er ikke værd, vi taler mere om det."

Nede paa Gaden var der et usædvanligt Liv. Løbesedler med Ministerlisten blev ved Middagstid spredt

omkring i Byen. Man kunde høre Folk raabe Tyges Navn til hinanden over Gaden.

Kancelliraaden lod ganske uberørt af det hele. Ved Middagsbordet underholdt han sine Brodersønner med nogle Erindringer fra sin Ungdoms Læreaar, som de ikke ved denne Lejlighed hørte for første Gang. Hans egen Søn, der nu var Bestyrer af Forretningen, efterlignede i Begyndelsen hans ophøjede Ligegyldighed som et Spejlbillede, men i Længden kunde han ikke dy sig for at blotte Gifttanden. Med Øjne, der lyste af Tilfredshed, fortalte han, at ogsaa en Slægtning af den fordrukne Sidse Rullekone efter Sigende skulde være bleven Minister.

Husets unge Datter Rosalie begreb ikke Aarsagen til den sære Stemning, der herskede ved Bordet. Hun var en køn Brunette med et frimodigt Væsen, der var Forældrene og navnlig hendes Broder til daglig Bekymring. Hun havde aldrig set sin københavnske Farbroder, og det var hende derfor — som hun sagde — saa inderlig knusende revnende ligegyldigt, at han nu var bleven Minister. De bar jo ikke engang det samme Navn.

Hun havde det i saa Henseende ganske som sine to Studenter-Fættere, i hvis Sjæle Dragesæden fra Søren Smeds Trængselsdage heller ikke havde fundet nogen Rugeplads. Alle tre var de endnu lykkeligt uvidende om de Sindets Giftstoffer, der havde formørket Tilværelsen for deres Fædre.

Efter Bordet gik de to gamle Brødre deres vante Gang

ned paa Kontoret, mens Studenterne og Kusinen tog ud paa en Spaseretur.

Jørgen Skolelærer satte sig paa sin hævdvundne Plads i Sofaen med sin store Træpibe. Han sad der tungt hensunken i sig selv og bakkede paa Piben uden at mærke, at den var gaaet ud. Der var for ham det underlige ved det store, der var sket, at han i sine Tanker havde oplevet det altsammen for længe, længe siden. Fra sin Ungdom havde han drømt begejstret og lykkeligt om denne Sejrens Dag, havde forestillet sig baade den flagsmykkede By og Røret i Gaderne og de mange glade Ansigter. Kun een Ting var anderledes: han selv, hans egen Glæde, der var forvandlet til Uro og Bekymring ved Tanken om Tyge.

Trods megen Grublen og anstrengt Nattevaagen ved sin Bedepult og Bibel fattede han ikke, at den Alseende, for hvem Hjertets dybeste Afgrunde var som den klareste Dag, havde udvalgt et Menneske som Tyge til Fører for et kristent Folk i dets Kamp for Frihed og Retfærdighed, — en Frafalden, en Vellystning. For den danske Menigheds Skyld og for Tyges egen Frelses Skyld havde han endnu denne Nat anraabt Gud om dog at afvende Forargelsen.

Pludselig hørtes der Musik henne i Gaden. En demokratisk Vælgerforening trak i Procession gennem Byen paa Vej til den folkelige Forsamlingsbygning, hvor Sejren skulde fejres med en Fest.

Jørgen Skolelærer vilde rejse sig for at gaa til Vinduet; men da han saae, at Broderen ikke rørte sig, blev ogsaa

han siddende. Toget kom nærmere. Messinglarmen klang mod Ruderne. Det var en Fædrelandssang, der blev spillet, og mange af Følget sang begejstret med.

„De Folk er nok allerede bleven fulde," bemærkede Kancelliraaden, der sad ved sit Skrivebord, bøjet over nogle Papirer.

Da Toget naaede udfor Huset, raabte en af Deltagerne:

„Leve Tyge Enslev!"

Og hele Folkemængden svarede med et rungende Hurraraab.

Jørgen Skolelærer skottede frygtsomt over til sin Broder. Men ved Synet af dennes hvide, fortrukne Ansigt tog han skamfuldt Blikket til sig.

„Ser jeg selv saadan ud?" tænkte han.

Folketoget trak forbi. Musiken døde hen. Da hørtes Stemmer udenfor paa Gangen, og der blev banket paa Døren. Det var de to Studenter, der efter Aftale med Faderen kom ind for at hente ham til Stationen.

Jørgen Skolelærers store, tunge Okseøjne strømmede over ved Synet af Sønnernes friske, uberørte Ungdom. Og med bævende Læber bad han i Stilhed:

„Herre! Bevar deres Hjerter rene!"

VIII.

Sommeren var atter kommen til Landet. Den havde været længe om at finde herop denne Gang. Foraarets Fødsel gik for sig som i Dølgsmaal. Under Drypregn og

graa Taage var Skoven sprungen ud. Ingen havde haft Glæde af det lysegrønne Under. Mens Frugttræerne blomstrede, jog stride Haglbyger over Landet. Solglimtene kom og svandt under den blaasorte Himmel med en Pludselighed som Lyn.

Endelig den femte Juni, akkurat paa Grundlovsdagen, brød en frisk Nordvest Sommeren Vej og fejede Skyerne ud over Østersøen.

Man stod lige foran den store Valgkamp, og der var ikke mange af Folkepartiets Grundlovstalere, der modstod Fristelsen til at udlægge Tilfældet som et lykkeligt Varsel, et guddommeligt Tillidsvotum.

„Himlen har idag velsignet vore Vaaben!“ forkyndte Tyge Enslev smilende fra Talerstolen i Lyngebo Skov, hvor fem tusinde Hoveder trængte sig omkring den gamle Fører. Rank og sikker stod han med sit hvide Haar under det sommergrønne Løv — den sidste levende af de store Mærkesmænd, der havde ført Folkets og Frihedens Sag til Sejr. Trods sin Gigt og sine Stensmerter havde han efter et Par Aars nødtvungne Tilbagetrukkenhed paany vist sig for sit Folk.

Den forsinkede Sommervarme forvandlede Landet, som om det var blevet berørt af en Tryllestav. Syren og Guldregn, Tjørn og vilde Roser gjorde det fattigste Bondehus til et eventyrligt Blomsterrige. Inde i Byerne var Butiksvinduerne pyntet op med Grønt. Folk kom fra Torvet med Favnen fuld af Syrener. Vognmandskusken pyntede sine Krikker med en Guldregnsklase ved Øret, og Slagtersvenden bar en Kæmpebuket hjem paa sit Trug.

Jo, nu var Sommeren kommen. Paa alle Landeveje blinkede Cyklehjul. I Gaardene laa Sengklæder paa Lad, og de første nøgne Menneskelegemer viste sig paa Stranden.

Paa en af de tre Etages Storebæltsfærger sad en Dag Fru Bertha og Jytte oppe paa det øverste Dæk. De var kommen hjem fra Italien i Slutningen af April og var nu paa Vej til Fyn, hvor de skulde tilbringe nogen Tid paa Storeholt.

I en lysegraa Rejsedragt med Gamasjestøvler og slørombunden Hat stod Jytte bøjet over Rælingens Fletværk og saae interesseret paa den halvtamme Maagesværm, der fulgte Skibet og blev fodret af Passagererne. Moderen sad paa en Bænk noget derfra og var falden i Tanker.

Henne paa Dækket gik en af deres Bekendte, der længe havde luret paa en Lejlighed til at nærme sig dem. Det var en smækker, blond Herre, meget smuk men ogsaa meget lapset. Haaret var langt i Nakken, og fortil var det arrangeret efter sidste Mode i to Bukler foran Ørene. Under Næsen sad et lille lyreformigt Overskæg. Han saae ud til hvadsomhelst, kunde være Greve eller en finere Frisørsvend eller Kunstner. Han var det sidste.

Det var Portrætmaleren Karsten From, en af Københavns kendte Strøgfigurer, ogsaa som Kunstner en Mand med et stort Publikum. Hans indsmigrende Pasteller afbildede Folk ganske saadan, som de saae ud i deres egne Øjne. Paa alle Charlottenborgs Foraarsudstillinger havde han en meget beundret Væg fuld af besynderlige Amfibier: Opsnørte Modedamer med ædle og aandfulde

Træk, brutale Godsejerskikkelser forevigede med klare, uskyldsblaa Barneøjne, Børsspekulanter prægede af Retskaffenhed og Sjælsadel, unge Skuespillerfavoriter flot henslængte i Verdenssmertens dybeste Mørke.

Ved et Tilfælde havde han faaet at vide, hvor Fru Bertha og Jytte skulde hen. Han havde staaet i Nærheden af dem paa Københavns Banegaard, da de købte Billetterne. Naar han var saa forlegen for at komme til at hilse paa dem, var det mest, fordi han paa Professionens Vegne selv skulde tilbringe nogen Tid paa en fynsk Herregaard, der ikke laa langt fra det Hagenske Familjegods.

Men nu havde de passeret Sprogø, og stadig sad Gehejmeraadinden i sine egne Tanker, og Frøken Jytte vendte Ryggen til og saae paa Maagerne.

Han havde sine Grunde til ikke at vise sig altfor paagaaende. Men nu kom Tilfældet ham til Hjælp. En Konduktør gik rundt for at efterse Billetterne, og da han kom til Fru Bertha, viste det sig, at hun havde lagt sin Haandtaske fra sig nede i Damekahytten.

I samme Øjeblik stod Karsten From ærbødigt foran hende og udbad sig „den store Naade“ at maatte være hende til Tjeneste.

„Aa, er det Dem! Goddag!“ sagde hun tørt. „Jo Tak, naar De endelig vil. Det er en brun Safianstaske. Blot De vil sige det til Jomfruen.“

Jytte havde ikke haft Anelse om hans Tilstedeværelse. Hun var bleven højrød i Hovedet ved Lyden af hans Stemme og mærkede til sin Ærgrelse, at hun var forvirret. Da Manden lidt efter kom tilbage og „ærbødigt

knælende" — som han sagde — overrakte Moderen Tasken, havde hun igen vendt sig mod Søen for ikke at være nødt til at hilse paa ham.

„Er De paa Vej til Skagen?" spurgte Fru Bertha ham.

„Nej — desværre — jeg skal interneres paa Bækkelund. Gehejmeraadinden kender vistnok Stedet, — Grev Rønnovs Ejendom. Det er blevet mig beskikket at afmale Greven i laksrød Kammerherreuniform. Jeg elsker den Farve; men andet har jeg vist heller ikke at glæde mig til. Det skal være en meget ensomt levende Familje."

Fru Bertha svarede ikke noget herpaa. Og hun sagde ham nu Tak for hans Ulejlighed paa en saadan Maade, at han var nødsaget til at trække sig tilbage.

Karsten From var ikke alene en kendt Maler men ogsaa en af Hovedstadens dristigste Kvindejægere, hvad dog ikke saa mange vidste. I Modsætning til de fleste andre Mænd af Faget, der aldrig kunde tie med deres Erobringer, ja for hvem det at kunne prale med dem i Grunden var Hovedsagen, var han tavs om sine Sejre og kradsede omhyggeligt Sporene til efter sig. Han saaes meget i Koncertsalene, ved Velgørenhedsbasarer og andre Steder, hvor der var Lejlighed til at gøre nye Damebekendtskaber. Hans Væsens Naragtighed virkede betryggende ikke alene paa Damerne selv men ogsaa paa Mændene, fordi kun faa anede, at den var et Skalkeskjul, en Paafugleham, hvori denne blonde Jupiter indsneg sig til de Skønne.

Da Færgen lagde til ved Nyborg og Folk strømmede til Landgangen, kom han igen hen til Jytte og hendes Mor.

Under det Paaskud, at der ingen Dragere var at faa, bemægtigede han sig deres Haandbagage trods Fru Berthas Indsigelser og fulgte dem over Landgangen.

Der holdt flere Tog, og han gjorde udtrykkeligt opmærksom paa, at de skulde samme Vej. Men udenfor en tom Kvindekupe standsede Fru Bertha og bad meget bestemt om sine Rejsesager. Hvorpaa han ærgerlig søgte sig Plads i den anden Ende af Toget.

„Det er da en sær forskruet Person," sagde Fru Bertha, da han var gaaet. „Og saa paatrængende. Man skulde næsten tro, han havde glemt, hvad der er passeret mellem jer."

„Naa, det betød vist heller ikke saa meget."

„Du kom dog temmelig opbragt hjem den Aften. Jeg kan huske, du kaldte det et Bølleoverfald paa aaben Gade."

„Jeg tror, det er en Vane hos ham at fri til alle unge Damer, han kommer sammen med. Men han har en smuk Sangstemme og spiller fortræffelig Guitar."

„Aa, han maa være smaatosset. Han ser da ogsaa saadan ud."

En fremmed Dame kom ind i Kupeen og standsede Samtalen. Lidt efter kørte Toget.

IX.

Storeholt laa mellem to Smaaskove ved den ene Ende af en langstrakt Sø, „Grønnevandet". Egnen var flad; det var ikke Omgivelsernes Skønhed men Jordens Frugt-

barhed, der havde bestemt Gaardens Beliggenhed. Her var man midt inde paa den rige fynske Muldslette, hvor Bønderbørnene, som der blev sagt, fødtes med en Sølvske i Haanden.

I hundrede Aar var Storeholt gaaet i Arv fra Far til Søn i den Hagenske Slægt. Den nuværende Ejer, Jægermester Hagen, var Fru Berthas Nevø, Broder til Professor Asmus Hagen og gift med en Datter af den bekendte københavnske Grosserer Søholm — Kaffehandleren.

Da Vognen med Fru Bertha og Jytte kørte op for Trappen, stod Husets unge Frue der og tog imod dem. Hun var en høj, slank Dame, yderst elegant klædt.

Jægermesteren lod sig derimod ikke se.

„Jeg tror ikke, vi skal vente paa John," sagde den unge Frue, da hendes Gæster et Kvarterstid efter kom ned fra deres Værelser. „Vi maa hellere gaa tilbords."

I Stedet for Jægermesteren traf Fru Bertha og Jytte en ældre Frøken Søholm, en Søster til Kaffegrossereren. Den lille vissengule, stærkt oppyntede Dame, hvis Maal røbede hende som indfødt Københavner fra Borgergadekvarteret, meddelte straks ved Bordet, at hun havde en Mavesygdom og led af Oppustning. I en Fløjlspose medførte hun et Apotek af Pulvere og Piller i smaa Sølvæsker, som hun med Ømhed stillede foran sin Kuvert.

„Har De prøvet en Kur i Karlsbad?" spurgte Fru Bertha for at vise hende Deltagelse.

„Karlsbad? Jo, det har jeg vist. Jeg har saamænd været baade i Mariebad og Svalebach og Rønneby — min Bror har betalt for mig. Men lige meget har det hjulpet. Jeg

stoler ikke en Døjt paa Lægerne. Det gør min Bror heller ikke. Det er bare Pengeafpresning, siger han. Nu har jeg haft min Svaghed i 27 Aar, og med alt det, der er kostet paa den, har det ingenting hjulpet."

„Vil du virkelig ikke prøve en lille Skefuld Suppe, Tante?"

„Ikke en Draabe, Barn! Det vilde slaa mig ihjel paa Stedet."

„Men det er Hønsekødsuppe."

„Jeg siger Tak for mig! Det er da ogsaa noget, I godt veed allesammen, at Suppe er netop det allerværste til at blæse op."

„Men skal vi da slet ikke se John idag?" spurgte Fru Bertha for at komme bort fra Emnet.

„Ja, det er rigtig kedeligt," sagde den unge Frue. „Han fik pludselig noget at gøre. Jeg veed saamænd ikke, hvad det var. Men det er vel sagtens Forretninger. Det er jo Terminen."

Terminen? ... Fru Bertha tav stille men tænkte sit derved. Hun havde endnu ikke faaet December-Renterne af de Penge, hun havde staaende i Familjegaarden. Kunde det tænkes, at Brodersønnen havde følt sig trykket deraf og absolut vilde skaffe Summen tilveje, inden de saaes? — Det vilde ikke ligne ham; men ellers forstod hun ikke hans lidt stødende Fraværelse.

Jytte derimod havde straks af Jægermesterindens Tone forstaaet, fra hvilken Kant Vinden blæste. Hun vidste, at Kærligheden mellem Fætteren og hans Kone, der for den sidstes Vedkommende aldrig havde været kogende,

nu var paa Frysepunktet, siden de for et Par Aar tilbage mistede en lille Søn, deres eneste Barn.

Efter Maaltidet gik Damerne ud i Haven, hvor Kaffebordet stod dækket under to store Kastanjer i fuld Blomstring. Frøken Søholm følte sig dog straks utilpas og maatte gaa ind.

Jytte havde allerede gjort sig gode Venner med en sort Pudelhvalp, der laa stille og fornuftig i hendes Skød. Hun prikkede den paa Næsen og morede sig over dens urokkelige Velvære.

Hendes Mor og Fru Vilhelmine — Jægermesterinden — talte om en Teateraffære, der havde alarmeret Sindene i København. Det interesserede hende ikke. Hun lagde sig tilbage i sin dybe Sejldugsstol, lidt træt efter Rejsen og lidt tung i Hovedet af den stærke Blomsterduft, der allevegne fra strømmede ind over hende. Hun lukkede Øjnene og sank hen i den Følelse af blidelig Selvudslettelse, af Hinsidighed og Glemsel, der var hendes eneste Fornemmelse af Lykke. De to Damers Stemmer lød mere og mere fjernt. Men samtidig saae hun som i en Drøm Jægermesterinden, saadan som hun nylig havde præsideret derinde ved Bordet, formel, selskabelig korrekt indtil den Maade, hvorpaa hun behandlede Gaffel og Kniv med de blødeste Haandled, de ubevægeligste Albuer. Hun saae hendes mærkeligt lille Hoved med den glimrende Frisyre over en høj, stiv Herreflip, den lange Prinsesse Marie-Profil, der var hendes Stolthed, det slebne Smil, de kolde Øjne. Det var som en Hallucination. Hun saae det isabellafarvede Raasilkeliv

indtil hver Traad i Vævningen, den svære Guldlænke om hendes venstre Haandled, hendes lange Fingre med de elegante Negle ...

Som en Skygge gled pludselig hendes egne Træk ind i Billedet. Hun tænkte paa, at saadan vilde hun rimeligvis selv i Løbet af nogle Aar have siddet paa Favsingholm, dersom hun havde giftet sig med Torben Dihmer. En Fremmed i sin Mands Hjem, ligegyldig, kold, altid i Rustning, — og maaske ogsaa med et Barn paa Kirkegaarden.

Nu hørte hun sin Mor sige: „Vilhelmine! Hvad er det for en Herre, der kommer gaaende dernede fra Parken?"

Hun satte sig hurtigt op. Den Tanke foer ængstende igennem hende, at det kunde være Karsten From. Men den Mand, der kom op gennem Havens Midtergang, var en høj og kraftig Skikkelse, sortklædt, med bredskygget Straahat, flagrende Frakkeskøder og altfor korte Benklæder.

Fru Vilhelmine fik sin Stanglorgnet frem.

„Jeg veed virkelig ikke ... Jo, vent lidt! Det er Præsten."

„Jeres ny Præst?"

„Naa, saa ny er han da egenlig ikke. Han har været her et Par Aar."

Da den Fremmede kom hen i Nærheden af Damerne, blev han staaende, løftede lidt paa Hatten og gjorde en Undskyldning, fordi han var gaaet gennem Haven.

Derpaa spurgte han, om Jægermesteren var at faa i Tale.

„Min Mand er ikke hjemme i Øjeblikket. Men maaske er det noget, jeg kan sige ham?“

Den Fremmede kom nærmere.

„Ja Tak — dersom De vil have den Ulejlighed.“

„Er det ikke Pastor Gaardbo?“

„Jo.“

„Vil De ikke tage Plads?“

Fru Vilhelmine forestillede. Præsten løftede igen en Smule paa Hatten og satte sig.

Han var en yngre Mand med et smukt, skægløst Ansigt, der fik Karakter af et Par klare, blaa Øjne. Jytte lagde Mærke til, at hans Hænder var underligt grove for en Præst, at Frakken var blank under Albuen, Straahatten en almindelig Halmhat, det sorte Slips tyndt som et Bændel.

„De veed maaske, at Deres Mand igen iaar har været saa venlig at overlade Ungdomsforeningen Festpladsen i Strige Skov til et folkeligt Møde — det er paa Onsdag otte Dage. Det har jo hele Tiden været Meningen, at det iaar paa Grund af Valget delvis skulde være et politisk Møde, og jeg har for nogen Tid siden truffet Aftale med Jægermesteren om Rejsning af Talerstol og Indretning af Vognpladser. Men — til vor Overraskelse — har vi nu lige faaet Meddelelse om, at Enslev ønsker at komme tilstede og tale ved Mødet.“

„Kommer Enslev!“ udbrød Fru Bertha og Jægermesterinden paa en Gang.

„Ja. Og af den Grund maa vi belave os paa en betydelig større Tilstrømning, end vi er vant til. Baade her

fra Egnen og andetsteds fra vil der rimeligvis komme mange interesserede Folk eller i hvert Fald en Del nysgerrige af den Slags, som vi ikke plejer at se ved vore Møder. Ogsaa den københavnske Presse vil sandsynligvis sende Repræsentanter. Der maa med andre Ord skaffes Referentpladser. Jægermesteren har en Gang for alle stillet sig til vor Raadighed, hvor det gælder den Slags større Arrangementer paa Festpladsen. Jeg har derfor straks villet underrette ham."

„Jeg skal sige det til min Mand. Han ordner det saa nok, som De vil have det. — Maa jeg ikke skænke Dem en Kop Kaffe, Pastor Gaardbo?"

„Nej Tak," svarede Præsten uden Formaliteter.

„En Cigaret maaske?"

Hun rakte ham sit eget Guld-Etui, som laa paa Bordet.

„Nej Tak," gentog Præsten. „Jeg ryger ikke." — Og da han nu havde udrettet sit Ærinde, rejste han sig med det samme, bukkede og gik hurtigt bort.

Jytte var bleven tankefuld. Hendes agtpaagivende Blik havde lagt Mærke til det aabenlyse Behag, hvormed Fru Vilhelmine under hele Samtalen havde betragtet den smukke unge Præst. Stykke for Stykke havde hun taget hans Person op til en nærgaaende Vurdering. I sin Forlegenhed havde Jytte tilsidst ikke vidst, hvor hun skulde gøre af sine egne Øjne.

„Tænk, at Enslev kommer hertil!" sagde Fru Bertha. „Jeg kan næsten ikke forstaa det; men det maa jo være rigtigt, naar han siger det. Hvad var det forresten, han hed, jeres ny Præst?"

„Gaardbo."

„Ja — det er rigtigt. Jeg husker, jeg har set Navnet et Par Gange i Referater af politiske Møder. Er han ikke temmelig yderliggaaende?"

„Han er vist nærmest Socialist. Det er ogsaa mest de Fattige her paa Egnen, der hører ham. Han skal forresten præke ganske kønt. Men vi omgaaes ikke. Han har et Par Gange været inde paa Kontoret hos John, men rigtig Visit har han aldrig gjort. Han er lidt sær, — som man ogsaa nok kan se paa ham. Han har overhovedet ikke gjort Visit hos en eneste Familje og tager ikke ud i Selskaber. Han er heller ikke gift."

„Er han allerede Enkemand?"

„Nej, han er saamænd Ungkarl endnu. Han var nok forlovet med en Kusine, som døde to Maaneder før Brylluppet. Forresten skal Pastor Gaardbo være en Nevø af Enslev."

„Af Enslev?" sagde Fru Bertha. „Det kan vist ikke være rigtigt. Det har Enslev aldrig talt om. Pastor Gaardbo nævnede jo heller ikke noget."

„Jeg veed kun, hvad der er bleven sagt. Hans Far skal have været Degn paa Landet et Sted ved Kolding, tror jeg. Du kunde vist ogsaa nok høre paa hans Udtale, at han er fra Jylland. Og han ligner jo ogsaa nok saa meget en Skolelærer som en Præst. Han skulde klæde sig lidt ordenlig."

Jyttes Tanker gik stadig paa Lur omkring Fru Vilhelmine. Der var en Tid, da hun havde ventet sig en

Del af denne „Svigerinde“ — som hun kaldte hende. Fru Vilhelmines slanke Skikkelse med den fornemme Holdning havde hun kendt fra Gaden i mange Aar, og den syntes hende at love saa meget. At hun var en Datter af „Kaffe-Søholm“, vidste hun ikke dengang. Nu havde hun længst forstaaet, at Vilhelmine temmelig koldsindigt havde giftet sig med hendes Fætter for at komme ind i en anset Familje og blive Jægermesterinde.

„Stakkels John!“ — tænkte hun. „Med alle sine Latterligheder er han dog for god til den klamme Snog!“

Nogle hæslige Fløjtetoner, der lød ud til dem gennem et aabenstaaende Vindu, fik hende til at fare sammen.

„Hvad er dog det? Hvem spiller Fløjte her?“

„Det er Tante. Hun har læst i et af sine Sundhedsblade, at Fløjtespil skal være godt for Fordøjelsen, og nu øver hun sig en halv Time efter hvert Maaltid. Det er rædsomt at høre paa; men naar hun tror, det kan hjælpe hende, maa man jo finde sig i det.“

I dette Øjeblik hørtes Jægermesterens besynderlige Drengestemme inde i Stuerne. Han gav en af Pigerne Besked angaaende et Telegram, han ventede.

„Bring mig det straks, naar det kommer!“

I det samme traadte han ud paa Verandatrappen: en lille korthalset Mand i et lysegraat Jakkesæt, en korpulent Udgave af hans berømte Broder Professoren, de samme runde, røde Barnekinder, det samme glatte, lysegule Haar, ogsaa de samme staalblaa Øjne men rigtignok uden Broderens Kløgt i Blikket.

Da han havde hilst og gjort Undskyldning, fordi han

ikke havde været tilstede ved Ankomsten, vendte han sig om mod Fru Vilhelmine.

„Du sørger vel for, at jeg faar noget at spise," sagde han bydende.

„Der er givet Pigerne Ordre," svarede hun ud i Luften uden at se paa ham.

Lidt efter rejste hun sig alligevel og gik ind.

„Har du haft Forretninger, John?" spurgte Fru Bertha, som nu ogsaa kunde mærke Tordenluften.

„Ja, jeg er jo bleven valgt til Formand for Amtets Ungtyre-Skue. Det er en meget ærefuld og betroet Post, men den skaffer mig unægtelig en Masse Bryderier paa Halsen. Og jeg var virkelig tilstrækkelig ophængt i Forvejen. Jeg har i denne Tid arbejdet flere Timer daglig i mit Laboratorium. Det er stadig Udryddelsen af Kartoffelskimmelen, der beskæftiger mig. Aner du, Tante, hvormange Millioner Kroners Tab det drejer sig om pr. Aar alene for Danmarks Vedkommende?"

„Fortæl mig det en anden Gang, John! Veed du, at her for lidt siden var en Herre, som spurgte efter dig?"

„Ja, Pastor Gaardbo. Jeg har talt med ham. Vi mødtes i Alleen. Han har jo fortalt jer Nyheden, at Enslev kommer hertil. Det bliver en stor Dag for Egnen."

„Jeg forstaar det ikke," sagde Fru Bertha. „Jeg troede, den kære Mand nu var falden til Ro. Han er jo ogsaa virkelig syg."

„Det mærker man skam ikke. Læste du hans Grundlovstale? Den var da glimrende! Men det er selvfølgelig Valget, der har kaldt ham frem. Som der forleden

saa smukt og rigtigt stod i „Femte Juni“: han har siddet ude paa sit Landsted ved Furesøen som en anden Holger Danske og ladet Skægget gro ned i Bordet, indtil han mærkede, at Friheden var i Fare. Jeg sagde det ogsaa til Pastor Gaardbo, at jeg synes, vi skulde modtage ham festligt med en Æreport og et Musikkorps — eller noget af den Slags. Dersom man opfordrer mig, skal jeg gerne holde Velkomsttalen.“

„Hvad sagde Præsten til det Forslag? Det forekom mig, at han var lidt forbeholden.“

„Ja, det er en sær Mand. Gud veed, om han er rigtig paalidelig. Vi er politiske Meningsfæller, men vi omgaaes ikke. Indbyder man ham til en Middag, finder han altid paa Undskyldninger. Det er ikke som med gamle Provst Vollerup. Kan du huske? Han kom ganske af sig selv, naar han vidste, her var Middagsfremmede. Og han og jeg var dog dødelige Modstandere baade paa det politiske og sociale Omraade, for ikke at tale om det kirkelige.“

„Sig mig, John, det kan da ikke være rigtigt, hvad din Kone fortæller, at Pastor Gaardbo er af Enslevs Familje?“

„Jo, det er rigtigt nok. Men det er ogsaa en af Mandens Besynderligheder, at han aldrig taler om det. Han har endogsaa engang paa det bestemteste erklæret overfor mig, at det ikke er Enslev, der har skaffet ham Embedet her. Men jeg maa nok spørge, hvordan han ellers har faaet det i den Alder.“

„Men hvordan er da Familjeskabet?“

„Jo, Pastor Gaardbos Far hed Sørensen og var Skole-

lærer i en By, der hedder Gaardbo. Og du veed jo nok, at Enslev egenlig ogsaa hedder Sørensen. Han tog Navn efter sin Fødeby, da han kom til København som Student."

„Vil det altsaa sige, John, at Pastor Gaardbo er Enslevs Brodersøn?"

„Akkurat. Men Pæren er rigtignok i dette Tilfælde falden temmelig langt fra Hesten. Jeg tilstaar ærligt, jeg sætter ikke Pris paa Manden. Men ude blandt Smaafolk har han faaet stor Indflydelse. Det skulde slet ikke undre mig, om der fra den Side blev gjort et Forsøg paa at stille ham op som Folketingskandidat, dersom gamle Møller Jensen virkelig er saa syg, at han maa trække sig tilbage. Jeg veed, at der allerede er en Agitation igang. Men du vil vist indrømme mig, Tante Bertha, at der er andre frisindede Mænd her paa Egnen, der har ældre og mere berettigede Krav paa at komme i Betragtning."

„Du tænker vel ikke paa dig selv, John?"

„Jo — unægtelig."

„Jeg troede, den Sag var afgjort. Er det ikke bestemt, at Balduin Hansen skal være Møller Jensens Efterfølger?"

Jægermesteren vendte hende Ryggen med en Grimace.

„Altid denne Skolelærer! ... Ja, misforstaa mig ikke! Jeg anerkender fuldt ud det store Arbejde, Balduin Hansen har gjort for Folkeoplysningen her. Jeg sætter personlig Pris paa Manden og har nogle Gange set ham ved mit Bord. Jeg mener dog, at han ved flere Lejlig-

heder har vovet sig noget for langt ud og blandt andet vist sig lovlig stejl overfor sine Foresatte. Hans Affære med Provst Vollerup kunde jeg med min bedste Vilje ikke billige. Jeg hader selv al Tvang. Ethvert Overgreb af Myndighederne bringer mig i Raseri. Men jeg forlanger en dannet Tone ogsaa af en Skolelærer. Og vil du sige mig, Tante Bertha, finder du i Grunden ikke, at vi i Forvejen har Lærere nok i Tinget? Bønder og Husmænd er der heller ingen Mangel paa. Men hvor er Intelligensen? Hvad er det f. Eks. for Landbrugsministre, vi har haft? Naar Enslev kommer, siger jeg ham det lige op i Øjnene, at vi kan ikke være de Folk bekendt."

„Hys!"

Fru Bertha afbrød ham og lagde Haanden paa hans Arm. Stuepigen var paa Vej hen til dem fra Verandatrappen. Hun kom for at melde, at der var rettet an.

„Saa maa du undskylde, kære Tante! Jeg er ved at forkomme af Sult! — — Stadig ingen Telegram?" spurgte han Pigen i Forbigaaende.

„Nej!"

X.

Jytte havde for længe siden rejst sig og var gaaet ind. Det var blevet som en Vane hos hende at fortrække, saasnart man begyndte at politisere omkring hende. Det vakte saa mange triste Minder, og det ikke alene fra Moderens og Dihmers lange Samtaler i Dronningens Tvær-

gade. De omfattede hele hendes Liv, gik helt tilbage til Barndomshjemmet paa Samsø, hvor hun saa tidt havde følt sig tilovers og glemt, naar Distriktslægen og Præsten eller andre kom i Besøg og Diskussionen blev saa kampvarm, at endogsaa hendes Moder kunde give sig til at banke i Bordet af Iver.

Hun var gaaet op paa sit Værelse for at pakke ud.

Øverst i Kufferten laa hendes Skrivemappe mellem nogle Noder, og da hun aabnede den, faldt der et Blad Papir ud. Det viste sig at være den kasserede Begyndelse til et Brev, som hun efter sin Hjemkomst til København havde skrevet til Torben Dihmer for at forsøge paa at forklare sig for ham. Hun havde følt, at han alligevel af alle Mennesker var den eneste, der maaske vilde kunne forstaa hende.

„Jeg vil prøve paa at skrive til Dem, og De skal nu vide alt, hvad jeg selv veed. — Det var jo saadan, at jeg syntes om Dem og holdt af at tale med Dem, allerede før jeg blev rigtig voksen. Ikke saa meget som senere maaske, men alligevel — —."

Mere stod der ikke. Hun havde ikke kunnet komme videre ad den Vej. Men bag paa Bladet fandtes øverst oppe et Par Linjer, der tilhørte Brevets Slutning og aabenbart var kommen til at staa der af en Fejltagelse, idet hun ikke straks havde set, at Papiret i Forvejen var beskrevet. Der stod:

„Det er uhyggeligt at sidde saadan og skrive et helt Brev om sig selv, især, naar det netop er dette Selv, som piner En Dag og Nat."

Hendes Aabenhjertighed forfærdede hende nu. Men til alt Held var Brevet aldrig blevet afsendt. For det første havde det været saa umaadelig svært for hende at skrive det. Det var gaaet hende med dette Forsøg paa en Selvforklaring som med saa mange tidligere, jo alvorligere hun prøvede at udforske sit eget Indre, desto mørkere og uvejsommere blev det. Saa hændte der desuden det, at hun i de Dage mødte en Veninde, der lige var kommen hjem fra en Udenlandsrejse med sin Mand. Veninden fortalte, at de i Wien havde truffet Dihmer i Selskab med en høj og meget smuk Dame, der talte tysk. Af hendes Beskrivelse forstod hun, at det var den Münchner-Kunstnerinde, han havde omtalt som et Bekendtskab fra Wiesbaden, og da hun kom hjem, foranstaltede hun med en Følelse af Lettelse en højtidelig Baalfærd for sin tolv Sider lange Bekendelse.

Og nu skulde hun alligevel møde den engang igen i denne forglemte Brevlap! ... Og at det skulde ske netop idag, da hun havde været saa pinagtig forfulgt af Erindringen om ham! Her paa Storeholt saaes de jo første Gang, og det var maaske ogsaa nok her, de havde haft de bedste Timer med hinanden. Allerede paa Vejen fra Stationen, da hun fra Vognen saae det første Glimt af den hvide Gaard og dens Spejlbillede i „Grønnevandet", overvældedes hun af Minderne.

Men alligevel! Hvad enten hun i dette blinde Spil om sin egen og en andens Lykke havde grebet fejl eller ikke — og det Spørgsmaal vilde hun aldrig i Evighed faa udgrundet — saa var nu Terningekastet gjort og

kunde ikke gøres om. Hun maatte nu kun haabe paa — ogsaa for sin egen Skyld — at Dihmer ret snart vilde gifte sig og hjemføre en livsglad Frue til sit kære Favsingholm.

Hun havde revet Brevlappen i mange Stumper, som hun nu puttede i Kakkelovnen. For en Sikkerheds Skyld tændte hun ogsaa Ild i dem.

I det samme blev der banket paa hendes Dør. En af Pigerne bragte den Besked, at der var kommen en Dame, som gerne vilde hilse paa hende.

„En Dame?"

Jytte begreb det ikke. Hun kendte jo ingen her.

„Det er vistnok Doktorfruen," forklarede Pigen.

„Det maa være en Misforstaaelse," — tænkte Jytte; men hun lovede at komme ned.

Ved et af de fire høje Vinduer i Havesalen sad Fru Vilhelmine paa den ene Side af et Marmorbord, hvor der stod en Blomsterskaal. Paa den anden Side sad en anselig, landlig paaklædt Dame med en rød Bøllehat paa Hovedet. En køn lille Pige paa 6—7 Aar stod trykket op mod hendes Kjole og saae sig med sky Forundring omkring i den store, fornemme Stue med de forgyldte Møbler og de vævede Billed-Tapeter.

Saasnart Jytte kom ind, rejste Jægermesterinden sig. Med en Undskyldning til den fremmede Dame, fordi „huslige Pligter" kaldte hende bort, forlod hun Stuen under en lydelig Raslen af sit Silkeundertøj.

Den fremmede Dame rejste sig nu ogsaa og gik Jytte imøde med et bredt Smil i sit friske, solrøde Ansigt. Hun

var omtrent paa Jyttes Alder, var ikke køn men havde et Par varme, trohjertige Øjne.

„Kender du mig ikke?“ sagde hun.

I det samme foer der et Lysglimt over Jyttes raadvilde Træk.

„Meta! ... Er det dig!“

Hun tog først begge hendes Hænder; men da hun rigtig havde genkendt Veninden, slog hun Armene omkring hende med et heftigt Glædesudbrud.

„Det er dig! Det er virkelig dig! ... Men jeg forstaar ikke et Muk. Hvordan kommer du paa disse Kanter?“

„Jeg bor her!“

„Bor du her?“

„Ja, veed du ikke det? Vi flyttede hertil i Efteraaret. Min Mand har faaet Distriktslægeembedet i Jerve. Det er en Milsvej herfra. Jeg har fulgt min Mand i Praksis i det gode Vejr. Han har en Patient her paa Gaarden. Da jeg saa hørte, at du var kommen, maatte jeg dog hilse paa dig.“

„Men kære! Og jeg, som har tænkt dig siddende derovre paa Jyllands Heder for Tid og Evighed ... i det lille morsomme Hus, du engang sendte mig et Billede af. Stumpen her er altsaa din ældste.“

Jytte satte sig paa Hug foran den lille Pige, der ikke havde sluppet sin Mors Kjole.

„Og du har fire af den Slags!“

„Ja.“

Hun tog det betuttede Barn ind til sig og kyssede det paa begge Kinderne.

„Saa hedder du Olga, ikke sandt? ... Nej, vent lidt, det er Hedvig! ... Du skal ikke være bange for mig. Jeg er bare saa glad for, at jeg endelig engang faar dig at se! ... Men kom, Meta! Lad os sætte os! Jeg har jo hundrede Ting at spørge om.“

Jytte bøjede sig frem over Marmorbordet og betragtede Veninden med stadig lige frisk Forbavselse. Var denne frimodigt smilende Matrone virkelig Meta Haagensen, den gamle Skolekammerat fra „Institutet“, Klassens Fuks, Meta Mæ-hæ, hvem de allesammen havde beklaget for hendes grimme Munds Skyld? Hvordan var det dog gaaet til? Ja, Munden var unægtelig den samme grovt skaarne Spalte. Og dog saae hun jo næsten smuk ud!

„Bliv ikke vred, Meta ... men jeg har aldrig kunnet huske dit Konenavn. Hvad er det, du hedder nu?“

„Gaardbo.“

„Gaardbo? Vent lidt! Saadan hed jo ogsaa Præsten, som var her.“

„Ja, han er min Svoger. Det var især for at komme til at bo i Nærheden af ham, at min Mand søgte Embedet her. De to Brødre har altid daarligt kunnet undvære hinanden. De er Tvillinger, og nu havde de saa længe været skilte.“

„Nej tænk! Er det sandt! Saa ligner din Mand vel Præsten?“

„Nej, det gør han i Grunden ikke. Men nu kan du selv se ad. Han lovede at hente mig.“

De sad en Tid og talte om fælles Bekendte; men Jyttes Opmærksomhed gled efterhaanden bort. Hun var

bleven tankefuldt optaget af den lille Pige, der stadig gemte sig bag Moderens Stol.

Hun huskede den Dag, da Budskabet om dette Barns Fødsel naaede hende ovre fra Jylland, og det Indtryk, Begivenheden havde gjort paa hende. Af alle hendes jævnaldrende Veninder og Skolekammerater var Meta den første, der blev Mor, og hun havde ved den Lejlighed for første Gang forstaaet, at ingen Lykke paa Jorden kunde lignes ved den at faa et Barn med den Mand, man holdt af. Og nu havde Meta fire og var maaske den eneste af alle Veninderne, der var bleven lykkelig, fordi hun var den eneste, der havde givet sig Livet i Vold med lukkede Øjne.

„Veed du, Meta, jeg havde nær ikke kendt dig igen. Du tror maaske, jeg siger det for at være ubehagelig. Men det er langt fra."

„Du mener dog vist, at jeg er bleven skrækkelig tyk. Jeg er virkelig tidt forfærdet over mig selv. Men det generer mig forresten ikke. Jeg gik forleden to Mil uden at blive det mindste træt. Dig kan man derimod ikke se Spor af Forandring paa. Du har rigtignok holdt dig godt. Da du før kom indad Døren, var det aldeles, som jeg saae dig sidst i Dronningens Tværgade."

Jytte lænede sig tilbage i Stolen og saae ud af Vinduet.

„Ja, jeg er den evig uforanderlige!" sagde hun i en Tone, som hun søgte at gøre let og spøgende. „Hos mig er ikke Skygge af Omskiftelse — som skrevet staar."

„Men nu har du dog forlovet dig," sagde Veninden med et fortroligt Nik.

Jytte saae over paa hende med store Øjne. Hun blev lidt bleg.

„Hvor falder du paa det?“

„Er det ikke sandt? ... Saa maa du virkelig undskylde. Det blev mig sagt for aldeles bestemt. — Jeg er forfærdelig ked af, at jeg sagde det, Jytte. Du maa ikke være vred.“

Jytte svarede først ikke noget. Venindens Undskyldninger gjorde kun Ulykken værre. Hun havde haabet at skulle finde et Fristed her for de himmelfaldne Miner, der havde forfulgt hende i København. Men Rygtet om hendes og Torben Dihmers Møde var altsaa ogsaa naaet hertil. Ja ja! — — Hun vendte Ansigtet bort og trak paa Skuldren.

„Det gør mig ondt, at jeg stadig skal skuffe mine Venners Forventninger. Jeg maa jo aabenbart være dem et Bryllup skyldig.“

Døren til Herreværelset gik i det samme op. Jægermesteren kom ind tilligemed Lægen, der havde været kaldt til en af Køkkenpigerne. Jægermesteren optraadte i sin Laboratoriedragt, en hvid Kittel og sort Fløjls Baret, og var midt i et Foredrag om sine Planteundersøgelser. Det var hans Orm at ville kappes med sin berømte Broder ogsaa som Videnskabsmand; og da han var den ældste, følte han sig fuldt saa vel som denne kaldet til at hævde Slægtens store Traditioner og blive en Forgrundsfigur i Landet.

Doktor Gaardbo var en tætbygget Mand af Middelhøjde, mørkskægget og med en gullig Ansigtsfarve. Jytte

følte sig frygtelig skuffet af ham. Han lignede ikke sin Broder Præsten undtagen paa Øjnene. Saa havde han desuden Klumpfod, hvad hun forresten godt havde vidst. Ogsaa i hans Væsen var der noget, der frastødte hende. Han hilste skødesløst paa hende og viste Fætteren en ganske utilsløret Ringeagt.

Paa Vejen ud til Vognen puttede Meta sin Arm ind under hendes. Jytte forstod godt, at hun vilde søge at bøde paa sin uheldige Forsnakkelse, maaske ogsaa paa sin Mands Uelskværdighed; men det fjernede hende altsammen blot endnu mere fra dem begge. Da Veninden bad hende om rigtig snart at komme og besøge hende, svarede hun ja; men ved sig selv tænkte hun, at det vist ikke blev til noget.

Nedenfor den store Stentrappe stod en lille tilstøvet Vogn og kogte. Det var ikke meget andet end en stor Træsko paa tre Hjul.

Jytte blev staaende oppe paa Trappen med sin Fætter under Armen, indtil Doktorparret var kommet tilsæde og Vognen futtede afsted.

„Kender du ellers noget til Doktor Gaardbo?“ spurgte hun, idet de fulgtes ind. „Er han en dygtig Læge?“

„Han er sgu slet ikke Læge. Han er en Kvaksalver, der vil kurere Folk uden Medicin. Apotekeren er rasende paa ham. Han vil klage over ham, siger han. Han er heller slet ikke anset blandt sine Kolleger. Det veed jeg fra Asmus. De kalder ham for Seminaristen.“

„Han er jo en Bror til Præsten.“

„Ja, og de er lige bondevigtige begge to. De er for-

nemme, — forstaar du. De holder sig for gode til at tage Del i Egnens Selskabelighed. De vil allerede regere og dominere. Men det bliver der forhaabenlig sat en Stopper for!"

XI.

Under Doktorfamiljens Besøg havde Fru Bertha været en Rundgang omkring til alle de gamle Steder i Avlsgaarden og Parken, hvor hun havde leget som Barn. Hun var født paa Storeholt, og det forstemte hende at se, hvor daarligt Gaarden blev vedligeholdt. Den stod næsten og forfaldt. Paa en af Ladebygningerne havde Taget været under Reparation, men af en eller anden Grund var Arbejdet standset. Ovenpaa den ene Halvdel af den store Længe strittede de nøgne Spær.

Folkene gik ogsaa saa underligt og drev. Et Par af dem saae haanligt paa hende uden at hilse.

Køerne blev dreven hjem i Stalden, og hun undrede sig over, at der ikke var flere. Da hun spurgte Underforvalteren om Grunden, forklarede han lidt forlegen, at Jægermesteren var i Færd med „at rydde op i Bestanden".

Fru Bertha kom igen til at tænke paa sine udeblevne Rentepenge og bestemte sig til ved første Lejlighed at tale med sin Brodersøn om Sagen.

Paa Tilbagevejen gennem Parken mødte hun Frøken Søholm, som gik Aftentur i fuld Pynt med Silke-

chenille og en mægtig „Esprit“ i Hatten. De fulgtes et Stykke, og da Frøkenen nogen Tid havde snakket om sit Helbred, gik hun over til det andet af de to Emner, hun overhovedet var i Stand til at tale om: sin Broder, den rige Kaffehandler, der i hendes Øjne var Vorherres sidste Undergerning.

Grosserer Søholms Forretning var kendt over det ganske Land. Hans Navn gloede Folk imøde overalt fra Gadeplakater og Husgavle, og om Aftenen rullede det i Flammeskrift henover Hustagene tilligemed Forsikringen om, at Søholms Kaffe var Verdens billigste og bedste. Han havde oprindelig været almindelig Pakhuskarl, hvad han paa ingen Maade lagde Skjul paa. Den selvbevidste Mand fortalte det ved enhver Lejlighed, at han havde arbejdet sig op „fra Skidtet af“. Nu var han en af Københavns Millionærer, og hans Døtre hørte til Byens flotteste. Da deres Mor havde været simpel Grønthandlerske, var de fra Tolvaarsalderen bleven opdraget i udenlandske Pensionater. Grossereren var en stor, bringebred Mand med Lemmer som en Bryder. „Egetømmer helt igennem“ — forsikrede han selv.

Fru Bertha havde to Gange været sammen med ham her paa Storeholt, og de Besøg glemte hun ikke. Hr. Søholm, hvis Tanker øjeblikkelig omsatte enhver Ting i Penge, havde oprørt hende ved at gaa rundt og vurdere baade Besætning og Markredskaber, ja Malerierne paa Væggene og Parkens Værdi som Brændsel, i det hele ved at tale om Storeholt som om en almindelig Handelsvare. Hun kunde derfor heller ikke beklage, at det nu var kom-

met til et Brud mellem John og hans Svigerfar, saa de ikke taalte at se hinanden.

Ved nu at tale med Frøken Søholm kunde hun mærke, at den rige Mand var begyndt at blive ængstelig for de tredive Tusinde, han ved sin Datters Giftermaal havde anbragt i Gaarden. Hun fik endogsaa det bestemte Indtryk, at Søsteren i Øjeblikket opholdt sig her som hans Spion. Dette gjorde hende yderligere urolig, og hun bestemte sig til straks at tale med John og forlange en Forklaring.

Hun kom op ad Verandatrappen umiddelbart efter, at Doktorfamiljen var kørt bort. Da hun ikke fandt Brodersønnen i nogen af de andre Stuer, søgte hun ham i hans eget Værelse. Her sad han slapt sammensunken i en Lænestol. Den sorte Fløjls Baret havde han kastet fra sig paa et Bord.

„Forstyrrer jeg?“

„Naa —. Jeg sad ganske vist og tænkte. Men kom kun ind, Tante! Du er altid velkommen!“

Han rejste sig op og bød hende Plads i Sofaen.

„Hør, John! Skal vi ikke med det samme snakke lidt om vore Pengeaffærer? Saa er det overstaaet.“

Jægermesteren smilte ret naturligt, skønt han blev noget farveløs i Ansigtet.

„Er du bange for dine Penge, Tante Bertha?“

„Nej, men jeg sætter Pris paa at have Rede paa mine Ting. Hvorfor har jeg ikke faaet mine Renter?“

„Herregud, vi er jo endnu midt i Terminen.“

„Jamen, jeg har heller ikke set noget til mine Decem-

berrenter, og dem plejer du dog at sende mig i Løbet af Foraaret."

„Jeg skal se efter i mine Bøger. Der er altsaa sket en utilgivelig Forsømmelse, som jeg meget beklager."

Men Fru Bertha vilde ikke lade sig nøje med den Forklaring. Hun bad ham om at sige hende det lige ud, dersom han i Øjeblikket daarligt kunde undvære de Penge.

„Du veed, jeg kommer ikke paa Sundholm, fordi jeg skal undvære dem et Aar. Men jeg forlanger ordenlig Besked."

„Naar du direkte spørger mig, saa vil jeg ikke nægte, at jeg for Tiden er temmelig stærkt engageret. Men det hele vil ordnes af sig selv. Jeg skal gerne ved Lejlighed vise dig min Terminsopgørelse, saa vil du se, at jeg blot behøver Henstand. Jeg beder kun om, at du vil fritage mig for at komme nærmere ind paa de Ting netop i disse Dage. Jeg forsikrer dig, der er i Forvejen tilstrækkeligt, som trykker og piner mit Sind ... Ogsaa Sorger, som jeg ikke kan tale om til nogen."

Han havde rejst sig og gik uroligt omkring i Stuen. Derpaa satte han sig fortrolig hen til hende i Sofaen.

„Tante Bertha! Vi talte før om Møller Jensens Sygdom og Muligheden for et Repræsentantskifte her i Kresen. Du syntes at være lidt forbavset over, at jeg i saa Tilfælde ventede en Opfordring til at stille mig. Oprigtig talt, — jeg synes, du maa kunne forstaa, at det piner mig ved enhver Lejlighed at se Folk som Balduin Hansen og Karl Holm blive foretrukket og nu maaske Pastor Gaardbo, en ganske fremmed Mand. Jeg siger det ganske

ligefrem: jeg ønsker Anerkendelse, og jeg trænger til et større Virkefelt for mine Evner. I næsten et Aarhundrede var vor Familje den førende her paa Egnen. Bedstefar sad i Stænderforsamlingen. Far var den første fynske Godsejer, der offenlig vedkendte sig moderne liberale Anskuelser. Mine egne Fortjenester som teoretisk og praktisk Landmand tillader du mig maaske at tie om. Men naar der skal vælges til Amtsraadet, eksisterer jeg ikke. Jeg bringes ikke i Forslag engang. Fars Plads i Landhusholdnings-Selskabets Bestyrelse gav de til Forpagter Holm, og i Stedet spiser man mig af med den skidt Formandsstilling i Ungtyreskuet, som der saagu' ikke er stor Stads ved. — Naa, jeg er vant til at bære Modgang; men jeg kan med Sandhed sige, at jeg har maattet betale min politiske Overbevisning dyrt. Siden jeg første Gang var Stiller for Møller Jensen, har saa at sige alle mine Standsfæller vendt sig fra mig. Baron Brahe hilser mig ikke mere, naar vi mødes. Og af mit eget Parti bliver jeg systematisk udelukket fra alle Tillidsposter. Det er en fuldkommen Sammensværgelse — anderledes kan jeg ikke se paa det."

Han havde igen rejst sig op og stod foran Tanten i stærk Bevægelse.

„Desuden, Tante Bertha ... der er ogsaa en anden, en mere privat Grund for mig til at ønske at komme til at leve under helt nye Forhold ... Men den kan jeg, som sagt, ikke tale om."

Han gik hen til Vinduet og blev staaende der med Ryggen til Stuen. Men et Øjeblik efter vendte han tilbage

og satte sig igen i Sofaen hos Fru Bertha, idet han i sin Forknythed tog hendes Haand.

„Jo, Tante, du alene skal vide, hvordan det staar til her i Huset. Saa pinligt det ogsaa er for mig at tale om det, — jeg trænger til et Menneskes Fortrolighed. Jeg har haft en stor Sorg. Derfor er jeg i disse Dage, som jeg er. Jeg kan ikke samle mig til nogen Ting. Der har været Timer, da jeg var ved at miste min Forstand."

„Men Gud, hvad er det?"

„Har du ikke mærket, Tante, at ikke alting mellem Vilhelmine og mig er, som det skal være?"

„Naa ja, I har lidt vanskeligt ved at komme overens."

„Det er ikke blot det. Jeg kan naturligvis ikke gaa i Detailler. Jeg kan kun sige, at Vilhelmine viser mig en Ligegyldighed, som ingen Mand kan finde sig i. Forandrer hun sig ikke, maa vi skilles."

„Er det saa alvorligt?"

„Det er meget alvorligt. Jeg tror ganske vist ikke, at Vilhelmine har begaaet noget absolut utilladeligt; men der er altsaa en anden Mand, som hun interesserer sig for, og det er min bestemte Hensigt at forlange Skilsmisse, dersom Forholdet ikke forandres."

„Sig mig, John, veed din Svigerfar noget om detteher?"

„Min Svigerfar? Det er ganske lige meget med ham. Kan du tænke dig, — den Pakhuskarl er fornærmet paa sin Datters Vegne, fordi jeg ikke har kunnet indføre hende hos Egnens Lensadel paa Grund af mit politiske Standpunkt. Det er det samme, Vilhelmine stadig har

bebrejdet mig, at jeg ingen passende Omgang har skaffet hende, og jeg maa jo indrømme, at hun paa det Punkt har nogen Ret til at beklage sig. Men — ikke sandt, Tante? — dersom jeg nu kunde blive valgt og vi kunde bosætte os i København, saa vilde med eet alt forandres. Vi kunde der vælge vor Omgang, som vi selv synes, og igen begynde at føre Hus. Og jeg gad set den, der har Vilhelmines Evne til at repræsentere. Du maa indrømme mig, Tante Bertha, at naar hun er glad og føler sig tilfreds, er Vilhelmine en charmerende Værtinde, der uvilkaarlig indtager alle. I København vilde hun glemme alle sine Nykker, og der kunde endnu blive to lykkelige Mennesker af os. Og nu forstaar du, Tante Bertha, hvad det vilde betyde for mig, dersom — —."

Der blev i dette Øjeblik banket paa Døren. En af Pigerne kom ind med et Telegram.

Jægermesteren foer op og bad Tanten undskylde, at han maatte afbryde Samtalen. Det var Forretninger! Han snappede Telegrammet ud af Pigens Haand men brød det ikke, før Fru Bertha var ude af Døren. Selv da tøvede han lidt, inden han fik Mod til at aabne det.

Saa rev han rask Papiret op.

Nogle Minutter efter viste han sig ude paa Verandaen, hvor alle fire Damer nu igen var samlede. Med Telegrammet i Haanden forkyndte han, at hans Broder Asmus vilde komme dertil i Løbet af Natten.

„Han skal hentes i Odense. Han kommer med Midnats-Ekspressen og rejser allerede igen imorgen Eftermiddag," meddelte han, hvorpaa han vendte tilbage til sin

Stue uden nærmere Forklaring til de forbavsede Damer.

Inde hos sig selv gik han nogle Gange frem og tilbage paa Gulvet, tændte en Cigar — hans Haand rystede endnu efter den overstaaede Sindsbevægelse — og lod sig synke ned i en Lænestol. Han var nu blot lidt ærgerlig paa sig selv, lidt skamfuld over sin ganske overflødige Nervøsitet, som maaske ovenikøbet — det manglede bare! — havde gjort hans Optræden i disse Dage lidt latterlig. Herregud, han vidste det jo dog ... han havde jo hele Tiden sagt det til sig selv, at Sagen saamænd nok ordnede sig.

Men Banken havde unægtelig været ualmindelig uforskammet. Hvad han ikke i sine mest nedslaaede Øjeblikke havde troet muligt, var virkelig sket. Storeholt, det Hagenske Familjegods, var bleven truet med Udpantning!

Dersom Asmus havde nægtet ham sin Assistance, vilde han i dette Øjeblik have ligget henstrakt derhenne paa Sofaen med et Lod Bly i Hjernen. Han havde været fast besluttet paa ikke at overleve den dobbelte Skam, at være ruineret og at blive stillet i Gabestokken som Hanrej. Naar han ikke paa anden Maade havde kunnet indridse sit Navn i Slægtens Annaler, skulde det i hvert Fald ske med Blod og Rædsel!

Han saae paa sit Ur og tog Telefonen, der stod ved Siden af ham i Vindueskarmen.

„Odense. — — Er det Bankdirektør Freistadt? Er Direktøren ikke tilstede? Det er Jægermester Hagen. —

Goddag, Freistadt," sagde han, og hans Tone var meget højtidelig. „Vil De sige mig, hvad er det for en uforskammet Skrivelse, De har tilladt Dem at sende mig ind ad Døren for et Par Dage siden? ... Hvadbehager? Ikke Dem personlig; nej det manglede saamænd bare! ... Ja, det kan virkelig gerne være; men nu skal jeg sige Dem noget, Freistadt. Jeg arbejder i denne Tid seks-syv Timer daglig i mit Laboratorium, saa det kan vel undskyldes, at man glemmer en Indbetaling. Men nu skal Pengene blive sendt Dem ... Imorgen ja! ... Hvad siger De? ... Bankraadsmøde paa Torsdag. Nu skal jeg sige Dem noget, Freistadt, jeg frabeder mig flere ubehagelige Skrivelser i Anledning af den Forglemmelse. Det maa De for mig gerne lade gaa videre til Etatsraaden. — Er der ellers noget Nyt af Interesse derinde? ... Hvad siger De? ... Ni Matadorer! Hvem? I Hjerter ... Og det i Juni Maaned! Hør, det maa da i Avisen! Dersom De taler med Redaktør Danielsen, saa maa De gerne med det samme fortælle ham, at jeg haaber i en nær Fremtid at kunne meddele de første Resultater af mine Undersøgelser af Kartoffelskimmelen. Foreløbig vil jeg kun røbe saa meget, at jeg anslaar ... Hvad siger De? ... Aa, undskyld! Har De Fremmede! ... Ja ja, Farvel da, Freistadt!"

XII.

Omkring Landsbyens hvide Kirke laa Kirkegaardens stille Have, og udenom den laa Byens otte store Bønder-

gaarde, moderne oppyntede med Glasverandaer og smagløse Villakarnapper. Desuden en halv Snes Smaahuse med pæne Blomsteranlæg. Udenfor Byen laa — henkastet som en Affaldsdynge — en Samling Rønner, der trykkede sig sammen paa begge Sider af den brede Landevej.

Her boede Herregaardens Daglejere og Arbejderne fra et stort Teglværk, om Sommeren desuden tilflyttede Tørveskærere med deres Familjer og polske Roearbejdere.

Paa Vejen hjem fra sit Besøg paa Storeholt var Pastor Gaardbo gaaet ind i en af disse Fattigmandsreder: et lille Hus, som næsten skjultes bag en Skov af høje Brændenælder. Det eneste Vindu, som vendte ud mod Vejen, var tildækket af en Hyldebusk, der voksede højt op paa Taget. Her boede en enlig gammel Mand, som af Befolkningen kaldtes „Hønse-Lars".

Navnet var ikke givet ham som Anerkendelse; det var et Tyvsmærke. Men skønt han ellers var en ondsindet Person, bar han det med den Taalmodighed, som lang Vane giver. Kun faa huskede længer, hvad han egenlig hed.

Den unge Præst havde mange Gange uden Held forsøgt at faa ham i Tale. Skønt den Gamle var bleven værkbruden og ikke mere færdedes udenfor Hjemmet, fandt man for det meste hans Dør laaset, og ingen svarede, naar man bankede. Undertiden havde Gamlingen siddet udenfor paa Dørstenen og bundet Sivmaatter eller flettet Vidjekurve; men han havde aldrig været til at slaa et

Ord af. Hverken sit Goddag eller sit Farvel havde Præsten faaet Svar paa.

Men nu havde Pastor Gaardbo faaet at vide, at Hønse-Lars var bleven syg og laa paa sit Yderste. Han fandt ogsaa Døren aaben — han maatte bøje Hovedet for at komme ind ad den — og stod i hans Stue. Han kom med Aftensolens Glød i Øjnene, og paa Grund af det overgroede Vindu var Stuen saa mørk, at han i Begyndelsen ingenting kunde se.

Endelig opdagede han Eneboeren paa Ryggen i en Halmseng. Armene laa tunge og ubevægelige paa et Urede af Pjalter. Kinderne over Skægget var røde af Feber. Øjnene stirrede med store Pupiller.

Hønse-Lars havde al sin Tid hørt til Egnens mest berygtede Nattegængere. Baade han selv og hans afdøde Kone havde været straffet mange Gange. Det var en Forkærlighed for Fjerkræ, der havde forskaffet ham hans Øgenavn. Hans Tyvagtighed var bleven til et Mundheld langt udenfor de Egne, hvor han selv var kendt. Naar Folk savnede noget og troede sig bestjaalet, hed det: „Her har nok Hønse-Lars været paa Spil."

Den unge Præst stillede sig hen ved Sengen og talte den gamle Synder venligt til. Han sagde, at han var kommen for at tilbyde ham sin Hjælp, dersom han manglede noget eller maaske trængte til at tale med et Menneske, som han kunde betro sig til uden Frygt.

Der kom intet Svar. Den Gamle havde skubbet sig lidt op i Sengen. Hans Underkæbe gik op og ned som i Krampe, og Øjnene søgte rundt i Stuens Mørke, hvor al

Slags gammelt Skrammel laa ophobet. Det var, som om han i sin Hjælpeløshed saae sig om efter noget, der kunde værge ham.

Præsten blev roligt staaende.

„I har det ikke godt her, Lars Oven! Dersom I vil give mig Lov til det, skal jeg sørge for, at I herefter bliver bedre plejet. Jeg vil for Fremtiden selv komme her hver Dag og gaa jer tilhaande. Der kan vel altid være et og andet, som jeg kan hjælpe med. Dersom I er bange om Natten, eller dersom I ikke kan sove, saa skal jeg ogsaa gerne sidde her og læse lidt for jer. Der er en Bog, der hedder Biblen, den er der mange smukke Historier i. Den skal jeg tage med."

Han havde paa Grund af Stanken i Stuen ladet Døren staa aaben til det Fri. Og nu hørte han hastige Træskotrin udenfor. Et stort, rødhovedet Kvindemenneske med opkiltet Skørt dukkede frem i Døraabningen. Det var en Nabokone, som Sognet betalte for at passe den Gamle under hans Sygdom. Hun havde ligget nede ved Bækken med noget Tøj og set Præsten gaa herind. Hun stod der i Døren og smilte med en daarlig Samvittigheds sleske Smil, mens hun tørrede Fingrene i sit Sækkelærreds Forklæde.

Da Pastor Gaardbo gjorde hende Bebrejdelser for hendes Forsømmelighed, skraldede hun op for at retfærdiggøre sig. Lars var virkelig saa umanerlig stridig. Han vilde ikke have Vand i sit Ansigt og gjorde sig uren i Sengen som en Patteunge.

Præsten bad hende tie og skammede hende ud for hendes Mangel paa Menneskekærlighed.

„Imorgen kommer jeg igen," sagde han. „Saa vil jeg se en rengjort Stue, saa man kan fornemme, at det er et Menneske skabt i Guds Billede, der har sin Bolig her. De maa endnu i Aften komme hen i Præstegaarden og faa et Sæt Lagner og et Par Skjorter udleveret hos Frøken Martinsen. Naar jeg saa kommer her imorgen, skal vi hjælpes ad med at løfte Lars op, saa der kan blive skiftet under ham og lagt frisk Halm i Sengen."

Han vendte tilbage til den Syge og sagde Farvel.

Hønse-Lars var stadig lige stum. Mistroisk flyttede han Øjnene frem og tilbage mellem Præsten og Konen for at komme under Vejr med, hvad det var for onde Raad, de havde lagt op imod ham.

Rygtet om Præstens Besøg var gaaet sin Rundgang gennem alle Rønnerne. Folk stod i Dørene, hvor de nu blev Vidne til, at den gejstlige Mand, da han kom ud fra den gamle Hønsetyv, kastede Frakken, tog en Tollekniv op af Lommen og gav sig til at snitte Grene af den store Hyldebusk, der groede saa vildt op over Vinduet. Aftensolen lyste paa Muren, men ikke et Glimt naaede ind til den Syge. Han maatte lægge Kræfter i for at bryde gennem det sejge Fletværk; men fra sin Fars Hjem var han vant til at tage fat i al Slags Arbejde.

Inde i Sengen laa den Gamle aldeles stiv af Forundring. Kun de feberstore Pupiller flyttede sig. Mens Gren efter Gren faldt derudenfor og Lyset i Stuen voksede, søgte hans Øjne uroligt hen til Konen, der — opbygget af Præ-

stens Eksempel — straks havde givet sig ilag med at rydde op. Da tilsidst selve Solen brød ind i Rummet, hviskede han med sin hæse Stemme:

„Det er en sær Mand — han."

„Ja, det er en Guds Mand!" forsikrede Konen højt og gav sig pludselig til at jodle op paa sit Fynsk:

»Krist stod op af Dødi
i Julemorgenrødi.«

Solen sank ned bag Strige Skov, og Kirkeklokken begyndte at ringe, da Pastor Gaardbo forlod Hønse-Lars' Hus og gik hjem til Ensomheden i sin tomme Præstegaard. Gadens pjaltede Børn kom af sig selv løbende og gav ham Haanden. Konerne i Dørene nikkede venligt, idet han gik forbi. Overalt blev den smukke unge Præst hilst med Tillidsfuldhed af Fattigkvarterets Befolkning.

Gennem flere Slægtled havde man paa denne Egn i Almindelighed ikke haft andet Forhold til Kirken end det, som Loven og den gode Tone paabød. Den gamle Præstegaard havde i Løbet af det sidste halve Aarhundrede huset Forkyndere af de forskellige kirkelige „Retninger", der indbyrdes praktiserede Kristenkærligheden omtrent som Hund og Kat. Først ved Pastor Gaardbos Samaritangerning var Menighedshuset igen bleven et Midtpunkt for Egnens Liv. Hans politiske Standpunkt vakte ganske vist adskillig Fortrydelse hos de fleste af Egnens større Hartkornsejere, og der hviskedes ogsaa om, at hans Forkyndelse ikke var strengt kanonisk; men til Gen-

gæld var Kirken bleven Fattigmands Ven, og selv Modstanderne maatte anerkende hans Privatlivs evangeliske Renhed.

Klokken var næsten ni, før han naaede hjem. Frøken Martinsen, hans Husholderske, meddelte ham i krænket Tone, at Aftensbordet havde staaet dækket i over en Time. Han gjorde sagtmodig en Undskyldning. Frøkenen, der var en midaldrende, robust Bondepige med rødsprængte Kinder, led efter sin egen Mening af Blodmangel og fik ved mindste Anledning nervøse Anfald, hvorfor hun maatte skaanes for Sindsbevægelser.

Hun var kommen der i Huset paa Anbefaling af Pastor Gaardbos afdøde Kæreste og følte det af den Grund som sin Rettighed at tyrannisere ham i hendes Sted.

„Frøken Martinsen," sagde han, da hun bragte ham Teen, „her kommer i Aften en Kone, som gerne skulde have et Sæt rene Lagner og et Par Skjorter udleveret. Det er til den gamle Lars Oven — Hønse-Lars. Han ligger for Døden."

Frøkenen erklærede kort, at det ikke lod sig gøre. Alt det Linned, der tilhørte Menighedsplejen, var sendt ud til Rensning og Reparation. Det vidste Præsten jo godt.

„Saa maa vi naturligvis tage af vort eget," sagde han lidt utaalmodig.

„Det er i Vask."

Han betænkte sig lidt og sagde saa: „Det var slemt nok. Vi maa altsaa give Konen et Sæt af de ubrugte Lagner, der ligger i Dragkisten — De veed nok — i de to nederste Skuffer."

Vreden steg Husholdersken til de tykke Kinder, der svulmede op af det rødeste Blod.

„Det er vel ikke Præstens Alvor?“

„Vist saa.“

„Skal en som Hønse-Lars ligge i Frøken Rosalies Brudelagner?“

„Kan de i Grunden faa nogen smukkere Anvendelse? Den stakkels Lars har levet længe nok i Smudset.“

Frøken Martinsen, der havde staaet henne ved Døren med Haanden paa Laasen, nærmede sig igen Bordet i den tydelige Hensigt at faa et af sine nervøse Anfald. Men i det samme hørtes en Vogn køre ind i Gaarden med en Række Stød i Tudehornet. Det var Doktor Gaardbos Signal, og den Lyd gjorde hende tavs. Hun hummede sig hurtigt ud af Døren. Det Menneske var i hendes Øjne Haltefanden selv.

„Jeg sad for lidt siden og tænkte paa dig,“ sagde Præsten, da Broderen humpede ind. „Var du ikke kommen, havde du imorgen haft mit Besøg.“

„Noget paafærde?“

„Ja ... men først du! Hvem er bleven syg her?“

„Ingen. Det er en Barselaffære.“

„Det er vel saa Hans Andersens Kone?“

„Ja. Du veed, det er denne Narkose, de nu allesammen tigger om. Selv den kraftigste Bondekone vil ikke længer føde sit Barn paa naturlig Vis. Og saa maa de efter min Mening hellere slet ingen Børn faa. Men nu har jeg alligevel lovet at blive i Nærheden, indtil Affæren er overstaaet.“

Doktoren bøjede sig over det dækkede Bord og mønstrede Retterne.

„Naa, det maa jeg sige! Du mæsker dig sandelig! Tre skeløjede Sild — og Ost! Martinsen forkæler dig ordenlig. Hvorlænge har du i Sinde at fremture i det Vellevned? ... Alvorlig talt, Bror, dette her gaar ikke i Længden. Det Asen sulter dig jo! Du maa tage dig sammen og stroppe hende op. Ellers kommer jeg til at gøre det paa dine Vegne. Du ser efterhaanden lovlig apostolisk ud."

„Vrøvl!"

„Man siger ikke Vrøvl til sin Læge, lille Far! Jeg ordinerer dig herved to blødkogte Æg til din Aftensmad. Og et Krus godt, hjemmebrygget Øl i Stedet for det Tevandspjat."

„Sludder!" — Præsten drak ud af sin Kop og rejste sig. — „Lad os gaa ind!"

Men Doktoren stillede sig i Vejen for ham og slog Hænderne i hans Skuldre. Præsten gjorde det samme, og saadan blev de nogen Tid staaende overfor hinanden med sammenflettede Arme som et Par Drenge, der vil brydes.

„Siger du Sludder?"

„Ja."

„Du vil altsaa ha' Muffel!"

„Hvad bilder du dig ind?"

„Flab!"

„Selv Flab!"

„Kom an!"

De rystede hinanden saa haandfast, som de kunde det

for Latter. Doktoren, der trods sin Klumpfod var stærk som en ung Stud, trængte Broderen ind mod Væggen. Men pludselig slap de hinanden med et forskrækket „Hys!“ — De hørte Drønet af Frøken Martinsens Skridt ude fra Køkkengangen.

„Ind til mig!“ sagde Præsten.

Den store, trefags Havestue, der var indrettet til Studereværelse, gjorde som alle Præstegaardens Rum et halvtomt og fattigt Indtryk. En lille Petroleumslampe var stillet hen paa en højbenet Fyrretræs Pult og lyste blegt ned paa Skraalaagets grønne Klæde. Den øvrige Del af Stuen laa i Halvmørke. Paa Væggen ovenover Pulten hang et stort Kristusbillede indrammet af friskt Bøgeløv. Det var Faderens gamle Bedepult, som Sønnen holdt i Ære. Under dette tornekronede Kristushoved havde Jørgen Skolelærer to Gange daglig holdt Andagt med sine Børn. Her stod han i sine sidste Aar saa mangen angstfuld Nat med det skæggede Hoved begravet i Hænderne og kunde ikke finde Fred.

Døren ud til Haven stod aaben. Aftenen var lun og stille. En Nattergal sad et Sted derude og gav sig lidenskabeligt hen i sin Musik.

De to Brødre stod et Øjeblik tavse i Døren og hørte paa dens Triller. Saa satte Doktoren sig overskrævs paa en Stol og klemte Hænderne om Rygstødet.

„Fortæl mig saa, Johannes — hvad siger du til Farbror Tyge?“

„Du veed det altsaa allerede.“

„Jeg kom til Storeholt lige efter, at du var gaaet. Jeg

har en Patient der for Tiden. Jægermesteren fortalte mig Nyheden. Bagefter fik jeg den bekræftet af Mejeribestyreren. Saa vidt jeg forstod, havde han den fra selve Hans Almægtighed Balduin Hansen."

„Ja — den telegrafiske Forespørgsel kom til ham som Bestyrelsens Formand. Men sig mig, Povl — hvad mener du som Læge om Farbrors Tilstand? For ikke mange Maaneder siden forlød det med stor Bestemthed, at han var dødelig syg. Og nu rejser han fra Møde til Møde og holder Kamptaler og skaber Ophidselse i Landet som for 30 Aar siden."

„Fabeldyrets sidste Krampetrækninger. Jeg har jo nok hørt, at „Femte Juni" skal have udnævnt ham til Holger Danske den Anden. Men det er saa nemt at lade sig tiljuble af sin egen Avis. Alt det Vrøvl om hans evige Ungdom er bare Politik. Han er en dødsmærket Mand. Jeg veed det med Sikkerhed. Han har sin Spøgelsetime nu, og den kan jo ikke være opbyggelig."

„Men hvad i Alverden er Hensigten?" sagde Præsten; han stod henne ved Pulten og støttede Hovedet i sin Haand. „Selve Magten kan jo dog umuligt friste ham mere. Og hans Forfængelighed maa vel endelig ogsaa være bleven tilstrækkelig mættet."

„Vil du have m i n psykologiske Forklaring paa Farbror Tyges sidste Kraftudfoldelse, saa er det den, at han veed, han gaar med Døden i Kroppen. Og som den Æstetiker, han inderst inde er, arrangerer han nu sin egen selvforherligende Ligbegængelse. Som en af Fortidens Høvdingeskikkelser vil han begraves i fuld Rust-

ning, omgivet af sine Trofaste og støttet til sit navnkundige Sværd Dyrendal. Med det Tableau i bengalsk Belysning skal Tyge Enslevs Heltesaga slutte. — Du veed, jeg har altid betragtet det som en Ulykke, at Farbror ikke blev sin første Bestemmelse tro og holdt sig til Digteriet. I det Fag havde hans eventyrlige Forestillinger om Livet og dets Vilkaar kunnet udfolde sig uden at gøre større Skade. Til Uheld for os allesammen fandt han paa at tilfredsstille sin kunstneriske Fingerkløe paa levende Kød og Blod. Det har ganske sikkert været hans stolte Drøm at modellere hele Nationen om i sit Billede ... og delvis er det jo virkelig tilsidst lykkedes ham. Vi er paa gode Veje til at blive en latterlig Karikatur af vor Race. Faar vi ikke den unge Slægt gjort nøgtern inden ti Aar, er vi kaput. Det er min sikre Overbevisning."

Præsten svarede ikke noget hertil. Han stod i sine egne Tanker og havde ikke hørt meget af, hvad Broderen sagde. De to havde saa ofte udtalt sig for hinanden om den store Farbror, at den ene tilsidst kun hørte sine egne Tanker i den andens Ord; og ingen af dem vidste, at det var deres Fars Genfærd, der talte igennem dem begge.

Efter et Ophold sagde Præsten:

„Jeg har naturligvis spurgt mig selv om Grunden til, at Farbror Tyge ønsker at tale netop her. Og jeg tror, jeg aner den. Balduin Hansen har nylig været i København. Jeg tænker mig nu, at Telegrammet idag er Resultatet af den Rejse."

„Hvad mener du?"

„Møller Jensen ligger jo syg paa Rigshospitalet, og det antages almindeligt, at han ikke kan komme sig. Skulde det Rygte bekræfte sig, saa er Hensigten med Farbrors Besøg sikkert nok den, at Balduin Hansen nu skal proklameres som Kresens nye Folketingskandidat."

Doktoren slog Haanden i Stoleryggen.

„Saa maa du skyde Hjertet op i Livet, Johannes, og gøre Alvor af at trække dig ud af det Kompaniskab! Mølleren var slem nok i al sin Søllethed — men Balduin maa du ikke være med til at hjælpe ind i Rigsdagen."

„Ja, kan du blot sige mig, hvordan det skal forhindres?"

„Dersom du ikke kan faa et andet fornuftigt Menneske til at ofre sig, maa du selv stille dig op imod ham. Der er ikke andet for! Jeg talte forleden med Jørgen Tækkemand fra Aalehusene. Det er jo ikke nogen Hemmelighed for dig selv, at han og nogle andre for Tiden gaar rundt og agiterer for dig i Kresen. Han paastod, at de allerede havde sikret dig over tre hundrede Stemmer.

Præsten gik uroligt nogle Skridt ud over Gulvet og vendte derpaa tilbage til Pulten.

„Og dersom Resultatet saa bliver, at hverken Balduin Hansen eller jeg men derimod Kammerherre Rosen vælges, saa vil jeg blive gjort ansvarlig for Tabet af Kresen."

„Du gør dig Bekymringer om mange Ting, Broder Johannes," sagde Doktoren. „Dersom Betænksomhed er en Kardinaldyd, ender du som Sjællands Biskop."

„Hvad har du egenlig imod Balduin Hansen?“ spurgte Præsten i Stedet for at svare.

„Det samme som du, antager jeg. Han er et Pjat. Læste du Referatet af den Tale, han forleden holdt i Jerve? Lyksalighedens Rige var nu paa Trapperne. Der manglede bare et Par Smaating, som Lovgivningsmagten nok skulde faa Bugt med inden Fastelavn. Jeg tvivler ikke om, at Manden er i god Tro; men det gør ham i mine Øjne ikke mindre ondartet. Disse tossegode Fantaster er netop de allerfarligste.“

Præsten strøg sig med Haanden nedover sit skægløse Ansigt og sagde:

„I visse Punkter er han dog din Meningsfælle, Povl.“

Det kom som henkastet; men Tonen var nedstemt, og han fortsatte ikke.

Doktoren forstod, hvad han hentydede til. Balduin Hansen havde i sin Tid haft et Sammenstød med Broderens Forgænger i Embedet, Provst Vollerup, der havde anklaget ham for fritænkerisk Agitation i Skolen.

Doktoren rejste sig. Med formørket Mine gik han hen i den aabne Havedør, og her blev han staaende med Ryggen til Stuen uden at sige noget. Efter en Tids Stilhed kom Præsten hen til ham og lagde sin ene Haand paa hans Skulder.

„Tilgiv mig, Povl!“

„Det er nu anden Gang, du bryder vor Aftale, Johannes!“

„Jeg skal tie.“

Der blev i det samme banket paa Døren. Frøken Mar-

tinsen stak Overkroppen ind for at bringe den Besked, at Hans Andersens Kone lige nu havde faaet en rask Dreng, og at alting var, som det skulde være.

„Det er godt! Vil De sige, at jeg skal komme over og se paa Knægten," sagde Doktoren.

Da Døren igen var lukket, vendte han sig mod sin Broder med en forsonlig udstrakt Haand.

„Lad det saa være allersidste Gang, Johannes, at vi to strides om Ting, som vi dog aldrig bliver enige om. Der er i Forvejen Ufred nok i vor Slægt. Kan du huske, da vi var Drenge? Da talte vi altid om, at vi skulde blot holde sammen, saa vilde vi erobre et Kongerige. Det Løfte maa vi indfri — med den nødvendige Reduktion. Og gid saa de Ord maa ringe for dine Øren Dag og Nat lige til Valgene: „Balduin skal ødelægges!" ... Godnat, Johannes!"

Præsten fulgte sin Broder ud.

„Hils Meta og Børnene!" sagde han fra Trappen, idet Vognen sattes igang.

Da han kom tilbage til sin Stue, gik han hen til Pulten og blev længe staaende her i Bøn. Som sin Far, den gamle Jørgen Skolelærer, stod han under det tornekronede Kristushoved med Ansigtet i sine Hænder og bad for sin Broders Frelse.

Ude i den sommernatslyse Have slog Nattergalen sine sørgmodige Triller.

TREDJE BOG

STOREHOLT

I.

Om Natten mellem Klokken Et og Tre havde Jægermester Hagen og hans Broder Professoren en meget alvorlig Samtale for lukkede Døre inde i Jægermesterens Stue, mens alle andre i Huset sov. Det var herunder kommet til en uhyggelig Scene. Jægermesteren, der havde et opfarende Sind, følte sig krænket, fordi Broderen forlangte at se hans Bøger. Han rejste sig op, slog i Bordet og erklærede, at naar ikke engang hans egen Familje havde Tillid til ham, vilde han hellere gøre en Ende paa det hele og skyde sig en Kugle gennem Hovedet.

Det kom dog tilsidst til en Forstaaelse; men Fuglene var oppe, og det var næsten højlys Dag, før Brødrene skiltes.

Nu skinnede Solen fredeligt ind i Stuen, hvor en blaalig Tobakstaage endnu drev om i Luften som Krudtrøgen over en Valplads. Døren var aaben til Opholdsværelserne, og her stod Morgensolen ogsaa ind i brede Strimer.

Naar alle Dørene saaledes stod aabne, gjorde den lange Flugt af Værelser med deres kostbare Møbler, gamle Porcelæner og store Malerier et festligt og overordenlig velhavende Indtryk. De fleste af Møblerne og alle Kunstskattene stammede fra Oldefaderen, den gamle Konferensraad, der havde bragt dem hjem fra sine mange Rejser omkring i Evropa. Han havde været Direktør for Øresundstolden paa en Tid, da denne som en eventyrlig Kværn malede Guld op fra Havets Bund baade til Statskassen og til adskillige private Lommer. Han havde her paa Storeholt indrettet sig en Sommerbolig, og endnu gik der Sagn paa Egnen om hans fyrstelige Rejser i firspændige Vogne til og fra København eller Hamburg. For at komme hurtigt afsted skiftede han Heste hver anden Time og lod sig om Aftenen føre af Forridere med Fakler.

Under hans Sønnesøn — Professorens og Jægermesterens Far — fik Kreditforeningen sit første Pant i Storeholt, og efter at Jægermesteren havde overtaget Gaarden, var det eventyrlige Guld med stigende Fart rullet tilbage til Fandens Pengemølle.

Endnu engang var dog Terminen lykkeligt omsejlet. Jægermesteren sov trygt som et Barn indtil højt op paa Formiddagen uden at lade sig vække hverken af Solen eller de fede fynske Fluer, endsige af Arbejdsklokken ovre i Avlsgaarden. Til Morgenmaaltidet mødte heller ikke Professoren. Husets Damer drak Teen alene.

Bagefter fulgtes Fru Bertha og Jytte ind til Lands-

byen for at se til en gammel Kone, der for over fyrretyve Aar siden havde tjent paa Storeholt. Det var gerne Fru Berthas første Besøg, naar hun opholdt sig i det gamle Hjem.

Da de nærmede sig det lille Hus, hvor Konen boede, saae de en høj Mand komme ud derfra. Det var Pastor Gaardbo. Jytte kendte ham straks, Fru Bertha derimod først, da Præsten kom forbi og hilste.

„Gamle Bodil er da ikke syg?“ spurgte hun og standsede et Øjeblik.

„Nej — alt staar vel til. Hun vil sikkert blive glad for Deres Besøg.“

Præsten løftede igen lidt paa Hatten, og Damerne gik ind i Huset.

I en Armstol ved Kakkelovnen sad det gamle Menneske, der allerede havde været godt oppe i Aarene, dengang Fru Bertha var Barn. Nu var hun næsten halvfems. I hendes Skød laa en lille hæklet Muffe, hvori hun varmede Hænderne.

Hendes blege Øjne vandrede en Tid uforstaaende og lidt forskræmte frem og tilbage mellem Mor og Datter. Læberne mimrede.

„De kender vel nok min Datter,“ raabte Fru Bertha hende ind i Øret. „Hun har tidt besøgt Dem. Det husker De nok.“

„Naa — det er saa Frøken Bertha.“

„Nej, det er mig, der er Bertha. Og det der er min Datter. Jytte hedder hun. Saa veed De nok Besked, ikke sandt?“

„Ja ... Men Konferensraaden har Vorherre gemt nu. Han fik en skøn Begravelse.“

„Ja, men det er tresindstyve Aar siden, lille Bodil. Det var før min Tid. — Men lad mig nu høre, hvordan har De det? De havde nok Besøg af Præsten.“

Den Gamle nikkede og saae hen til et Glas med friske Markblomster, der stod paa Bordet.

„Han kom med dem der,“ sagde hun og fortalte saa forstaaeligt, som hun med sin lamme Tunge kunde gøre det, at Pastor Gaardbo hver Dag sad lidt hos hende og altid havde Blomster med, for at ogsaa hun skulde mærke, at det var Sommer.

„Ja, han er vist en god Mand,“ raabte Fru Bertha. „Det ser han ud til.“

„Pastor Melby — han var ogsaa en god Mand. Han er død nu. Han konfirmerte mig paa mine Forældres Bryllupsdag. Det var den 7de April.“

Jytte havde kastet et forundret Blik hen paa Blomsterglasset. Hun var meget overrasket over, hvad hun hørte her. En saadan Opofrelse overfor et gammelt Menneske svarede ikke til de Forestillinger, hun havde gjort sig om Præster efter sit Kendskab til de Eksemplarer af Racen, hun havde truffet i det københavnske Selskabsliv.

Hun kom til at mindes sin gamle Ven, Professor Ole Knudsen, der havde været saa bittert stemt mod Præsterne. Han var død for flere Aar siden, men for nylig havde hun drømt, at hun mødte ham i Bredgade. Han kom paa sin forsigtige Maade gaaende langsmed Husrækken og maatte hvert Øjeblik blotte det fine graa Tænker-

hoved, fordi næsten hvert andet Menneske ærbødigt hilste ham. Hun havde i den senere Tid igen saa ofte tænkt paa ham og hyppig ogsaa drømt om ham, og hun havde spurgt sig selv, om ikke denne elskelige gamle Herre havde været hendes eneste Kærlighed, den eneste, for hvem hun maaske havde kunnet opofre sig. — Eller var ogsaa det en Indbildning?

Nu hørte hun Moderen sige Farvel. Kort efter var de paa Hjemvejen.

Ved Tilbagekomsten til Storeholt fandt de Professoren i Haven. Han stod nedenfor Verandatrappen og fodrede en Flok Spurve. Jytte gik straks op paa sit Værelse. Fru Bertha derimod sagde til ham:

„Har du Tid, saa vil jeg gerne tale med dig. Men lad os komme lidt bort fra de mange aabne Vinduer og Døre!"

De fulgtes ned gennem Haven, indtil de naaede en Bænk, der stod i Skygge.

„Sig mig ganske aabent, Asmus, — hvad er det, der foregaar her? Det kan jo ikke være for din Fornøjelse, du gør denne Hastværksrejse."

„Nej — det veed Himlen! Men jeg vil helst ikke snakke om det. Lad mig blot sige dig, Tante, at dersom John skulde forsøge at laane Penge af dig, maa du absolut sige Nej."

„Staar det saa galt til?"

„Jeg tror, vi gør bedst i at forberede os paa det værste. Hvad du og andre af Familjen har staaende her i Gaarden, er jo heldigvis sikret. Men alle senere Prioriteter,

for ikke at tale om den løse Gæld, er efter min Formening redningsløst tabt — klattet bort."

„Men hvor kan da John gaa her og være saa forhaabningsfuld? Og nu vil han ovenikøbet forsøge sig som Politiker. Jeg tror, han i den Henseende venter sig en Del af, at Enslev kommer hertil."

„John er desværre kun af Skikkelse et voksent Mandfolk. Det er med ham selv som med hans Stemme. Han er aldrig kommen ud over Overgangsalderen. Jeg mener, vi maa være forberedte paa en skøn Dag at se Storeholt komme under Hammeren. Det er et grimt Ord. Men vi kan jo lige saa godt se Sandheden i Øjnene."

„Men hans Svigerfar? Den Mand kan dog ikke se paa, at hans egen Datter og Svigersøn jages fra Hus og Hjem!"

„Det vil han dog ganske sikkert gøre. At han paa min Sagførers alvorlige Henstilling har hjulpet John over Terminen denne Gang, er rimeligvis bare sket for at vinde Tid til at arrangere sig med de øvrige Udplyndrere, som John har indladt sig med. Han skal efter Sigende ikke gøre mindste Hemmelighed af sine Planer. Han haaber meget snart at kunne indrette sig „et Sommerpalæ" her. Han skal endogsaa have talt til Folk om de Forandringer, han agter at gøre."

„Aa, det er afskyeligt! Jeg vil sige dig, Asmus, havde jeg vidst det mindste om detteher —."

„Ja, det er ikke morsomt at tænke paa, at den Tølper skal gaa her og gøre sig bred som Godsherre og kalde Storeholt for sit „Sæde"."

„Aa, det er oprørende! Hvad skal der saa blive af

John? Jeg vil ikke undskylde ham. Han har sine store, store Fejl. Men jeg tror alligevel, at der kunde være blevet noget mere af ham, dersom han havde faaet en anden Kone."

„Det samme gælder vel egenlig Vilhelmine, dersom hun havde faaet en anden Mand," sagde Asmus. „Hun skulde have været gift med en stor Hestepranger og have faaet et Barn hvert andet Aar og maaske ogsaa lidt af Ridepisken engang imellem. Det har jeg forresten sagt til John."

„Sig mig — for at tale om noget andet, Asmus — har du nylig hørt fra Dihmer?"

„Jeg faar af og til et Prospektkort fra ham med et Par Ord. Det er det hele. Forrige Gang var det fra Indien. Nu er han paa Vej til Amerika. Han fører stadig en besynderlig fredløs Tilværelse. Jeg forstaar mig ikke paa ham. Den store Selskabsrejse, du veed nok, afbrød han hurtigt; men jeg kender ikke Grunden. Nu flakker han om paa egen Haand, tilsyneladende uden derfor at være bleven mere tilfreds."

I det samme lød Gongongen, der kaldte dem ind til Frokosten.

II.

Husets Gæster og Fru Vilhelmine sad allerede ved Bordet og var begyndt paa den varme Ret, da Jægermesteren viste sig med Øjne, der endnu var røde af Søvn. Han havde sit alvorligste Ansigt paa. Navnlig overfor

Broderen var han højtideligt tilknappet. Asmus skulde mærke, at han havde tilføjet ham en Krænkelse, der sent vilde glemmes. Høflig, men strengt formel.

Efter at have drukket et Glas Portvin til det kolde Bord blev han dog livligere, og ved Kaffen begyndte han at vrøvle.

Asmus havde paa sin ene Side den gamle Frøken Søholm; paa den anden sad Jytte, som næsten ikke var til at faa et Ord ud af.

Jytte havde haft noget mod sin Fætter, siden hun første Gang i en Avis saae ham nævnt som „den bekendte Kvindelæge". Hun udholdt navnlig ikke Synet af hans Hænder med de skamløst nedklippede Negle. Nu havde hun desuden set ham og Moderen sidde sammen nede i Haven og havde straks mistænkt dem for at snakke om hende og Dihmer.

Frøken Søholm rørte under hele Maaltidet ikke Maden. Hun blandede et Pulver ud i et Glas Vand og snakkede over Bordet til Fru Vilhelmine om de forskellige Badesteder, hun havde besøgt, altsammen i det Haab at gøre sig interessant for Professoren med sin Sygdom. Tilsidst vendte hun sig til ham selv og spurgte, hvad han mente om den ny Petroleumskur.

„Har ikke den Ære at kende den," sagde han.

Men nu blev Jægermesteren ondskabsfuld. For at sætte Broderen i Forlegenhed paastod han, at han havde læst om den Kur i videnskabelige Tidsskrifter, og at nogle af Evropas betydeligste Lægeavtoriteter havde udtalt sig om den med den største Anerkendelse.

Professorens Øjne sendte ham en skærpet Pil over Bordet.

„Hvad er det for en Kur?“ spurgte Fru Bertha, der begyndte at blive interesseret.

„Jo, det var nu i Foraaret,“ forklarede Frøken Søholm. „Jeg rejste hjem fra min Kur i Svalebach og kom til at køre i Kupé med et ungt Ægtepar. Det var Nordmænd, tror jeg nok, men alligevel rigtig nette og behagelige Mennesker begge to. Vi kom saa til at tale om min Svaghed, og saa spør Hr. Akselsen mig — for de hed Akselsen, husker jeg nu — saa spør han mig, om jeg har prøvet en Petroleumskur. Han havde selv lige været saa forfærdelig syg, sagde han, og opgivet af Lægerne. Men saa havde en Ven af ham givet ham det Raad, at han i seks Uger skulde drikke en Pægl Petroleum om Dagen — et Likørglas ad Gangen — og nu var han bleven fuldstændig rask og havde været paa Bryllupsrejse med sin Kone.“

Fru Vilhelmine, der mærkede Forlegenheden brede sig omkring Bordet, skyndte sig at sige:

„Du kan tro, lille Tante, at den Herre har bildt dig noget ind.“

„Bildt mig noget ind? Jeg har da Øjne i Ho'edet! Og jeg siger dig, han var bleven fuldkommen rask, var helt rødmusset og saa sund og frisk, som om han aldrig havde fejlet noget. Næ, kom ikke med den, Vilhelmine! Men en Pægl om Dagen — det er rigtignok meget. Tror Professoren ikke, at man kan nøjes med mindre?“

„Jeg veed det ikke; men jeg vil anbefale Dem at raadspørge en Dyrlæge."

Den gamle Dame blev rødblaa i Ansigtet af Arrigskab og vilde svare; men Fru Vilhelmine forekom det ved at rejse sig og sige „Velbekomme".

Under almindelig Forstemthed gik Selskabet ud i Haven. —

Ud paa Eftermiddagen, efter at Professoren var rejst, kom en Rytter ridende ind i Gaarden. Det var en yngre Herre med et lille studset Overskæg, stiv Hat, stram Figurfrakke og drapfarvede Benklæder. Han blev holdende nedenfor Herskabstrappen med Haanden i Siden, indtil der langt om længe viste sig en Staldkarl. Da han fik at vide, at Damerne opholdt sig i Haven, gik han derud uden at lade sig melde.

De fire Damer sad henne under Kastanjerne ved en Kop Te.

Idet Jytte saae den elegant kostymerede Herre komme gaaende med Ridepisk i Haanden, sprang hendes Blik rent uvilkaarlig hen paa Fru Vilhelmine. Og skønt Svigerindens Ansigt ikke røbede allermindste Sindsbevægelse, sagde hun til sig selv: „Her har vi Amant'en!"

„Hr. Skovtaksator Frandsen —," forestillede Fru Vilhelmine.

Hr. Frandsen bukkede korrekt med samlede Hæle. Han havde et ganske kønt men flovt Ansigt og et forlegen-sirligt Væsen.

Jægermesteren, der efter sin Broders Afrejse havde

trukket sig tilbage „for at arbejde i sit Laboratorium", laa i dette Øjeblik udstrakt paa Sofaen i sin Stue med et Slumretæppe over sig og sov dybt. Et Vindu stod aabent ud til Haven, hvor en Flok Raager havde holdt Generalforsamling, uden at han derfor havde ladet sig forstyrre i sine Studier.

Lyden af den fremmede Herres Stemme vækkede ham derimod øjeblikkeligt. Han smed Tæppet af sig, satte sig over Ende og stirrede ud i Luften med de søvnrøde Øjne vidt opspilede.

„Frandsen!" hviskede han hen for sig.

Da han lidt efter stod foran Pillespejlet for at ordne sin Paaklædning, formanede han sig selv til Rolighed. Han bandt sit Slips, der var gaaet op, eftergik med en Lommekam Skilningen i sit tynde Haar, der ligeledes var kommen i Uorden under Søvnen, og lovede sig selv at ville være fuldkommen behersket. Selv Vilhelmine skulde ikke kunne mærke noget paa ham.

Hvad der næsten opbragte ham allermest, var, at han selv havde anbefalet Frandsen til Grev Rabenfeldt, da denne en Gang i Vinter havde talt om at ville have sine Skove takserede. Nu høstede han Lønnen for sin Venskabstjeneste! Men det var den gamle Historie. Utaknemlighed var overhovedet den Tak, Verden hidtil havde ydet ham. —

Med en nytændt Cigar i Munden kom han lidt efter ned ad Verandatrappen i sin hvide Laboratoriekittel.

„Se, se — Frandsen! Du her! ... Og i Ridekostyme! Har Rabenfeldt igen laant dig en Hest?"

Hr. Frandsen blev ildrød op til Hatteskyggen og svarede forfjamsket:

„Laant? Du veed jo meget godt, at jeg udtrykkelig har betinget mig en Ridehest, saa længe jeg opholder mig paa Rabenseje."

„Skal du være hjemme med Hesten til nogen bestemt Tid?"

Vennen strøg Overskægget med to Fingerspidser, mens han bed sig i Læben af Raseri. Men pludselig fik han et lyst Indfald.

„Jeg tænker, at Barnepigen kommer og henter mig," sagde han.

Baade Fru Vilhelmine og Frøken Søholm lo hjerteligt af hans flotte Ripost. Frøken Søholm formelig skogrede op af Tilfredshed.

Blodet var faret Jægermesteren til Hovedet. Men af Angst for at røbe sig og blive latterlig bestemte han sig til at le med de andre.

„Bravo, Frandsen!" sagde han anerkendende.

Hr. Frandsen, der selv var forbavset over sit Vid, takkede smigret for Bifaldet med en dyb Bøjning.

„Vi sad netop og talte om at benytte det gode Vejr til en Udflugt, John," sagde Fru Bertha. „Vilhelmine foreslog en Køretur til Follebro for at se den Udgravning, som der har staaet om i Bladene. Hr. Frandsen veed, hvor det er, og tilbyder sig som Vejviser."

„Du husker nok ikke paa," sagde Jægermesteren til sin Kone, „at Landaueren er i Odense med min Bror. Og Charabancen er desværre hos Smeden."

„Er den der endnu? ... Saa kan vi jo tage Jagtvognen.“

„Der er kun Plads til fire.“

„Det er ogsaa nok, naar du selv er Kusk. Jeg foretrækker dog at ride.“

„Det kan du ikke.“

„Hvorfor?“

„Du veed jo, at Kora er bleven halt.“

„Herregud, saa tager jeg den røde Kørehest, den har jeg redet før. Gør nu ikke saa mange Ophævelser!“

„Hvad mener du, Tante Bertha? Tror du virkelig, den Udgravning har den fjerneste Interesse?“

„Det veed jeg ikke. Men Forslaget om en Køretur tiltaler mig i hvert Fald. Der er saa smukt ved Follebro.“

Jægermesteren havde vendt Øjnene mod Jorden. Han stod saadan en lille Tid, vendte sig derpaa om og gik tilbage til sin Stue for at sende Ordre til Stalden.

Kort efter brød Damerne op for at gøre sig i Stand.

Da Fru Vilhelmine kom ind i sit Soveværelse, stod hendes Mand derinde. Hans Udseende forskrækkede hende. Med Hænderne paa Ryggen kom han hen imod hende og trængte hende med sit Blik op mod Væggen. Tilsidst raabte hun i Angst:

„Hvad vil du mig? Herinde har du ikke noget at gøre!“

„Du vil ride sammen med Frandsen?“ sagde han. „Godt! ... Men dersom du fjerner dig mere end ti Skridt fra Vognen, bliver du endnu i Aften jaget ud af Gaarden med denne her!“

Han løftede en sammenrullet Hundesvøbe, som han havde holdt skjult bag Ryggen.

„Er du gal? Er du forrykt? Vil du øjeblikkelig gaa din Vej! Eller jeg ringer paa Pigerne!“

„Det vilde have til Følge, at du kom paa Porten lige med det samme. Jeg haaber, du nu forstaar, at det er Alvor denne Gang!“

Han gik ind til sig selv. Fru Vilhelmine foer hen og laasede Døren. — „Pjalt!“ slyngede hun efter ham og slog en høj, tøset Latter op.

Jægermesteren foer sammen.

En pludselig Ængstelse betog ham og gjorde ham raadvild. Morede hun sig virkelig over ham? Fandt hun ham komisk? ... Pludselig besvarede han Latteren med en Fløjten. Midt i sin Ophidselse og vanvittige Forelskelse gik han omkring i Kammeret og fløjtede i vilden Sky Melodien til: „Her har vi den igen, den gamle Vagtparade!“ —

Et Kvarterstid efter var Ægteparret og Gæsterne paa Vej til Follebro.

III.

Jytte sad hos sin Fætter paa Kuskesædet, Fru Bertha og Frøken Søholm paa det bageste Sæde med Ryggen til dem. Fru Vilhelmine og Hr. Frandsen fulgte til Hest hver paa sin Side af Vognen.

Hr. Frandsen red en glasøjet Hoppe med Svanehals og en lille vims Halestump. Han havde flere Gange holdt

den tilbage i det Haab, at ogsaa Fru Vilhelmine skulde trække sig bort fra Vognen, saa de kunde blive alene. Men han blev stadig skuffet. Fru Vilhelmine holdt sig i Skindet. Hendes Mands Trusel havde alligevel gjort sin Virkning.

Hendes Lydighed rørte Jægermesteren, der let lod sig bevæge. Al hans Harme vendte sig nu mod den forræderske Ven. Fra Chausseen var de drejet ind paa en smal Sognevej, og her kørte han i sin Hævngerrighed Vognen længere og længere ud til den Side, hvor Hr. Frandsen red, og trængte ham paa den Maade ud mod Vejkanten. For ikke at komme ned i Grøften maatte Vennen tilsidst søge om bag Vognen. Her red han slukøret ganske alene i det ophvirvlede Støv.

Denne Triumf satte Jægermesteren i godt Humør. Han knaldede med Pisken og lod Hestene strække ud.

Efter knap en Times Kørsel naaede de Stedet med de udgravede Rester af et gammelt Kloster. De laa paa Højden af en nøgen Aas udenfor en Skov. Der førte kun en Sti derop, saa Damerne maatte staa af Vognen. Iøvrigt var der næsten ingenting at se. En Murlevning paa en halv Snes Alen var bleven afdækket, — andet var der ikke.

Til Gengæld var Udsigten deroppe vidunderlig. Det halve Fyens Land laa udstrakt indenfor Synskresen som en uhyre Have, paa kryds og tværs gennemskaaret af hegnede Veje, hvorimellem Markerne laa som grønne Plæner og Skovene som Busketter. Fru Bertha, der især var taget med paa Turen for denne Udsigts Skyld, trak

sig lidt bort fra de andre for at være ene med sine Minder. Her havde hun engang i de unge Dage staaet med sin Ven og stirret ud over sin Barndomsegn til sine Drømmes Land, saa fuld af frejdig Tro paa Livets Miskundhed. — „Ak, Hjalmar! Nu er jeg dog bleven, hvad du troede, jeg aldrig kunde blive, en gammel Kone, der græder over sig selv!“

Jægermesteren, der var bleven siddende paa Vognen, begyndte at give sin Utaalmodighed Luft med Pisken. Lidt efter steg de alle ned — de to ridende foran.

Det tog Tid, inden de tre Damer igen kom tilsæde paa Vognen, og denne Lejlighed benyttede Fru Vilhelmine og Hr. Frandsen til at ride lidt i Forvejen — først i Skridtgang, siden, da Vognen begyndte at køre, i Trav. Jægermesteren gav Hestene Tøjlen for at indhente dem. Men da satte ogsaa de Farten op, saa Afstanden blev bevaret.

Man havde bestemt sig til at gøre Hjemturen gennem Skoven. Paa Grund af dennes Tæthed og Vejens idelige Bugtninger var det ridende Par hvert Øjeblik ude af Syne. Jægermesteren gav stadig mere Tømme, og Hestene strakte ud. Navnlig den af dem, der var vant til at gaa for Vogn sammen med Fuksen, som Fru Vilhelmine red, gik vældig frem med løftet Hoved. I sin Uro gav den sig tilsidst til at kalde paa sin Mage med et Nødraab. Den anden svarede forude, og Raabene gav Genlyd i Skoven.

Ved hver ny Drejning af Vejen, hvor Vilhelmine og hendes Kavaler igen et Øjeblik kom til Syne, viste det sig, at Afstanden snarest var bleven forøget. Jytte følte

sig ret uhyggelig ved Situationen. Hun saae Fætterens sammenbidte Ansigt blive blegere og blegere samtidig med, at Kørslen blev vildere.

Nu blev ogsaa Fru Bertha opmærksom. Hun vendte sig om og sagde:

„Som du dog kører, John!"

Han tog straks ind paa Linerne, angst for at have givet sig en Blottelse. Men da Hesten under den højre Tømme igen rejste Hovedet med en genlydende Vrinsken, løftede han sig rasende fra Sædet og heglede den et Par Gange af al sin Magt med Piskesnærten hen ad Ryggen, saa Dyret rystede og stejlede.

„Kan du snart holde op med den Galen!" skreg han.

„Men John dog! Hvad gaar der af dig!"

Det var atter Fru Bertha. Hun begyndte at komme under Vejr med, hvad der gik for sig. Det var altsaa Hr. Frandsen, hendes Brodersøn havde hentydet til i sin Samtale den foregaaende Dag!

Frøken Søholm sagde ikke noget. Respekten for en vred Mands Rasen sad hende i Kroppen fra Broderens Hjem. Saa bange hun var, turde hun ikke kny. De spionerende Øjne stod stive i Hovedet paa den gamle Dame, der sad og krøb sammen og lignede en stor Tudse i moireret Silkechenille og med „Esprit".

Nu saaes Rytterparret igen forude. Det holdt stille midt paa Vejen og ventede.

„Hvor bliver I dog af!" raabte Vilhelmine, da Vognen nærmede sig.

Lyden af hendes Stemme og navnlig den Utaalmodig-

hed, hun lagde i den, gjorde straks Jægermesteren blød om Hjertet. Han havde netop siddet og svoret dyrt paa, at han, naar de kom hjem, vilde tage Hundepisken og tærske hende gul og grøn som en Skærtorsdagssuppe. Nu fik han fugtige Øjne af Taknemlighed over, at hun ikke tvang ham til at gøre Alvor af det.

„Hvad har I saadan et Jav for?“ sagde han bare, næsten klynkende.

Ved Indkørslen til den brede Poppelalle, der førte op til Storeholt, sagde Hr. Frandsen Farvel, mens han lod Hesten kapriolere, og dansede derpaa afsted i en engelsk Galop. Lidt efter kørte Vognen op for Trappen, hvor baade Husjomfruen og en af Stuepigerne kom ud for at tage imod.

Af deres forskræmte Miner forstod de straks allesammen, at der maatte være sket noget alvorligt.

„Hvad er der paa Færde?“ spurgte Jægermesteren.

Husjomfruen fortalte, at det var den syge Køkkenpige, der pludselig var bleven meget daarlig og vistnok ikke kunde leve. Doktoren havde været der og sagt, at det var en slem Lungebetændelse. Pigen havde saa bedt om at faa Præsten hentet for at blive berettet. Pastor Gaardbo var netop kommen og sad inde hos hende.

Damerne steg stille ned af Vognen. Jytte, der endnu ikke havde forvundet Uhyggen fra den vilde Jagt gennem Skoven, blev stærkt rystet af Meddelelsen. Hun gjorde sig ikke Rede for Grunden, men ved Tanken om Døden følte hun Pastor Gaardbos Tilstedeværelse som en Betryggelse.

Fru Vilhelmine, der var staaet af ved Stalden, kom først nu derhen og hørte, hvad der var sket.

„Er Præsten inde hos Oline?“ spurgte hun.

Husjomfruen gentog sin Fortælling.

„Hvad er det for en Oline?“ spurgte Jytte. „Det er da ikke hende den pæne, der ogsaa var her sidste Sommer? ... Tænk!“

Fru Bertha var straks gaaet op til sig selv. Efter den Opdagelse, hun havde gjort paa Køreturen, taalte hun i Øjeblikket ikke at være sammen med Fru Vilhelmine. Hun var ikke sikker paa at kunne dy sig for at sige hende lige op i Ansigtet, hvor skammeligt hun bar sig ad.

Efter at de andre Damer havde faaet Tøjet af, gik de ind i Havesalen. Jytte satte sig for sig selv ved et af Vinduerne. Uvilkaarlig dæmpede de alle tre deres Stemmer under Indtrykket af den højtidelige Handling, der fandt Sted henne i den anden Ende af Huset. Skønt Jytte aldrig selv havde været til Alters og knap rigtig vidste, hvad der foregik ved en saadan Lejlighed, blev hun greben af en ophøjet Stemning ved Tanken om denne Præst, der havde begyndt sin Dag med at plukke Blomster til den gamle Bodils Stue og nu stod derinde ved den syge Piges Seng og bragte hende Trøst med en from Besværgelse. Og hun tænkte, at det vel maatte være for at glemme Sorgen over sin Kærestes Død, at han saaledes helt ofrede sig for andre.

Nu hørte hun hans Stemme. Han kom tilbage gennem den lange Række Værelser sammen med Husjomfruen. Lidt efter stod han i Døren i sit Ornat.

Fru Vilhelmine rejste sig og gik ham imøde med en af sine sædvanlige selskabelige Talemaader. I nogen Tid stod de ude paa Gulvet og snakkede om den Syge, og Præstens stilfærdige, jysk farvede Tale virkede besynderligt i disse Stuer, hvor man var vant til at høre Jægermesterens Drengestemme gjalde op. Et endnu mere fremmedartet Indtryk gjorde dog selve hans alvorlige Skikkelse i den lange, sorte Kjole og den store Pibekrave. Det generede kun Jytte, at han i Haanden holdt en hæslig lille Jordemortaske, der rimeligvis indeholdt de sakramentale Rekvisitter.

„Oline bad mig komme igen imorgen," hørte hun ham sige. „Det vil jo naturligvis afhænge af, om hun taaler Besøg."

Fru Vilhelmine bad ham tage Plads; men han undskyldte sig og sagde nu Farvel.

„Hvad er han dog for en fjollet Person!" sagde Fru Vilhelmine, da han var gaaet. Hun havde set, at hans Blik et Par Gange under Samtalen havde søgt hen til det Vindu, hvor Jytte sad. — „Han skal endogsaa have fundet paa, at han aldrig vil gifte sig, fordi hans Forlovede døde."

„Hvem siger det?" spurgte Frøken Søholm.

„Det hedder sig. Og det ligner ham vist ogsaa godt nok. Han er jo ganske forskruet. Han vil være sin Malene tro indtil Døden. Hvor er Folk latterlige!"

IV.

Den næste Formiddag, da Jytte traf sin Fætter i Haven, bad hun ham om at overlade hende en Vogn engang i Løbet af Eftermiddagen. Hun vilde gerne gøre sin Veninde, Doktorfruen i Jerve, et Genbesøg.

„Det er kedeligt, jeg har netop givet Kusken en anden Ordre. Kan det ikke vente til imorgen?“

„Jo, kære — imorgen eller en anden Gang,“ sagde hun og var straks mest tilbøjelig til helt at opgive Turen.

Den følgende Dag tog hun alligevel afsted.

Da Vognen holdt foran Lægeboligen, saae hun, at hun var saa uheldig at falde lige ned i en Storvask. Rundt om hele Huset hang der Tøj til Tørring. Ogsaa i Haven var der trukket Snore. Den friske Os af Lud stod langt ud paa Vejen.

Hun fandt alle Husets Døre aabne, gik fra Stue til Stue uden at træffe et Menneske. Først ved Havestuedøren opdagede hun Veninden, der stod paa Græsplænen mellem blafrende Lagenrækker. I Græsset ved Siden af hende sad et lille Barn og ribbede eftertænksomt en Fandens Mælkebøtte. Fra et andet Sted i Haven hørtes Lyden af legende Børn.

Fru Meta vendte Ryggen til hende, og da Jytte saae, at hun igen var frugtsommelig, kom hendes Hjerte til at banke.

„Goddag, Meta!“ sagde hun; men paa Grund af Tøjets Blafren maatte hun gentage det et Par Gange, før Veninden hørte hende.

Nu blev der stor Modtagelse. Den Lille blev taget op paa Armen for at præsenteres. Ogsaa de andre Børn skulde straks stille til Mønstring.

„Hedvig — Jørgen — og Olga!“ raabte Moderen, og tre halvnøgne og solbrune Unger kom styrtende frem paa alle fire under de ophængte Lagner og Sengetæpper. Da de opdagede den fremmede Dame, rejste de sig forskrækket og gik derpaa artig hen og gav Haanden.

„Det er jo et helt Regiment,“ sagde Jytte.

„Ja, synes du ikke, jeg har Lov til at være vigtig?“

„Jo — og det er du nok ogsaa.“

„Men hvor I dog ser ud, Børn!“ sagde Meta. „De ligger jo hele Dagen og boltrer sig i Jorden ligesom Spurve ... Kom, nu gaar vi ind, Jytte! Jeg skal blot give Pigerne en Besked.“

„Jeg er ked af, at jeg kommer til Ulejlighed.“

„Sikke noget Snak. Vi er forresten næsten færdige. Men vi begyndte ogsaa Klokken fem i Morges. Det skal netop være dejligt at hvile Skankerne lidt.“

Mens Veninden var borte, sad Jytte alene og saae sig undersøgende omkring. Døren til Doktorens Stue ved Siden af stod aaben. Udstyret i begge Værelserne var holdt i gammeldags Bondestil. Høje, mørktfarvede Paneler med en fast Bænk langs den ene Side. Hvidtede Vægge. Rødbejsede Møbler. Ingen Gardiner eller Portierer til Værn mod Lyset, bare en gul Kappe over Vinduerne. Umagelige Stole med Straasæder.

„Du har det hyggeligt her,“ sagde hun, da Meta kom tilbage, men vidste ikke rigtig, om hun ogsaa mente det.

Der var noget i Stuernes Stemning, der paa en Gang tiltrak og afskrækkede hende, og hun satte uvilkaarlig denne Følelse i Forbindelse med sit Indtryk af Pastor Gaardbo. — „Det er vel altsaa din Mands Smag?“ spurgte hun.

„Ja — og min. Du finder den vist altfor spartansk.“

„Naa ja — maaske.“

„Ja, ser du, vi mener nu, at man ikke skal gøre sig Livet besværligere, end det er i Forvejen. Og man kan virkelig saa dejligt undvære de fleste af de tusinde Ting, som Folk plejer at fylde deres Stuer op med.“

Jytte svarede ikke noget hertil, og nu sad de nogen Tid og talte om deres forskellige fælles Veninder, deres Giftermaal og Skilsmisser og andre Ulykker. Meta havde trukket en stor Sykurv med Stoppesager hen foran sig. Hun var ikke vant til at sidde ledig og kom derfor i Forlegenhed med sine Hænder. Men Jytte anede, at Veninden desuden med denne husmoderlige Syssel halvt ubevidst forskansede sig mod Indtrykkene fra den Verden, som hun havde forladt.

„Længes du aldrig tilbage til København?“ spurgte hun.

„Nej aldrig! Jeg synes, man lever meget lykkeligere paa Landet. Det sagde du ogsaa selv engang, kan jeg huske. Det lød saa pudsigt. Men saa fortalte du om din Barndom paa Samsø, og saa forstod jeg, at du virkelig mente det.“

Jytte nikkede.

„Du skal se, naar du gifter dig, bliver det ogsaa nok med en stor Herremand. Det har jeg altid tænkt."

Jytte kom til at smile.

„Sig mig, Meta, hvorfor vil du med Vold og Magt have mig gift?"

„Fordi det er det eneste, som der er rigtig Lykke ved. Nu veed jeg det!"

„Ja, jeg misunder dig dine Børn. Kunde man bare faa dem sendt med Pakkeposten uden alle disse mange forudgaaende Formaliteter."

Nu var det Metas Tur til at smile. Hun skottede over sin Stoppenaal hen til Jytte med et halvt skalkagtigt, halvt blufærdigt Blik og blev rød.

„Det mener du jo ikke et Ord af," sagde hun.

Men i det samme skiftede hendes Ansigt Udtryk. „Aa, du tænker naturligvis paa Fødslerne. Ja, de er rædsomme. Endnu langt værre, end man har forestillet sig det," sagde hun — og Jyttes agtpaagivende Øjne saae, hvordan Blodet gik Veninden fra Kinderne af Angst for det, der nu igen forestod hende.

„Nej, det var egenlig ikke dem, jeg tænkte paa. En Barselaffære er jo heller ikke det samme nu som i gamle Dage, da man ikke kendte Bedøvelse. Kornelia Borgen fortalte mig, at da hun fik sit sidste Barn, anede hun ikke det mindste. Kan du huske den store Opstandelse, der blev blandt Missionsfolkene for et Par Aar siden, fordi min Fætter Professor Hagen havde skrevet om den moderne Videnskab, at den høfligt lyste den ene efter den

anden af de gammeltestamentlige Forbandelser ned ad Trapperne?"

Uden at se op fra sit Arbejde svarede Meta efter en Pavse:

„Jeg er ikke bleven bedøvet mere end een Gang. Og den Gang er jeg nærved at fortryde nu."

„Hvad skal det sige?"

„Jeg er naturligvis altid bleven hjulpen af min Mand, og han kan ikke lide den Barselbedøvelse. Han synes, at Børnene skal komme til Verden paa naturlig Maade, ellers bliver det bare som en Operation for en Svulst. Man faar ikke selv noget at vide om, hvad der foregaar med En i det største Øjeblik i en Kvindes Liv."

„Hvad har du da gjort?"

„Ingenting. Jeg har bidt Tænderne sammen, saalænge jeg kunde. Men dengang jeg fik Olga, maatte jeg hjælpes. Barnet laa rent forkert."

„Og det er du nu ked af?"

„Nej, det siger jeg ikke, for det frelste maaske baade mit og Barnets Liv. Jeg holder naturligvis ogsaa lige saa meget af Olga som af de andre. Men jeg føler det alligevel tidt som et Savn, at jeg var saa langt borte, da hun kom til Verden. Jeg tror, det betyder meget for en Mor, at hun mærker sit Barn blive født og har hørt dets allerførste lille Kvæk. Min Mand plejer at sige, at ellers følger de dybeste Hjærterødder ikke med."

Det flammede Jytte for Øjnene ved disse Ord. Hun fattede ikke, at Meta trods alt, hvad hun havde gennemgaaet og endnu skulde lide, kunde sidde der saa fattet

og føle sig tilfreds. Var der da intet i hende, der gjorde Oprør og rejste Hadet til de vilde Magter, der styrede Verden med en saa raffineret Grusomhed? Tænkte hun heller ikke paa, at disse Børn, som hun bragte til Verden under saa hæslige Pinsler, maaske engang vilde ønske, at de aldrig var bleven født, ja maaske tilsidst vilde dræbe sig selv af Lede ved Livet og dets meningsløse Mishandlinger?

„Din Mand er velsagtens meget religiøs ligesom sin Bror?"

„Ja, det kommer an paa, hvordan du mener. Kristne er vi da ikke."

„Hvad er I da?"

„Jo, ser du, min Mand har sine egne Ideer om alting. Dersom du vil lade være med at snakke om det, kan jeg godt fortælle dig, at han skriver paa et stort Værk. Han har allerede arbejdet paa det i flere Aar."

„Hvad handler det om?"

„Om alt muligt i Grunden. Men mest om Børneopdragelse og Samlivet med Naturen ... ikke Sport eller Maaneskinssværmeri og den Slags ... ja, det kan ikke nytte, jeg begynder at forklare dig det. Det maa du hellere faa ham selv til. Og han gør det hellere end gerne."

„Jeg er lidt forbavset over, hvad du her fortæller mig. Du sagde nemlig forleden, at din Mand og din Svoger Præsten var saa meget for hinanden, saa jeg mente, at de ogsaa paa det religiøse Omraade —"

„Min Svoger hører ikke til dem, der hænger sig i Dogmerne. Han ser alene paa Sindelaget. — Men det er sandt,

du kender ham jo! Han var her netop igaar og fortalte, at han havde truffet dig og din Mor."

Jytte svarede blot Ja.

„Veed du af, at min Svoger har haft en stor Sorg?"

„Jeg har hørt lidt om det. Han mistede sin Kæreste, ikke sandt?"

„Ja, og paa den uhyggeligste Maade ... lige før Brylluppet. Hun fik Krampe i Vandet og druknede. Det er nu to Aar siden."

„Hvem var hun, den unge Pige?"

„Hun var fra Kolding. Det var forresten hans og min Mands Kusine. Et udmærket lille Menneske, frisk og sød. Mærkeligt nok taler han aldrig om hende. Men jeg kan se det paa hans Øjne, at han altid tænker paa hende."

„Lever din Svoger nu ganske alene i sin Præstegaard?"

„Ja, det Skind! ... Han har naturligvis en Husholderske, et forfærdeligt Menneske forresten ... Men vi haaber jo inderligt, at han maa finde en anden, som han kan komme til at holde af. Saadan en Ungkarl har det virkelig ikke godt."

I det samme hørtes en Mandsrøst ude i Forstuen, og da Jytte mente at genkende Præstens Stemme, fik hun lidt Uro paa sig.

„Det er min Mand," sagde Meta. „Jeg vil blot sige ham, at du er her."

Jytte bestemte sig til at tage bort, saasnart hun havde hilst paa Doktoren. Hun satte ingen Pris paa igen at

træffe den uhøflige Mand og fortrød i det hele, at hun var kommen her.

Doktor Gaardbo modtog hende imidlertid med overraskende Elskværdighed. Han viste sig tilmed at være ganske underholdende, talte meget og lidt støjende men var fuld af Humør. Da Meta søgte at overtale hende til at blive der til Aften, stemte han i med og tilbød at køre hende hjem, dersom hendes egen Vogn ikke kunde vente. Men al deres Venlighed gjorde blot Jytte endnu mere opsat paa at komme bort, fordi hun følte, at hun slet ikke passede her.

Kort efter fulgte hele Familjen hende tilvogns.

Doktor Gaardbos Interesse for Konens Veninde var bleven vakt af en Bemærkning, som hans Broder havde ladet falde om hende ved sit Besøg den foregaaende Dag. Ordene havde røbet en vis Optagethed af den smukke Ministerdatter. Af den Grund var han bleven nysgerrig efter selv at danne sig en Mening om hende, og som foreløbigt Resultat af Prøvelsen fastslog han nu, at Damen virkelig var en hel Del mere menneskelig, end han efter Pynten og Minen straks havde forestillet sig. —

Da Jytte kom hjem, fandt hun ingen i Stuerne; men ude under Solsejlet paa Verandaen stødte hun paa sin Fætter, der sad mutters ene, melankolsk hensunken med en Flaske Whisky og Sodavand foran sig. Hun vilde gaa ham forbi; men han bad hende om at sætte sig hos ham et Øjeblik, da han havde noget vigtigt at tale med hende om.

„Hvad er det, du vil sige mig?“ spurgte hun utaalmodig.

Han saae ynkeligt paa hende.

„Det er noget meget alvorligt ... noget meget sørgeligt. Sig mig, har du ikke mærket, at der er noget i Vejen mellem Vilhelmine og mig?“

„Jo, det har jeg.“

„Jeg tænkte det nok. Derfor skal ogsaa du alene vide hele Sandheden. Jeg trænger til at tale med et Menneske i fuld Fortrolighed. Vilhelmine og jeg maa skilles. Der er ikke andet at gøre.“

„Det har du nu sagt saa mange Gange, og det er dog ikke blevet til noget.“

„Jamen denne Gang er det Alvor. Den nuværende Tilstand er utaalelig. Skal jeg blive ved at leve med det Menneske, fryser jeg ihjel. Jeg vil hellere være gift med en skiden Malketøs end med den Istap.“

„Det var vel nok gaaet bedre for jer, dersom I ikke havde mistet lille Kaj,“ sagde Jytte, hvis Tanker stadig mod hendes Vilje gled tilbage til Veninden. „Eller dersom I havde haft flere Børn.“

„Aa Gud, jeg maatte saamænd høre nok for Kaj, dengang hun gik med ham! Bagefter var hun jo stolt over Drengen; men Vilhelmine har alligevel ikke villet høre Tale om at faa flere Børn. Hun har kunnet blive aldeles rasende, bare jeg nævnede det.“

„Kan du i Grunden fortænke hende i det?“

„Det kan du jo ikke mene, Jytte! Det er dog Kvin-

dens første Pligt at vedligeholde Formerelsen. Verden skal vel ikke affolkes?"

Jytte vilde ikke svare herpaa. Hun sad med bortvendt Ansigt og lod sig mere og mere rive hen af sin mørke og bitre Ensomhedsfølelse.

„Men vi Mandfolk er altfor fintfølende," fortsatte Fætteren. „Derfra stammer hele Ulykken. Jeg maa ofte tænke paa, hvad en af mine Venner engang sagde — en Kvindekender. Han sagde rent ud til mig, at Vilhelmine skulde have været gift med en stor Hestepranger paa tolv Lispund og engang imellem have haft nogle gode Høvl af Ridepisken. Og det galdt forøvrigt de fleste Kvinder — sagde han."

„Hvem var den Vismand?"

„Det kan jo være lige meget med Navnet, ikke sandt? Men der er nu ikke saa lidt om det. Det er i hvert Fald m i n Erfaring."

Ogsaa min! — tænkte Jytte. Hvorfor ikke lige saa godt tilstaa det? Tolv Lispund Kød i Favnen og bagefter korporlig Mishandling under en eller anden Form, Svangerskabets ni Maaneders lange Lidelse, Fødslens Radbrækning — eller i Mangel deraf Ridepisken. Saadan var Kvindens egenlige Krav til Manden! Det var dette aldrig stillede Begær efter Nedværdigelse, der var hendes Naturs inderste Trang og blev hendes Skæbne.

„Veed du forresten, Jytte, at jeg idag har skrevet til Enslev? Jeg har bedt ham om at gøre mig den Ære at betragte Storeholt som sit Hjem, saalænge han opholder

sig her paa Egnen. Jeg maa naturligvis ogsaa gøre en Middag for ham. Maaske i Forening med en stor Aftenfest med Illumination af Haven. Man kan jo ikke gøre for megen Stads af den Mand, og jeg tror, han vil sætte Pris paa det. Middagen har jeg forøvrigt tænkt mig ganske borgerlig. Det er ogsaa nødvendigt af Hensyn til Deltagerne. Det bliver jo de demokratiske Foreningers Bestyrelse, Sogneraadsformændene og den Slags Folk. Jeg har tænkt mig: Kold Suppe, Pigvar, Kalveryg, unge Kyllinger og — for Bøndernes Skyld — Karamelbudding. Hvad synes du om Sammensætningen? Eller synes du, jeg hellere skulde stryge Suppen og give Fisken kold i Mayonnaise?"

„Jeg forstaar mig saa lidt paa den Slags Ting, John," sagde Jytte og rejste sig. „Dersom du ikke har flere alvorlige Ting at betro mig, vil jeg helst gaa ind nu."

V.

Den følgende Eftermiddag sad Jytte alene ude under Kastanjerne. Det var en graa, stille Dag med tung Varme. Hun sad og læste i en Avis, der laa udbredt foran hende paa Bordet. Af og til tog hun et Kirsebær fra en Skaal, førte det langsomt til Munden, spyttede Stenen ud i sin Haand og kastede den bort over Skulderen, altsammen uden at tage Øjnene fra Bladet. I Kastanjekronerne ovenover hende summede Bierne. Det tonede deroppe som i en uhyre Kube.

Den sorte Pudelhvalp, der nu fulgte hende overalt, trillede sig foran hende i Gruset og sprang op ad hendes Kjole for at paakalde hendes Opmærksomhed. Den vilde lege. Tilsidst sprang den ud paa Græsplænen, hvor de plejede at more sig med hinanden. Her blev den staaende med sine smaa gnistrende Øjne opmærksomt rettet paa hende. Ved hver Bevægelse, hun gjorde, sitrede dens lodne Krop af Forventning. Men enten var det bare et nyt Kirsebær, der skulde føres til Munden, eller igen en Sten, der blev kastet over Skulderen.

Ogsaa en anden Tilskuer havde hun uden selv at vide af det. Oppe i Havestuedøren stod Pastor Gaardbo. Han havde besøgt den syge Tjenestepige og var gaaet gennem alle Stuerne uden at træffe nogen. Han havde allerede staaet der en lille Tid — lidt tvivlraadig.

Først idet han traadte ud paa Verandaen, hørte Jytte ham.

Hun løftede Hovedet, og da hun genkendte ham, rankede hun sig uvilkaarlig. Med Forundring og nogen Uro saae hun ham komme ned imod hende.

„Undskyld! ... Jeg forstyrrer Dem vist. Men jeg er gaaet gennem hele Huset uden at træffe et Menneske. Ogsaa Husjomfruen har jeg forgæves søgt."

„Er det Jægermesteren, De ønsker at tale med?"

„Nej, det er egenlig mere hans Frue idag. Men maaske jeg maa have Lov til at aflevere min Besked til Dem, Frøken Abildgaard. Jeg slipper saa for at gaa to Gange i samme Ærinde."

Jytte var i Forlegenhed med, hvad hun skulde svare.

Præsten ventede øjensynlig paa en Opfordring til at sætte sig. Han stod paa den anden Side af Bordet med Haanden paa Ryggen af en Stol.

„Jeg aner jo ikke, hvad det drejer sig om ... Men vil De ikke tage Plads?"

„Tak. — Jeg kommer inde fra Oline. Det lader jo Gud ske Lov til, at hun skal komme over det. Hun er dog stadig en Del urolig og navnlig lidt bange for at være alene. De andre Piger har i Forvejen deres at passe, jeg vilde derfor gøre Jægermesterinden opmærksom paa vor Menighedspleje. Søster Olga, vor Sygeplejerske, er netop ledig for Tiden, saa der behøves blot et Bud."

Jytte lovede at bringe Beskeden. Samtalen stoppede op, og hun ventede, at Præsten skulde rejse sig. Men dette skete ikke, og da Pavsen blev længere og Tavsheden trykkende, bød hun ham af Kirsebærskaalen. Han tog ogsaa med Tak et Par Bær, og de kom nu til at tale om disse Foraarskirsebær, som blev sendt derop fra Tyskland. Pastor Gaardbo kunde fortælle om den lille Bjerggruppe Kaiserstuhl midt i Rhindalen, hvorfra de fleste af dem kom. Han havde i sine Kandidatdage været der netop i Bærhøstens Tid sammen med sin Broder.

De talte derpaa lidt om at rejse; og da ogsaa dette Emne var opbrugt og Præsten stadig blev siddende, nævnede Jytte sit Besøg i Jerve den foregaaende Dag.

„Deres Svigerinde er min gamle Veninde. Det glædede mig at træffe hende igen og se hendes Børn."

„Meta har fortalt mig, at De endogsaa har været Klassekammerater. Rigtignok paa den Maade, at De altid var

Klassens Duks og hun Deres Modpol. De blev jo ogsaa Student, ikke sandt?"

„Jo."

„Jeg mener temmelig sikkert at kunne erindre Dem fra en Universitetsfest. De sad oppe paa Pulpituret sammen med en Herre, vistnok en Udlænding. Dengang De kom ind, hørte jeg Folk rundt om mig sige, at det var Justitsministerens Datter."

Jytte huskede godt Dagen. Det var med Baron Cederstjerne, hun havde været der. Hun havde tilfældigt mødt ham paa Vejen og havde da taget ham med, for at han engang kunde høre Studenterkoret synge. Det var rimeligvis netop dette Følgeskab, der havde foranlediget den dumme Snak om deres Forlovelse.

Erindringen var hende i det hele ubehagelig, og for at komme bort fra den gav hun sig til at tale om de vanskelige Studieforhold ved Universitetet og beklagede de Studenter, der endda var nødt til at ernære sig ved Undervisning samtidig med, at de læste til Eksamen. Pastor Gaardbo fortalte spøgende om, hvordan han selv en Tid havde været Lærer i de øverste Klasser i et københavnsk Pigeinstitut, og at han endnu kunde vaagne om Natten af Skræk, fordi han havde drømt, at han stod foran Døren til Klasseværelset og igen skulde derind og undervise.

„Jeg tror, at bare det, at jeg vilde være Præst, gjorde mig lidt komisk i de unge Damers Øjne. De kom bestandig med de taabeligste Spørgsmaal til mig i den Anledning."

Jytte tænkte ved sig selv, at Pigebørnene naturligvis

allesammen havde været forelsket i ham, og den naive Mand havde ikke forstaaet det.

„Hvad var det for en Skole?“

„Det var Magda Evensens Institut paa Østerbro. Jeg maa ofte tænke paa, hvad der vel er bleven af mine gamle Elever. Der var virkelig saa meget godt hos mange af dem. Det var bare, som om hverken Sorg eller Glæde rigtig kunde faa nogen Magt over dem. Ikke engang deres Fornøjelser tog de rigtig alvorligt. — Men det gælder jo forøvrigt om de fleste Mennesker.“

„Hvad for Fag var De Lærer i?“

„Kun i Religion.“

„Naa — ja, det er vist næsten ogsaa det allervanskeligste. Der er jo nu Tale om helt at stryge Religionstimerne i hvert Fald i de øverste Klasser for at skaffe Plads til de mange nye Fag.“

„Ja, det er der jo.“

„Vi kom til at tale om det igaar hos Doktor Gaardbo. Doktoren vilde have noget indført i Stedet for — jeg tror, han kaldte det for praktisk Levelære. Det kan der ogsaa være god Brug for.“

Hun sagde det ganske uden Bagtanke, ja uden at ane, at der kunde være noget saarende for Præsten deri. Men hun mærkede paa hans Tavshed, at han var bleven forstemt.

„Hvad kan jeg have sagt?“ — tænkte hun.

I det samme hørte de nogen komme. Det var Fru Bertha, der nærmede sig inde fra Lindealleen. Præsten rejste sig og hilste.

„Goddag, Hr. Pastor!“ sagde hun og rakte ham venligt Haanden. „De har ogsaa trodset Varmen.“

Han forklarede Grunden til sin Nærværelse, og efter at have gentaget Oplysningerne om den nyoprettede Menighedspleje sagde han:

„Oline har fortalt mig, at Gehejmeraadinden et Par Gange har været saa venlig at se ind til hende. Det har hun været saa inderlig taknemlig for.“

Jytte følte Ordene rettet til hende som en maskeret Bebrejdelse og blev lidt rød. Hun havde flere Gange foresat sig at se ind til Oline men stadig glemt det.

Fru Bertha bad ham tage Plads igen; men han sagde nu Farvel. —

„Har du set noget til Vilhelmine?“ spurgte Fru Bertha, da han var gaaet.

„Ikke siden Frokost.“

„Heller ikke til John?“

„Nej. Han ligger vel endnu og sover Middagssøvn,“ svarede Jytte, der igen havde givet sig til at kigge i Avisen.

„Der er noget, vi maa tale om; og lad os gøre det nu, da vi er alene! Du sagde den første Aften, vi var her, at du havde følt dig skuffet af Storeholt denne Gang og egenlig helst vilde rejse herfra. Jeg vil sige dig, det er gaaet mig aldeles paa samme Maade. Jeg føler alting saa uhyggelig forandret, og det piner mig. Jeg kan heller ikke holde ud at se paa John og Vilhelmine. Og denne Frøken Søholm er vist ikke saa enfoldig, som hun lader. Dersom du vil som jeg, saa tager vi herfra hurtigst muligt.“

Jytte havde i Overraskelse løftet Øjnene op fra Avisen. Nu sænkede hun dem igen.

„Hvor skulde vi saa rejse hen?“

„Vi kan jo f. Eks. tage til Fanø. Saa kan du bruge Badene der. Det vil du sikkert have godt af.“

„Men gaar det an for Johns Skyld? Det vil vist gøre ham ondt.“

„Aa, John har saa meget for i denne Tid. Ham er det saamænd ganske ligemeget, enten vi er her eller ikke.“

„Jamen bliver vi i hvert Fald ikke nødt til at vente, indtil Enslev har været her?“

„Det finder jeg ikke engang nødvendigt. Det mente du jo heller ikke selv forleden.“

Jytte huskede det godt. Hun undrede sig kun over, at det ikke var længere siden.

„Du kan for mig gøre ganske, som du vil, lille Mor!“

„Jeg har jo fortalt dig om min gamle Grandtante Ernestine, som havde sit Ophold her, da jeg var Barn.“

„Var det hende, der var lidt smaatosset og altid talte i Bibelsprog?“

„Smaatosset? Det veed jeg ikke. Hun hørte til Herrnhutterne, som man dengang sagde. Hun gik altid sortklædt, i en Slags Ordensdragt, og vi Børn havde en sand Rædsel for det gamle Menneske. Jeg har i disse Dage set hende for mig overalt, og i Nat drømte jeg mærkværdig levende om hende. Hun stod ved min Seng og talte.“

„Men — Mor!“

„Ja, jeg siger det ikke for at gøre dig bange. Jeg tror ikke paa Spøgelser — det er ikke saadan at forstaa. Men

jeg veed, at jeg bliver ikke det Syn kvit, saa længe jeg er her. Derfor vil jeg bort."

„Ja, lad os saa endelig rejse! For min Skyld kan det ske naarsomhelst."

VI.

Det politiske Sommermøde i Strige Skov — Enslev-Mødet, som det nu kaldtes — blev trods Pastor Gaardbos tavse Modstand forberedt som en Hyldingsfest for den gamle Fører. Det var for Ungdommen noget af et Eventyr at skulle se og høre denne Mand, hvis Bedrifter allerede tilhørte Sagnenes Verden, og om hvis Karakter der i Tidens Løb havde dannet sig saa mange, hinanden modsigende Myter.

Spændingen var saa meget større, som der i den sidste Tid var gaaet Rygter gennem Bladene om en opstaaet Strid mellem ham og den nuværende Regeringschef, Tyrstrup. Et Par Højreaviser havde endog paastaaet, at det var Enslevs skjulte Hensigt at benytte Valgene til at fælde denne Mand, som han i sin Tid selv havde valgt til sin Afløser. Enslev beklædte endnu Æresstillingen som Partiets Formand, og det var karakteristisk for den offenlige Mening om ham, at alligevel ingen fandt Rygterne helt usandsynlige. Men hvad var Grunden til hans Misfornøjelse med Tyrstrup? Havde han fortrudt sin Frasigelse af Magten? Eller var det bare Fortiden, der spøgede et Øjeblik, forinden den endelig blev gravlagt? — Saadan

spurgtes der overalt i Landet, hvor de Taler, Enslev allerede havde holdt, og visse Artikler i „Femte Juni“ og i hans Provinsblade havde gødet Jordbunden for de vildeste Formodninger.

Den store Dag begyndte med Regn. En stille, stædig Drysregn fra Sønden, der syntes bestemt til at drukne hele Festen i Væde. Men som mange Gange tidligere viste den lunefulde Vestenvind sig at være Enslevs Forbundsfælle. Opad Formiddagen sprængte den frem gennem Skyerne i sin blaa Kappe med Guldtrompeten for Munden som Solens Herold. Ved Middagstid blafrede Flagene over et lysflimrende Land.

Paa Storeholt havde man i den sidste Tid haft travlt med Forberedelserne til at modtage Hædersgæsten. Jægermesteren havde ganske vist ikke faaet noget Svar paa sin Indbydelse; men han havde i den Henseende beroliget sig med, at Enslev efter Sigende havde for Skik at lade alle Indbydelser ubesvarede og alligevel at komme, dersom det passede ham. Han havde derfor indbudt mange Middagsfremmede til den næste Dag, ligesom han havde overtalt, ja næsten truet Fru Bertha og Jytte til at opsætte deres Afrejse, fordi han vidste, at det vilde være Enslev en stor Glæde at træffe dem. Jytte havde iøvrigt for sit Vedkommende ikke gjort mange Indvendinger.

Ved Firetiden kørte Landaueren frem for Hovedtrappen, smykket med Bøgeløv.

„Hvad er det, jeg hører?“ sagde Fru Vilhelmine, — hun kom ind i Havestuen i stort Væddeløbstoilette og

trak et Par lange Handsker paa. „Forholder det sig rigtigt, at du ikke vil med?“

„Ja, jeg bliver hjemme,“ sagde Jytte. „Jeg har en Skræk for Folketrængsel.“

Fru Vilhelmine havde stillet sig op foran et af de store Spejle for at rette paa sin Hat.

„Saa veed du maaske ikke, at Pastor Gaardbo er en af Talerne?“

„Jo, jeg veed det endogsaa fra ham selv.“

„Og alligevel tager du ikke med?“

„Er det da for at høre ham, at du tager med?“

Svigerinden vendte sig om. Hænderne havde hun endnu oppe paa Hatteskyggen.

„Du maa virkelig undskylde ... Jeg er ikke forelsket i Pastor Gaardbo.“

Jytte lo.

„Vistnok mere end jeg!“ sagde hun og gik ud i Haven.

Først da Vognen var kørt, kom hun ind igen. Hun havde glædet sig til at blive ene; men idet hun gik gennem de store, tomme Stuer, følte hun sig knuget af Stilheden.

Hun satte sig ved Flyglet inde i Dagligstuen. Hun havde de sidste Dage ikke rørt det, fordi det generede hende at tænke paa, at Svigerinden maaske sad et eller andet Sted i Stuerne og hørte paa hende. Hun var kommen til at afsky dette Menneske. Hun opbragtes af Kynismen i den Tone, hvormed Vilhelmine ved enhver Lejlighed lod hende høre, at hun nogle Gange havde spaseret med Pastor Gaardbo i Haven, naar han kom her for

at se til den syge Oline. Ogsaa John var begyndt at blive ubehagelig, ja havde ligefrem advaret hende mod Præsten, om hvem han paastod at vide flere ikke rigtig fine Historier.

Hun begyndte paa en chopinsk Polonæse men brød af efter at have spillet et Par Takter og satte sig hen med en Bog. Ogsaa den opgav hun dog hurtigt og sank tilbage i sine egne Tanker.

At hun satte Pris paa at tale med Pastor Gaardbo — ja, det skulde hun saamænd gerne indrømme Vilhelmine. Skønt hun hverken fandt ham morsom eller aandrig, snarest det modsatte, havde hun haft Udbytte af Bekendtskabet med ham, fordi han var saa forskellig fra alle andre Mænd, hun havde truffet. Selv Torben Dihmer havde ikke interesseret hende paa samme Maade.

Men hendes kære Fætter og elskelige Svigerinde kunde alligevel spare sig deres Ængstelser. Hun var ikke forelsket i Pastor Gaardbo, kunde aldrig blive det, v i l d e da heller ikke for nogen Pris være det. Bare den Tanke igen at blive hvirvlet ind i en haabløs Forelskelses Heksedans fyldte hende med en Lede, saa hun kunde blive ude af sig selv. Men det havde ingen Nød. Det var med Pastor Gaardbo ligesom med Meta. Han hørte med sit hele Væsen en Verden til, som aldrig kunde blive hendes. Jo mere hun havde talt med ham, desto stærkere følte hun det.

Hun forstod ikke den Slags Mennesker. Hans urokkelige Tillidsfuldhed forargede hende. Gik den Mand da

gennem Verden med lukkede Øjne? Og stirrede han aldrig ind i sin egen Sjæl?

„Gud kender Mennesket indtil Sjælens Bund," havde han engang sagt. Hun syntes, man maatte være meget glad for sig selv for at kunne finde Trøst i den Tanke. Sjælens Bund — det var jo netop Rædselsdybet, der fik det til at sortne for Øjnene!

Havde han endda ikke været Præst! Havde han været Læge som sin Broder eller hvadsomhelst andet. Saasnart han begyndte at missionere, følte hun det som en Lidelse. For det var jo umuligt, at han selv for Alvor kunde tro paa alle disse bibelske Børneeventyr. Og gjorde han det virkelig, saa blev han hende blot endnu mere uhjælpelig fremmed og fjern.

Desuden ... der stod en ung Piges Skygge imellem dem. Den viste sig for hende i hvide Gravklæder, hver Gang hun tænkte paa ham, og det vilde aldrig blive anderledes. Paa det Punkt kendte hun sig selv, — hun, som havde været skinsyg paa sin egen Mor, saa hun til Tider næsten hadede hende. Dersom det utrolige kunde tænkes, at hun kom til at holde af Pastor Gaardbo, saa vilde hendes Sjæl ikke faa Fred, før hun havde fordrevet dette Minde af hans Hjerte. Og dersom hun blev gift med ham, vilde hun alligevel altid have en Følelse af, at der listede et Spøgelse omkring i Huset og belurede dem. Hun havde i Tankerne forlængst gennemlevet den hele Lidelseshistorie! ...

Hun ringede paa Stuepigen og bad om at faa en Kop

Te bragt ind. I det samme hørtes Brølet af et Automobil, der kørte op for Indgangen.

„Sig blot, at der er ingen hjemme," sagde hun til Pigen.

Ikke desto mindre aabnedes Døren lidt efter, og en Dame traadte ind. Det var Meta.

„Men, kære! ... Hvor kommer du her? Skal du ikke med til Mødet?"

„Jo, det var egenlig Meningen, og jeg var ogsaa paa Vej derhen med min Mand; men saa foretrak jeg at se lidt ind til dig. Jeg tænkte jo nok, at jeg skulde finde dig alene hjemme idag, og — ærlig talt du — jeg bryder mig ikke saa meget om at træffe din Svigerinde og Jægermesteren. Der er noget, jeg gerne skulde snakke med dig om. Min Mand kommer saa tilbage og henter mig, naar han har hørt lidt paa Talerne. — Sig mig nu blot, kommer jeg til Ulejlighed?"

„Ikke det mindste! Tværtimod! Jeg sad netop og trængte til Selskab. Jeg er ganske rigtig alene ... det vil sige, her er en Tante til min Svigerinde; men hun ligger i Sengen og har ondt i Maven af en for stor Dosis Petroleum."

„Petroleum?"

„Ja, det er en latterlig Historie. Den kan du faa siden. Lad mig nu høre! Hvad er det saa, du vil betro mig?"

„Ja, nu bliver du maaske forskrækket og synes, at jeg er paatrængende ... men ser du ... du veed vist, at der paa Søndag skal være en lille Festlighed herhenne i Præstegaarden. Har min Svoger ikke talt om det?"

„Jeg tror det nok."

„Ja, vi kalder den for „De Gamles Sankt Hans Fest". Alle de Folk her i Sognene, der er over femogtreds, er indbudt. De faar Kaffe og Hvedebrød og bliver underholdt paa forskellig Maade. Vi havde en lignende Fest ved Juletid, og du skulde have set de gamle Menneskers Glæde! ... Kunde du nu ikke have Lyst til at overvære saadan noget engang og maaske være mig lidt behjælpelig med Kaffeskænkningen? Jeg tror, det vil interessere dig. Allergladest vilde vi naturligvis være, dersom du kunde tænke dig at være med til at underholde de Gamle ved at spille lidt for dem. Der findes rigtignok ikke noget Klaver i Præstegaarden; men min Svoger har et godt Stueorgel."

Jytte saae ned paa sin Fod, der vippede op og ned, som om hun slog Takt til sine Tanker.

„Hvor er du kommen paa den besynderlige Ide, Meta? Er det din egen? Eller har du den fra andre?"

„Naar du spørger saadan, Jytte, vil jeg hellere sige det lige ud, som det forholder sig. Det er min Svoger, der har spurgt mig, om jeg troede, du kunde lade dig overtale til at tage med og glæde de Gamle med din Musik. Selv plejer han at holde en lille Tale, min Mand vil læse en Akt af „Jeppe paa Bjerget" — han gør det saa glimrende — og saa har vi ogsaa et Damekor. Det hele skal foregaa i Haven. Vi haaber paa godt Vejr."

„Det lyder jo altsammen meget fornøjeligt. Jeg forstaar kun ikke, hvorfor din Svoger ikke selv har spurgt mig."

„Jeg tænker, han har været bange for at faa et Afslag."

„Bange?“

Meta rykkede sig nærmere, og hendes Stemme blev fortrolig.

„Ja, jeg synes, du skal vide det, Jytte, — jeg tror, det vil være min Svoger en umaadelig Skuffelse, dersom du bliver borte.“

Jytte, som følte Blodet stige hende op i Kinderne, lagde Hænderne over Ansigtet og gav sig til at le.

„Du maa ikke blive vred, Meta, men jeg synes —.“

Hun maatte standse, da Pigen i det samme kom ind med Teen. Den blev anrettet foran dem paa et lille Bord sammen med friskt Bagværk og Citron.

Jytte var vred paa Veninden for hendes Uforbeholdenhed men ogsaa ærgerlig paa Pastor Gaardbo, fordi han havde gjort Meta til sin Fortrolige i et Forhold, der saa let kunde misforstaaes, — hvad det aabenbart ogsaa grundigt var blevet! Da Pigen var gaaet, sagde hun:

„Du og din Svoger maa endelig ikke gøre Regning paa min Assistance. Jeg passer absolut ikke i det Selskab. Bare det, at jeg skal tænke mig anbragt ved et Stueorgel ... Oprigtig talt, Meta, det er det skrækkeligste Instrument, jeg kender.“

„Gør det noget? Naar du kan glæde de andre? ... Da du forleden Nat vaagede over den syge Pige her, gjorde du det vel ikke for din egen Fornøjelses Skyld. D e t var jo netop det smukke ved det.“

Jytte blev igen rød.

„Naa, det veed du ogsaa! Jeg er vist kommen for Skade at vække Sensation med den Historie. Det var ellers ikke

Meningen. Det hele kom ganske naturligt. Jeg saae, at Sygeplejersken var overanstrengt, og Pigerne har i Forvejen nok at gøre. Saa ofrede jeg en Nats Søvn. Det er det hele. Jeg kan virkelig ikke i den Anledning tage mig selv højtidelig som barmhjertig Søster."

„Hvorfor siger du nu saadan, Jytte?"

„Fordi jeg synes, at der bliver gjort et ganske urimeligt Væsen af Folks Barmhjertighedsgerninger. Min gamle, kloge Ven Professor Ole Knudsen plejede at sige, at det var den menneskelige Natur imod at gøre noget gratis. Derfor tog man sig altid paa en eller anden Maade betalt for sine Velgerninger. Selv om man ikke havde nogen himmelsk Fader over Skyerne, som man skulde gøre sig velbehagelig for i Haabet om passende Vederlag, saa lod man sig alligevel sjælden nøjes med Bevidstheden om simpelthen at have gjort sin Pligt, naar man hjalp en Medvandrer over en Grøft. Saa mange var Ordene!"

„Ja, du maa undskylde — men det er mig for indviklet."

„Kan du huske Anna Mohn — hende, der blev Diakonisse? Det vakte jo en saa umaadelig Begejstring, at hun foretrak at pleje Syge og gaa med Bækkener, skønt hendes Far var saa rig, at hun kunde gøre sig Livet behageligt paa alle Maader. Hende har jeg netop tænkt en hel Del paa de sidste Dage. Hun var mig altid inderlig imod. Den Slags Folk bliver straks saa uhyggelig selvgode. De tror, at de opofrer sig for andres Skyld, og saa nyder de bare deres egen Fortræffelighed. Saadan er vi Mennesker i vore allerbedste Øjeblikke. Narcis! Narcis!"

Meta var bleven stille. Hun genkendte nu rigtig sin Veninde fra gamle Dage i København, naar Jytte sad i Gyngestolen med Haanden under Nakken og trevlede alting op, saa man tilsidst hverken vidste ud eller ind. Om det saa var Stillingen, saa var den akkurat den samme nu.

„Hvor er du underlig!“ sagde hun; men det var ikke — som i de unge Pigedage — et Udtryk for Beundring.

„Jeg veed det nok. Naar du blot vil tro, at jeg ikke er det med min gode Vilje. Jeg tænker undertiden paa, om jeg ikke er kommen til denne Verden af en Fejltagelse og i Virkeligheden var bestemt for en ganske anden Klode i den modsatte Ende af Himmelrummet. Jeg føler mig til Tider som en Døvstum og begriber ikke et Muk af det hele. Men til andre Tider har jeg rigtignok en lige saa ubehagelig Fornemmelse af at være den eneste vaagne i en Verden af Søvngængere.“

Hun vilde have sagt mere, men opgav det, fordi hun dog aldrig kunde forklare sig ordenlig. Hun hørte det ogsaa selv nu, at hendes Tone var falsk. Ak ja, hun var nu engang fordømt til at gaa omkring som en Karikatur af sig selv, fordi hun ikke ejede Evnen til at give sit inderste Væsen tilkende for nogen. Men det var vel forøvrigt de allerfleste Menneskers Lod. De vidste bare ikke af det.

Pigen kom atter ind. Hun bragte Jytte et Visitkort.

Meta saae, at det gav et Ryk i Veninden, da hun læste Navnet.

„Er den Herre derude?“

„Ja, han spurgte efter Frøkenen og Gehejmeraadinden.“

Jytte tænkte ved sig selv, at dette Besøg, saa frækt det var, i Grunden kom hende ganske godt tilpas som Afleder. Efter et Øjebliks Betænkning bad hun Pigen om at tage Teen bort og vise Herren ind.

„Kommer her Fremmede? Saa vil jeg hellere gaa,“ sagde Meta.

„Nej, paa ingen Maade! Det faar du ikke Lov til! Det er Karsten From — du veed nok — den bekendte Portrætmaler. Han maler for Tiden Greven paa Bækkelund. Han er ganske underholdende.“

I samme Øjeblik, Jytte saae Hr. From træde ind ad Døren, fortrød hun sin Overilelse. Det gik op for hende, at han rimeligvis havde gjort den samme Beregning som Meta og ventet at træffe hende alene. Hun mente at kunne se det paa ham, at han var skuffet over at finde Fremmede, og den instinktive Angst, hun havde følt for dette Menneske fra den allerførste Gang, hun var sammen med ham, kom atter over hende som et Kuldepust.

Men Ulykken var nu engang sket. For at Meta ikke skulde ane Uraad, maatte hun endda modtage ham med en vis Forekommenhed.

„Hr. Kunstmaler From — Fru Doktor Gaardbo. De vilde hilse paa min Mor. Hun er netop kørt bort. Værsgod og tag Plads!“

„Grand merci!“

Den blonde Maler, der stadig havde ondt ved at skjule

sin Ærgrelse, rullede en Stol frem og satte sig overfor Damerne.

„Hvordan befinder De Dem paa Bækkelund?“ spurgte Jytte i Konversationstone.

„Ikke godt! Meget daarligt endogsaa! ... Jeg har ikke anet, hvad jeg gik ind til. Tyve Gange om Dagen staar jeg i Begreb med at begaa Selvmord.“

„Det forstaar jeg ikke. Grev Rønnovs har dog Ord for at være meget elskværdige Folk.“

„Elskværdige ... Himlen bevare min Mund! Men Greven er 82, og hans Søstre, de to Komtesser, har med Respekt at sige heller ikke været unge i denne Kongefamiljes Tid. Saa tilhører de desuden alle tre den indre Mission ... den allerinderste Mission, maa man vistnok sige. Nu be'r jeg Dem, Frøken Abildgaard! Kan De tænke Dem m i g ved en Morgenandagt? Og det er absolut ikke velset, dersom man ikke møder op baade til Morgen- og Aftensangen sammen med alle Tjenestefolkene. Der bliver ogsaa holdt en meget lang Bordbøn, som Greven altid selv læser. Jeg har den allerstørste Ærbødighed for Fadervor; men — ikke sandt? — man k a n dog ikke lade være med at tænke paa, om ikke Suppen staar og bliver kold. I gamle Dage tilhyllede man sit Aasyn eller gik ind i sit Lønkammer, naar man vilde telefonere til det højeste Væsen. Nu hører en varm Bøn med til Menuen i de adeligste Krese. — Ja, undskyld, dersom jeg er saa uheldig at saare Deres Naades Følelser,“ vendte han sig pludselig til Meta, der sad maalløs af Forbavselse.

„Utilfredsheden er vel altsaa gensidig,“ skyndte Jytte

sig at sige, da hun saae den Forskrækkelse, hvormed Veninden tog sine Øjne til sig uden at svare.

„Det er den desværre, og De kan begribe, at Situationen er yderst penibel for mig. Forleden Aften hentede jeg min Guitar og kvædede lidt efter Middagsbordet. Jeg sang tre af mine franske Viser, som De jo kender. Deriblandt den om Toldassistentens Fristelser, som ellers allevegne gør formidabel Lykke. Men Damerne var rystede, og Greven frabad sig meget bestemt den Slags Underholdning for Fremtiden. Kan De forstaa det?"

„Jeg kunde tænke mig et mere passende Valg af Repertoire."

„Naturligvis, — det indser jeg godt nu. Besynderligt er det bare, at hverken Komtesserne eller Greven gav sig Luft før bagefter. Men det er velsagtens det, man kalder medfødt Takt."

Jytte mærkede godt, at Metas forskrækkede Øjne havde flyttet sig over paa hende. Hun vidste ogsaa, at hvad der foregik her vilde Pastor Gaardbo altsammen faa at vide. Men det var netop, hvad hun gjorde Regning paa, ja hun vovede sig af denne Grund til at give sine smaa Bemærkninger til Karsten From et Skin af Fortrolighed.

„Jeg synes, De forleden talte om en laksrød Kammerherreuniform, som De glædede Dem til at male. Men maaske har ogsaa den skuffet Dem?"

„Nej, den er mig virkelig en Trøst i den lille Time, Greven daglig tilmaaler mig. Men hvor skal jeg gøre af mig selv hele det øvrige Døgn? Dagene er jo tilmed saa

urimelig lange paa denne Aarstid. Derfor vilde jeg meget gerne bede Dem og Gehejmeraadinden vise mig den Barmhjertighed at interessere Jægermester Hagen og Jægermesterinden for en betrængt Maler, der er saa ulykkelig at være i Besiddelse af et selskabeligt Temperament. — Jeg tror, De med god Samvittighed vil kunne anbefale mig som en Person med en præsentabel Guitar og et forholdsvis vel uddannet Brøl i Halsen."

Hans Dristighed imponerede Jytte. Hun tænkte ved sig selv, at hun vilde give ikke saa lidt for at vide, hvad han i Grunden var for et Menneske. Hun havde i Løbet af de sidste Aar truffet ham nogle Gange i Selskabslivet, og hver Gang havde hun gjort sig det samme Spørgsmaal: Hvem var han? Hun vidste, at der var mange, som ansaae ham for lidt gal paa Grund af hans Væsen; men hun havde ret hurtigt forstaaet, at hans Naragtighed var paataget. Kun begreb hun ikke, hvad der var hans Hensigt med denne Spillen Bajads for Folk.

Men nu vilde hun have ham bort. Narren havde gjort sin Nytte og kunde gaa. Hun vendte sig til Meta, spurgte til hendes Børn, talte i det hele om Ting, der holdt ham udenfor Samtalen. Tilsidst lykkedes det hende ogsaa at faa ham drevet paa Døren.

Da han var gaaet, foreslog Jytte en Spaseretur i Haven. Men heller ikke herude kunde Samtalen mellem Veninderne ret komme i Gang igen. Metas Holdning var helt forandret.

Jytte sagde: „Lad mig sige dig det, som det er — skønt det ikke er officielt — Mor og jeg rejser herfra iover-

morgen. Du vil altsaa forstaa, at det alene af den Grund er ganske umuligt for mig at komme med til den Fest, du talte om."

Meta saae tvivlende paa hende.

„Rejser I?"

„Ja, det skyldes Forhold her paa Gaarden, som jeg ikke godt kan tale om."

„Det maa saa være bleven pludselig bestemt."

„Nej — tværtimod. Mor vilde have rejst endnu tidligere. Hun er kun bleven her for Enslevs Skyld. De er jo gamle Bekendte fra den Tid, da han og Far sad i samme Ministerium."

„Hvor rejser I saa hen?"

„Jeg veed ikke bestemt. Til Fanø maaske. Eller maaske til Skagen. Der er vist ganske livligt paa denne Tid."

„Ja, det er jo Kunstnernes Samlingssted. Saa skal du maaske træffe Hr. From der?"

„Ja — det er vel ikke helt utænkeligt."

Meta fandt nu paa, at hun nødvendigvis maatte gaa. Hun havde noget at aftale med sin Svogers Husholderske i Anledning af Festen, sagde hun. Hun vilde saa vente paa sin Mand henne i Præstegaarden.

Jytte forsøgte ikke at holde paa hende. De kunde dog ikke mere tale sammen. Hun havde atter mistet en Ven, som hun havde været nødt til at skuffe. Ogsaa Meta vilde for Fremtiden tænke paa hende med Bitterhed og Skam. Saadan var hendes Skæbne. Enhver ny Oplevelse skulde kun forøge hendes Ensomhedsfølelse og hendes Tristhed.

Hun fulgte Veninden ud gennem Alleen og holdt hende hele Tiden under Armen, skønt Metas Holdning paa ingen Maade indbød dertil. Ved Enden af Alleen sagde hun hende Farvel med et Kys.

Idet hun langsomt gik tilbage, kom hun til at tænke paa noget, som Pastor Gaardbo havde sagt om Meta og hendes Mand. I sin utrættelige Missionsiver havde han engang i en af deres Samtaler erklæret, at han ikke forstod, hvordan et alvorligt Menneske kunde leve uden Gud, og da hun i den Anledning henviste ham til at spørge sin egen Broder, havde han vemodig svaret, at hans Broders og Metas huslige Lykke foreløbig fyldte deres Hjerter helt.

„Men den Dag, Sorgen banker paa deres Dør — og den Dag kommer jo for ethvert Menneske — da vil ogsaa de søge Hjælpen der, hvor den alene er at finde. Det Haab slipper jeg aldrig."

Hun havde tænkt paa, om Meta og hendes Mand vidste, hvad det var for Forhaabninger, han gik om med paa deres Vegne? Hun kunde ogsaa huske, at hun havde haft paa Læben at spørge ham, om hans afdøde Kæreste var Kristen, eller om han ogsaa for hendes Vedkommende havde haabet paa Sorgens og Lidelsens Overtalelsesgaver. For i saa Fald var det maaske ikke saa sikkert, at den unge Pige var død ved et Ulykkestilfælde. Før eller senere m a a t t e hun jo næsten drives ind i Døden af en saa forbryderisk Selvretfærdighed.

Hun forstod ham ikke. Hvor kunde han, som var saa hjælpsom og god og fuld af Kærlighed til Menneskene,

samtidig være saa umenneskelig uforsonlig? Vidste han da ikke, at ethvert stakkels Menneskekryb, i al Fald enhver Kvinde, vilde elskes for sin egen og ikke for sine Meningers, ikke for sin Tros Skyld? ... Aa, disse uforgribelige Meninger om alt i Himlen og paa Jorden! Var Tilværelsen da ikke i Forvejen frygtelig nok, siden Menneskene absolut skulde plage Livet af hinanden med denne evige Strid om Drømme!

Paa Vejen op ad Trappen hørte hun, at Frøken Søholm var staaet op. Den gamle Dames falske Fløjteskalaer lød som en fortvivlet Klage gennem Stilheden. Jytte holdt Haanden op for Øret med et: „Aa!"

Der var noget af en Besættelses Uhygge i disse ihærdigt frempinte Toner, der havde forfulgt hende under hele Opholdet paa Storeholt. En fattig Sjæls ynkelige Dødsfrygt skælvede igennem dem. Det var som at se det gamle Menneske selv, naar hun sad ved Maaltiderne og med sine nærsynede Øjne mistænksomt undersøgte hvert Stykke Brød af Angst for den Bacille, der engang skulde gøre det af med hendes stakkels glædeløse Tilværelse.

Nogle Raager, der sad i en Trætop og skræppede, syntes at le af den gamle Dames Sundhedsmusik. Det lød i Jyttes Øre som en dæmonisk Spottelatter over den hele Menneskehed med dens krampagtige Fastklamren til et Liv, der var saa fuldt af Sorg og Savn og Smerte. Hun vendte sig i Døren og saae op mod de sorte, kaade Fugle. Hvor hun forstod dem! —

VII.

Et Par Timer forinden var Enslev bleven højtideligt modtaget paa Stationen af den demokratiske Vælgerforenings samlede Bestyrelse, deriblandt Pastor Gaardbo, der havde været nødt til at give Møde for ikke at vække Anstød. Gaardejer Peter Hansen, Bestyrelsens Formand, forestillede Deputationen, og Enslev hilste paa hver enkelt, som om de var gamle Bekendte. Heller ikke overfor sin Brodersøn lod han sig mærke med, at han her saae ham for første Gang.

I to Vogne kørte de alle til Peter Hansens Gaard, hvor en Kaffeopdækning ventede. Da Enslev fik at vide, at Præstegaarden laa lige ved Siden af, ytrede han Lyst til at se den; og nu magede han det saadan, at han blev alene med Brodersønnen inde i dennes Stue, mens de andre Herrer opholdt sig i Haven.

„Naa, saadan ser De altsaa ud!“ sagde han med sit lukkede Smil, da han var kommen tilsæde. „De er Deres Mor op ad Dage! Min Bror var meget stolt af begge sine Sønner, og det havde han jo virkelig Grund til. Jeg har ladet mig fortælle, at De allerede har vundet Dem mange Venner her paa Egnen. Og nu tænker man endogsaa paa at gøre Dem til Rigsdagsmand, ikke sandt?“

Den unge Præst blev forvirret. Han var ikke forberedt paa en saa elskværdig Tone.

„Spørgsmaalet ligger jo foreløbig ikke for,“ svarede han undvigende. „Ingen tænker paa at fortrænge Møller Jensen, dersom han igen stiller sig.“

„Sæt Dem ned og lad os tale lidt fornuftigt sammen! Men her trækker ... Tjen mig i at lukke den Verandadør," sagde Enslev for at sikre sig mod Forstyrrelser. „Se, lad mig allerførst give Dem et praktisk Raad. De maa ikke lade Dem friste ind paa Politiken, før De har afgjort med Dem selv, at De vil gøre Alvor af Sagen. Tro endelig ikke, at der ingen Fare er ved at gøre et Forsøg! Tribunen fanger! — — Nej, afbryd mig ikke! Vi har i Forvejen tilstrækkelig mange af disse velmenende Dilettanter, som en eller anden Tilfældighed har gjort til Statsmænd. De bliver som Regel ynkværdige Figurer, der bare er til Ulejlighed. Politik kræver sin Forberedelse, sine Læreaar, ganske som al anden fornuftig Virksomhed. Den forlanger tillige, at man møder med hele sin Person som Indsats og Garanti. I Modsætning til de Herrer Lejlighedspolitikere, som ingen Risiko løber, fordi de altid kan revanchere sig paa Privatscenen, naar de har været uheldige med en Gæsterolle paa den store Skueplads, saa stiller den professionelle Politiker baade sin øjeblikkelige Anseelse og sit Eftermæle i Pant hos Folket. — Men lad mig høre! Hvad var det, De vilde sige?"

Pastor Gaardbo svarede, at han ikke nærede noget personligt Ønske om at komme til at spille en Rolle i det offenlige Liv. Dersom han modtog Opfordringen til at stille sig ved Valget, skete det nødtvungent.

„Jeg gør det i saa Fald kun af Hensyn til mine Meningsfæller i Kresen, der føler sig utrygge ved Tanken om, at en Mand med Balduin Hansens An-

skuelser skal komme til at varetage deres Tarv i Rigsdagen."

Udtrykket i Enslevs blyfarvede Ansigt forandredes med eet, hans Tone ogsaa.

„Deres Meningsfæller? . . . Hvordan skal det forstaas?"

„Mine religiøse Meningsfæller. Gamle Møller Jensen derimod vil — som jeg før sagde — ingen tænke paa at fortrænge."

Enslev tav et Øjeblik. Den berømte Stok — en Gave fra Folket — stod foran ham, og begge hans blaaskællede Gammelmandshænder krummede sig om Guldhaandtaget som et Par Ørnekløer.

„Møller Jensen stiller sig ikke mere. Men der er i Partistyrelsen endnu slet ikke taget Stilling til Spørgsmaalet om hans Eftermand, saa alene af den Grund er denne Vælgerprotest et overilet Skridt, som De for Deres egen Skyld burde have forhindret. Jeg vil som Deres nære Slægtning og — jeg kan sige — som Deres Ven advare Dem mod at begaa en Letsindighed, som kan faa de alvorligste Følger for Dem. Et Mytteri Dagen før et Slag betragtes efter Krigsreglerne som Højforræderi, og hvad der forberedes her i Kresen, er jo i Virkeligheden intet mindre end et aabent Oprør mod Partiledelsen. Det har været os — specielt mig — en pinlig Overraskelse at træffe Dem i Ledtog med Demonstranterne, da De dog fra Partiets Side har nydt ganske store Begunstigelser."

Pastor Gaardbo løftede Hovedet.

„Jeg?" sagde han i lidt usikker Forbavselse.

„Ja. Det kan De jo ikke være uvidende om. Naar De

i saa ung en Alder sidder i dette forholdsvis betydelige Kald, er det en Anerkendelse, som er vist Dem for Deres fordomsfrie politiske Standpunkt. Eller rettere — for at sige det rent ud — det er, fordi Kultusministeren vidste, at han imødekom mit Ønske ved at give Dem Embedet."

Præsten blev brændende rød og rejste sig heftig. Med Haanden knuget om Stoleryggen sagde han:

„Det har jeg aldrig anmodet om!"

„Det veed jeg! Men De har dog næppe selv kunnet tro, at De uden særlig ministeriel Velvilje blev foretrukket for saa mange ældre Ansøgere. — — Men lad det nu være! Siden jeg nu er kommen her — og det bliver maaske baade første og sidste Gang, vi taler sammen — vil jeg sige alt med det samme. Jeg kaldte mig før for Deres Ven. Det var ikke bare en Talemaade. Siden De første Gang som ung Student optraadte paa et politisk Møde, har jeg i Frastand fulgt Dem med Interesse, ja — jeg kan godt sige — med Forventning om en betydelig Fremtid for Dem som Politiker. At De saa gik hen og blev Præst, var mig unægtelig en Skuffelse. Politik er en krigerisk Haandtering, der — som jeg før sagde — vanskelig lader sig forlige med en borgerlig Levevej, allermindst med en Præsts. Jeg tilstaar, jeg har siden Monrads Dage haft en næsten overtroisk Rædsel for ornatklædte Politikere. Men jeg har ogsaa tænkt mig, at den Dag kunde komme, da De opgav Præstevirksomheden for helt at ofre Dem for den sociale Forsorg, som jo særlig har Deres Interesse. Og den naturlige Virkeplads for et saadant Arbejde er dog Rigsdagen — i det hele Politiken. Paa det Omraade

har De jo tilmed en — saa at sige medfødt — Ret til hurtigt at komme frem i første Linje. Og nu vil De maaske forstaa Grunden til, at jeg nødig ser Dem gøre et uovervejet Skridt."

Pastor Gaardbo var ikke klar over Hensigten med al denne underfundige Venlighed. Var det et Forsøg paa at lokke ham ud i en Hængemose? Eller troede Farbroderen virkelig at kunne friste ham til Frafald med et Tilbud om at gøre ham til Arvtager i hans politiske Dødsbo? ... Han havde Medlidenhed med den gamle Mand, der saa aabenbart var uden al Forstaaelse af sin Afmagt, og da han ikke nænnede at sige ham lige ud, hvor slet han var underrettet, blev hans Svar kun en Gentagelse af, hvad han tidligere havde sagt.

Men hvad han fortav, det læste Enslevs aarvaagne Øjne i hans Miner, og pludselig glimtede det under de buskede Bryn. Med et Blik, hastigt som Blinket af en Økse, fældede han Dødsdommen over Brodersønnen.

„Vil De saa behage at lade Vognene køre frem," sagde han. „Det er paa Tide at komme afsted."

VIII.

Festpladsen var en stor Lysning midt i Skoven. Her, hvor til daglig Raager og Krager holdt Spektakel, stod nu fire-fem tusinde Mennesker Hoved ved Hoved foran en graaklædt og flagsmykket Tribune med en udbygget Talerstol. Ogsaa Tribunen var stuvende fuld af Folk.

Paa den ene Side af Midtergangen sad Bladreferenterne og dukkede sig over deres Papirer, paa den anden Side havde Repræsentanter for Egnens politiske Foreninger Plads tilligemed andre særlig indbudne, deriblandt Jægermesteren i sin Egenskab af Skovens Ejer og Fru Vilhelmine. Ogsaa til Fru Bertha havde man skaffet Plads her.

Lige nedenfor Talerstolen var der et Par Rækker faste Bænke, bestemte for gamle Folk men væsenlig optagne af nogle unge Københavnere, der var kommen cyklende hertil fra Landliggerstederne ved Kysten. Overalt fra hele Fyens Land var Befolkningen strømmet til som til en Folkeforlystelse. En mægtig Vognpark dannede Ramme omkring Pladsen og strakte sig dybt ind i Skoven. Der var Købstadsfolk og Bønder og hvidklædte Damer med lange Tylssjaler. Der var Kommiser og Soldater, og der var skulende Landevejsbisser, der taknemlig erindrede Enslev som den Minister, der havde holdt sin Haand over den fattige Mands Snaps, forbedret Arrestforholdene og gjort Tvangsarbejdsanstalterne til selskabelige Opholdssteder med forskellig Underholdning.

Mødet begyndte med, at Balduin Hansen traadte frem og som Ungdomsforeningens Formand bød velkommen. Han var en lille midaldrende Mand med den fødte Folketalers Svada. Mens han talte, stod han fremoverbøjet med udadvendte Albuer og stemmede Hænderne mod Talerstolens Kant, og i denne Stilling ligesom stangede han Ordene ned i Hovedet paa Tilhørerne. Men pludselig rev han Hatten af, udbragte skrigende et Leve for Grundloven, dirigerede Hurraerne med den anden Haand, buk-

kede som til Tak og meddelte derpaa forretningsmæssigt, at Gaardejer og Amtsraadsmedlem Jørgen Mosegaard vilde overtage Hvervet som Ordstyrer.

En mavefør og skægløs Mand viste sig paa Talerstolen med en Næseklemmer i Haanden. Jørgen Mosegaard var en af Egnens politiske Veteraner og gik ind til sit Hædershverv med mangeaarig Øvelse. Han saae sig hjemmevant omkring og løftede først paa Hatten, da han begyndte at tale.

Der var en Del Uro. Næsten ingen kunde høre, hvad han sagde. Der raabtes „Hys"; men forinden der blev stille, var han allerede færdig med sin Tale. Man saae ham svinge sin Hat i Luften, og et Par Mennesker raabte Hurra. Det var et Leve for Fædrelandet.

Nu traadte Pastor Gaardbo frem som Mødets indledende Taler. Det vakte Skuffelse hos alle de mange Fremmede, der alene var kommen for Enslevs Skyld. De kendte ikke Mandens Navn fra Aviserne og brød sig derfor ikke om at høre ham. I deres Utaalmodighed forsøgte de at tvinge ham bort med Tilraab og Afbrydelser, som Balduin Hansens politiske Venner efterhaanden deltog i.

„Tak, nu er det nok, Hr. Pastor! ... Kort den av! Kom igen paa Fredag!"

Ordstyreren maatte vise sig og tysse paa Forsamlingen, hvad han gjorde ved paa faderlig Vis at løfte Lorgnetten.

Oppe paa Tribunen sad Enslev med en bredskygget Kunstnerhat paa sit hvide Hoved. Han havde vendt sig

om mod Taleren, og det tog sig ud for Folk, som om ogsaa han var ked af denne Præst, der blev ved at snakke. Den ene Arm laa paa Rækværket, og Fingrene bevægede sig utaalmodigt. Undertiden syntes han at sukke dybt af Kedsomhed, eller han saae ud over Forsamlingen med et ligesom haabløst Blik, der straks opildnede Spektakelmagerne til nye Tilraab.

Det var altsammen Komediespil. Ingen var saa lydhør som han, ingen fulgte Præstens stilfærdige Tale med dybere Uro. Denne Brodersøn havde beskæftiget den gamle, barnløse Mand fra den første Gang, han saae hans Navn paa Tryk. I de sidste ti Aar havde hans Tanker kreset om ham. Med sit forvitrede Hjertes sidste Rest af blide Følelser havde han paa Afstand fulgt hans Færd. Ad Omveje havde han bestandig forhørt sig om ham. Selv efter at Brodersønnen var bleven Præst, havde han ikke opgivet Haabet om en Forstaaelse, og da han nu erfarede, at Tyrstrup underhaanden modarbejdede Balduin Hansens Valg til Fordel for ham, havde han overvundet sig til selv at komme og forsøge en Tilnærmelse.

Yderst ude i Forsamlingen stod en Mand, som Folk skævede lidt ængstelig til paa Grund af hans Paaklædning og hele besynderlige Udseende. Det var en tung Skikkelse med et vejrbrændt Ansigt og Briller. En Kasket sad ham dybt ned over et vildt voksende Haar, der ligesom hans Frakke var næsten affarvet af Sol og Vind. Klæderne hang om ham som en Sæk. Paa Fødderne havde han et Par elendige Ankelsko, der syntes at være bleven

slidt flade paa Alverdens Landeveje. Men nogen almindelig Omløber kunde han alligevel ikke være. Han saae mere ud som en gal Mand eller en udbrudt Tugthusfange i stjaalent Tøj, der letsindigt havde ladet sig friste ud fra sine Skjul i Kornmarker og Skove.

Pastor Gaardbo, der nu sluttede under ironiske Bravoraab, havde talt for en „Barmhjertighedens Politik". Hans fattige Venner udbragte et frygtsomt Leve for ham. Der hørtes nogle spredte Hurraer, og en Del gamle Hatte saaes i Luften.

Men nu blev der stille. Alles Øjne rettedes mod Enslev, der ved et Vink til Ordstyreren havde tilkendegivet, at han ønskede at tale.

Han rejste sig dog ikke straks men blev siddende lidt for at forberede Modtagelsen og give Forventningen Tid til at brede sig og vokse; og virkelig lykkedes det ham i Løbet af disse Øjeblikke at sammensmelte den store, uensartede Forsamling til en Organisme, der sitrede under en fælles nervøs Bevægelse. Hver Gang han rørte sig, gik der et Ryk igennem den som gennem et Dyr paa Spring.

Nu saae man, at han strakte Haanden ud for at tage sin Stok. Tegnet var givet. Længe før han naaede ud til Talerstolen, begyndte Hurraerne. Og med eet svulmede Raabet, og det steg til Jubel, da han stod der for alles Øjne — smilende, med blottet Hoved, takkende for Modtagelsen med fremstrakte Arme, som ønskede han at kunne trykke hver enkelt af de mange Tusinde i Haanden. De unge Damer viftede med deres Tylssjaler, og

Bisserne tilbrølte ham deres Anerkendelse gennem rustne Halse. Og der var ikke Tale om, at han gjorde Forsøg paa at stille Stormen. I en Menneskealder havde han vænnet Folket til at hylde Friheden i hans Person, og han følte særlig i Øjeblikket ingen Trang til at bringe det ud af den Vane.

Mange af Pastor Gaardbos Tilhængere deltog i Leveraabene. Det var jo Enslev. Præsten selv var gaaet ned fra Tribunen straks efter, at han havde sluttet sin Tale. Han stod nu nedenfor Talerstolen ved Siden af Bænkene, løftede sin Hat lidt fra Hovedet for ikke at demonstrere men var tavs.

Endelig fik man jublet ud, og Enslev kunde komme tilorde. Han begyndte med at meddele, at gamle Møller Jensen havde set sig nødsaget til at stille sit Folketingsmandat til Raadighed. Kresens frisindede Vælgere stod altsaa overfor den alvorlige Opgave at enes om en ny Repræsentant. Efter derpaa at have givet en Oversigt over Forfatningskampens Historie sagde han:

„Tilsyneladende har vi jo lykkeligt nedhugget Frihedens Fjender paa alle Omraader: I Statsstyrelsen, i Administrationen, i Skolen og i Kirken. De maa nu søges med Lygte omkring i de dunkleste Kroge ligesom Rotter. Men det skal paa den anden Side ikke skjules, at Sejren har skaffet os adskillige Venner paa Halsen, som der er al Grund til at være mistænksom overfor. Det gaar jo gerne saadan med en Bevægelse, naar den har overstaaet sine Trængselsaar. Saa overvældes den af Tilslutning og staar Fare for at blive kvalt i Omfavnelser og drukne i

Glædestaarer. Tidligere Modstandere møder frem med Haanden paa Hjertet og forsikrer, at de i deres Inderste altid har tilhørt den hellige Sag og kun ved et ulykkeligt Sammenstød af Omstændighederne hidtil har været forhindret i at ofre Livet for den.

„Jeg har i et Par Taler denne Sommer advaret mod den skjulte og forklædte Reaktion, der sniger sig omkring imellem os og nu er vor største Fare. Den skuffer de godtroende i al Slags vel udtænkt Formumning — ogsaa i Præstekjolen. Ja, allermest i den! Det synes at være en historisk Lov, som det nu er paa Tide at faa draget frem til Overvejelse for det danske Vælgerfolk, at der i den tvivlsomme Hob, der i den ellevte Time slutter sig til en sejrende Bevægelse, som Regel befinder sig et paafaldende stort Antal Præster, og saadan har det ogsaa været i vort Tilfælde. Vor brave Gejstlighed, der sad forskanset rundt om i Præstegaardene med teologisk opsvulmede Hjerner under Kalotten, de er nu nær ved at blive vore mest yderliggaaende og kampivrige sociale Reformatorer. Læg Mærke til det forsinkede Mod, hvormed endogsaa Provster og Bisper nu træder i Skranken for Lighedens og Broderskabets Samfundslære! Den samme Klerus, der bekæmpede denne som forargelig og ukristelig, saa længe der var nogen Mulighed for at kvæle den i Fødslen, er nu bleven Smaamandens s a n d e Venner, og adskillige af vor Tids unge Præster har jo virkelig med prisværdig Offervillighed personlig taget Del i Arbejdet for at lindre den sociale Nød. Jeg siger om alt dette: Bedre sent end aldrig, naar det gælder Næstens Vel. Men vore kære ornat-

klædte Partifæller maa dog ikke tage os det fortrydeligt op, at vi med vore historiske og personlige Erfaringer møder dem med en Smule Mistro og tilspørger dem med en klassisk Replik: „Hvilket Ærinde bringer Eder hid, velærværdige Herrer?“ Kommer I for — lidt sent — at aftjene jeres samfundsborgerlige Værnepligt, eller har I skjulte Formaal med dette lidt overraskende Tilbud om Samarbejde?“

Der mærkedes paany Uro i Forsamlingen. Egnens Folk havde efterhaanden forstaaet, hvis Hoved det var, der skulde falde; og mange Øjne søgte Pastor Gaardbo. Blandt Præstens Venner rørte der sig en hørbar Utilfredshed. Til Gengæld fandt den gamle Mestermand Tilslutning hos de fleste af Balduin Hansens Vælgere, der opfattede Ordene som Agitation for dennes Valg.

Enslev holdt sig endnu rank paa en Talerstol. Han stod der som en Hersker. Han havde bevaret sin Ungdoms trodsige Kast med Hovedet, naar han talte, og hans Haandbevægelser var fulde af Liv. I hans Stemme derimod mærkedes Alderdommen. Ude i de yderste Krese af den store Menneskemasse kunde man til Tider daarligt høre ham.

„Jeg tilstaar, det er med lidt blandede Følelser, at jeg for mit Vedkommende er Vidne til den nuværende Masseudfoldelse af Gejstlighed i vort offenlige Liv, som fra anden Side i vort Parti er bleven hilst med mere og mindre aabenlys Tilfredshed.“

„Tyrstrup!“ raabte en lang Student, der ragede op midt i Mylret.

Den dristige Afbrydelse vakte Harme og Hyssen rundt omkring. Men Enslev greb den og sagde:

„Lad mig benytte den Anledning, som her blev givet mig, til at dreje Halsen om paa en Avisand, der ogsaa har rappet for mine Ører i denne Tid. Man har i forskellige af vore Modstanderes Blade beskæftiget sig med Forholdet mellem den nuværende Konsejlspræsident og mig. Jeg ønsker da her at erklære, at som Partiet — og Folket — selvfølgelig ikke kan have andet Ønske end at hjælpe dette Ministerium til et g o d t Valg, saadan har jeg personlig kun det Haab at kunne bidrage mit dertil, saalænge Kursen er den gamle."

Meddelelsen blev hilst med et stærkt og langvarigt Bifald af de mange, hos hvem Rygterne om Uenighed i Partiledelsen havde vakt Bekymring. Den skjulte Trusel i de sidste Ord opfattedes kun af faa. Men dette Udbrud af almindelig Tilfredshed kom til at virke som en uvilkaarlig Demonstration til Gunst for Tyrstrup, hvad Enslev ogsaa godt følte. Han stod et Øjeblik tavs, og da han fortsatte, var hans Tone forandret.

„Lad mig sige min Mening uden Forbehold! Jeg frygter Præsteskabet, ogsaa naar det bringer Gaver. Ornatklædte Medarbejdere gaar altfor ofte deres eget Ærinde og tjener en anden Sag end den, de fører i Munden. De taler maaske smukt om Folkets Frihed men tilføjer ved sig selv: „Under Kirkens Formynderskab." De forkynder maaske en Barmhjertighedens Politik og ivrer for sociale Reformer, men samtidig staar dog hele deres Hu til en Gen-

rejsning af et middelalderligt Kirkesamfund med Præsten som ukrænkelig Autoritet. Endnu gaar man ganske vist ret stille om med sine Forhaabninger. Men enhver, som har et lydhørt Øre, vil let fornemme det Suk, der gaar gennem den danske Gejstlighed for Tiden, — et bryndefuldt Længselssuk efter den tabte borgerlige Magt og Myndighed. Det er da paa Tide at sige det, saa det høres over Landet, at af alt Tyranni var Præsternes altid det utaaleligste, det mest nedværdigende, det grusomste. Ja — saa utroligt det lyder! — selve den religiøse Følelse har Gang efter Gang været hjemløs her i Landet, fordi et uforsonligt Kleresi lukkede den ude fra Kirkerne. Tænk paa den unge Grundtvig, der maatte præke paa et Tørreloft! Husk paa jeres egne fynske Lægmands-Apostle, den frimodige Kristian Svane og hvad de andre hed, som herskesyge Præster lod kaste i Fængsel, fordi de uden deres Tilladelse samlede Folk til en Bibellæsning! ... Mit Ord til det danske Vælgerfolk skal da idag være: Vogt jer for Ulven i Faarepelsen! Han er Historiens grimmigste Dyr! Dens glubskeste, dens ubarmhjertigste. Og lad os saa raabe et tredobbelt Hurra for et g o d t Valg! Jeg mener dermed et Valg, der jager Lysets formummede Fjender tilbage til deres Afkroge, et Valg, der utvetydigt nedslaar alle Forhaabninger til Genvækkelse enten af et nyt Adels- eller et nyt Kirkevælde her i Landet og atter lægger Riget, Magten og Æren i det arbejdende Folks Hænder!"

Han havde holdt den sidste Del af sin Tale med stor agitatorisk Kraft, og Slutningsordene kaldte paany Ju-

belen frem, ikke mindst hos dem, der ingenting havde forstaaet. Han maatte flere Gange frem til Talerstolen for at tage mod Hylding.

Alligevel var der en Del, navnlig blandt Pastor Gaardbos Tilhængere, der beholdt Hattene paa. Gennemgaaende havde Talen vakt Forbavselse og desuden lidt Betænkelighed. Bondeungdommen, der var kommen dertil med saa højt spændte Forventninger, var dybt skuffet. Det var Folk, der enten helt gik op i praktiske Interesser eller netop var stærkt kirkeligt interesserede. De sidste følte sig forargede.

Nu skulde Balduin Hansen tale. Men forinden maatte der gøres en Pause, fordi Størsteparten af dem, der alene var kommen for at høre Enslev, nu brød op og vakte Forstyrrelse. Cyklestaldene stormedes, og Skarer af glade Landliggere drog med Hallo bort gennem Skoven.

Da Ordstyreren igen traadte frem, var det hovedsagelig Folk fra selve Valgkresen, der stod tilbage, og Balduin Hansens Tilsynekomst paa Talerstolen blev derfor nu Tegnet til en livlig Vælgerkamp. Hans Venners Hurraraab kaldte Modstanderne frem; og det viste sig nu, at Pastor Gaardbos Tilhængerskare var mere mandsstærk, end det fra først af havde set ud. Enslevs Tale havde løst dens Mæle. Der blev raabt og hysset. Det varede et Par Minutter, før Balduin Hansen kunde faa Ørenlyd.

Hans Tale var en regelret Valgtale. Han gennemgik hele sit Program, der var et Udkast til en ny Samfundsorden, bygget paa Jordrente-Beskatningen, hans Liv- og Hjertesag, af hvis Gennemførelse den begejstrede lille

Mand ventede sig en ny Verdensfødsel med Fred og Glæde for den hele Menneskehed.

Da han sluttede, skulde Mødet efter Bestemmelsen være forbi, og man ventede kun paa, at Jørgen Mosegaard vilde komme frem og udbringe det sidste Leve. Da blev man opmærksom paa, at der foregik et eller andet oppe paa Tribunen, hvor alle havde vendt sig mod Trappen, der fra Bagsiden førte derop. De Herrer af Pressen havde rejst sig i deres Baas og strakte Hals. Der maatte være forefaldet noget uventet.

Nu saae man ogsaa en Fremmed staa paa Trappens øverste Trin. Det var den sære, bebrillede Mand, der tidligere havde opholdt sig ude i den yderste Kres af Tilhørerskaren og vakt lidt Forskrækkelse der paa Grund af sit Udseende. Jørgen Mosegaard og et Par andre af Mødets ledende Mænd stod og talte med ham. Bagefter havde de en længere Forhandling med Enslev.

Den førte til, at Ordstyreren traadte frem og meddelte, at han efter Samraad med de i Øjeblikket tilstedeværende Medlemmer af Bestyrelsen vilde give Ordet til en Mand, der havde anmodet om Tilladelse til at aflægge et Vidnesbyrd for Forsamlingen.

„Det er forhenværende Præst i Folkekirken, Pastor Mads Vestrup."

Der var ikke mange, der kendte Navnet; og af disse havde de fleste kun en uklar Erindring om at have læst i Aviserne om en „Vandrepræst", der var bleven afskediget fra sit Embede og nu gik omkring i Landet og holdt Opbyggelsesmøder paa aaben Mark og i Rejsestalde. Det

vakte derfor Forbavselse, da Pastor Gaardbo fra sin Plads nedenfor Talerstolen med Heftighed udbrød:

„Den Mand maa ikke tale her!“

Folk saae paa hinanden; og da Pastor Gaardbo forstod, at det var nødvendigt at give nærmere Forklaring, oplyste han, at Pastor Vestrup siden sin Afskedigelse, der skyldtes et usædeligt Levned, rejste rundt og ophidsede Befolkningen mod Kirken med raa og forargelig Tale. Han vilde henstille til Forsamlingen, at den nægtede at høre ham.

Uvilkaarligt saae alle op paa Enslev, fra hvem man ventede en Udtalelse. Den kom ogsaa straks efter, idet han ironisk tilraabte sin Brodersøn:

„Frihed for Loke saa vel som for Thor!“

„Jeg synes, at den Frihed allerede er bleven benyttet tilstrækkeligt ved dette Møde,“ svarede den unge Præst, og disse modige Ord vakte Forskrækkelse men ogsaa mumlende Tilslutning flere Steder. „Jeg nedlægger Indsigelse imod, at Pastor Vestrup faar Ordet her!“

Han havde talt med Kraft og Myndighed. Man saae, at Enslev blev opbragt, og der bredte sig en almindelig Raadvildhed i Forsamlingen.

Imidlertid var Mads Vestrup kommen ind paa Tribunens Midtergang. Alle kunde nu se ham, og Indtrykket af hans forkomne Skikkelse bestemte Afgørelsen. Ikke mindst Pastor Gaardbos egne, fattige Venner paavirkedes af Synet, og der rejste sig derfor ingen Modsigelse, da Jørgen Mosegaard paany — og denne Gang med værdig løftet Lorgnet — forkyndte:

„Jeg giver Pastor Vestrup Ordet!“

Forinden den tidligere Præst i Favsing begyndte at tale, stod han lidt og ligesom spejdede eller vejrede ud over Forsamlingen. Hans højre Haand løftede sig flere Gange nervøst op til Brillerne, og i Ansigtet med de plumpe Træk skiftede Udtrykket uophørligt paa en Maade, der mindede om Skyggespillet over en Pløjemark under en urolig Aprilhimmel.

„Det var ellers lovlig stærkt at sige om mig, at jeg ophidser Folket mod Guds Kirke,“ sagde han med sit grove jyske Mæle, som en stærk Forkølelse gjorde endnu mere ru. „Jeg veed ikke bedre, end at jeg netop gaar rundt og leder efter Guds Menighed her i Landet; men den er ikke nem at finde. Den sidder saa forsagt og gemmer sig som en gammel Morlille, der ikke tør vise sig, fordi Gadeungdommen hujer af hende. Det synes maaske en sær Tale for mange af jer, der her er samlede. I veed maaske slet ikke af, at Satan ogsaa har sin Kirke her paa Jorden. Den tager jo de fleste Mennesker saa skammelig fejl af. Det er forresten just den samme, vi lige hørte om, den magtsyge Kirke, som alle Midler er lige gode, bare de giver Anseelse og Myndighed i denne stakkels Verden. Se, det kunde jeg nu ha' Lyst til at fortælle jer en Historie om. Det var dengang — I veed nok — da Vorherre vandrede omkring her paa Jorden i en Pilgrims Lignelse for at besøge sit Folk. Og nu maa I da endelig ikke forestille jer Himlens og Jordens vældige Gud som saadan en gammel hyggelig Julenisse med Godter i alle Lommerne, som vi plejer at se ham afbildet paa Glansbilleder og

i de fleste Opbyggelsesbøger. Nej, nej! I hans Fodspor rejste Angsten og Fortvivlelsen sig, og de fromme Hjerter bævede. Saadan er Herrens Genkomst, og saadan vil den blive, indtil Domsbasunen lyder for os paa den yderste Dag. Amen!"

Han maatte et Øjeblik vende sig om og tage sit røde Bomulds Lommetørklæde op for at pudse sin forkølede Næse. Folk var bleven urolige og saae tvivlraadige op til Ordstyreren og til Enslev. Og mange opdagede nu, at Pastor Gaardbo var gaaet. Hvad kunde dette her blive til?

Men Mads Vestrup levnede dem ikke Tid til Overvejelser. Den før saa ubehjælpsomme Prædikant, der hver Søndag talte sin Menighed i Søvn, havde paa sin Apostelvandring faaet Tungebaandet løst. Den løsslupne Lidenskab havde forvandlet ham. Ensomheden paa Landevejene, Nød og Savn og Anger havde hærdet hans Sind og givet den bekymringsfulde Mand en Uforfærdethed i Talen, der lukkede Folks Øren op.

„Men nede i Helvede sad Djævlen og var rigtig bleven saa forknyt," fortsatte han. „Det var onde Tider for Løgnens Fader, og han forstod, at der maatte gøres noget ekstra. Da han saa havde grundet i nogle hundrede Aar, tog ogsaa han sig en Dag Menneskeskikkelse paa og gav sig til at præke paa Torvene. For med al sin Kløgt kan Djævlen jo aldrig hitte paa noget selv. Det bliver altid bare til „Bøf paa en anden Maade", som man siger. Og Maaden ... ja, det var hans gamle Kneb, det var Fornægtelsen! Saa begyndte han da med at fornægte sin egen Eksistens. Satan var bare en Sagnfigur, og Helvede

kunde man grine af, det var ikke andet end et snedigt Munkepaafund. Og hvad Vorherre angik ... o, saa var han saadan et elskeligt gammelt Skrog, som bare forlangte, at man ikke rent slog Haanden af ham. Han rigtig frydede sig, naar vi Mennesker sang vore Glædessange paa den fra Verdens Skabelse kendte Melodunte:

Gud ske Lov og Pris,
min Nabo har mistet sin Gris!"

Han maatte igen have sit Lommetørklæde frem; men der var nu bleven ganske stille rundtom. En usikker og bekymret Forlegenhed havde forplantet sig til alle. Kun Enslev sad smilende med Armene paa Brystet og syntes paa sin egen Vis interesseret. Da Jørgen Mosegaard engang gjorde Mine til at skride ind, havde han forhindret det. Synligt for alle beskyttede han med en Haandbevægelse paany Talerstolens Frihed.

„Det kan ikke undre nogen, der kender Menneskene, at Satan fik Held med sin List. Der blev Tilløb til den Forkyndelse! Der blev et Menighedsliv, som man aldrig havde kendt Mage til! Og nu var Spillet vundet for den gamle Løgner og Troldmand. Da Pilgrimmen kom tilbage, var der ingen, der kendte ham igen. Han stod ved Dørene og spurgte: „Hvor er dit sønderknuste Hjerte? Hvor er de Taarer, du har grædt over dig selv? Hvor er din Angst og dine vaagne Nætters Sukke?" Men Folk forstod ham ikke og sagde: „Hvad staar han og snakker om? Pak dig, gamle Mand! Den Slags Sager har vi ikke her. Vi er glade og frejdige Mennesker, og nu skal vi hen i Bedehuset og se Lysbilleder og drikke Sukkerlade!"

„Se, det var nu bare en Historie. Jeg vil nu gerne have Lov til at fortælle om en lille Oplevelse, jeg havde idag paa Vejen hertil. Der stod et Par Mennesker udenfor et fattigt Hus, og jeg fik at vide, at derinde laa en Mand og droges med Døden — „Hønse-Lars" kaldte de ham. Saa kender I ham vel nok! Jeg gik indenfor, og der laa et gammelt Menneske med en fin hvid Skjorte paa og i skinnende rene Lagner, i det hele saa velplejet og opstadset som den gamle Komediefigur Jeppe, der blev lagt i Baronens Seng og troede sig i Himmerig. Den stakkels Mand havde mistet Mælet, hans Bryst arbejdede tungt, men Sjælen var fuldt nærværende, og jeg kunde se paa ham, at han følte sig fuldt betryggende præpareret til at indgaa til den store Dom. Endnu i Dødens Daanen skinnede den gamle Synder af Selvretfærdighed. — Se, det her nedslaaende Syn er bleven ved at staa mig for Tanken, fordi det har mindet mig om noget, der nys hændte mig selv. I hørte jo, hvem jeg er. I fik at vide, hvad der er overgaaet mig, og hvorfor jeg kom væk fra mit Embede. Det var Verdens Dom. Men Gud kender Menneskene. Han skabte os som Syndere, opfyldte af grimme Tanker og onde Lyster, saa længe vi drager Aande, og jeg veed nu, at aldrig var jeg vederstyggeligere for Gud, end da jeg forsøgte at gaa ham under Øjne med mine Dyder. Derfor nedslog han mig endnu dybere i Smudset. Saa en Dag faldt jeg i en svær Sygdom. Jeg laa med Feberfantasier, og der var det besynderlige ved det, at hele min Ulykke var gleden ud af min Erindring. Jeg var endnu den uberygtede Præst for Favsing og Lime Menig-

hed og vidste, at jeg skulde til at dø. Saa en Aften gik Døren op, og en Fremmed kom ind. Jeg kendte straks Vorherre. „Mads Vestrup! Nu skal du herfra!“ sagde han. „Men hvor skal du bringes hen?“ — Jeg var jo nok lidt angst men havde dog en ret god Samvittighed, og jeg opregnede for min Dommer, at mit Levned havde været rent, mine Tanker fromme og mit Sind lydigt. Men da saae Herren bedrøvet paa mig og sagde: „Mads Vestrup! Hvor er dit bævende Hjerte? Hvor er de Taarer, du har grædt over dig selv? Hvor er din Angst og dine Nætters Kummer?“ Og med en ny Røst, der gik mig gennem Marven som et dræbende Lyn, udtalte han de frygtelige Ord, Dommens uigenkaldelige Ord: „Gak bort! Du hører Helvede til!“ — —

Han maatte standse lidt. Sindsbevægelsen havde overvældet ham. Taarerne strømmede ham ned ad Kinderne. Og pludselig satte han sin Kasket paa Hovedet, vendte sig om og gik bort.

Der var nogle, der forsøgte at le; en enkelt gav sig til at klappe rasende; andre hyssede og var vrede. Det var altsammen kun forskellige Udtryk for den samme usikre Opskræmthed. Hvad var dog det for et Menneske? Var det en gal Mand eller en Profet? Eller var det bare en Komediespiller? Selv Enslevs Smil var et Øjeblik bleven lidt usikkert.

Oppe paa Tribunen henstillede Balduin Hansen til Aviskorrespondenterne ikke at omtale det uheldige Optrin, og hans Ord fandt Tilslutning fra alle Sider.

Jørgen Mosegaard traadte derpaa frem for at afslutte.

Han havde løftet Hatten for at udbringe et sidste Leve, da man saae Enslev rejse sig og forlange Ordet.

I samme Øjeblik var Indtrykket af den landløbende Præst og hans Tale blæst ud af alles Sind. Alle ventede, at Enslev nu højtideligt vilde udpege Balduin Hansen til Kresens Kandidat, og man var klar over, at det ikke vilde gaa af uden Modsigelse.

Der blev dødsstille.

Og saa kom der noget ganske andet, noget helt uventet, som Folk hørte paa med lange Ansigter. Enslev, der talte fra sin Plads, mindede om, at det var gammel Festskik at give Værten et Hurra, inden Bordet hævedes. Jægermester Hagen havde atter ved denne Lejlighed med det Frisind, som nu i flere Slægtled havde udmærket Ejerne af Storeholt, stillet sin Skov og den smukke Festplads til Raadighed, og herfor skyldte man ham Tak.

„De store Jordbesiddere plejer jo ellers at være vore svorne Fjender. Med særlig Glæde maa vi da hilse en Herremand, der som Godsejer Hagen viser fordomsfri Forstaaelse og folkelig Samfølelse. Et Leve for denne gode og trofaste Demokrat!“ —

Efter Mødet saae man Enslev køre bort i Jægermesterens Vogn. Folk spredtes omkring paa Pladsen, hvor de længe stod i diskuterende Klynger og stak Hovederne sammen som Faar mod optrækkende Torden.

IX.

Den følgende Formiddag sad Fru Bertha og Jytte alene ude under Kastanjerne i Haven. De var tyet herud saa tidlig paa Grund af Uroen i Huset. Der var et uafbrudt Rykind af Folk, der vilde tale med Enslev. Ogsaa Balduin Hansen havde været der. Han var kommen ud fra Modtagelsesværelset med marmorblegt Ansigt og et forstyrret Udtryk. I Øjeblikket var Vælgerforeningens Formand og nogle andre Bestyrelsesmedlemmer samlede derinde for at træffe Afgørelse om Møller Jensens Efterfølger.

Fru Bertha havde taget et Strikketøj med sig for at berolige sit Sind. Der havde den foregaaende Aften været noget grumt i Enslevs Blik. Hvad havde han for? Hun kendte Udtrykket fra gamle Dage, naar han havde haft Modgang. „Enslev blodtørster," plejede hendes Mand at sige. Hans Tale den foregaaende Dag fandt hun ogsaa besynderlig uoverlagt. Hun forstod ikke, hvad der kunde være hans Hensigt med den grove Udæskning.

„Tror du, John bliver Rigsdagsmand?" spurgte Jytte, der ogsaa havde taget et Haandarbejde med.

„Nej, det kan jeg ikke tro. Det vil jeg ikke tro."

„Saa tror jeg det for os begge. Vilhelmine har da ogsaa en Mine paa idag, som om John allerede var Minister. Du skal se, lille Mor, du bliver ikke den sidste Gehejmeraadinde i Familjen."

„Aa, Passiar! Det kan Enslev ikke gøre. Nej, jeg har

en Anelse om, at det snarere bliver Pastor Gaardbo, der kommer til at gaa af med Sejren."

„Pastor Gaardbo? Hvor falder du paa det? Det er jo ikke engang afgjort, at han vil stille sig."

„Jo, det gør han saamænd nok. Efter hvad der foregik igaar, maa han næsten gøre det, synes jeg. Men det bliver ikke med Enslevs gode Vilje."

„Hvordan kan han saa blive valgt?"

„Jeg tænker, han hjælper sig selv. Han viste sig ved Mødet som en frygtløs Mand."

„Men han gjorde da slet ikke nogen Lykke."

„Hvem har sagt det?"

„John fortalte, at Folk ikke vilde høre ham tilsidst. Det blev jo næsten til Skandale."

„Snak! Der var ganske vist nogle Spektakelmagere. Men det kan ikke undgaaes ved den Slags Møder. Pastor Gaardbo talte baade smukt og djærvt, synes jeg. Og det var vist den almindelige Mening."

Jytte, der havde set op, bøjede sig igen ned over sit Broderi og blev lidt rød. Saa meget Pastor Gaardbo til Tider var hende imod — og hun kunde i enkelte Øjeblikke næsten hade ham — var hun alligevel Moderen taknemlig for de Ord. Hun ærgrede sig nu kun over, at hun straks havde troet paa Fætterens ondskabsfulde Opspind om ham, hvad der endogsaa havde kostet hende et Par Timer af hendes Nattesøvn. Det var gaaet hende saa taabeligt nær, at han havde lidt et Nederlag.

For nu ikke at høre mere rullede hun sit Sytøj sammen og gik ind.

Paa Vejen mødte hun Enslev. Han stod paa Verandatrappen og saae saa bøs ud, at hun helst havde undgaaet ham, saa gode Venner de ellers var. Men da han opdagede hende, lyste det lidt op i hans Ansigt. Han løftede de mørke Buskebryn og strakte Haanden frem.

„Du altid flygtende Diana! ... Dig har jeg næsten ikke set. Vil du sørge for, at du faar Plads ved Siden af mig ved Frokostbordet! Saa skal du skrifte for mig."

„Jeg faar vist ikke Lov til at nyde saa stor en Ære."

„Det er en Ordre — forstaar du! Jeg vil høre, hvad for Skarnsstreger du har begaaet siden sidst. — Hvor er din Mor?"

„Hun sidder derhenne."

„Godt! Paa Gensyn altsaa!"

Han kom med lidt Besvær ned ad Trappen. Jytte vovede ikke at tilbyde sin Hjælp. Intet opirrede den gamle Mand mere, end at Folk lod sig mærke med, at de tænkte paa hans Alder eller hans svage Fod.

„Naa, der sidder Fru Justitia og strikker! Det er en Beskæftigelse, jeg tidt har misundt Kvinderne. Jeg kendte engang en gammel Dame, som paastod, at der ikke var den Lyksalighedsfølelse, man ikke kunde strikke sig til. Strikkestrømpen var hendes Universalmiddel. Den tyede hun til under alle Sorger og Bekymringer ligesom andre til Andagtsbøger eller beroligende Pulvere. Kan De ikke lære mig Kunsten?"

„Jeg troede, at Deres Gaard, Deres Have, Deres Høns og Ænder kunde gøre samme Nytte? Da jeg sidst talte med Dem, fortalte De mig, at De nu helt og holdent

var bleven Landmand. De havde fundet Deres egenlige Livskald. De interesserede Dem kun for Kvægracer, Hønsefoder, Frugtavl og den Slags Ting, og jeg vilde aldrig mere faa Dem at se paa en Talerstol."

Enslev stod med Stokken foran sig og betragtede hende med et lurende Blik under de sænkede Bryn.

„Synes De, at Tiden er til at gaa paa Aftægt? ... Jeg troede det ganske vist selv. Jeg bildte mig ind, at Fremtiden var saa temmelig betrygget. Jeg syntes jo ogsaa, jeg kunde fortjent at have mine sidste Aar for mig selv. Men det er gaaet, som det hedder med det gamle Mundheld: Naar Katten er borte o. s. v. — Dersom De vil afkøbe mig Fredsholm for en rimelig Pris, kan vi slutte Handelen med det samme."

„Det er da ikke Deres Mening, Enslev?"

„Jo. Det hele var en Misforstaaelse. Vi Landsbybørn gemmer allesammen i vor inderste Hjertefold en Hyrdedrøm om at ende vore Dage i en fredelig Kaalhave, med Træsko paa og en Vandkande i Haanden. Og saa gaar det os for det meste som Emigranterne, der efter et langt Liv tilbragt i Hjemve vender tilbage til Fædrelandet og føler sig haabløst fremmede der."

Han talte videre om Landlivets Søvnagtighed, om den Kedsomhedens Basilisk, der i de lange Vinteraftener anbragte sig overfor En og gabede som en Flodhest. Da Fru Bertha indvendte, at man dog altid kunde fordrive Tiden ved Læsning, protesterede han og svarede, at for et Menneske, der havde været vant til at omsætte sin Vitalitet i Handling, var Bøgerne det slettest mulige Selskab.

„Sæt en Krigsinvalid til at læse Slagmarkernes Historie! Han vil snart kaste Bogen fra sig af Ærgrelse over at maatte sidde der i sin Sygestol og læse om andres Bedrifter. Saa foretrækker han at underholde sig med en Æske Tinsoldater."

Hans bitre Tone fik Fru Bertha til at spørge, om Resultatet af Forhandlingerne med Vælgerforeningens Tillidsmænd ikke havde været efter Ønske.

„Der foreligger endnu slet ikke noget Resultat. Vi skal genoptage Mødet om to Timer; men jeg tvivler næsten paa, at det vil lykkes mig at skaffe Enighed tilveje. Her som overalt i Landet tuder Uglerne. Balduin Hansen har iøvrigt med prisværdig Resignation tilbudt at trække sig tilbage til Fordel for en neutral Tredjemand, som begge Parter kan enes om. Men de Herrer af Præstepartiet vil aabenbart føre deres Krig igennem. Jeg har det bestemte Indtryk, at der arbejdes paa en Sprængning."

„Præstepartiet?" sagde Fru Bertha. „Vil De fortælle mig, Enslev, hvorfor har De aldrig omtalt Deres Brodersønner for os? Jeg synes at forstaa paa Dem, at De heller ikke nu vil anerkende Pastor Gaardbo som Slægtning."

„Har jeg maaske ikke Grund til det? ... Men det skal vi ikke tale om. Jeg kom for at foreslaa Dem en lille Promenade i Haven. Jeg har en halv Snes Minutter til min Raadighed. Kan jeg overtale Dem?"

„Ja, meget let," sagde hun og trillede straks sit Strikketøj sammen.

Der var i Enslevs Holdning overfor Fru Bertha Rester

af et Galanteri, der skrev sig fra deres Bekendtskabs tidligste Tid, da hun og hendes Mand endnu sad ovre i Birkedommerboligen paa Samsø. Enslev var kommen derover til et Folkemøde, og det var i Virkeligheden mere den unge Frues Skønhed end hendes Mands politiske Betydning, der fik ham til at interessere sig for Birkedommerens Valg til Rigsdagen og Familjens Overflyttelse til København. Til Held for Venskabet havde Fru Bertha dog aldrig forstaaet det. Med sit Væsens friske Umiddelbarhed havde hun taget mod hans Kur uden for Alvor at mistænke ham, der allerede dengang var en Mand tilaars. Derfor var hun ogsaa nu en af de faa Damer, som han følte nogen virkelig Agtelse for. Naar han kaldte hende Fru Justitia, var det ikke blot, som Folk troede, fordi hendes Mand havde været en af hans Justitsministre. Det var en Hyldest af et Menneske, der med al sin tyranniske Viljestyrke havde meget kvindagtigt i sin Natur, der bar paa en skjult Svaghed for alt, hvad han ikke havde formaaet at undertvinge, mens han ringeagtede sine Redskaber.

De talte lidt om Skovfesten, ogsaa om Mads Vestrups Optræden, der havde gjort et ganske stærkt Indtryk paa Fru Bertha.

„Ja, den Mand kan maaske bruges!“ sagde Enslev og gav sig igen til at tale om Valget.

„Forholdene her i Kresen er typiske. For blot tre-fire Aar siden vilde Balduin Hansens Kandidatur have været en Selvfølge. Som Forholdene nu ligger, anser jeg den for absolut haabløs. Og veed De, hvem der modarbejder

ham? Tyrstrup! Jeg veed det med Sikkerhed. Han ønsker Præsten valgt. Balduin Hansen skal engang have haft en Konflikt med sine gejstlige Foresatte, og denne gamle Affære har Præstepartiet gravet op for at kunne benytte den imod ham i Valgagitationen. Derfor vil Tyrstrup ikke have ham. Det tegner Manden! Det er den nye Kurs, der skal styres! ... Men jeg har længe forstaaet det. Jeg ser ogsaa, hvor det altsammen bærer hen! Frihedsglæden er hos et Folk som det danske en Søndagsfølelse, som tilnød kan holde sig Mandagen over. Allerede om Tirsdagen begynder de fleste at længes tilbage til Tugten og Tvangen og Ydmygelsen. Jeg maa ofte tænke paa, hvad jeg har hørt om Livsfanger, der som gamle slipper ud af Fængslet. De gaar Resten af deres Liv og gemmer paa en hemmelig Hjemve efter Cellen og Haandjernene."

„Vil De sige mig oprigtig, Enslev, er det Deres Hensigt at forsøge paa at faa min Brodersøn valgt i Stedet for Balduin Hansen?"

„Ham eller en anden fuldt paalidelig Mand, hvis Valg kan gennemføres. Balduin Hansen har jeg, ærlig talt, ikke selv brudt mig synderlig om. Han er saa fuld af vidtløftige Ideer og har saa mange Særinteresser. Og jeg sætter ikke Pris paa Politikere med Særinteresser."

„Men jeg begriber ikke, at De kan tænke paa at faa min Brodersøn valgt. Jeg tror ikke, der er den allermindste Stemning for ham."

„Stemningen kan komme under Valgkampagnen. Det er en Erfaring, De selv maa have gjort i sin Tid. Jeg har i Redaktør Danielsen ved „Fyns Venstre" en meget bru-

gelig Mand. Desuden har Balduin Hansen for Sagens Skyld og af gammelt Venskab for mig lovet at arbejde for Jægermesterens Valg. Den opvarmede Talemaade om „Anarkismens Hydra", som sandsynligvis skal være Tyrstruppernes store Valgtrumf, kan jo heller ikke blive synderlig virkningsfuld som Skræmmebillede, naar den skal anvendes paa en Godsejer og Jægermester."

„Ja ja," sagde Fru Bertha. „De har velsagtens Deres Planer med det hele, og dem tier De med. Men veed De af, at min Brodersøns økonomiske Forhold er alt andet end gode?"

„Han har jo en rig Svigerfar."

„Aa — ham! Den Hjælp, der kommer fra den Kant, frygter jeg næsten mere end noget andet. — — Enslev!" sagde hun, da han ingenting svarede, „jeg husker, De kaldte Dem engang for Daarernes Formynder. Vær det ogsaa i dette Tilfælde! Min letsindige Brodersøn har i Forvejen tilstrækkelig høje Tanker om sig selv. Rigsdagslivet, er jeg bange for, vil føre ham endnu dybere ned i Ulykken."

Enslev slog utaalmodigt med Hovedet og vilde ikke ind paa Sagen. Folks private Affærer interesserede ham ikke. Han havde alene truffet sin Afgørelse udfra den Betragtning, at Jægermesteren i den givne Situation var den, der bedst vilde kunne samle Kresens mange neutrale Stemmer, og som desuden ved sit blotte Navn og sin sociale Stilling vilde vække Opmærksomhed ud over Landet.

De havde nu endt en Rundtur omkring den store Græs-

plæne bag i Haven. Enslev følte sig træt, og de tog Plads paa en Bænk.

„De talte før om mine Hensigter. Ja, dem har jo Alverden travlt med for Tiden. Som om jeg kan have andre Formaal end dem, jeg altid har vedkendt mig! Mærkværdig nok spørger man ikke om, hvad Mening Tyrstrup har med bag Partiets Ryg at alliere sig med den upaalideligste af alle Forbundsfæller. Hvordan kan det være? Jeg skal sige Dem det. Han gaar Folkets hemmelige Ærinde. Han forbereder det Skridt, som adskillige endnu trykker sig ved selv at tage — Gaasegangen til Canossa. Han forstaar det vistnok ikke selv. Han fabler om at etablere et Jovialitetens Tusindaarsrige, hvor Menneskene gaar omkring med hinanden om Halsen. Men det er ingen Beroligelse for mig, at han selv tror paa sine daarlige og forræderske Hjælpere. Med sin forunderlige Sorgløshed taler han om, at jeg ser Spøgelser ved højlys Dag. Og det er ogsaa netop det, jeg gør! De Bødler, vi kneblede for en Menneskealder siden, de spøger nu i Sønner og Sønnesønner og lurer paa Hævn! Fordi Tyrstrup ikke ser det — skal jeg da gøre mig blind? Skal jeg se ligegyldigt paa, at de møjsomt vundne Resultater af to Generationers Kamp igen saa letsindigt sættes paa Spil?“

„Resultaterne?“ sagde Fru Bertha efter en Pavse. „Er det ikke netop dem, der virker skræmmende?“

„Hvad mener De?“

„Aa — jeg synes tidt selv, at det hele ser saa haabløst ud. Det er jo altsammen blevet ganske anderledes, end vi engang troede.“

Enslev havde vendt sig imod hende med et hvast Blik. Han holdt begge sine Ørneklør om Stokkens Haandtag. Saadan sad han længe uden at sige noget, mens et dybt Mørke lagde sig over hans Ansigt.

„Vi Mennesker har en kort Hukommelse. Fortiden ligger altid for os i en falsk Belysning. Derfor miskender vi Øjeblikket. Det kan maaske være en Lykke for den enkelte, at vi har saa let ved at glemme svundne Lidelser og fornægte Savnene, naar de først er stillet. For Samfundet, for Menneskeheden er det en uhyre Ulykke. En Politiker har derfor først og fremmest den Opgave at være sit Folks altid vaagne Hukommelse, og det er paa det Punkt, at Tyrstrup allermest forsynder sig. Vor Tids unge har faaet Friheden i Vuggegave. Af den Grund anses den for en selvfølgelig og ufortabelig Ting. De begriber ikke engang, at der kan være noget at vogte. Og i et saadant Øjeblik lister Tyrstrup den ene præsteklædte Forræder efter den anden ind i repræsentative Stillinger. Udleverer Vaaben til vor argeste Fjende! ... Skulde jeg bebrejde mig noget i mit politiske Liv, saa var det først og fremmest det, at jeg ikke langt tidligere har forstaaet Nødvendigheden af et afgørende Nappetag med Kirken. Jeg trøstede mig med, at det skulde lykkes os at udsulte den umættelige Snylter, der har tæret paa Folkets Kraft og formørket dets Liv i et Aartusinde. Vi har jo allesammen følt os beroligede ved at se, hvordan den lange Bændelorm efterhaanden selv kvitterede nogle afdøde Led. Vi bildte os ind, at nu laa Uhyret i sine sidste Krampetrækninger, og saa betød det bare, at en ny Yngel

var avlet inde i Mørket. Vi faar ikke Fred, før vi knuser Slangens Hoved. Vil Tyrstrup heller ikke denne Gang forstaa mig, skal vi slaas!"

Fru Bertha lagde bønfaldende sin Haand paa hans Arm.

„Enslev! De har i Deres Liv vundet saa mange straalende Sejre, der vil mindes med Taknemlighed, saa længe Danmark staar. Hvorfor vil De begynde en ny, endeløs Strid og udsætte Dem for at komme til at opleve Deres første Nederlag? Husk, De er ikke ung længer!"

Han havde atter vendt sig mod hende.

„De trøster godt!" sagde han med et forbitret Øjekast.

Og pludselig rejste han sig og gik bort uden Hilsen.

X.

Middagsgæsterne var bedt til Klokken halv syv. En af de første, der kom, var Danielsen, Redaktøren af Enslevs fynske Blad og selv Fynbo, en yngre, fedladen og rødhaaret Mand, hvis glatte Ansigt skinnede af Smil og Velvære. Enslev havde engang sagt om ham, at han saae ud, som om han var kommen til Verden gennem Smørhullet i et Fad sveden Boghvedegrød.

Lidt efter aabnedes Døren for Pastor Gaardbo. Redaktøren hilste paa Præsten med en Kattevenlighed, som denne ikke besvarede. Og dog anede Pastor Gaardbo ikke noget om, at Danielsen lige kom inde fra en privat

Konference med Enslev og her havde faaet Ordre til at gennemføre Jægermesterens Valg ved ethvert Middel.

I Løbet af det næste Kvarter fyldtes begge Dagligstuerne. Af Hensyn til de indbudne Bønder og for i det hele at give Festen en folkelig Karakter havde Paaklædningsordren lydt paa Frakke. Fru Vilhelmine var højhalset, Frøken Søholm i mørk Silke og Halvhansker.

Fru Bertha og Jytte viste sig først, efter at alle Gæsterne var kommen. Da Jytte opdagede Pastor Gaardbo, vilde hun næsten ikke tro sine Øjne. Hun vidste godt, at han var indbudt — han hørte jo til Bestyrelsen, — men hun havde været ganske sikker paa, at han ikke vilde komme. Han gik jo ikke i Selskaber. Det maatte vel saa være Hensynet til Enslev, der havde bestemt ham. Enslev var jo hans Onkel. Det havde hun ikke tænkt paa.

Han stod underligt alene, ligesom forladt, henne ved et af Vinduerne, og det blev hende hurtigt klart, at de fleste af Gæsterne med Vilje undgik ham. Nu saae hun Vilhelmine stryge ham højbarmet forbi uden at værdige ham et Blik. Saa latterligt det var at se den Gaas kro sig, kunde hun alligevel ikke lade være med at harme sig. Hvad var der sket? ... Hun havde Lyst til at gaa hen og tale med ham, bare for at demonstrere.

Men i det samme kom Enslev ind, og et Øjeblik efter gik man tilbords.

Jyttes Bordherre var en gammel Dyrlæge, der gjorde hende den Tjeneste at fordybe sig i sin Tallerken og lade hende i Fred. Lige overfor hende sad den marmorblege Balduin Hansen som et Gravbillede af sig selv.

Oprindelig skulde ogsaa Pastor Gaardbo haft Plads her; men da Fru Vilhelmine opdagede det, havde hun flyttet hans Navnekort helt hen til den nederste Ende af Bordet, saa langt fra Jytte som muligt.

Stemningen var i Begyndelsen meget trykket. Enslev var i ondt Lune og skjulte det ikke. Han havde ogsaa frabedt sig Taler. Det var allerede sivet ud, at Valgkommissionens Forhandlinger med ham var endt uden Resultat, og man forstod, at det betød en fuldbyrdet Partispaltning.

Ogsaa Jytte begreb efterhaanden, hvad det var, der formørkede Luften og isolerede Pastor Gaardbo i denne Kres, der hovedsagelig bestod af Enslevs nærstaaende Venner. Efter den tredje Ret var hendes Bordherre kommen til sit Mæle. Han havde bøjet sig hen imod hende og hviskende udtalt sin Forundring over at se Pastor Gaardbo her „efter det, der nu er sket."

„For det er jo ligefrem Oprør!" havde han sagt. „Det er denneher Søren Tækkemand fra Aalehusene, der er Mester for det; men Præsten kunde efter min Mening meget godt have forhindret det, dersom han havde villet. Men det vilde han bare inte."

Jyttes Hjerte slog uroligt. Den Tanke kunde hun nu ikke længer afvise, at det var for hendes Skyld, han havde overvundet sig til at komme her og sidde tilbords med saa mange af sine Uvenner. Havde han af Meta faaet at vide, at hun skulde rejse, og var han kommen for at sige Farvel til hende? Det havde vel nok været bedst for dem begge, om de ikke havde truffet hinan-

den mere; men det bevægede hende, at han var kommen trods alt, hvad Meta rimeligvis havde fortalt ham om hende.

Godt var det imidlertid, at hun nu kom bort herfra. Skønt hun ikke en eneste Gang havde set hen til ham, paavirkedes hun i det hele af hans Tilstedeværelse paa en Maade, som hun ikke holdt af. Hun tænkte paa, hvad hendes Mor om Formiddagen havde sagt om ham i Anledning af hans Tale ved Skovfesten, at han var en modig Mand, der gik sine egne Veje; og saa meget forstod hun nu, at det var derfor, disse hæderkronede Frihedsveteraner med Enslev i Spidsen uglesaae ham. De mange sure Blikke, der vendte sig mod den Bordende, hvor han sad, æggede hende op, rejste mod hendes Vilje en Oprørsaand i hende og skabte ligesom et hemmeligt Forbund imellem dem.

Stemningen omkring Bordet havde Vinen og den gode Mad lidt efter lidt optøet. Ogsaa Enslev var bleven mere tilgængelig. Fru Vilhelmine, der sad ved Siden af ham, havde øjensynlig Held med at indspinde ham i sin frække Elskværdighed. Jægermesteren derimod var stadig ligesom blaafrossen i Ansigtet af Uro og Spænding. Han vidste endnu ikke med Sikkerhed, hvem Enslev havde bestemt sig for, og denne Uvished havde slaaet sig paa hans Mave, saa han hele Dagen havde maattet tage Draaber. Han følte sig som paa et gyngende Skibsdæk og satte i Øjeblikket alt sit Haab til sin Kones Forførelseskunster.

Efter Bordet blev Kaffen anrettet inde i Havesalen.

Enslev tog Plads i en af Sofaerne med Fru Vilhelmine ved sin Side og gav Kur. Dørene stod aabne til det Fri, hvor en stormvarslende Aftenhimmel farvede Træernes Toppe feberrøde.

Jytte var straks gaaet hen til Pastor Gaardbo. Hun havde set, at Enslev ikke havde gengældt hans Hilsen, da de mødtes under Opbrudet fra Bordet, og det harmede hende. For alles Øjne gav hun ham Haanden, og siden fulgtes de ned i Haven. Herude gik de rundt omkring den forreste Græsplæne, mens nogle Herrer, der havde søgt ud paa Verandaen med deres Kaffekopper og Cigarer, stak Hovederne sammen og hviskede om dem.

Jytte havde et Skindslag over Skuldrene. Præsten holdt Hænderne og sin Straahat bag paa Ryggen. Han havde beredt sig paa at forlade Selskabet, saasnart han havde sagt hende Farvel. Jytte, der undrede sig over, saa lidt han selv var anfægtet af den Uvilje, han havde mødt, spurgte ham om Grunden, og han tilstod da, at han ikke var kommen her for Selskabets Skyld, men alene, fordi han havde hørt, at hun skulde rejse den næste Dag.

„Jeg maatte dog sige Dem Farvel. Jeg har haft saa megen Glæde af at træffe Dem, Frøken Abildgaard! ... De tilgiver nok, at jeg siger det saa lige ud."

Hans Tone var mild og rolig, og Jytte saae ikke, hvor bleg han var om Munden, og at han undertiden maatte lukke Øjnene for at samle sig.

To Gange gik de Græsplænen rundt. Saa drejede de ind i Lindealleen, der førte dybere ind i Haven. Det

kom ganske af sig selv, fordi de begge to ønskede sig bort fra de kontrollerende Øjne deroppe paa Verandaen. Jytte havde nok betænkt sig et Øjeblik. Men hun følte selv Nødvendigheden af, at de fik talt ud med hinanden, forinden de skiltes. Der maatte saa komme, hvad der vilde!

Pastor Gaardbo begyndte nu at tale om, hvad Meta havde berettet ham om sit Besøg her den foregaaende Dag.

„Jeg kunde mærke paa min kære Svigerinde, at hun var bleven lidt forskrækket over flere af Deres Udtalelser; men jeg sagde til hende, at hun ikke skulde tage et Stemningsudbrud for alvorligt. Jeg kender Dem jo. De bruger gerne Deres Ord som en Slags Fugleskræmsler til at holde Dem Folk fra Livet med, og mange Mennesker faar derfor et forkert Indtryk af Dem. Har jeg ikke en lille Smule Ret?“

„Maaske,“ sagde Jytte, der nu fortrød, hvad hun havde sagt til Meta, og allermest den Komedie, hun havde spillet for hende sammen med Karsten From.

„Vil De give mig Lov til at tale ganske aabenhjertigt til Dem? Den Frøken Jytte Abildgaard, som Verden kender, er ikke den virkelige, ikke den sande. Det har jeg forstaaet fra den allerførste Gang, jeg saae Deres Øjne. Det var den Morgen, jeg mødte Dem og Deres Mor udenfor gamle Bodils Hus. Husker De det?“

Jytte nikkede.

„Der var den Morgen noget i Deres Blik, der fik mig til at tænke paa en Falk i Bur. Ja, nu synes De maaske,

jeg forsøger paa at smigre Dem; men saadan er det ikke ment. Jeg tror, De føler det selv, at De er bleven spærret inde i en selskabelig Verden, hvor De slet ikke hører hjemme, ja som er Deres sande, Deres oprindelige Natur bittert imod. Fornærmer jeg Dem ved at sige det?"

Jytte følte det, som om han rørte ved hendes Hjerte. Hun syntes, at hun for første Gang traf et Menneske, der forstod hende. Alligevel kunde hun ikke faa sig til ligefrem at indrømme, hvad han havde sagt. Hun nøjedes med at sige:

„Jeg forstaar, hvad De mener."

De var naaet til Enden af Alleen, hvor der foran en halvrund Bænk stod et Bord med en Møllesten til Plade. Jytte blev paa en Gang saa mat og satte sig ned paa Bænken. Præsten tog Plads paa den anden Bænkeende, saa de havde Bordet imellem sig.

Jytte sad med Albuen paa Bordet og holdt Haanden under Kinden. Med den anden Haand fingrede hun ved en Bladplante, der stod midt paa den riflede Sten i en Majolikakumme. Præsten sad i foroverbøjet Stilling og hvilede Armene paa Knæene, mens han vendte og drejede sin Hat mellem de nervøst urolige Hænder.

„Frøken Abildgaard!" sagde han. „Der er noget, jeg vil spørge Dem om. Jeg veed kun ikke, hvordan jeg skal faa det sagt paa en saadan Maade, at Svaret ikke bliver gjort Dem for vanskeligt. — De skal altsaa nu rejse, og jeg skal ikke længer have den Glæde at se Dem her og tale med Dem — „skænde" paa Dem, som De plejer at sige. Jeg vil nu vel ogsaa i den nærmeste

Fremtid blive omtumlet som en Kastebold i dette Valgrøre, som jeg halvt mod min Vilje er kommen ud i. Men jeg beder Dem om i fuld Oprigtighed at besvare et Spørgsmaal. Naar jeg næste Gang kommer til København — enten det nu bliver som Rigsdagsmand eller som Privatperson — vil De da give mig Lov til at forny Bekendtskabet? Maa jeg gøre Dem og Deres Mor et Besøg?"

Det Spørgsmaal var Jytte ikke forberedt paa. Hendes Tanker kom i Urede, og hun vidste ikke straks, hvad hun skulde svare.

Da rejste Præsten sig. Stille bøjede han sig frem over Bordet, idet han støttede sig til det med begge Hænder.

„Jeg er kommen til at holde saa umaadelig meget af Dem," sagde han. „Jeg har været bange for at sige det, ... jeg vilde saa nødig krænke Dem. Men nu er Ordet sagt. Og jeg ber Dem blot om at tilgive mig, dersom jeg skulde have tiet."

Jytte havde løftet Hovedet lidt. Hun havde ogsaa et Sekund set op paa ham med et frygtsomt spejdende Blik. Nu saae hun igen ned og sagde:

„Pastor Gaardbo! Har De glemt, at jeg ikke er Kristen?"

„Nej, det har jeg ikke, kære Frøken! Dertil har De for ofte og for eftertrykkeligt konstateret det. Men det mistrøster mig ikke. Hvordan skulde De i Grunden være bleven det? Der er jo aldrig nogen, der har talt til Dem om Gud. Ikke engang, da De var Barn. Men jeg veed, at De som alle oprigtige Mennesker bærer paa en Længsel

i Deres Inderste. Deres Øjne og al Deres Tale har vidnet om et Savn, som De endnu ikke selv forstaar og derfor helst fornægter. Dersom jeg ikke vidste det saa usvigelig sikkert, havde jeg aldrig talt til Dem, som jeg her har gjort."

Jytte bøjede Hovedet som under et Slag. Hun havde i nogle Minutter været lukket ind i Lykkens Rige. Nu blev det mørkt for hendes Øjne, og hun saae som i et Syn hans afdøde Kærestes Lig synke ned i Bølgerne.

„Jeg forstaar Dem nu!" sagde hun, efter at hun en Tid havde ladet ham vente paa Svar. „Det er et forædlet Fremtidsbillede af mig, De er kommen til at sætte Pris paa, Pastor Gaardbo! Men saa kender De mig alligevel ikke rigtigt. Deres gode Tro til mig vilde jeg altfor sørgeligt skuffe. Jeg er ganske rigtig aldrig bleven præsenteret for Deres Gud; men jeg bryder mig heller ikke om at blive det. De har talt saa meget til mig om hans Kærlighed; men den tror jeg ikke paa. Mit Indtryk af ham er et ganske modsat."

„Frøken Abildgaard! Nu forsynder De Dem!"

„Det gør jeg vist," svarede hun og rejste sig. „Men saa er Skylden virkelig Deres, Pastor Gaardbo! De siger, at De holder af mig, og samtidig fortæller De mig, at De har det bedste Haab om min fremtidige Forbedring. Det er saa komisk, at jeg kun kan le af det; men i Grunden burde jeg vistnok føle mig fornærmet."

„Kære Frøken! Jeg vil jo i alle Henseender kun Deres Bedste!"

„Det tror jeg gerne; men jeg foretrækker at gaa gen-

nem Verden med aabne Øjne og bruge min Smule Forstand. Det giver ikke netop det lyseste eller gladeste Syn paa Tilværelsen — det er sandt! Men til Gengæld spares man undertiden for en Skuffelse. Og jeg forsikrer Dem, det har ogsaa sin Tilfredsstillelse at vide sig assureret mod den Slags Ulykker. Der er jo nok af dem i Forvejen! Men det har vi nu talt om saa ofte, og der er ingen Grund til at fortsætte den Diskussion. Jeg vil derfor sige Dem Farvel, Pastor Gaardbo! — Nej, jeg ber Dem om ikke at følge mig. Jeg vil helst gaa alene. — Lev vel!"

Hun sagde de sidste Ord, idet hun saae paa ham med et dvælende Blik uden at give ham Haanden. Præsten betragtede hende med store, uroligt bønfaldende Øjne. Han kunde ikke faa sig selv til at tro, at det var Alvor, og fortvivlede ved Tanken om, at de skulde skilles paa den Maade.

„Frøken Abildgaard!" bad han og gik efter hende.

Da vendte hun sig om og udbrød med Heftighed:

„Jeg bad Dem om ikke at følge mig!" —

Oppe i Havesalen var de elektriske Kroner og Lamper imidlertid bleven tændt. Gennem de aabne Verandadøre faldt det hvide Maskinlys ud over den forreste Plæne og brød grelt ind i Havens Sommernatsdæmring.

Paa Verandatrappen stod Fru Bertha og spejdede efter Jytte. Det var bleven sagt hende, at hun var gaaet ud sammen med Pastor Gaardbo. Karsten From var kommen, og det havde gjort hende lidt urolig. Den uforfærdede Kunstner havde den foregaaende Dag ved Skov-

festen forestillet sig for Jægermesteren og Fru Vilhelmine, der begge var bleven meget indtagne af hans Elskværdighed. Ganske af sig selv havde han tilbudt at indfinde sig her i Aften med sin Guitar for at underholde Enslev og de andre Gæster.

Da Jytte opdagede sin Mor, sagtnede hun sin Gang, og da de mødtes nedenfor Trappen, forklarede hun, at hun havde spaseret sig en Tur.

„Men du ser saa træt ud! ... Og hvor er dine Hænder kolde!"

„Ja, jeg er kommen til at fryse lidt. Jeg er ogsaa træt. Jeg tror, jeg vil gaa i Seng med det samme."

„Det skulde du virkelig gøre. Jeg gaar ogsaa snart op. Her er jo ikke synderlig hyggeligt."

For at undgaa at komme gennem Stuerne gik Jytte hen til Indgangen i Gavlen, hvorfra hun kunde naa op til sit Værelse uden at blive set.

Fru Bertha blev staaende og fulgte hende med Øjnene. Hun havde forundret sig lidt over at træffe hende alene. Det var hende ikke muligt at blive klog paa, om der virkelig var noget mellem Jytte og Pastor Gaardbo. Baade John og Vilhelmine havde talt til hende derom og ironisk lykønsket hende. Alligevel turde hun ikke give sig hen til Forhaabninger. Hun var for ofte bleven skuffet.

XI.

Enslev forlod Storeholt den næste Morgen for at rejse til Jylland, hvor han igen skulde tale ved et Møde, og i de følgende Uger var han uafbrudt paa Farten, drog fra Valgkres til Valgkres for at hverve Tropper til den Kamp mod Præsteskabet, som han trods mange af sine Venners Advarsler nu vilde paatvinge Folket og udkæmpe paa Liv og Død.

I Hovedkvarteret i København havde man i Begyndelsen ikke taget den gamle syge Mands Kampagne synderlig alvorligt. Efter hans Tale i Strige Skov ansaae mange ham for halvt utilregnelig og ønskede for hans historiske Navns Skyld, at han snart maatte dø. Men efterhaanden som man nærmede sig Valgdagen, voksede Nervøsiteten i den Tyrstrupske Presse. Rundt om i Kresene skabte Enslev Usikkerhed og Forvirring, og de politiske Vejrhaner begyndte at svinge.

Ogsaa Jægermesterens Kandidatur, der i Begyndelsen havde vakt Munterhed, begyndte man nu for Alvor at drøfte i Jerve-Kresen. „Fyns Venstre“ var Egnens mest læste Avis, og Redaktør Danielsen havde daglig ladet en eller anden „Indsender“ optræde som Udraaber af Jægermesterens Fortjenester. Virketrang, Handlekraft, Retfærdighedsfølelse, Djærvhed, Sjælsadel, Offervillighed, Hjertevarme, Trofasthed, Begejstring og Frimodighed var nogle faa af de Dyder, som Bladet i disse Uger havde tillagt ham. Ogsaa hans landøkonomiske Forsøgsarbejder var bleven nævnt med Berømmelse, særlig

hans Kamp for Udryddelsen af Kartoffelskimmelen, hvorom det blev oplyst, at han uegennyttigt havde ofret sin Formue paa den.

Paa Valgmøderne vandt han efterhaanden Stemningen for sig med sine Taler. Hans kønsløse Stemme kaldte ganske vist undertiden Latteren frem, men han manglede ikke Ord; og netop de menneskelige Egenskaber, der havde forvoldt hans Ulykker i det private Liv, kom ham tilgode som Valgkandidat. Hans Karakterløshed, hans ansvarsløse Efterplapren, hans Gavmildhed med Løfter og letsindige Forsikringer vandt ham mange Venner, medens Pastor Gaardbo, der ikke lovede mere, end han troede at kunne holde, og ikke fragik noget Udsagn, selv naar han vidste, det kunde skade ham, ofte kom tilkort overfor Interpellanterne.

Valgdagens Morgen kørte Jægermesteren i prægtigt Sommervejr fra Storeholt sammen med Fru Vilhelmine. Han var stærkt nervøs efter den ugelange Spænding og afslappet efter en søvnløs Nat. Han havde denne Morgen for første Gang i mange Aar bedt til Gud og forøvrigt styrket sig ved en solid engelsk Frokost med Havregrød, Skinke og Æg.

Synet af de mægtige Plakater med hans Navn, som i Løbet af Natten var slaaet op overalt paa Mure og Telefonpæle, gjorde ham yderligere fortrøstningsfuld.

„Stem paa Hagen!“

Paa hele den lange Vej til Valgstedet mødte hans Øjne de kæmpemæssige Opraab, og hans Sind bevægedes af disse Vidnesbyrd om Folkets Tillid. Ganske vist var

der ogsaa mange Plakater med Pastor Gaardbos Navn; men han bemærkede med Tilfredshed, at de var mindre end hans og desuden havde en grim, vissengrøn Farve.

Paa Markedspladsen i Jerve var Valgtribunen rejst mellem fire Flagmaster, og her samledes ved Titiden en rolig og temmelig ligegyldig Mængde, der bakkede paa Piberne og snakkede om Svinepriserne, mens det kongelige Brev blev oplæst. Nogen personlig Interesse i Valgets Udfald havde kun de færreste. Enten Jægermesteren eller Præsten blev valgt, var det dog stadig Folket, der regerede.

Almindeligt mentes det, at Jægermesteren vilde sejre; men det var her som de fleste Steder i Landet umuligt at beregne Virkningen af Enslevs Optræden. Man havde indenfor Partiet denne Gang delt sig paa Spørgsmaal, der ikke tidligere i den Grad havde paavirket et Valg. Afstemningens Resultat var til det sidste usikkert, og i de mange Beværtninger, der omrandede Markedspladsen, blev der ved Ølglassene indgaaet Væddemaal som paa en Traverbane. Efter at Optællingen af Stemmesedlerne var begyndt, steg Kursen paa Præsten pludselig hundrede Procent paa Grund af Efterretninger, der var sivet ud fra Valglokalerne. En Gang forlød det endda med stor Bestemthed, at hans Valg var sikkert.

Det slog dog ikke til. Præstens Stemmetal blev tværtimod en alvorlig Skuffelse for hans Venner. Enslevs Valgtaktik havde været rigtigt beregnet. Om Aftenen

proklameredes Jægermesteren som Kresens Folketingsmand med flere hundrede Stemmers Overtal. Paa en Baggrund af paafuglefarvede Solnedgangsstraaler traadte han frem paa Tribunen og modtog sine Vælgeres Hyldest, idet han med et Kunstgreb, han havde afluret sin politiske Fører og Læremester, takkede med fremstrakte Arme, som om han ønskede at kunne trykke hver enkelt i Haanden.

Bagefter drog et Triumftog med Musik i Spidsen hen til Gæstgivergaarden, hvor et Sejrsmaaltid skulde indtages.

Da Toget passerede Distriktslægeboligen, stod Doktor Gaardbo ved et aabent Vindu og demonstrerede med en mægtig Haanlatter. Naar det ikke kom til Spektakler i den Anledning, var det kun, fordi ingen tog ham alvorlig og de fleste ansaae ham for lidt forrykt.

Doktoren og Meta sad derefter og ventede paa Præsten, der i Løbet af Dagen kun havde gjort et Par korte Besøg i Lægeboligen. Da han ikke kom, blev der telefoneret til Afholdshotellet, hvor han og hans kirkelige Venner havde haft Samlingssted under Valghandlingen. Med stor Forbavselse hørte de nu, at han var taget hjem.

„Hvad kan det betyde?“ sagde Doktoren. „Han maa jo være bleven daarlig. Jeg vil køre ud til ham med det samme. Han har sikkert overanstrengt sig. Dersom jeg kan faa ham overtalt, tager jeg ham med tilbage. Gid vi dog havde faaet ham gift, Meta! Han bliver mere og mere overjordisk og eksalteret.“

„At det ikke blev til noget med Jytte, skal du alligevel ikke være ked af," sagde Meta. „Hun kunde kun have gjort Johannes ulykkelig."

„Lykkelig eller ulykkelig — det er ikke Hovedsagen! Blot vi gør vor Skyldighed, saa kommer vi altid paa en eller anden Maade i et fornuftigt Forhold til Tilværelsen. — Naa, men nu kører jeg altsaa!"

Mens han rullede henad Vejen i sin træskoformede Vogn, mindedes han en Sommerdag for længe siden i København, da hans Broder sammen med et Par andre teologiske Studenter rejste til England for at repræsentere danske Akademikere ved et stort kristeligt Verdensstævne. Han kunde endnu tydeligt se ham staa ved Rælingen og svinge sin Hue, mens den store, grimme Kuldamper forsvandt ud gennem Sejlløbet.

Han havde ofte tænkt paa, at han ved den Lejlighed i Grunden havde set den rigtige Johannes for sidste Gang. Da han kom tilbage, var han en anden. Han, der sommetider havde kunnet virke lidt barnagtig ved sin Overstadighed, var bleven tavs og alvorlig. Han, som havde været saa ubefæstet i Troen, at han flere Gange tænkte paa at opgive det teologiske Studium for at slaa sig paa Sprogvidenskaben, var nu klippefast i sin Beslutning om at blive Præst. Kort Tid efter var det ogsaa, at han ved et politisk Møde, hvor han optraadte som Taler, til almindelig Forbløffelse sluttede med at bekende Troen.

Paa deres broderlige Forhold havde hans Forvandling i lang Tid været uden Indflydelse. Først efter stakkels Rosalies Død, og navnlig efter at Meta og han var

kommen til Jerve, havde han undertiden kunnet mærke, at han var ved at miste sin Broders Fortrolighed. Som nu igen idag! Hvad lignede det at tage hjem efter en saadan Begivenhed, uden at de havde faaet snakket ordenlig sammen? ... Han kunde næsten ikke lade være med at ønske, at Johannes virkelig var bleven syg.

Han traf Broderen alene. Præsten gik frem og tilbage over Gulvet i sit halvtomme Arbejdsværelse, hvor kun den lille lavfodede Lampe brændte paa Pulten under Kristusbilledet. Han standsede med aandsfraværende Mine, da Doktoren kom ind.

„Er det dig?“ sagde han.

Doktoren mærkede straks paa Tonen, at han ikke var velkommen.

„Hvorfor har vi ikke set noget til dig, Johannes? Du kunde da vide, at vi ventede dig. Meta havde ogsaa gjort Anstalter for at beværte dig lidt godt ovenpaa Dagens Anstrengelser.“

„Jeg trængte til at komme hjem. Vil du bringe din Kone min Undskyldning. Det gør mig ondt, at hun har haft Ulejlighed.“

Doktoren satte sig ned, mens Præsten blev ved at spasere.

„Du er naturligvis skuffet af Resultatet idag.“

„Ja.“

„Jeg synes nu ikke, du skal være altfor ked af det, Johannes! Du slipper nu for at agere med i den politiske Heksesabbat, men det har alligevel ikke været helt omsonst, at du opofrede dig. Balduin fik du i hvert

Fald fordrevet, og han er absolut den mest ondartede med sin forskruede Idealisme. I manges Øjne er det Tossehoved jo en hel Profet. Jægermesteren hører til de forholdsvis uskadelige Forbrydere. Han bærer sin fordærvede Natur udenpaa Frakken som en Dekoration. Man har vel endogsaa Lov til at haabe, at denne Ridder af alt miserabelt vil kunne virke paa Offenligheden som et gavnligt Skræmmebillede. For saa vidt ser jeg derfor ikke nogen stor Ulykke i, at det er gaaet, som det er."

„Nej, det gør du vel ikke," sagde Præsten og standsede. „Men du glemmer, at for mig stiller Sagen sig i enhver Henseende anderledes. Det er ikke for min egen Skyld, jeg tager mig Nederlaget nær."

Doktoren tav et Øjeblik. Han havde i Broderens Blik mødt en aabenlys Fjendtlighed, som han i den senere Tid, navnlig efter Jytte Abildgaards Bortrejse, nogle Gange havde set et Glimt af.

„Hvordan stiller Sagen sig da for dig?" spurgte han.

„Det kan jeg ikke forklare dig uden at komme ind paa Ting, som du har forbudt mig at tale om. Men saa meget vil jeg dog sige, at den, der ikke nu vil være med til at standse Forargelsen ved Bøn til Ham, som alene kan hjælpe, han har selv Lod og Del i den. Han har Medansvar for Ødelæggelsen, hvor megen god Vilje han saa ellers viser til at tage Del i Arbejdet for Folkets sædelige Genrejsning. Du taler om Menneskets fordærvede Natur. Du skriver jo endogsaa paa en Bog om den Ting. Men du forstaar den ikke selv, Povl, før du har

lært, at der kun gaar een Vej til Menneskehedens Frelse — og det er Korsets Vej."

„Du veed, den er for mig Per Gantes Genvej."

„Aa — Pral! Frækhed er det, og ikke andet! Du og dine Lige fordærver Folket. Det er Sandheden! I har ingen Samvittighed, og de ærligste af jer tilstaar, at I hader Gud."

Doktoren rejste sig.

„Hør, Johannes, dette her maa høre op! Jeg er ikke kommen for at strides med dig. Men jeg undskylder dig. Du er opreven af Dagens Genvordigheder, og jeg maa vist hellere gaa. Jeg kommer igen imorgen. Saa haaber jeg, du er til at tale med. — Godnat, Johannes!"

Han rakte ham Haanden; men Præsten beholdt sin bag Ryggen.

„Jeg rækker ikke en Gudsfornægter Haanden!"

Det gav et Ryk i Doktoren. Han blev hvid i Ansigtet og stirrede paa Broderen med halvaaben Mund.

„Det Ord tør du ikke gentage, Johannes!"

„Jeg rækker ikke en Gudsfornægter Haanden!" sagde Præsten igen og denne Gang med hele sin Stemmes Kraft.

Doktorens Svar var en knaldende Lussing. Præsten tumlede tilbage, og før han kom til sig selv, var Broderen gaaet. Et Øjeblik efter kørte han ud af Gaarden.

FJERDE BOG

TOLDERE OG SYNDERE

I.

Jyllands-Ekspressen jog mod København med en halv Times Forsinkelse paa Grund af Taage over Bælterne. Den graa Oktoberdag var gledet over i en farveløs Skumring, og nu var det mørk Aften med en stjerneløs Himmel. Mens Toget dundrede frem mod den rødlige Taageplet i Horisonten, der var København, fejede Lysskæret fra Kupeerne henover vaade Pløjemarker og dryppende Hegn, ramte som et Søgelys en Bondegaards hvide Længer, der et Nu lyste dagklart i Mørket, kastede sig i næste Øjeblik over et Vogterhus og aabenbarede et Køretøj, der holdt stille foran den nedsænkede Vejbom, fløj videre over andre opblødte Marker og vandfyldte Grøfter, over drivende Hegn og en oplyst Stationsbygning, der passeredes med et langt Fløjt.

„Det var Glostrup!“ forlød det gennem de overfyldte Kupeer, hvor man nu begyndte at ryste Døsigheden af sig og samle sammen paa Rejsetøjet.

En sværlemmet Mand i en af de tredje Klasses Vogne havde allerede længe siddet med Paraplyen i Haanden og sin Vadsæk paa Skødet, en gammeldags Familjevadsæk af den Slags med broderede Figurer paa Siderne, som nu sjælden ses mere. Det var en Mand, der ogsaa af andre Grunde havde pirret sine Medrejsendes Nysgerrighed. Han var landsbyagtig klædt og havde et stort, vejrbrændt Ansigt, i hvis sorte Skæggebund Læberne blussede som Saarrande. Hans Vest var lukket helt op i Halsen, og denne var ombundet med et rødbroget Tørklæde i Stedet for Flip. Paa Hovedet bar han en bredpuldet Kasket med Læderskygge. Dersom ikke Klæderne havde været saa almueagtige, vilde man have antaget ham for en Skolelærer fra Landet. Bonde var han heller næppe trods sin mørke Hud. Pranger maaske? Aa ja! Men der var denne Paraply! Desuden bar Manden Briller. Og hans absolute Utilgængelighed gjorde det heller ikke sandsynligt, at han hørte hjemme paa Markedspladserne. Var han maaske Skolelærer alligevel? Eller Lægprædikant? Kolportør? ...

Nu gled Toget ind mellem Hovedbanegaardens Perroner, og alle fik travlt med at komme ud. Kun den svære Mand blev siddende, indtil de andre havde forladt Kupeen. Han havde ikke noget at haste efter. Der stod ingen og ventede ham. Han var en Fremmed.

Først da Vognen næsten var tømt, rejste han sig op.

Med Agtpaagivenhed fulgte han efter Strømmen op ad Trappen. Inde i Forhallens Lyshav stod han et Øjeblik stille af Forbavselse over det pragtfulde Rum, indtil

han fik et Stød i Ryggen af en Drager, der vældede sig frem belæsset med Kufferter.

Tilsidst stod han alene udenfor, mens de sidste Drosker rullede bort. Et gammelt Bybud, der nærmede sig med Haanden til Kasketten, blev afvist, og han styrede nu i Droskernes Spor ud mod „Passagen".

Paa Hjørnet standsede han igen og saae sig omkring for at blive retvendt. Det var tolv Aar, siden han havde været i Hovedstaden, og Stationen laa dengang paa et andet Sted. Den øredøvende Færdsel af Mennesker og Vogne gjorde ham modløs. Var dette virkelig København? Han havde jo nok hørt, at Byen i de senere Aar havde forandret sig meget og var bleven en Verdensstad. Men dette travle Mylr paa Fortovene, disse lange Rækker af Sporvogne, der suste afsted som hele Jernbanetog med svovlblaa Gnister under Hjulene, denne Sværm af Køremaskiner, der fløj surrende ud og ind mellem hinanden som rødøjede Kæmpebiller, denne Larm af Tudehorn og Klemten af Klokker som paa en Markedsplads — var det virkelig København? Alle Husene var illuminerede. Over Taget af en Bygning paa den anden Side af Gaden stod der med luende Bogstaver: „Whisky er den bedste Drik". Og se der! Endnu højere oppe blev der som af en usynlig Haand skrevet henover Himlen med Ildskrift: „Søholms Kaffe er den billigste".

„Dette er jo Helvede!" mumlede han.

I det samme blev han tiltalt af en ung Person, der bagfra havde nærmet sig ham, en lurvet Skikkelse med et bruskhvidt Øje under et flækket Bryn. Fyren holdt med

to Fingre Hatten skødesløst løftet over sit pomadiserede Hoved.

„Har Herren ikke Brug for et godt Logis?“

„Pas Dem selv!“ svarede han og gik videre ind ad Byen til.

Men den anden fulgte efter og var straks igen paa Siden af ham.

„Undskyld! Jeg kan anbefale Dem et majet fint Logis ... hos en Dame ... majet proper. Lige her i Nærheden.“

„Dersom De ikke skrubber af, slaar jeg Dem fordærvet!“ raabte han nu ude af sig selv og løftede Paraplyen til Slag.

Folk standsede. Der skulde til at samle sig Opløb, da Fyren med eet var som forsvunden i Jorden.

Ja, dette er virkelig Helvede! — gentog han for sig selv, idet han med rystende Lemmer fortsatte sin Vej. Og her skulde han leve i Vintermørkets lange, lange Maaneder skilt fra sine kære! ... Ja ja! Saadan var det Guds Vilje!

Han naaede Raadhuspladsen og gik ned mod Vartov, hvis røde Mure han paa Frastand genkendte med en lille Fornemmelse af tryg og hjemlig Glæde. Han søgte ind i det afsides Kvarter af gamle Huse, der ligger uforstyrret bag denne ærværdige Stiftelse som et Stykke hengemt Fortid. I disse stille, folketomme Smøger, hvor kun et Par fattige Lygter lyste, og hvor gamle Haandværksfolk stod tavse i Gadedørene og røg deres Piber efter Fyraften, faldt hans Sind til Ro. Her mødte han en Rest af det provinsielle København, han var fortrolig med.

Han fandt ogsaa snart det Hotel, han søgte. Det hed „Vennely“ og kaldtes et kristeligt Gæstehjem. I Forstuen, hvorfra en Dør med Kighul gik ind til Kontoret, viste der sig en yngre, frakkeklædt Herre, der bød ham velkommen med en evangelisk Hilsen.

„Kan jeg faa et Værelse hos Dem?“

Evangelisten ringede paa en Klokke. Hotellets Faktotum — en gammel Husnisse med langt Skæg og Briller — dukkede frem og bad ham kort om at følge med. Oppe paa tredje Sal blev han vist ind i et Værelse, der ligesom hele Trappen lugtede af Ostekælder.

„Hvad er Prisen?“ spurgte han.

Svaret kom først efter lang Tøven og samvittighedsfuld Fingren i det store Skæg.

„To Kroner,“ sagde den Gamle tilsidst, som var det med megen Betænkelighed og kun af Kristenkærlighed, at han overlod ham Værelset til den Pris.

„Har De ingen billigere?“

„Billigere?“

Den Gamle skævede til ham over Brillekanten og syntes atter at raadføre sig med sit Inderste.

„Vi har et Par Loftsværelser til en Krone,“ sagde han. „Men Varmerørene gaar ikke derop. Og der er heller ingen Kakkelovn.“

„Det kan være det samme. Lad mig se dem!“

Han blev ført op til et Kammer med kalkede Vægge og et skraat Tagvindu. Langs den ene Side stod en umalet Træseng. Midt paa Gulvet stod et Bord og to Træ-

stole, ved den anden Væg et rustent Jernstativ med Vaskeindretning.

„Jeg tager dette her!“ sagde han straks, skønt der var saa koldt deroppe, at det dampede af hans Mund. „Og saa er De nok saa god at sørge for, at jeg faar lidt Aftensmad bragt herop. Fire Stykker bart Smørrebrød og en halv Flaske Hvidtøl. Men vil De sige i Køkkenet, at det skal være tykt Brød.“

Gubben bekiggede hans Paaklædning.

„De kan ellers godt spise nede i Restaurationen.“

„Nej, jeg ønsker at faa Maden bragt herop. Og uden nogen Ekstrabetaling. Det staar i Deres Annoncer.“

„Ja ja. Godt Ord igen, go'e Mand! Det maa De naturligvis selv om. — Hvad er Navnet?“

„Pastor Vestrup. Hvirring Strandhuse.“

Den Gamle stirrede.

„Er De Præst? ... Men vil Hr. Pastoren saa dog ikke hellere ha' Værelset nedenunder. Jeg tror nok, at De kan faa det for halvanden Krone. Jeg skal gaa ned og spørge Bestyreren.“

„Nej, jeg bliver her! Og Prisen er altsaa en Krone uden Ekstrabetalinger af nogen Art.“

„Ganske som Pastoren ønsker det,“ sagde den Gamle, der var bleven lutter Ydmyghed.

„Og saa var det fire Stykker bart og en halv Flaske Hvidtøl.“

„Jeg skal lige med det samme give Pigen Besked.“

„Og saa husker De nok — t y k t Brød!“

Saasnart Mads Vestrup var bleven alene, gik hans Tanker hjem til Konen og Børnene, som han for ikke mere end otte-ni Timer siden havde haft omkring sig. De havde allesammen fulgt ham til Stationen, og fra Toget havde han set et sidste Glimt af de kære, da de allerede var paa Hjemvejen. Hvornaar skulde han se dem igen?

„Tænk nu bare ikke paa os!“ havde Stine sagt til ham ved Afskeden. „De fyrretyve Kroner rækker langt. Og nu har jeg jo ogsaa min Strikkemaskine.“

Tre usigeligt lykkelige Uger havde han tilbragt hjemme hos Familjen i det lille Fiskerhus ved Havet, hvor den havde boet til Leje det sidste halve Aar, mens han selv havde været paa Vandring. Store Dele af Jylland og Fyn havde han i Sommerens Løb gennemvandret paa sin Fod i al Slags Vejr. Men da Efteraarskulden kom og forhindrede Friluftsmøder, var han bleven nødt til at holde op med at præke, fordi hans forhenværende Embedsbrødre havde faaet lukket Forsamlingshusene for ham. Han var da vendt hjem i den Tanke at ernære sig Vinteren over ved at flette Sivmaatter og binde Koste og forøvrigt være til Hjælp for Stine, der havde faaet Arbejde med Strikning for en Handlende i Vejle.

Men nu for en halv Snes Dage siden havde han faaet et besynderligt Brev fra Redaktionen af „Femte Juni“, der opfordrede ham til at komme til København og tilsagde ham Bladets Støtte i hans Kamp mod Løgnens Kirke. Efter Samraad med Stine havde han taget mod Tilbudet, hvori de begge saae et Vink fraoven, ja en Befaling. Det var ham ikke forundt at falde til Hvile. Han

skulde atter binde op om sine Lænder for at drage til selve Antikristens Tronsæde, hvorfra Fordærvelsen havde bredt sig ud over Landet. At Opfordringen kom fra et Blad som „Femte Juni", hvis Aand de godt kendte, foruroligede dem ikke. Gud gik sine egne, skjulte Veje, og Kristus selv havde taget mod Gæstfrihed af Toldere og Syndere.

I de sidste Dage havde Stine haft travlt med at udstyre ham til Rejsen, saa han kunde vise sig i Hovedstaden uden at blive skammet ud. Hun havde egenhændig syet ham et Par nye Vadmelsbukser, og inde i Vejle havde hun hos en Marskandiser købt en næsten ubrugt Frakke til meget billig Pris. Og nu til Morgen havde hun klippet ham og vasket hans Krop, saadan som hans salig Mor havde gjort det den første Gang, han skulde ud i Verden. Ja, hvor havde det kære lille Menneske været utrættelig i sin Omsorg for ham! Hvor havde hun, den svage Stakkel, været heltemodig tapper under al deres Ulykke! Aldrig kom der mindste Klage fra hende. Aldrig tænkte hun heller mere paa disse Draaber og Bandager, som hun til ingen Verdens Nytte havde plaget sig med i Favsing Præstegaard, ganske som han selv dengang havde gaaet og pylret med sin Samvittighed og tyllet sig med den hellige Skrift, som om den var en undergørende Medicin, et aandeligt Afføringsmiddel, der kunde drive Syndigheden ud af et stakkels Menneske!

Der blev banket paa Døren. En Pige kom ind med Maden paa en Bakke.

Hun bragte desuden den Besked, at en Journalist fra

„Femte Juni“ havde ringet til Hotellet og spurgt efter ham. Hun skulde nu spørge fra Bestyreren, om Præsten vilde tale med Journalisten, naar han kom.

Mads Vestrup vendte sig bort og svarede Ja.

Han havde akkurat faaet spist sin Mad, da der igen blev banket; og før han fik sagt Kom-ind, stod der et Menneske i Døren.

Det var en lille, halvgammel Mand med opslaaet Frakkekrave og Hatten ned over Øjnene. Af hans Ansigt saaes kun en blaarød Næse og et pjusket Overskæg.

„Mit Navn er Carlsen — A B D,“ sagde han og tog først nu Hatten af. „Og det er altsaa Pastor Vestergaard, jeg har den Ære at hilse paa.“

„Vestrup hedder jeg.“

„Undskyld, min Herre! Det er desværre en af mine hundredeogsytten menneskelige Svagheder, at jeg forveksler Navne.“

Hr. Carlsen, med hvem der som en usynlig Ledsager var fulgt en kraftig Spiritusduft, tog uden Opfordring Plads paa den nærmeste Stol og slog sin Overfrakke tilside.

„Var det fra Dem, jeg fik det Brev for nogen Tid siden?“ spurgte Mads Vestrup.

„Ja vel! A B D Carlsen. Det var efter Ordre fra Chefredaktøren, at jeg skrev til Dem. Forresten veed De maaske, at det er selveste Gamlefar, der har ønsket, at vi skal præsentere Dem for det københavnske Publikum.“

„Hvem er det, De taler om?“

„Har De ikke truffet Enslev ved et Møde i Sommer?

Det er i hvert Fald ham, der vil have Dem lanceret, min Herre! Jeg veed det med Sikkerhed. Vi er jo ude efter Hjælpetropper."

Mads Vestrup, hvem Mandens tølperagtige Optræden i det første Øjeblik havde ophidset, var nu bleven roligere. Han betragtede med Medynk det svulne Ansigt, der var fuldt af røde Drankerpletter paa Næse og Kinder mellem Overskægget og de tunge Øjne. Og han sagde til sig selv, at ogsaa dette stakkels vildfarne Menneske var en af dem, til hvem han skulde bringe Jesu Kristi Budskab om Fred og Frelse.

„De skrev til mig, at De var Bladets teologiske Medarbejder. Hvordan skal det forstaaes?"

„Jeg vikarierer for Dr. Svendsen. Han studerer i Tyskland for Tiden. Mit Fag er ellers Varieteerne og andre Forlystelser — A B D. Saa er De med, ikke sandt?"

„Men jeg kan jo ikke huske fejl. De underskrev Dem *cand. theol.*"

„Det er jeg sgu ogsaa, min kære Herre! Kandidat med *Laud* — om jeg maa be'! Havde det ikke været saa uheldigt, at Barnetroen røg i Lyset ved den megen Omgang med Bøgernes Bog, saa kunde A B D nu ha' siddet og haft det rart i en Præstegaard og dyrket sine hundredeogsytten smaa menneskelige Svagheder med Kalot og Merskummer."

„Saa har De aldrig tænkt paa at blive Præst?"

„Nu maa De ikke fornærme mig! Veed De, hvad min afdøde Kone sagde, dengang vi gik hen og giftede os paa det, man kalder uvisse Indtægter? Heller Madam

paa en offenlig Retirade end Præstekone, sagde hun. — Man havde jo sine Idealer, Højstærede! Vi bildte os i de Tider ind, at vi Mennesker har Raad til at holde Æresfølelse. Gud hjælpe os, min Herre! Det er en kostbar Fornøjelse at staldfodre den Slags Luksusdyr. Det var min Kones sidste Ord, inden hun døde. — Naa, men det var jo ikke netop det, vi skulde tale om," afbrød han sig selv og gav sig til at søge i sine Lommer efter Notebogen. „Vi skulde jo gerne have et Interview."

Med Forbavselse havde Mads Vestrup set, at der fra den forhutlede Drukkenbolts Øjne rullede to store Taarer, og han kom atter til at tænke paa Frelseren, der havde færdedes mellem Sviregaster og Skøger, ja havde foretrukket deres Selskab for farisæiske Præsters. Hvor han forstod det! Ja, h a n havde vidst det, den gudkaarne, at saalænge et Menneske ikke var forhærdet i Selvretfærdighed men kunde fortvivle, var der endnu Haab om hans Oprejsning.

Hr. Carlsen fandt omsider Notebogen nede i Foret af Jakken, men nu gjorde han den Opdagelse, at ogsaa Fyldepennen var bleven væk for ham, og han maatte paany begynde en omstændelig Ransagning af sin Person.

Imidlertid erklærede Mads Vestrup, at han ønskede Samtalen udsat til den næste Dag. Han vilde da i Mellemtiden tænke over, hvad der af hans Privatliv kunde vedkomme Offenligheden, og maaske foretrak han selv at udarbejde en Redegørelse for sin Stilling til Kirken og det kristne Menighedsliv.

„Ja — Død og Pine! — det vilde naturligvis gøre sig

allerbedst. Vi sætter den saa i Kroniken samme Dag, De taler første Gang. Har De forresten bestemt Dem for noget Lokale? — Naa ja, der er jo f. Eks. det gamle „Deigtrug". Det har før været brugt til Opbyggelsesmøder af Frelserhæren. Og saa er der „Elysium". Der er offenligt Bal de tre Aftener om Ugen; men ellers er det vistnok ledigt. De maa godt sige, at „Femte Juni" støtter Dem — det er Anbefaling nok. I „Elysium" kender jeg Værten. De kan sige ham, at han kan træffe mig i Telefonen mellem 5 og 7."

Hr. Carlsen rejste sig nu, satte Hatten paa og begyndte for tredje Gang med begge Hænder en Jagt gennem alle sine Lommer.

„Aa hør ... De har vel ikke en lidt god Cigar hos Dem? Jeg ser, jeg har glemt mit Futteral."

„Nej, jeg har lagt af at ryge."

„Det var sgu kedeligt! — Naa! Altsaa paa Gensyn imorgen, Højstærede!"

II

Taagen laa tæt over Byen. Raadhuspladsen druknede i et Halvmørke, hvor Glødelysenes Kupler saaes som osende Lamper. Ned gennem Taagen dalede Raadhusurets højtidelige Salmetone. Dets oplyste Skive syntes at svæve frit i Luften deroppe som en bleg Maane. Inde paa Strøget, i de snævre Gader, hvor de store Butiker skabte en kunstig Dag, var der Trængsel paa Fortovene. Det var en af de Aftentimer, da Strømmen igen gaar

indefter, til Teatrene, Koncertsalene og Aftenselskabeligheden. De svære Omnibusheste dampede. Automobilerne gled truttende afsted med pyntede og glade Mennesker.

Paa Kongens Nytorv mødtes man igen af Mørket. Vognlygterne spejlede sig i den vaade Stenbro paa Farten ned mod Teatret, under hvis oplyste Loggia der var et Mylr som foran Flyvehullet i en Bikube.

Paa Hjørnet af Bredgade gik to Herrer forbi hinanden og hilste. Den ene af dem standsede, og der blev vekslet Haandtryk. Derpaa fulgtes de langsomt ud gennem Bredgade i lavmælet Samtale. Hvergang der nærmede sig nogen paa det samme Fortov, dæmpede de deres Stemmer yderligere eller tav helt, mens vedkommende gik dem forbi.

Den ene af Herrerne var en høj, førladen Mand med bart Ansigt, omkring de halvhundrede. De fleste Folk kendte ham aabenbart. Man vendte sig om efter ham, og mange hilste ærbødigt.

Udenfor den oplyste Rigsdagsbygning, hvor der holdtes Aftenmøde, sagde de to Herrer hinanden Farvel, og den høje forsvandt ind gennem Porten. Politibetjenten ved Indgangen og Budene i Korridorerne rettede sig med stram Honnør. Det var Tyrstrup, Ministerchefen, til hvem Enslev for et Par Aar siden i en Sygdomsperiode havde overgivet Folkestyrets Scepter.

Da han kom ind i Folketingssalen, var Mødet lige begyndt. Paa Talerstolen stod en ældre Bonde og talte for en halv Snes Medlemmer. Det var Finanslovsdebattens attende Møde, og Høsten var forlængst aftærsket. Til-

hørerbænkene oppe paa Galleriet var derimod alle tæt besatte. Uroen indenfor Regeringspartiet, den journalistiske Guerillakrig, der stadig førtes i Partiets Blade som en Efterdønning fra Sommerens store Valgkampagne, vedligeholdt Forventningen hos Folk om sensationelle Debatter. Hidtil var man dog bleven skuffet. Enslev havde endnu slet ikke vist sig i Tinget. Det forlød i Aviserne, at han igen var lidende. Et Par Gange var Byen endogsaa bleven alarmeret af falske Rygter om hans Død.

De sidste Dage havde Tilstrømningen været særlig stor paa Grund af et forestaaende Taburetskifte. Kultusministeren, en forhenværende Provinssagfører, havde maattet trække sig tilbage, officielt af Helbredshensyn, i Virkeligheden tvungen bort af Ministerchefen paa Grund af en Række utilbørlige Embedsbesættelser. Det var Spørgsmaalet om hans Efterfølger, der fyldte Sindene med Spænding. Det skulde nu vise sig, om Tyrstrup vilde indskrænke sig til at rense Administrationen for dens Enslevske Efterladenskaber, eller om han trods Valgets tvivlsomme Resultat havde Mod til et aabent Brud med sin gamle Fører.

Lidt efter lidt fyldtes Tinget. Mens den gamle Bonde vedblev at tale om en jysk Lokalbane, blev Passiaren rundt omkring i Salen saa livlig, at Formanden idelig maatte dæmpe den med sin Klokke.

Langsmed den ene Væg gik en høj, gusten Mand uroligt frem og tilbage som et indespærret Dyr. Han holdt Hænderne bag paa Ryggen og gned vanemæssigt

den højre Haands Fingerender mod hinanden. Det var Gjærup.

Denne Mand hørte under sædvanlige Forhold ikke til Tingets Forgrundsfigurer, men hans Navn kom regelmæssigt i Omløb, naar Morder-Englen svævede over Salen og Luften fyldtes med Rygter om Sammensværgelser og Baghold. Han var et af de ældste Medlemmer, havde været Enslevs Ungdomsven men hørte nu til hans uforsonligste Fjender indenfor Partiet.

Paa en Plads ved den inderste af Salens halvcirkelformede Bordrækker sad en anden af Partiets Veteraner, Rektor Bohse, en lille, svært bygget Skikkelse med en sølvgraa Manke, der faldt ham ned paa Skuldrene. Den gamle Skolemand mødte hver Dag paa Klokkeslet, og mens Størsteparten af de øvrige Tingmænd drev omkring paa Gulvet med Hænderne i Bukselommerne og sjælden glemte, at de optraadte for aabent Tæppe, rørte han sig under hele Mødet ikke fra sin Plads men sad med Haanden under Kinden og rettede sine ildfulde mørke Øjne ufravendt mod Taleren.

Lænet op mod en af Salens Piller stod en slank, rødblond Mand i en stramt siddende Skødefrakke med stærkt udpolstrede Skuldre. Det var Højskoleforstander Aleksandersen, en af de nyvalgte Repræsentanter, der udtrykkeligt var sat ind i Tinget for at bekæmpe Enslevs Indflydelse. Den unge Mand stod med Armene korslagte over Brystet som et Billede paa karakterfast Mandighed og skottede omtrent hvert tredje Minut hen til Damelogen.

Tyrstrup havde taget Plads ved Ministerbordet, hvor han sad og bladede i nogle Papirer.

En Rigsdagstjener nærmede sig og overrakte ham et Visitkort. Da han havde læst Navnet, sad han et Øjeblik med en uglad Mine og strøg sig ned over sine barberede Kinder. Derpaa gav han Tjeneren en Besked.

Nogle Minutter efter rejste han sig og gik op ad Trappen til Ministerværelserne.

Gjærup, der paa sin Hyæne-Vandring opfangede et Glimt af alt, hvad der foregik omkring i Salen, nærmede sig Ministerbordet straks efter Tyrstrups Bortgang. Han blev staaende i nogen Afstand og skævede under Brillerne ned til Visitkortet. Da det endelig var lykkedes ham at læse Navnet, vendte han tilbage med et misfornøjet Udtryk, og Fingerenderne paa hans højre Haand gned sig i forstærket Tempo mod hinanden.

I Baggrunden af Salen sad en ældre Tingmand og skrev. Det var den landskendte Bonde Jørgen Højbo, et af Tingets mest indflydelsesrige Medlemmer. Gjærup bøjede sig ned over ham og hviskede ham et Ord i Øret. Hvorefter de fulgtes til en Konference henne i en af Vinduesfordybningerne.

Imidlertid havde Tyrstrup ført en lille sortskægget Herre med Guldlorgnet ind i sit Modtagelsesværelse. Det var Zaun.

„Jeg forstyrrer altsaa ikke?“ spurgte den lille Direktør, idet han med et skævt Smil blottede den ene Side af sit Løvegebis.

„Ikke i Øjeblikket. Tag kun Plads! Men lad mig straks

sige Dem, at dersom De er kommen for at tale om Ministerudnævnelsen, kan jeg ikke svare Dem. Det er et Emne, jeg ikke ser mig i Stand til at drøfte med Dem."

Hr. Zaun, der havde sat sig paa Stolekanten, saae modfalden ned i sin Hat.

„Det er unægtelig i den Anledning, jeg er kommen."

Der blev en Pavse.

„Vil De sige mig ganske aabent, Zaun — kommer De i Enslevs Ærinde? Jeg mener: som hans Sendemand?"

„Nej!"

„Det er altsaa ganske privat, De har søgt mig her?"

„Nej, det kan jeg heller ikke sige. Naar jeg har tilladt mig at opsøge Dem paa denne Tid, er det ... Ja, det vil sige ... Jeg mener ... De maa ikke misforstaa mig ... jeg har aldeles ikke noget Mandat ... aldeles ikke. Men jeg føler mig ikke desmindre overbevist om ... overtydet om, at jeg taler paa mange Partifællers Vegne, naar jeg udtrykker en alvorlig Bekymring i Anledning af den Meddelelse, som „Berlingske" for i Aften bringer."

„Hvilken Meddelelse tænker De paa?"

„Der staar, at den bekendte jyske Præst, Provst Broberg, efter sikkert Forlydende vil blive udnævnt til Kultusminister, naar Kongen iovermorgen vender tilbage fra Jagterne paa Fyn."

Tyrstrup afbrød ham med en utaalmodig Haandbevægelse.

„Som sagt: det drejer sig her om en Regeringshandling, som jeg ikke kan indlade mig paa at diskutere med Dem. Naturligvis tvivler jeg ikke om Deres gode Hensigt.

Dertil har De i for mange Aar vist Partiet en sjælden og ganske uegennyttig Interesse. Men — Direktør Zaun — jeg maa en Gang for alle paa det bestemteste protestere mod disse gentagne Forsøg paa at paanøde Ministeriet Deres politiske Raad. De maa dog selv kunne indse, at det ikke gaar an ... ja at det er ganske upassende."

Direktør Zaun saae atter ned i sin Hat og sagde:

„Som De maaske endnu erindrer, modtog jeg engang et meget venligt Brev fra Dem. De takkede mig for en Henstilling, jeg havde tilladt mig ... det var i Anledning af Lovforslaget om den udvidede Kødkontrol. De var endogsaa saa elskværdig at sige mig, at mine Meddelelser om Indretningen af de argentinske Slagterier paa flere Punkter havde haft afgørende Indflydelse paa Forslagets endelige Affattelse. Jeg har derfor troet ... jeg indrømmer, det er meget dristigt ... men jeg har altsaa ment ... havde altsaa haabet at have en lille Smule Berettigelse til at henvende mig personlig til Dem i denne Sag, der ligger saa mange af Partiet overordenlig stærkt paa Sinde."

Tyrstrup sad træt tilbagelænet og førte igen sin massive Haand nedover Ansigtet, mens han holdt Øjnene lukkede.

„Hvad har De i Grunden imod Provst Broberg?" spurgte han derpaa. „De maa jo kunne huske ham fra den Tid, han sad i Folketinget. Han var altid en trofast Partifælle og en af Tingets livligste Talere."

„Undskyld! Provstens Person har jeg ikke indladt mig

paa at bedømme. Jeg vilde blot gerne ... vilde kun tillade mig at gøre opmærksom paa, at Provst Broberg var en af dem, der ved sidste Valg traadte aabenlyst op mod Enslev. I sin Valgkres bekæmpede han Enslevs Kandidat til Fordel for Hr. Højskoleforstander Aleksandersen, som jo ogsaa blev valgt."

„Det var Svar paa Enslevs Udæskning til Kirken i hans Valgtale i Strige Skov. At jeg selv fandt den Tale baade ubillig og i høj Grad ubetimelig, har jeg gentagne Gange offenlig udtalt. Jeg er ogsaa ganske overbevist om, at Provst Brobergs Udnævnelse gennemgaaende vil blive hilst med Tilfredshed af Befolkningen. Han er jo ikke alene en paalidelig Demokrat. Han hører ogsaa som Præst til vore mest frisindede. At Enslev vil misbillige Udnævnelsen og maaske opfatte den som en personlig Krænkelse, er jeg forberedt paa. Men vi har efterhaanden maattet opgive at værge os mod den Gamles Mistænksomhed. Hvad vi end gør, ser han jo et Forræderi deri. Og vi kan dog ikke forsvare af den Grund ingenting at udrette. Det er tvingende nødvendigt, dersom ikke det hele skal styrte sammen over Hovedet paa os, at vi nu samler alle gode og sunde Kræfter i Folket og skaffer dem Arbejdsro. Vi har haft Ufred nok. Hvordan vi i økonomisk Henseende sidder i det, behøver De og jeg ikke at diskutere. En af vore ledende Bankmænd talte for et Øjeblik siden alt andet end forhaabningsfuldt til mig om Udsigterne for vort nye Statslaan, og det kan jo desværre ikke fragaaes, at vor Kredit som overhovedet vor Anseelse i Udlandet er synkende."

Direktør Zaun saae til Siden og trak Munden op til Øret med sit forlegne Rovdyrsmil.

„Jeg tillod mig engang at sende Dem et Udkast til en Finansplan."

„Javist! Jeg husker det!"

„Og et Forslag til en Toldreform."

„Ja — ogsaa det! Men det vilde betyde mere, Direktør Zaun, dersom De og jeg i Forening kunde lære det danske Folk at sætte Tæring efter Næring og rette Pynten efter Mønten. I det hele taget har vi vistnok overdrevet Tilliden til ydre Foranstaltningers Nytte. Vi maa se at blive enige om, at det er indefra, vor hele Misere skal ophjælpes, og til en saadan Genrejsning af Nationens Kraft behøver vi ogsaa Kirkens Bistand ... behøver vi maaske ganske særlig Kirkens Bistand. Aldeles bortset fra, hvordan vi personlig stiller os til det religiøse Spørgsmaal, bliver vi nødt til at indrømme Religionens Betydning for den overvejende Del af Befolkningen. Og Sagen er jo dog saa alvorlig, at enhver god dansk Borger — altsaa ogsaa De, Direktør Zaun — maa kunne ofre nogle private Meninger og personlige Sympatier eller Antipatier for det Heles Vel."

Hr. Zaun vilde sige noget men opgav det som med en heroisk Beslutning. Og samtidig rejste han sig med et Sæt, som om han slyngedes i Vejret af en Fjeder i Stolesædet.

„Jeg skal ikke gøre noget yderligere Forsøg paa at forsvare mit Standpunkt. Det vilde kun opholde Dem. Jeg beder undskylde, at jeg har gjort Ulejlighed."

„Alt forladt!“ svarede Ministeren.

Hr. Zaun blev endnu staaende et Øjeblik, som om han ventede paa noget. Saa bukkede han stift og foer mod Døren.

Tyrstrup vendte tilbage til Folketingssalen, hvor den gamle Bondemand endnu stod paa Katederet og talte til Stenograferne og Rektor Bohse. I Vinduesfordybningen holdt Gjærup stadig Jørgen Højbo fast tilligemed et andet af Tingets kendte Medlemmer, Lærer Tanning, som i Mellemtiden var bleven tilkaldt for at deltage i den fortrolige Raadslagning.

Gjærup havde meddelt sine Venner, hvad han vidste om Grunden til, at Tyrstrup havde forladt Salen, og hans Meddelelse foruroligede, fordi det var dem bekendt, at Direktør Zaun i Øjeblikket var Løbebud for Enslev, og fordi ingen af dem havde Tillid til Ministerchefens Standhaftighed. Navnlig var Gjærup syg af Ængstelse for, at Tyrstrup alligevel i sidste Øjeblik skulde gøre Enslev Indrømmelser i Ministerspørgsmaalet.

Da Tyrstrup nu gik dem forbi paa Vej til Ministerbordet, standsede de ham og udbad sig en Samtale.

„Vi staar og taler om den Notits, som „Femte Juni“ havde idag om Provst Broberg,“ sagde Jørgen Højbo. „Der nævnes ganske vist ikke noget Navn. Det vover de sig dog ikke til. Men der er godt nok sørget for, at vi ikke skal tage fejl af Manden. Og det er jo nemt at forstaa, hvad der er Hensigten med at kaste Skarn paa Broberg lige i dette Øjeblik.“

„Hvad er det for en Notits?“

„Har De ikke set den?“

Gjærup trak et omhyggeligt sammenlagt Eksemplar af „Femte Juni“ op af sin Brystlomme. Tyrstrup tog det tøvende. Han var helst fri for at læse Bladet. Han kendte disse smaa ondartede Meddelelser, underskrevne med et eller andet af Bladets sædvanlige Medarbejder-Mærker, men tydelig inspireret af Redaktøren og bestilt af Enslev selv, der desværre ikke skyede noget Middel, heller ikke Bagvaskelsen, naar det galdt om at komme en Modstander tillivs.

„En i disse Dage i Anledning af Ministerskiftet paany omtalt Præst,“ begyndte den lille Petit-Artikel, der i en lystig Tone berettede om, hvorlunde denne Guds Mand nylig havde været særdeles virksom for at faa en af Præsterne i sit Provsti, den nu i Jylland og Fyn meget skattede Vækkelsesprædikant Mads Vestrup, fradømt Kjole og Krave, skønt Provsten ofte selv viste besøgende Kvinder af de yngre Aargange sin faderlige Velvilje paa en Maade, der kunde misforstaaes.

Da Tyrstrup gav Bladet tilbage, var hans Ansigt meget alvorligt.

„Det er sandelig ikke for tidligt, at der bliver sat en Stopper for den Slags skammelige Skriverier,“ sagde Jørgen Højbo, der var en gammel Bondemand med et Par luende Øjne.

Lærer Tanning sagde: „Gjærup mener, at vi foreløbig rent privat skal indkalde Repræsentanter for de forskellige Partiafskygninger til et Møde for i det hele

at drøfte den politiske Situation og „Femte Juni"s Forhold til den."

Jørgen Højbo oplyste, at han havde givet Tanken sin Tilslutning, og Gjærup erklærede det for paatrængende nødvendigt, at Mødet blev bragt i Stand hurtigst muligt. „Femte Juni" var jo endnu i manges Øjne Partiets Hovedorgan, fordi Enslevs Navn stod paa det. Men hvilken Dom skulde Eftertiden fælde over et Parti, der tillod, at selve dets Æresformand skovlede Penge ind fra en Avis, som paa den gemeneste Maade forfulgte Partiets bedste Mænd?

Tyrstrup indvendte her imod, at det var Samuelsen, der var Bladets Redaktør og ansvarlig for dets Indhold, ikke Enslev.

„Men Enslev er „Femte Juni"s Udgiver," svarede de andre. Og Lærer Tanning fortsatte: „Trods alle vore Henstillinger er Bladets Tone bleven den samme. Nu maa der gøres en Ende paa Forargelsen. Jeg siger det lige ud: det er uanstændigt, at den Mand endnu sidder som Partiets Formand, og mit private Forslag skal være det, at han ved Aarsmødet i November udenvidere nedstemmes."

Skønt det Ønske, der her blev udtalt i Hidsighed, temmelig nøje svarede til, hvad de andre tænkte i Stilhed, efterfulgtes Ordene af forlegen Tavshed, og Gjærup saae sig forsigtigt omkring for at overbevise sig om, at ingen andre havde hørt noget.

III.

Samtidig med, at Rigsdagen aabnedes, havde Enslev igen bosat sig i København. Det smukke Landsted ved Furesøen, hvortil han for to Aar siden trak sig tilbage, havde han solgt, og af den store Almenhed opfattedes dette Salg som en Bekræftelse paa Formodningen om, at det var hans Hensigt ved første givne Lejlighed at styrte Tyrstrup for selv igen at overtage Magten.

Hr. Zaun havde fra Rigsdagen skyndt sig ned til Skt. Annæ Plads, hvor Enslev nu boede. Da han stod foran Huset og ude fra Kørebanen saae, at der var mørkt i Modtagelsesværelserne, vovede han sig dog ikke derop. Det var jo bleven silde. Maaske var den Gamle allerede gaaet til Ro.

Han vendte sig skuffet bort, da et Automobil i det samme kom susende og holdt udenfor Porten. En høj Dame steg ud.

„Undskyld! ... Godaften, Frøken Evaldsen!"

„Kære, er det Dem, Zaun! De havde nær gjort mig forskrækket."

„Undskyld ... vil De sige mig, tror De, at Enslev kan modtage mig iaften?"

„Nej, det er sikkert ganske umuligt. Jeg fik netop Telefonbud om, at han har maattet gaa tilsengs. Det er de gamle Stensmerter. Professor Hagen er bleven tilkaldt. Han er vist deroppe nu. Bendix er jo desværre bortrejst. — Hvorfor vil De forresten tale med ham? Er der noget nyt?"

Zaun saae sig tilbage og ventede med at svare, indtil Automobilet var kørt.

„Jeg kommer fra Tyrstrup."

„Naa?" — Frøkenen greb ham uvilkaarligt i Armen. — „Hvad sagde han?"

„Det bliver Provst Broberg. Han indrømmede det ikke lige ud, men der er ingen Tvivl ... Det er med andre Ord en aaben Krigserklæring."

Frøken Evaldsen trak langsomt Haanden til sig og knyttede den.

„At de Skurke vover det! ... At de ikke skammer sig!"

„Tror De, der er nogen Udsigt til, at jeg kan faa Enslev i Tale imorgen Formiddag?" spurgte Zaun. „For nu maa der jo handles!"

„Kom Klokken tolv! Dersom det er muligt, skal jeg sørge for, at De kommer ind til ham. — Er der ellers noget?"

„Jeg tror ikke. Ja, det vil sige ... De har vel set, at Mazuranic er død."

„Hvem?"

„Bulgariens Ministerpræsident. Han er død i Wien efter en Operation. Det var den meget ansete Professor Richter, der opererede ham, og Operationen varede tre Timer. Igaar saae det jo ud til, at han skulde komme sig; men nu er han altsaa død. Det skal blive interessant at se, om Njegosch eller Frederovic bliver hans Efterfølger. Jeg tror, det bliver Njegosch."

„Kan det faa nogen Betydning for os?“ spurgte Frøken Evaldsen. „Hvad har vi med Bulgarien at gøre?“

„Naa — næ — Betydning?“

„Ja, maa jeg saa være fri, Zaun! ... Godnat!“

Oppe i det store Soveværelse sad Asmus Hagen i en Lænestol ved Siden af Enslevs Seng. For at skaffe den syge Mand Ro til Natten havde han givet ham en Morfinindsprøjtning og ventede nu paa Virkningen. Enslev sad oprejst i Sengen med et Par Puder i Ryggen. Trods Lægens gentagne Paabud havde han ikke villet lægge sig ned, idet han vranten erklærede, at den Stilling kunde han tidsnok tvinges til at indtage. I sin Mørkefrygt havde han desuden forlangt, at Lamperne i Loftet skulde brænde. Den store Stue — Lejlighedens egenlige Spisesal — gjorde med sine faa Møbler et koldt og øde Indtryk, og det stærke Lys skinnede uhyggeligt ned over det tomme Rum som til en Fest for usynlige Gæster.

Smerterne havde allerede fortaget sig, og ogsaa paa anden Maade sporedes Morfinens Virkning. Enslev begyndte at blive meddelsom. Han fortalte spøgende om den gode Handel, han havde gjort med sit Landsted, og gav sig derpaa til at tale til Asmus Hagen om hans Broder, Jægermesteren, hvis Folketingsmandat han lykønskede til.

„Han er maaske ingen fremragende Taler men har dog allerede forstaaet at skaffe sig en vis Position i Tinget. Han har jo ogsaa en særdeles entreprenant Frue. Jeg venter mig en Del af ham.“

Asmus Hagen tav hertil. Han havde selv en ganske anden Opfattelse af den Anseelse, Broderen nød som offenlig Personlighed, og han havde heller ikke Indtryk af, at Enslevs Ord var alvorlig mente.

„Det er blevet mig sagt, at han i disse Dage har solgt „Storeholt". Forholder det sig rigtigt? Det skal være hans Svigerfar, der har overtaget den. Hvad er det, den Mand hedder?"

„Søholm."

„Han er jo Millionær, saa jeg forstaar ikke rigtig Forholdet."

Ogsaa hertil tav Asmus Hagen, hvem Tabet af den gamle Slægtsgaard var gaaet bittert til Hjertet.

Inde i Spisestuen, hvor der kun brændte en enkelt Lampe i den store Loftskrone, gik Frøken Evaldsen utaalmodig frem og tilbage med Armene viklet ind i et Skuldersjal. Døren ind til den store Modtagelsessal ved Siden af stod aaben, og derinde var der overhovedet intet andet Lys end Skæret fra Gadelygterne udenfor. Der var koldt i Stuerne, der begge gjorde det samme øde og ubeboede Indtryk som Sovekammeret. Udstyret var kostbart nok, da Enslevs Bladindustri efterhaanden havde gjort ham til en velstaaende Mand; men skønt han paa andre Omraader havde lagt sig enkelte forfinede Vaner til, var hans Smag aldrig kommen ud over det almueagtige. Og Frøken Evaldsen, hans mangeaarige Veninde, som dog selv var af god københavnsk Familje, Datter af en General, manglede mellem sine mange store Egenskaber netop den, som kunde have skabt

lidt Hygge og Fred omkring den gamle Mand. Lejlighedens hele Indretning var bleven besørget af et af Byens store Magasiner, og paa Enslevs Modtagelsesaftener, naar der gik en Strøm af Mennesker gennem Stuerne, havde man ganske Fornemmelsen af at befinde sig paa en Møbeludstilling.

Frøken Fanny Evaldsen var nu en Dame i Halvtreserne. Ansigtet var hærget, og de lange Fortænder forskønnede det ikke. Men hendes høje Skikkelse havde holdt sig jomfruelig slank, hendes Gang var let og fri som en Fugls Flugt, — der var en egen storladen Ynde over alle hendes Bevægelser.

Da hun var 28 Aar, saae hun Enslev første Gang paa en Talerstol, og det utrolige hændte, at Ryttergeneralens fejrede Datter, der havde været selve de kongelige Prinsessers Legekammerat, skænkede denne Folkets Mand sin Kærlighed, ofrede ham sit Rygte, ja helligede ham senere sit hele Liv. Og Enslev havde langtfra altid vist sig taknemlig for hendes Opofrelse, allermindst gengældt hendes store Trofasthed. Efter at hun var gaaet i Frø, behandlede han hende nærmest som et gammelt Tyende. Men i Virkeligheden kunde han slet ikke undvære hende, fordi hun efterhaanden var bleven det eneste Menneske, han fuldt ud stolede paa.

Da Døren til Sovekammeret endelig gik op og Asmus Hagen kom ind, gled hun ham imøde fra den anden Ende af Stuen i sin ejendommelige Musvaageflugt og greb hans Arm.

„Hvordan staar det til? Sig mig Sandheden, Professor Hagen!“

„Kære Frøken, der er ikke allermindste Grund til Ængstelse. Det er jo et af de sædvanlige Tilfælde.“

„Mener De, han kan være over det imorgen ... eller senest iovermorgen?“

„Er det saa magtpaaliggende?“

„Ja, der maa gøres alt for at holde hans Kræfter oppe. Maaske har Enslev aldrig været mere uundværlig for Landet end netop nu.“

„Ja ja. De skal som sagt ikke ængste Dem. Men forresten maa jeg erindre Dem om, at jeg kun er her som Stedfortræder. Naar Professor Bendix i næste Uge kommer hjem, vil det nok være rigtigst at foretage en grundigere Undersøgelse. Foreløbig gælder det jo hans Nattero. Hvad der kan tænkes at afficere ham, maa han skaanes for. Derfor ingen Politik i Aften, Frøken Evaldsen!“

Han sagde det sidste smilende, med opløftet Pegefinger, hilste derpaa Godnat og gik.

Da Frøken Evaldsen kom ind i Sovekammeret, havde Enslev lagt sig ned. Hun vilde tage Plads paa Sengekanten, men han bad hende sætte sig i Stolen, og da hun spurgte til hans Befindende, svarede han vranten, at hun jo havde talt med Doktoren.

Det varede dog ikke længe, før han begyndte at spørge hende ud. Havde hun været i Rigsdagen? Der var vel ikke forefaldet noget af Interesse? Var der ikke Aftenmøde?

„Jo, jeg havde tænkt at gaa derhen," sagde hun. „Men der sker vel ingenting. Det er jo bare Finansloven, der skal gøres færdig."

„Og om Ministerudnævnelsen forlyder der stadig ikke noget nærmere? Jeg er forresten ikke i Tvivl om, at det bliver Provsten. Tyrstrup vil engang vise sig som Helt. Han tør ikke andet for Gjærup. Og desuden har han jo et helt Helvede af Præster i sin Slægt. — Men hvad er der? Du sidder saa urolig. Veed du noget alligevel?"

„Nu skal du ikke spørge, Ven! Nu skal du sove."

„Slidder-Sladder! Har du hørt noget, saa ud med Sproget! Sid ikke der, som om du havde Mavepine!"

Hun kunde ikke undslippe. Hans Tone blev tilsidst saa ophidset og grov, at hun maatte fortælle, hvad Direktør Zaun havde meddelt hende.

Hvor forberedt Enslev havde været, følte han det alligevel et Øjeblik, som om Verdensløbet standsede. Det var første Gang i mange Aar, at man saa aabenlyst satte sig op imod hans Vilje.

Han tog et Nøgleknippe fra Natbordet, rakte Frøken Evaldsen det og sagde:

„Gaa ind i min Stue! Der ligger et Papir under Skrivebordsklappen. Hent mig det! Du kender Nøglen."

Da hun kom tilbage, sagde han videre:

„For en Sikkerheds Skyld opsatte jeg det Dokument der, inden jeg i Eftermiddags krøb i Seng. Du maa gerne læse det."

Veninden foldede Papiret ud. Der stod kun nogle faa

Linjer. Hendes Øjne gennemløb dem hastigt flere Gange, hvorpaa hun næsten skrækslagent stirrede paa Enslev, der med Tilfredshed havde iagttaget hendes Udtryk, mens hun læste.

I nogle Øjeblikke betragtede de hinanden i Tavshed.

„Du ser, jeg har forberedt alt! Men hør nu, hvad der skal udrettes! Dersom jeg ikke imorgen er i Stand til selv at tale med Zaun, maa du bede ham om at indfinde sig her igen, saasnart Ministerudnævnelsen foreligger officielt. Dersom jeg endnu til den Tid ikke kan se ham, skal du datere Skrivelsen og give ham den til videre Besørgelse i en lukket og forseglet Konvolut. Og det maa foreholdes ham, at han bringer Tyrstrup den personlig og uden Opsættelse."

Frøken Evaldsen havde med en Række Nik tilkendegivet sin Forstaaelse.

„At de har vovet det!" udbrød hun med Haanden knyttet. „Og at tænke sig, at der ikke er een af hele Flokken, som ikke skylder dig alt, hvad de er. Tyrstrup, Bohse, Gjærup, Højbo, Tanning. Og nu svigter de dig paa den lumpneste Maade. Den ene efter den anden!"

„Naa, hvad Tanning og Bohse og de andre Æsler angaar, saa har jeg ikke ventet mig stort andet af dem. Dem kendte jeg straks paa Skrydet. Men at jeg saa længe lod mig gaa under Øjne af Tyrstrup, det ærgrer mig unægtelig. Han gik der saa tyk og godmodig og spillede den trofaste med lumre Haandtryk og lange Forsikringer. Nu har han altsaa endelig bestemt sig for Krig, og han

skal faa den! — — Men gaa nu! Jeg er bleven tung i Hovedet af den Morfin. Kald paa Jensen! Hun skal komme og slukke. Og vil du huske imorgen Formiddag at telefonere til Samuelsen! Han skal faa nærmere Besked om, naar jeg kan modtage ham."

Da Enslevs Husholderske, lille Jomfru Jensen, havde ordnet alt for Natten og fra Soveværelset kom tilbage til Spisestuen, fandt hun til sin Overraskelse endnu Frøken Evaldsen derinde.

„Ja, De ser paa mig, Jensen; men jeg har bestemt mig til at blive. Jeg synes ikke rigtigt om Enslevs Udseende. Der maa nogen vaage i Nat, og De har nok at gøre om Dagen. Pigerne ogsaa."

„Frøkenen behøver saamænd ikke at være bange. Jeg hører det i samme Sekund, Herren ringer."

„Jeg bliver her nu alligevel. Jeg sætter mig ind i den store Lænestol i Salen. Der kan han ikke høre mig. Dersom der ikke bliver Brug for mig i Løbet af Natten, skal De slet ikke sige, at jeg er bleven her."

„Men der er jo koldt, Frøken! Skal jeg saa dog ikke lade Ellen-Katrine fyre op?"

„Det behøves ikke. Skaf mig blot et Tæppe og en Pude!"

Jomfru Jensen, der var en bred og sat Dværgeskikkelse med en Kæmpes Hoved, vidste af Erfaring, at hun lige saa godt kunde falde til Føje straks. Hun begav sig paa sin adstadige Maade ud af Stuen som en vandrende Klokke. Under de struttende Skørter bevægede Benene sig som en Knebel.

„Sig mig," sagde Frøken Evaldsen, da hun kom tilbage, „veed De, om den unge Jægermesterinde Hagen har været her for nylig?"

„Jægermesterinde Hagen? Her kommer jo saa mange og vil tale med Herren. Hvordan ser den Dame ud?"

„Hun er mørkeblond. Omtrent paa min Højde. Ganske smuk."

„Har hun en blaa Fløjlshat med sort Fjer?"

„Det tror jeg næsten."

„Jo, saa har den Dame været her med Blomster et Par Gange."

„Jeg ser, der staar en frisk Buket derinde i Salen. Det er maaske hende, der har bragt den? — Sig det kun oprigtigt," sagde hun, da hun saae, at lille Jensen ømmede sig ved at svare.

„Ja. Den Dame havde den med. Men Herren tog forresten ikke imod hende."

„Naa — Godnat, Jensen! Gaa nu i Seng!"

Inde i Salen indrettede hun sig for Natten i en af de fire Vindues-Nicher, hvor der stod en højrygget Lænestol. Med et uldent Sengetæppe stoppet ned omkring sig og en Pude under Nakken stirrede hun ud i Halvmørket uden at tænke paa at sove. Fra Spisestuen stod Døren aaben ud til Køkkengangen, for at hun straks kunde høre det, dersom Enslev skulde ringe.

Udefra lød Tudehorn og Skridt af Fodgængere og derimellem den lange Skuren af Sporvognene i Bredgade. Men efterhaanden som Timerne skred, blev der mere og mere stille. Hun hørte tilsidst kun Kirkeurets Slagværk

ovre fra den anden Side Pladsen og af og til den fjerne, dybe Tone af Skibes Taagesignaler ude i Sejlløbet.

Dagens Hændelser og mange brogede Erindringer gik som Drømmebilleder gennem hendes Sind, og pludselig rørtes hun ved at tænke paa lille Jensen, der næppe nogensinde selv havde tilhørt en Mand og dog havde følt Trang til at trøste hende. Det lille Skind havde jo formelig haft Taarer i Øjnene!

Men hun trængte slet ikke til Medfølelse, behøvede ingen Trøst! Den Nervestreng i hendes Hjerte, der engang krympede sig under Ydmygelsen, havde hun udbrændt for længe, længe siden! For ikke at gaa til Grunde havde hun kvalt sin Smerte og fundet sig tilrette med sin kære Vens Natur. Som hans Sind og Tanker lige umætteligt beherskedes af Ærens, Magtens og Erobringens Glans, saadan havde heller ikke Kvinderne tabt deres Tillokkelse for den gamle Mand. Men hun misundte ikke sine unge Medbejlersker de sidste, blafrende Gnister af den udslukte Brand. Det var ikke af Skinsyge, hun havde udfrittet lille Jensen. Men for Vennens egen Skyld følte hun sig drevet til at holde Øje med de Damer, der søgte ham. Der var jo dem iblandt dem, som var skamløse nok til at benytte sig af hans Svaghed og misbruge deres Indflydelse paa ham til egen Fordel. Og denne unge Jægermesterinde huede hende ikke. Hun kendte hende kun af Udseende fra Rigsdagens Tilhørerloge, hvor hun sad med en Stanglorgnet og saae sig omkring, som om hun mønstrede Publikumet i et Teater. Den Slags Damer var hende inderlig forhadt.

Klokken var henimod to, da hun foer op af et Halvblund, fordi hun hørte Enslev ringe. Hun kastede det uldne Tæppe omkring sig som et Sjal og skyndte sig ind til ham.

Enslev havde selv drejet op for Natlampen, der brændte over Hovedgærdet under en grøn Skærm. Da han saae hende, forstod han straks Sammenhængen og modtog hende med et Udbrud af Vrede.

Men hun var vant til hans Grovheder og satte sig roligt ned paa Sengekanten.

„Det nytter ikke, du skænder! Jeg kunde ikke lade dig ligge her alene. Du ser jo ogsaa, at Jensen ikke kommer. Hun sover som et Murmeldyr. I hvert Fald varer det altid en Evighed, inden hun faar sig stablet paa Benene."

„Jeg har sagt dig, jeg vil ikke vide af, at du kommanderer med mine Tjenestefolk. Og hvad er det for et modbydeligt Hospitalstæppe, du har draperet dig med? Du har altsaa oven i Købet siddet og frosset. Lad mig føle dine Hænder ... De er jo som Isknolde!"

„Snak, min Ven! Fortæl mig saa, hvad det var, du vilde? Du har da ikke igen faaet Smerter?"

„Nej."

„Hvorfor ringede du da?"

„Jeg er tørstig. Skænk mig lidt Vand!"

Han vilde ikke tilstaa, at han var vaagnet op af en urolig Søvn med uhyggelige Drømme og havde følt sig modløs i sin Ensomhed. Han havde aldrig udholdt længe

ad Gangen at være ene med sig selv, allermindst om Natten og i Mørke.

„Jeg vil ikke mere have den Morfin. Det Djævelskab gør mig forstyrret i Hovedet."

Han lagde sig træt tilbage i Puderne og lukkede Øjnene, mens han beholdt Venindens Haand. Saaledes blev han liggende nogen Tid uden at tale.

Saa lidt han taalte at tænke paa Livets Afslutning, og saa inderlig Tanken om Opløsning og Tilintetgørelse var ham forhadt, frygtede han dog ikke Døden og kunde i sine kraftesløse Øjeblikke undertiden selv ønske sig Naadestødet. Han ræddedes kun for at skulle hentæres langsomt og blive det afmægtige Vidne til Forræderiets Sejrsgang gennem Landet, at skulle høre det utaknemlige Folk, for hvis Velfærds Skyld han havde ofret sin egen Lykke, smæde hans Værk uden Modsigelse.

„Det er dumt at blive gammel," sagde han. „Ingen skulde frivilligt opleve sin Alderdom. Det burde være en Straf, som Staten idømte Forbrydere. Livet er en ubarmhjertig Arbejdsherre. Naar vi er bleven graa i dets Tjeneste, sættes vi paa Porten med et Spark. Og saa ondskabsfuldt har den gode Gud indrettet det for os, at vi gerne faar alt det tungeste og bitreste opsparet til vore sidste Dage. Hvor er det f. Eks. raffineret udtænkt, at jo mere vi ældes, desto fjernere bliver vore Erindringer. Vi glemmer, hvad der skete igaar eller iforgaars, men lever i alt det længst forsvundne, der ikke mere forstaaes af nogen og gør os latterlige. Saadan lønner Livet sine trofaste!"

Døren gik i det samme op. Lille Jensens Gnomskikkelse kom tilsyne i en ærbar Natdragt, foroven tilhyllet med et Sjal.

„Kaldte Herren?“

„Ja. Vil De ringe paa en Vogn til Frøkenen ... Vist saa!“ sagde han, da Veninden bønfaldende lagde Haanden paa hans Arm. „Jeg vil ikke vide af den Nattevaagen. Giv mig mit sædvanlige Sovepulver — og saa Godnat!“

Paa Vejen hjem, da Frøken Evaldsen kørte over Højbro Plads, hvor „Femte Juni“ havde sin Bygning, saae hun, at der var Lys i Redaktionslokalerne. Idet hun tænkte, at hun maaske endnu kunde træffe Redaktør Samuelsen og bringe ham Enslevs Besked, lod hun Vognen holde. Hun kunde saa ogsaa høre, om der var noget nyt.

Paa den halvmørke Trappe mødte hun Redaktionssekretæren, der hilste hende uden Forbavselse. Det var ikke noget ualmindeligt at se Enslevs gamle Kæreste dukke op her paa denne Tid af Døgnet, — „Stormvarslet“, som hun kaldtes i det redaktionelle Tyvesprog, fordi hun navnlig viste sig, naar der var Uro i Luften.

„Veed De, om Samuelsen er gaaet?“ spurgte hun.

„Jeg tror det ikke. For lidt siden var Redaktøren i hvert Fald oppe i Sætteriet. Men Bladet er lige gaaet i Trykken, Frøken! Dersom der er noget, der skal paa, er det i yderste Øjeblik.“

„Nej, der er ikke noget. Men vil De gøre mig den Tjeneste at se efter, om Samuelsen endnu er her.“

Redaktøren stod ved sit Skrivebord med Overfrakken paa og var i Færd med at slukke. Han var en fed, rød-

mosset Mand i Fyrretyveaarsalderen, skallet indtil Nakkebenet, men til Gengæld udstyret med et stort, omhyggelig friseret Fuldskæg. Da Redaktionssekretæren meldte Frøken Evaldsen, slog han af Ærgrelse en Krølle paa Næsen; men da Frøkenen selv viste sig, var han et eneste Smil og bød hende med sødladen Elskværdighed Plads i Sofaen.

Da hun havde overbragt sin Besked, spurgte hun, om der var kommen Nyt fra Rigsdagen.

„Nej, ikke noget særligt. Men Rygterne om Provst Brobergs Udnævnelse holder sig."

„Ja, jeg veed det! ... Enslev er igen bleven upasselig; men jeg vil bede Dem om, Redaktør Samuelsen, at Sagen ikke omtales paa en saadan Maade, at der vækkes Ængstelse hos nogen — eller Forhaabninger hos visse andre. Sidste Gang, han var syg, hed det sig jo i Byen, at han var død, og det var „Femte Juni" ikke uden Skyld i. Der maa altsaa ikke gøres noget „sensationelt" ud af dette Tilbagefald."

Redaktøren sagde hende ikke imod men lovede heller ikke noget. Smilende slog han Øjnene ned og tav.

Da Frøken Evaldsen nu vilde gaa, bad han hende indstændigt om at blive et lille Øjeblik. Han vilde gerne benytte Lejligheden til at gøre hende en strengt fortrolig Meddelelse, sagde han.

„Men min Vogn holder dernede."

„Det kan siges i faa Ord."

Hr. Samuelsen, der af Udseende og Væsen mere lignede en Forretningsmand end en Journalist, var ogsaa

naaet til sin Chefspost ad Kontorvejen. Han skrev aldrig selv en Linje i Bladet men instruerede og dominerede en Stab af Medarbejdere, hvis Værdi for Abonnementsprotokollen han nøje takserede og kontrolerede. Personlig forestod han Annonceafdelingen, som han viede sin specielle Interesse. Han var bleven Bladets Leder paa et Tidspunkt, da københavnsk Bladvirksomhed fra at være en Slags Husflid blev en Industri i stor Stil, hvor det tekniske Apparat betød mere end Talentet, og derfor krævede en praktisk uddannet Mand i Spidsen. Og Resultatet havde været glimrende. „Femte Juni", som Enslev i sin Tid havde sat i Gang med en lille Sum sammenplukkede Penge og i Begyndelsen havde skrevet næsten alene, var nu et Millionforetagende, der beskæftigede flere hundrede Mennesker.

Med bekymret Mine betroede han Frøken Evaldsen, at der ved Maanedsopgøret havde vist sig en ret betydelig Nedgang i Bladets Indtægter baade paa Abonnements- og Annoncekontoen. Prisen paa Papir var samtidig stegen, og Afdragene paa den nye Viktoriapresse tyngede ogsaa stærkt paa Udgiftssiden. Dersom Nedgangen vedvarede, maatte han betragte Situationen som foruroligende.

Frøken Evaldsen sagde ham rent ud sin Mening — „som han jo forresten godt kendte". Naar man fyldte Bladet med Teatervrøvl og al Slags barnagtigt Pjank om Damepynt og Fodboldkampe, kunde man ikke vente, at fornuftige Folk vilde læse det.

Samuelsen smilede med sin uforanderlige Elskværdighed, der dog havde faaet et Skær af Vemod.

Han beklagede, at de ikke var helt enige om, hvad der maatte være et moderne Blads Formaal. Dersom man vilde redigere en Avis alene til Glæde for de fornuftige Mennesker i Landet, blev man nødt til samtidig at vende tilbage til Haandpressen og Korsbaandsforsendelsen. Tiderne havde forandret sig — desværre! Folk interesserede sig ikke længer for Politik undtagen lige under en Valgkamp.

„Da skal den politiske Interesse sandelig nok blive vakt nu!" brast det ud af Frøken Evaldsen. „Vent blot!"

Samuelsen betragtede hende et Øjeblik med Forstaaelse. Derpaa strøg han sig betænksomt nedover Skægget med sin sort behaarede Haand. Og der blev en længere Pavse.

„Det var altsaa dette, jeg gerne vilde opnaa hos Dem, Frøken Evaldsen, at De underhaanden — ved en passende Lejlighed — forberedte Enslev paa, at Regnskabet for indeværende Kvartal rimeligvis vil stille sig betydelig mindre gunstigt, end han nu i en Aarrække har været vant til. Jeg vilde nødig, at den ubehagelige Meddelelse skulde komme ham for overraskende. Kunde det desuden lykkes mig at overtale Dem til at støtte et Forslag om i Øjeblikket at dæmpe Tonen i vore politiske Artikler en Kende, saa tror jeg, det vilde være til Gavn for Bladet og skabe Tilfredshed i store Dele af vor Læsekres. Jeg kan oplyse — hvad der nu er bleven godtgjort ved Kvar-

talsskiftet — at Enslevs Strige-Tale, som vi jo bragte i et stenografisk Referat, har kostet os over otte hundrede faste Abonnenter ude omkring paa Landet. Og man maa jo ikke glemme, at hvad der gaar tabt for os, kommer de andre tilgode. Jeg veed med fuld Sikkerhed, at flere af de moderate Blade har haft en enestaaende Fremgang siden i Sommer. Der er ingen Tvivl om, at Publikums Gehør nu er ved at vende sig mod de blidere Røster. „Folkebladet" f. Eks. har efter Sigende allerede faaet over to tusinde nye Abonnenter paa sit kirkelige Søndagstillæg. Det er dog et Vink, ikke sandt? ... Og „Femte Juni"'s Stilling maa ikke for nogen Pris rokkes i det danske Folks Bevidsthed. Paa det Punkt er vi sikkert fuldkommen enige, Frøken Evaldsen. Sine Traditioner tro skal Bladet staa som det grundmurede Fyrtaarn midt i Brændingen ... Lysbringeren i alle Dagens Diskussioner og Konflikter."

„Nu kan De jo med det første faa Lejlighed til selv at udvikle Deres Anskuelser," sagde Frøken Evaldsen, idet hun rejste sig, og der var en god Del Ringeagt i hendes Tone, fordi hun vidste, at Hr. Samuelsen var betydelig mindre veltalende, naar han stod overfor Enslev. Hun følte desuden en levende Uvilje imod Manden og beklagede den Tillid, Enslev viste ham. Alene Synet af hans lodne Hænder vakte hendes Modbydelighed, saameget mere som der blev sagt, at han var en af Byens værste Sodomiter.

Nogen Bekymring havde hans Ord alligevel efterladt i

hendes Sind. Enslev havde vænnet sig til at bruge mange Penge. Hans Hjælpsomhed mod politiske Venner var grænseløs, og de fire-fem Provinsaviser, han ejede, krævede ofte ret betydelige Tilskud. Selv havde han vistnok ikke synderligt Begreb om, hvordan han egenlig sad i det. Skulde han nu under den forestaaende Kamp ogsaa faa økonomiske Vanskeligheder, vilde hans Fjender glæde sig. Og der var i Forvejen Farer nok, der truede fra Mørket. Hun syntes tidt, naar hun tænkte paa Fremtiden, at det var som at stirre ind i en Uvejrsnat.

IV.

Mads Vestrup sad om Aftenen hjemme paa sit kolde Tagkammer i „Hotel Vennely“ og ventede paa Kandidat Carlsen — A B D. Det var Aftalen, at Hr. Carlsen skulde komme Klokken syv; men Raadhusuret slog netop otte, og endnu havde han ikke indfundet sig.

Mads Vestrup havde følt sin Ensomhed i den store fremmede Bys Menneskevrimmel saa knugende, at han næsten længtes efter Journalistens Komme blot for igen at se et Ansigt, han kendte. Tidlig om Morgenen, før det endnu var lyst, havde han begyndt at nedskrive den Redegørelse for sin Stilling til Nutidskirken og det kristne Menighedsliv, som han havde bestemt sig til at offenliggøre i „Femte Juni“. Arbejdet var bleven fortsat og sluttet om Eftermiddagen. I Mellemtiden havde han været Byen rundt for at finde et billigt Privatlogis, og han

havde nu lejet sig ind hos en Skomager i Knabrostræde, hvor han fik et Værelse og Middagsmad for fyrretyve Kroner om Maaneden. Desuden havde han skrevet et langt Brev hjem til Stine med Beretning om alt, hvad han havde oplevet, siden de skiltes, og han sad nu og nynnede paa et lille Trøstevers, som engang paa hans ensomme Vandringer langt fra Hus og Hjem havde sunget sig frem hos ham i en tung Stund:

Lad komme Sult og Nød!
Giv Taarer mig for Brød!
Der er kun kort til Graven.
Snart med et Fadervor
jeg over Skyer gaar
i Himmellyset hjem til Barndomshaven!

Endelig hørtes tunge Trin paa Trappen, og lidt efter stod Hr. Carlsen i Døren, ligesom den foregaaende Dag med Hatten trykket ned i Panden og Frakkekraven opslaaet.

Skønt Mads Vestrup kom ham venligt imøde, var Modtagelsen en stor Skuffelse for den gamle Bladrotte, der saa bestemt havde ventet at finde en eller anden Forfriskning serveret. Han havde i de to sidste Timer ikke nydt noget stærkt, og hans Ansigt med de rødblaa Drankerpletter var blodløst af Spiritushunger.

Gnaven kastede han sig paa en Stol og begyndte den sædvanlige Ransagning af sine Lommer for at finde Notebogen.

„Det var altsaa det Skriftemaal, vi skulde ha', Højstærede! Og ikke altfor kort. Vi skal jo gøre Dem til en

stor Mand. En Martyr og Aandskæmpe — rent ud sagt. Det lyder Ordren paa."

Mads Vestrup rakte ham en Snes beskrevne Blade og forklarede, at han havde foretrukket selv at nedskrive sine Betragtninger, skønt det var ham uvant at bruge Pennen.

Hr. Carlsen gennembladede ligegyldig Papirerne og sagde:

„Fem hundrede Linjer, tænker jeg. Jeg har talt med Chefredaktøren. Han antog, at han kunde give Dem seks Øre Linjen, sagde han. Men det skal De sgu ikke la' Dem spise af med. Han skal bare presses. De kan paa mit Ansvar udenvidere forlange det dobbelte. Det manglede bare! Skulde tolv Øre være for meget for en Aandskæmpe! En dansk Paulus?"

Men Mads Vestrup erklærede sig tilfreds med Betalingen. Han regnede ud, at det blev ikke mindre end tredive Kroner tjent paa eneste Dag! Det var langt mere, end han havde tænkt sig. Han vilde saa straks sende Stine de tyve.

„Ja ja, min Herre! Det maa De jo selv om!" sagde A B D Carlsen og stak Papirerne til sig. „Og for nu at tale alvorligt — De har vel ikke i Sinde at sidde her hele Aftenen og kukkelure? De vil vel nok lidt med ud paa Sjussen? Jeg skal have den Ære at præsentere Dem for vor gudsvelsignede Hovedstad, Hr. Pastor!"

Han fortalte, at han selv agtede sig paa Lykønskningsvisit hos en af sine unge Venner blandt Kunstnerne, der havde faaet et Legat udbetalt, og han foreslog ham at

tage med. Der vilde sikkert i Dagens Anledning blive budt paa et Glas.

„Det er Komponisten Jørgen Berg. De kender vel hans Kompositioner? Ikke? Har De aldrig hørt hans Navn? Ja, der har vi Skandalen igen! Og Jørgen er dog vores største nulevende musikalske Geni! Derfor sidder han ogsaa der med Kone og Barn og sulter. Han har i Sommer hamret Fingrene af sig paa et gammelt Hakkebræt ude i „Mellemhaven" for at skaffe til Føden. De fem hundrede Kroner er for en Gangs Skyld kommen paa det rigtige Sted. Og som sagt — der vanker Skyl!"

Mads Vestrup havde af andre Grunde godt Lyst til at gøre ham Følgeskab. Han tænkte, at det vel netop var hos den Slags Mennesker, han havde Ærende for Gud. Men ogsaa for sin egen Skyld fristedes han af Opfordringen. Han havde været alene den hele lange Dag, og Udsigten til igen at komme til at sidde i en Familjestue og maaske høre et Barns Pludren overvandt hans Bondesinds Forlegenhed.

„Men gaar det an?" spurgte han. „Jeg er jo ganske fremmed for de Folk."

„Hvad gør det? Vi Menneskeædere ta'r det ikke højtideligt med Ceremoniellet. Og nu hører Deres Velærværdighed jo med til Sjakket! En Medarbejder ved „Femte Juni" er forresten velkommen allevegne. Det vil De snart faa at mærke."

Lidt efter fulgtes de to Mænd ud til Frederiksberg, hvor Komponisten boede. Havtaagen laa atter denne Aften tæt over Byen og bundfældede paa Gaderne et

fedtet Lag af Sod og Snavs. Hr. Carlsen, der skudrede af Kulde standsede pludselig foran en gammeldags Kafe, der laa i en høj Stue paa Vesterbro. Han stødte Præsten i Siden og spurgte, om han ikke trængte til lidt Centralvarme i Kroppen.

Mads Vestrup havde ventet et saadant Spørgsmaal og ogsaa forberedt sig paa Svaret. Han var ganske klar over sin Opgave overfor denne Mand.

„Dersom De tænker paa en Kop Kaffe, saa gaar jeg gerne med ind. Men Spiritus drikker jeg ikke, og jeg er ogsaa helst fri for at vise mig i Selskab med nogen, der nyder berusende Drikke."

A B D Carlsen saae op paa ham med Forfærdelse. Hans Mund og de tunge Øjne formelig stivnede.

„Er De Afholdsmand?"

„Ja."

„Det var Satans! De ryger ikke, og De drikker ikke ... Saa synes jeg sgu, De ogsaa godt kunde ha' ladet Tøsebørnene være i Fred."

Blodet løb Mads Vestrup til Hovedet af Hidsighed og Skam. Men han tog sig ydmygt i sin Vrede og gik videre uden at svare.

Carlsen, der ikke selv havde Penge til et Glas Øl engang, endsige til den koghede Romtoddy, hans Inderste skreg efter, travede ynkeligt afsted med Frakkekraven op om Ørene og gumlede paa sin tørre Tunge. Han var aldeles hjælpeløs i sin ufrivillige Nøgternhed. Hvert Øjeblik gled han i det fedtede Føre, og flere Gange var han ved at falde.

„Lad os da — for Fanden! — i det mindste ta' en Æske," sagde han tilsidst i Raseri. „De har vel Penge paa Dem, Mand!"

Men Mads Vestrup var uindtagelig.

„Jeg foretrækker at gaa," svarede han roligt.

„Ha!!!"

Carlsen slyngede dette Raab ud i Luften med opspærret Gab og sank ned i Knæene i et Anfald af Desperation.

Den havarerede Teolog var i det hele dybt skuffet af sin Kollega og fortrød bitterlig, at han havde taget ham med. Han havde forestillet sig denne for Utugt afskedigede Præst som en Helvedhund i Renæssancestil, en pragtfuld Broder Liderlig, som delte Døgnet mellem Ølknejpen, Jomfruhuset og Bedeskamlen. Og her trak han afsted med en fedtet Bondetamp, en Gaardmissionær og Afholdstaler, som han sgu daarlig kunde være bekendt at vise sig med i ordenligt Selskab. Og den Mand skulde „Femte Juni" tage under Armene! Det var en Skandale!

— — —

De unge Kunstnerfolk, der for nylig var bleven sat ud af deres Lejlighed, fordi de i et halvt Aar ingen Leje havde betalt, havde indrettet sig i et Maleratelier, der var overladt dem af en Ven, som for Tiden rejste i Italien. Nogle efterladte Billeder og Skitser hang endnu paa de kalkede Vægge, deriblandt to store Kulkartoner med nøgne Mænd og Kvinder i dristige Stillinger. Et mørkt og snevert Rum, skilt fra Atelieret ved et Forhæng,

tjente til Sovekammer for Komponistens Frue og Barn, en lille Pige paa seks Aar, mens han selv havde sit Natteleje paa en Sofa i Atelieret. Herinde blev ogsaa Maden kogt. En Trækasse med et Petroleumsapparat forestillede Køkken. Midt paa Gulvet stod et rundt Bord og nogle Kurvestole. Desuden fandtes der et Flygel, en Nodepult og et Tøjstativ. Atelieret laa i Kvistetagen, og Husets elektriske Ledninger var ikke ført derop. Paa Bordet brændte en gammeldags højfodet Petroleumslampe. Den gjorde tillige Tjeneste som Kakkelovn.

Der havde hele Eftermiddagen været et Rykind af gratulerende Venner, og Luften var graa af Tobakstaage. Et Par halvtømte Whiskyflasker og nogle Sodavandssifoner stod endnu paa Bordet. I Øjeblikket var kun tykke Frants Møller der. Den tohundredpundige Forfatter, der havde gjort sit Navn bekendt ved et Par Teaterfiaskoer, som der endnu gik Ry af, sad dybt nedsunken i en af Kurvestolene og betragtede med smalle Øjne Husets Frue, der havde Plads paa den anden Side af Bordet. Hun var en blond, syvogtyveaarig Dame af stor Skønhed men lidt tung og søvnig af Væsen, ligesom besværet af sine yppige Legemsformer. Eftermiddagens mange Gæster og den megen Klinken og Skaalen havde yderligere gjort hende utidig. Hun sad i en skødesløs Stilling med Haanden under Hovedet og holdt hvert Øjeblik Haanden op for Munden for at kunne gabe rigtig ud.

Komponisten var falden i Tanker henne paa Taburetten foran Flyglet. Han var en knokkelstærk Mand

med en mægtig Kunstnermanke, der bølgede omkring et blegt, sammenbidt Ansigt.

Samtalen var gaaet istaa. Men nu ringede det, og samtidig blev der trommet vældigt paa Døren, der fra Atelieret førte umiddelbart ud til Trappegangen.

Det var Carlsens velbekendte Maade at melde sit Komme paa.

„Det er A B D," sagde de alle tre, og Fru Maja skottede med Bekymring til Whiskyflaskerne, mens hendes Mand gik hen og lukkede op.

At en vildfremmed Person dukkede frem bag Carlsens Ryg, vakte ingen Forundring. Man var vant til, at A B D slæbte alle Slags underlige Fyre med sig op fra Gaden, og naar de ikke var altfor slemme i Tøjet, blev de i Almindelighed ogsaa modtaget uden Protester og fik Del i den Beskyttelse, som den gamle Reporter overalt nød i de unge Kunstnerkrese. Nu blev Mads Vestrup tilmed forestillet som „Femte Juni"s nye teologiske Medarbejder, og da Bladet allerede om Morgenen havde haft en lille Artikel om ham, kendte baade Jørgen Berg og Frants Møller hans Navn og hilste ham velkommen til København.

„Tag Dem et Glas, Hr. Pastor!" sagde Komponisten. „Og du, A B D! Stik paa Varerne!"

Men Carlsen, hvem det blotte Syn af Flaskerne havde oplivet, løftede advarende Pegefingeren og udbrød:

„Stille, Jørgen! ... Stille! Du veed ikke, at det er en Apostel, jeg kommer med. Pastor Vestrup er Antispiritusiast! Vi skal forsage Alkoholdjævlen og alle hans Ger-

ninger og holde os til de mere kødelige Nydelser."

Mads Vestrup forholdt sig tavs. Han havde faaet Øje paa Væggenes store Kartoner, og Billedernes Skamløshed gjorde ham hed i Kinderne. „Hvad mon det er for en Røverrede, jeg her er bleven ført ind i?" tænkte han ved sig selv. Ogsaa Fru Majas Person syntes ham tvetydig og fik ham til at være paa sin Post.

Han var næppe kommen til Sæde, før Klokken, der sad over Døren, atter ringede, og denne Gang med vedholdende Voldsomhed.

„Det er vistnok Susse," sagde Frants Møller fra Dybet af sin Kurvestol. „Vi aftalte at mødes her."

Jørgen Berg lukkede op.

En yngre, hvidsminket Dame med en teglstensrød Paryk smuttede forpustet ind, som om hun var bleven forfulgt. Efter at have smækket Døren hurtigt i blev hun staaende derhenne og lyttede, mens hun i Tavshed vinkede rundt til dem alle med Haanden:

„Vil I sige mig, Børnlille ... Har I Politiet gaaende her i Huset?" spurgte hun tilsidst.

„Hvorfor tror du det?"

„Jeg hørte nogen luske op ad Trappen efter mig. Kan I gætte, hvem det var? Cajus Vang! Jeg veed, at han har faaet Ansættelse hos en privat Opdager, siden han kom tilbage fra Vridsløse."

„Saa er det sagtens dig, han snuser efter, Susse," sagde Jørgen Berg og lo. „Har I to ikke været go'e Venner engang?"

„Aa Gud — det var, dengang Vorherre var en ukonfirmeret Dreng," svarede hun og gik nu ind i Stuen. „Det manglede bare, at han skulde være saa fræk! ... Godaften, Maja! Og til Lykke med de fem Hundrede! Det var noget, I kunde li'e, hva'? ... Godaften, A B D! — Og du, Bassemand! Du dejlige Unge! Godaften med dig!"

Den sidste Tiltale galdt tykke Møller, der uden at rejse sig fra sin Hvilestilling koldsindigt overlod sin berømte Person til hendes stormende Omfavnelse. Damen hørte iøvrigt ogsaa selv til Byens navnkundige. Hun var den meget yndede Varietesangerinde Susse Frederiksen, mellem Venner kaldet „Folkets Glæde".

Først nu opdagede hun Mads Vestrup, der sad for sig selv henne i Sofaen ved Væggen. Hun kiggede en Stund overrasket paa ham, hvorpaa hun vendte sig om mod de andre med en ugenert Latter.

„Gud, hvem er det? ... Sikken en sjov Anders Tikøb!"

Jørgen Berg tog hende haardt i Armen og hviskede:

„Er du tosset, Tøs! Det er en Præst!"

„En Præst? Hvordan kommer han her?"

I det samme hørtes en svag Banken paa Døren. Det lød, som om en Tigger stod derude og vilde røre Hjerterne med sin Beskedenhed.

„Hys! Det er Cajus!" sagde Frøken Frederiksen og blev stram om Munden. „Du lukker ham ikke ind, Jørgen!"

Komponisten var tvivlraadig. Han saae spørgende omkring paa de andre, der alle var bleven tavse. Fru Maja sad ligegyldig med begge Albuerne paa Bordet i Færd

med at tænde sig en Cigaret. Frants Møllers fede Haand var standset midt under Udbedringen af hans omhyggeligt arrangerede Napoleonslok, som Venindens ømme Kvælningsforsøg havde bragt i Uorden. Men A B D Carlsens Udtryk var besynderligt. Han sad tungt fremoverbøjet med Armene paa Bordet og dampede vældigt af en Cigar. Foran ham stod et allerede halvtømt Glas med Whisky. Cigaren stod tilvejrs fra den højre Mundvig. Det tilsvarende Øje holdt han lukket paa Grund af Røgen. Med det andet, der var vidt opspærret, stirrede han ufravendt over paa Sangerinden, og Blikket glødede.

Den forsagte Banken blev gentaget; men ingen brød Tavsheden. Nu lød ogsaa Klokken, og Susse Frederiksen greb krampagtig Jørgen Berg i Frakkeærmet for at forhindre, at han gik til Døren.

„Du understaar dig ikke til at lukke ham ind!“ hviskede hun. „Jeg vil ikke være sammen med en Snushane, om han saa hundrede Gange har været min Ven.“

Noget efter hørte de Manden derude forsvinde langsomt ned ad Trappen.

Men nu fortrød Jørgen Berg sin Haardhjertethed og begyndte at skælde sig selv og de andre ud, skønt han slet ikke kendte Cajus Vang eller vidste andet om ham, end at han engang havde været Reporter ved „Femte Juni“ og var kommen galt afsted med en falsk Veksel.

„Vi kunde dog godt have budt ham indenfor. Hvad rager det i Grunden os, at han har siddet og klistret Papirsposer? Det var jo ikke vores Penge, han soldede op.“

„Nu vil vi ikke snakke mere om ham!“ erklærede Frøken Susse.

Hun satte sig hen paa Skødet af sin Ven, der havde skottet lidt mistænksomt til hende over Lorgnetten.

Men nu rejste A B D Carlsen sig vaklende op og slog i Bordet, saa Glassene dansede.

„Føj for den Lede! At du ikke skammer dig, Susse! For du er sgu den, der bedst veed, hvor de fire tusinde Krus gik hen, som Cajus sad for. Dersom du sier andet, saa vil jeg — A B D — sværge med tre Fingre i Vejret paa, at det er Løgn! De to Silkekostymer, som Cajus forærede dig, dem kan du vist ikke ha' glemt. Eller Diamant-Ørenringene og Armbaandet — hva? Og du husker vist ogsaa nok den Aften, da du blev saa svinefuld af Champagne, at du ragede Tallerkener og Glas og hele Møget ned af Bordet med Benene, saa Cajus bagefter fik en Regning paa 125 Kroner for ituslaaet Service.“

„Nu skulde du hellere ta' og holde op, lille A B D ... ellers faar du jo bare dit Krampeslag i Mellemgulvet,“ spottede Sangerinden med Armen om sin Vens Hals. Og næppe havde hun sagt det, før han virkelig blev standset af en slem Hikke og maatte sætte sig.

Men et Øjeblik efter røg han op igen, rakte sit Glas i Vejret og forkyndte, at Cajus var en Gentleman for Gud.

„Lad ham saa være Tyv og Tugthusslave i Menneskers Øjne! Jeg agter og ærer Cajus som en god Kammerat. Han var engang min Ven, og hvad der siden kom os imellem, kan det være lige meget med. Men de store

Skurke derude ... Folkets Blodsugere ... de dekorerede Kæltringer og professionelle Stortyve ..."

Han vilde trods Hikken fortsætte, men Fru Maja, der havde Plads ved Siden af ham, trak ham ved Skøderne ned paa Stolen. Frøken Susse havde søgt at overdøve ham med en Skraldelatter, og hendes tykke Ven sekunderede ved at mækre som en Ged. Ogsaa Jørgen Berg fandt det nu paa Tide at stoppe Munden paa ham af Hensyn til den fremmede Gæst. De kunde allesammen godt lide den brave gamle A B D, der gjorde de unge Kunstnere mange Tjenester med sine smaa Notitser om dem i „Femte Juni". Men naar han fik sine sentimentale Tilbagefald til Anarkist-Lyriken fra Anno 90, fandt de ham uudholdelig og standsede ham regelmæssigt med Hylen.

Under det Skænderi, som nu opstod, satte Komponisten sig hen i Sofaen hos Mads Vestrup, hvis Tilstedeværelse de andre efterhaanden næsten havde glemt. Han havde hele Tiden været ganske tavs; men bag Brillerne rørte sig de agtpaagivende Øjne.

Jørgen Berg havde for Vane at underholde Folk med sine personlige Anliggender. Han fortalte Mads Vestrup, hvad denne forøvrigt straks havde hørt paa hans Sprog, at han var Fynbo, født i Nyborgegnen. Sin kunstneriske Løbebane havde han begyndt med at spille til Dans ved Bøndergilderne i sin Hjemstavn, og han skildrede alle de Genvordigheder og Forfølgelser, han havde haft at kæmpe med paa sin Kunstnerbane, der i hans Fremstilling var et Martyrium uden Sidestykke i Musikens Historie.

Imidlertid havde Frøken Susse givet sig til at hviske med sin Ven for at faa noget at vide om den sære Præst og hvordan han var kommen her.

„Ih, du Fredsens ... med Bønderkonerne!“ hørte man hende sige, da Frants Møller havde fortalt, hvad han mente at vide om Mads Vestrup og Grunden til hans Afskedigelse.

Hun vendte sig interesseret om for rigtig at tage Manden i Øjesyn.

„Tænk, at han har været Præst!“ hviskede hun. „Han ser da ogsaa ud som en rigtig Tyr fra Landet a'.“

Smilende opløftede Vennen en advarende Pegefinger; men da slog hun begge Armene omkring ham og overkyssede hans tykke Ansigt.

„O, du søde, søde Fedtelam! Jeg elsker dig jo, saa jeg kunde spise dig med alle Klæ'erne paa.“

Henne i Sofaen var Jørgen Berg nu naaet til at fortælle om sit Besøg paa Legatkontoret, hvor han om Formiddagen havde faaet Pengene udbetalt.

„Bagved Skranken sad en gammel Gripomenus med blaa Briller og en rød Næse. „Hvad vil De?“ si'er han. — „Jeg er Jørgen Berg,“ si'er jeg. — „Ja, hvad vil De?“ — „Jeg er Komponisten Jørgen Berg.“ — „Ja, hvad Pokker vil De?“ — Jeg leverer ham saa Skrivelsen, som jeg havde faaet fra Bestyrelsen. — „Har De Legitimationspapirer med Dem?“ — Og jeg op med Døbeattest og Kokoppeattest og min Soldaterbog. „Er det nok?“ sa' jeg. „For ellers har jeg osse et Par gamle Bukser hjemme og en Bunke Kærestebreve.“ Saa skulde De ha' set et An-

sigt, han satte op! Han ligefrem kylede Pengene hen ad Disken af Arrigskab. En Femhundredekronerslap. De havde ikke mindre Penge — sa' han. Det skulde sagtens lyde stort!"

Han tog Seddelen ud af en gammel Tegnebog for at vise Mads Vestrup den. Saa vilde ogsaa de andre se den. Den brune Papirslap gik fra Haand til Haand, blev undersøgt paa Retten og Vrangen og holdt op for Lyset. Og et Øjeblik strøg der som et Pust fra Slaraffenland hen over dem alle.

„Ja!" sagde Jørgen. „Det er sært at tænke paa, at for saadan en Lap halvsnavset Papir kan jeg gøre en Rejse til Rom og høre en Messe i Peterskirken og rejse tilbage over Paris og London. Det er dog en Oplevelse! Men forresten ... Skidt være med de fnattede Skillinger! Det vigtigste er, at D'Hrr. Professorer og Konferensrødder altsaa nu har været nødt til at give mig Legatet. En musikalsk Haleneger som Professor Martens har maattet krybe til Korset og anerkende mit Talent. Det betyder dog noget — ikke sandt? Pengene kunde det endelig være lige meget med!"

„Skab dig nu ikke, Jørgen!" sagde hans Kone. „Hvormange Gange har du ikke allerede haft den Seddel oppe, bare for at se paa den? Men det manglede ogsaa blot, at vi ikke skulde være glade for Pengene."

„Har jeg sagt det? Det er dejligt at føle sig som Millionær engang," sagde han og slog sig paa Brystlommen, hvor Seddelen igen var bleven forvaret. „Det første, vi skal købe, Maja — veed du, hvad det er? En ny Hat til

dig! Jeg vil ikke længer se dig med den gamle Bør! Men alligevel ... Hovedsagen for mig er, at jeg nu har tvunget de gamle Pukkelkameler til at anerkende mig. Jeg kunde endogsaa ønske, jeg havde haft Raad til at smide dem de fem Hundrede i Synet igen og sige: Tak, mine Herrer! Jeg har opnaaet, hvad jeg vilde. Pengene skænker jeg Dem! Adjø!"

„Pyh!" sagde Fru Maja haanligt. „I Kunstnere har altid saa meget af Munden. Og saa er der dog ingen, der er mere efter Penge. I skulde meget hellere tie stille med alt det Sludder om Idealet og jeres Kunstnerære og hvad det altsammen hedder. For der er sgu ikke et Menneske i Verden, der tror et Suk paa det."

Jørgen Berg stod ude paa Gulvet med løftet Manke. Hænderne var stukket ned i Jakkelommerne. Det varede lidt, inden han svarede. Smilet var gledet fra hans Ansigt. Der sad i Stedet to dybe Rynker mellem Brynene.

„Gælder dine smukke Bemærkninger ogsaa mig? For i saa Fald vil jeg minde dig om, hvem det var, der for nogen Tid siden lavede en større Scene, fordi jeg bestemt nægtede at slide Professorernes Trapper i Anledning af Legatet. Eller var det maaske mig, der absolut vilde have Sivertsen nedrakket i „Femte Juni", fordi han ogsaa var mellem Ansøgerne? Du kan jo spørge A B D. Han sidder ved Siden af dig."

Fru Maja svarede ikke noget. Hun lagde blot Hovedet ned i Haanden og trak paa sine smukke Skuldre.

„Det er da heller ikke saa længe, siden du fik et andet Bevis paa, at jeg ikke er nogen Pengesnob."

„Mener du det med Lotterisedlen? Nej, lille Jørgen, det har jeg sagt dig, den faar du mig ikke til at hoppe paa! Helt skrupskør er du da heldigvis endnu ikke bleven."

Nu blev de andre nysgerrige. Hvad var det med den Seddel? Spillede de i Lotteriet? Havde de vundet noget? — spurgte de i Munden paa hinanden.

„Maja!" sagde Jørgen Berg advarende. „Du siger ikke noget! Det er en Familjehemmelighed, lille Børn!"

„Nej, nu har du selv begyndt, saa kan de andre lige saa godt faa det at vide," sagde Maja og fortalte, at Jørgen forleden Dag var bleven rasende, fordi hun havde købt et halvt Lod i Klasselotteriet.

„Og kan I gætte hvorfor? Han var bange for — sagde han — at vi skulde gaa hen og vinde den store Gevinst!"

„Aa — sikke noget!" sagde Frøken Susse. „Det kan du da begribe var Løjer, Maja!"

„Ja, men jeg siger dig, det skulde gælde for Alvor. I kan jo selv høre ham ad. Han gik saamænd endogsaa hen og rev Lotterisedlen i tusinde Stykker og puttede den i Kakkelovnen. Er det nu ikke Skaberi, maa jeg spørge?"

Nu saae de alle op paa Jørgen med store Spørgsmaalstegn i Øjnene. Han var kommen tilbage til Bordet for at forklare sig.

„Ser I, jeg sætter, at vi virkelig vandt den store Gevinst ... eller bare et halvt hundrede Tusinde ... Ja, dersom det var ved mit Arbejde, ved min Kunst, jeg blev rig ... f. Eks. ved en Opera, der gik over alle Evropas Scener ... det var en anden Sag. Men at sejre paa Grund

af et fjollet Lykketræf ... ved Hjælp af en Lotterigevinst, der lige saa godt kunde være faldet i Skødet paa den første den bedste Kraftidiot ..."

Frøken Susse og A B D Carlsen afbrød ham med et Indianerhyl, og tykke Frants Møller gav sig igen til at mækre som en Ged.

„Nej hør nu, kære!" sagde den sidste, der havde et Garn ude efter sin Vens Kone, og hos hvem desuden Synet af Femhundredkronesedlen havde vakt Misundelsens og Skadefrydens Blodtørst. „Jeg maa virkelig give Fru Maja Ret ... d e n er for formidabel! At du skulde nægte at stryge et halvhundrede Tusinde til dig, bare fordi det er en Lotterigevinst ..."

„Det har jeg ikke sagt! Det er netop, fordi jeg veed, at jeg ikke har Karakterstyrke nok til at vise saa mange Penge fra mig og hellere snyder mig selv for Triumfen, at jeg ikke vil spille. Jeg ønsker ikke at faa Lykken i Foræring. Jeg skal nok selv hente den. Bare rolig!"

En ny Larm slog ham om Ørene fra alle Sider, og Fru Maja sagde:

„Der kan I selv høre! ... Jeg begriber ikke, at du gider staa og sige saadan noget. Du mener jo ikke et Ord af det."

„Ja saa! Da har jeg dog bevist det, skulde jeg mene! Du fortalte jo selv, at jeg rev Lotterisedlen i Stykker og brændte den."

„Naa, det gjorde nu ikke saa meget," sagde Fru Maja — hun sad igen med begge Albuerne paa Bordet og tændte en Cigaret — „Jeg havde jo skrevet Nummeret

op. Og det vidste du saamænd godt, lille Jørgen! Du skal ikke tro, du kan bilde mig andet ind."

Hendes Mand saae en Tid paa hende i Tavshed. Hans blege Ansigt med de haarde Linjer havde faaet noget træt og haabløst i Udtrykket.

„Det vil med andre Ord sige, at du beskylder mig for at staa her og lyve og spille Komedie. Er du rigtig klar over det, Maja? Er det din Mening?"

„Nu vil vi ikke snakke mere om det," sagde hun. „Det er ikke længer morsomt, Jørgen!"

„Du s k a l svare mig!" raabte han pludselig rasende og slog Knoen i Bordet. „Hvad I andre mener om mig, er mig knusende ligegyldigt. Men du, Maja ... du mener altsaa for fuldt Alvor, at jeg staar her og praler. Mener du det? Ja eller nej? ... Du skal svare mig!"

Fru Maja sendte ham et vredt Blik og saae forlegent omkring til de andre.

„At du ikke skammer dig, Jørgen! At staa og skabe dig saadan, mens her er Fremmede! Du skulde gaa dig en Tur. Det trænger du vist til."

Nu begyndte ogsaa Gæsterne at føle Situationen lidt trykkende. Frøken Susse tilkastede Jørgen et Fingerkys for at formilde ham og faa ham til at tie stille. Kun Frants Møller glædede sig og gjorde sig Umage for at puste til Ilden.

„Kære!" sagde han med sit astmatiske Mæle. „Du spilder dine Talegaver, Jørgen Berg! Tilstaa nu lige saa godt Sandheden! Hvor gider du være saa paastaaelig paa en Glædesdag som denne!"

„Hold din Kæft!“ bed Jørgen ham af uden at tage Øjnene bort fra sin Kone. „Der er ingen, der har spurgt om din Mening. — Men nu er jeg forresten lige glad med det hele! I maa sgu gerne grine af mig! Værsgo!“

Han drejede sig omkring paa Hælen og slentrede bort med Hænderne i Lommerne. Men et Øjeblik efter vendte han tilbage, tog igen Pengesedlen ud af Tegnebogen og rakte sin Kone den over Bordet.

„Du skal ha' den! Værsgo! Du kan gøre med den, hvad Fanden du vil. Jeg gider ikke se den mere. Du kan købe Hat og Muffe eller Silkekjole for den eller hundrede Natpotter — ganske som du behager! Saa tag den dog!“

Uden at røre sig saae Fru Maja stejlt paa ham med et foragteligt Blik.

„Du skulde dog tage den! Den kunde ellers let gaa op i Røg ligesom Lotterisedlen. I saa Fald vil du maaske tro, at jeg ikke er nogen Pengesnob.“

„Nap den dog fra ham, Maja!“ raabte Frøken Susse. „Det gale Menneske!“

Men Fru Maja rørte sig ikke. Hun saae ham vedblivende stift i Øjnene med et Blik fuldt af Trods og Had.

„Jeg giver dig endnu ti Sekunders Betænkningstid,“ sagde Jørgen og tog sit Ur op. „En — to — tre — fire.“

Indtil dette Øjeblik havde ingen andre end Fru Maja troet, at han vilde gøre Alvor af sin Trusel. Men nu foer de alle op med et Skrig. Jørgen havde løftet Pengesedlen op til Lampeglasset, og ved Ordet „ti“ satte han Ild i den. Om det saa var Frants Møller, kom han i en

Fart paa Benene. Mads Vestrup havde grebet Jørgen i Armen, og Carlsen, saa fuld han var, stod paa vaklende Ben og blæste som en rasende op i Luften for at slukke. Men med sine Kæmpekræfter holdt Komponisten sig dem alle fra Livet, mens han hoverende løftede det flammende Papir højt i Vejret. Et Øjeblik efter flagrede det til Jorden som Aske.

Der fulgte en dump Stilhed. Saa kastede Frøken Susse sig i en Stol med en hysterisk Latter, og Carlsen, der paa en Gang var bleven ædru, fik et af sine uhyggelige Kulderystnings-Anfald. Han satte sig hjælpeløst ned med klaprende Tænder og maatte lade Vandet gaa.

Imidlertid stod Ægtefolkene overfor hinanden med det Udtryk, Mennesker faar, naar de i Lidenskab glemmer alt omkring sig og kun hører Blodets vilde Røst. To hvide Ansigter med stivnede Munde ... to Ligmasker med Øjne, der var lutter sort Pupil.

„Fik du nu Bevis?“ spurgte Jørgen tilsidst og forsøgte en Latter.

„Du tror maaske, jeg er ked af det!“ svarede hun. „Nej, du ta'r fejl! Men det ligner dig ... Bondedreng!“

„Hvad siger du! Tag dig nu ivare!“

„Bondedreng!“ skreg hun. Og før nogen kunde faa Tid til at lægge sig imellem, røg Jørgen i Haarene paa hende. Mads Vestrup greb ham igen med et kraftigt Tag i Skuldren, men det var ikke muligt at skille Mand og Kone ad. Fru Maja havde faaet fat i Jørgens ene Øre, og nu tumlede de begge mod Bordet med en saadan Kraft, at Lampen paa et hængende Haar var gaaet overende.

Nogle Glas væltede og rullede ned paa Gulvet, mens Indholdet flød henad Bordet.

Frants Møller stod flegmatisk med Hænderne i Lommerne og saae til; men Frøken Susse løb forvildet omkring i Stuen og raabte paa Politi.

Pludselig hørte man en Barnestemme. Ægtefolkenes lille seksaars Pige, der havde ligget og sovet inde i Sengerummet ved Siden af, var bleven vækket af Spektaklet og stod nu henne foran Forhænget i sin halvsnavsede Natkjole. Blændet af Lyset holdt hun Hænderne op for Øjnene og sagde søvndrukken:

„Hvad er'et, I laver herinde?"

Lyden af hendes Stemme skilte endelig Ægteparret ad. Fru Maja foer hen til Barnet, tog hende i Armen og førte hende med sig ind i Kammeret, idet hun trak Forhænget til bag dem.

Ogsaa Jørgen kom til sig selv. Med et skulende Udtryk saae han omkring paa de andre, og da han opdagede Mads Vestrups fremmede Skikkelse, vendte han sig skamfuld bort.

„Gaa!" sagde han. — „Gaa allesammen!"

Mens Gæsterne tog deres Tøj paa, blev han staaende ved Bordet uden at se op og uden at tale. Han besvarede heller ikke deres Godnat.

Henne ved Døren holdt Mads Vestrup tykke Møller tilbage og spurgte sagte, om det ogsaa gik an at lade de to ophidsede Mennesker blive alene. Men Møller beroligede ham, og da de var kommen udenfor, sagde han:

„Om fem Minutter sidder de med hinanden om Halsen

og græder Spande fulde af Angertaarer. Det er et vammelt Syn. Lad os bare komme væk!"

Nede paa Gaden tog Frøken Susse sin Ven under Armen. Da Mads Vestrup paa Landboeres Vis vilde gaa ud paa Kørebanen, trak hun ogsaa ham til sig for at kunne støtte sig til ham med den anden Arm, og saa betuttet Mads Vestrup i første Øjeblik blev, gjorde han ingen Modstand, fordi han mærkede, hvor hun endnu rystede.

A B D sjokkede bagefter og blev mere og mere tilbage under Forsøgene paa at tænde Ild i en Cigarstump.

Frøken Susse talte bekymret om, hvordan Jørgen Bergs nu vilde kunne klare sig, da de vistnok skyldte baade hos Urtekræmmer og Bager. Men Frants Møller trøstede hende med, at Jørgen saamænd nok havde baaret sig ad ligesom med Lotterisedlen og skrevet Nummeret op, saa han kunde faa Pengene udbetalt af Banken.

„Han skal jo altid skabe sig!" sagde han i sin Ærgrelse over, at hans Chancer hos Fru Maja rimeligvis nu var ødelagte for længere Tid. Han undte lige saa lidt Vennen hans smukke Kone som Legatet. Men nu vilde han til Gengæld more sig med at skrive et Satyrspil om disse Folk fra Landsbyen, der kom til Hovedstaden og blæste sig op som Kraftgenier. Han vilde drukne dem som Kattekillinger i et Hav af Latter. Allerede i flere Aar havde han haft Planerne til et saadant Stykke færdige i Hovedet, men først i Aften havde han faaet den rette Blodsmag i Munden.

Frøken Susse mente, at Jørgen Berg undertiden virke-

lig var lidt forstyrret i Hovedet, og hun fortalte en Historie om ham, som hun havde hørt af Maja selv. Han havde engang komponeret et stort Korværk og var lige ved at være færdig med det, da Maja en Dag kom til at spørge ham om, hvormeget han nu mente at kunne tjene paa det Arbejde. Saa havde han i Raseri kastet Noderne ned i en Skuffe og aldrig rørt dem siden.

„Saadan er han!"

Frants Møller, der blev mere og mere edderspændt, svarede bare: *„Bluff!"*

Mads Vestrup gik tavs og lyttede opmærksomt. Han var selv dybt rystet af den uhyggelige Oplevelse; men han havde paa sine Vandringer mødt den samme fortvivlede Sjælenød hos saa mange af Landevejens løse Fugle, som han havde slaaet Følge med og var kommen til at holde af. Han havde den inderligste Medynk med alle disse stakkels blindfødte, der gik om i Mørke og led ilde, fordi de maaske ikke havde haft en Mor, der lærte dem at folde deres Hænder, da de var smaa. Men han forargedes ikke. Han var bleven straffet for sin Selvretfærdigheds Skyld og erkendte sin Samhørighed med den hele syndige og lidende Menneskehed. Ogsaa dette forkrammede Pigebarn, der i sin forstyrrede Angst havde hægtet sig til hans Arm, vakte kun en broderlig Følelse af Sorg hos ham. Han vilde endda tro paa, at hun midt i sin Fornedrelse kunde være Guds Hjerte nærmere end mangen sippet og renstrøgen Præstekone, der brammede med sin Dyd.

De var kommen ind paa Vesterbro, og det livlige Boulevardrøre under de hvide Lysballoner indvirkede straks paa Sangerindens Sindsstemning. Hun rystede Forskrækkelsen af sig og traadte i Funktion. Som en Svane, der glider ud i sit Element, skød hun Brystet frem og nød Synet af sit Spejlbillede i de passerende Herrers opspilede Miner. De fleste kendte hende af Udseende. Et Par af dem hilste endogsaa. Men forresten var Størrelsen af hendes Hat, den karmoisinrøde Jaket og de sværtede Øjenbryn Vidnesbyrd nok om Arten af hendes Profession.

Paa Mads Vestrup havde Lyset og de mange Mennesker en ganske modsat Virkning. Han gik med Øjnene i Jorden og holdt kun Stand i denne Skærsild for at bevare hendes Tillid. Men han kunde ikke lade være med at tænke paa, hvad Stine vilde have sagt, dersom hun havde set ham i dette Optog.

Et Par Gange gjorde han Forsøg paa at trække sin Arm ud af hendes; men hun holdt ham fast, ja hun blev efterhaanden betænkeligt paagaaende i sine Tilnærmelser og begyndte endog at sige du til ham. Engang, da hun i Hemmelighed havde knuget hans Arm og forgæves ventet paa, at han skulde besvare hendes Kærtegn, bøjede hun sig frem og kiggede ham op i Ansigtet.

„Hvad er du egenlig for en Rullepølse? Hvor længe har du været her i Byen?“

„Jeg kom igaar.“

„Aa, Herregud, saa er du jo uskyldig som et nyfødt Lam! Veed du, at jeg har Engagement fra den første

hos Folle Pip i „Tavernen“? Du skal da ud og høre mig? Han har spenderet nyt Kostyme af Papegøjesilke. 120 Kroner, min Far! Du kan tro, det har strøget sig! ... Saa kommer du, ikke sandt?“

Mads Vestrup sagde: „Nu kan De jo først komme hen og høre mig en Aften. For jeg skal nemlig ogsaa optræde her i Byen i den nærmeste Tid.“

„Hvor er det?“

„Det bliver vistnok i Elysium. Jeg skal holde et Par Foredrag der.“

„Elysium! Gud, der har jeg selv sunget engang! Hvad skal De snakke om? Det er da ikke Opbyggelse med Lysbilleder og den Slags?“

„Nu kan De jo se ad.“

De var naaet ind paa Raadhuspladsen. Mads Vestrup standsede for at sige Godnat. I det samme stødte Frants Møller til sin Veninde med Albuen og sagde:

„Saae du, hvem der gik der?“

„Hvor?“

To elegant klædte Herrer passerede i nogen Afstand sammen med en Dame. De kom fra Teatret i Jernbanegade og styrede over mod Hotel Bristol.

„Hvem var det?“ spurgte Frøken Susse.

„Kendte du ham ikke? Det var jo Greven af Monte Christo.“

„Er det sandt? Var det Karsten From?“

„Han har taget Overskægget af. Det klær ham forresten. Han ser ikke slet saa affekteret ud.“

„Kendte du Damen?“

„Ja, det var Frøken Abildgaard. En Datter af Ministeren, der døde. Hun skal nok være lidt løs paa Traaden."

„Naa, Vorherre være med ham!" sagde hun, mens hun med lange Øjne fulgte den smækre, blonde Maler, indtil han sammen med Damen og dennes anden Ledsager — en lille korthalset Herre med høj Silkehat — var forsvunden ind gennem Bristol-Restaurantens Drejedør.

„Vil De saa komme hen og høre mig en Aften?" spurgte Mads Vestrup, idet han sagde Farvel.

„Ja — ikke sandt, Frantsemand? Det kan vi vist nok sige Ja til. Jeg har godt Lyst til at høre, hvad den Herre kan ha' og fortælle. Adjø, Hr. Pastor! Ha' det rart!"

Hun vinkede til ham med Haanden, da han gik, og drev derpaa videre ved sin Vens Arm ind gennem Strøget.

V.

Den lille korthalsede Herre med høj Silkehat, der fulgte Jytte over Torvet, var hendes Fætter Jægermesteren, den nyvalgte Folketingsmand. De havde været henne og se en Wieneroperette med en taabelig Afklædningsscene, som hver Aften i denne Tid foranledigede en Valfart til Teatret af det Københavns, der ikke svigter, naar det gælder en virkelig Sensation, i dette Tilfælde en Skuespillerinde i Underbukser.

For ikke at bedrøve sin Fætter, der havde inviteret hende, og som selv havde klappet som en rasende, forsikrede Jytte, at hun havde moret sig.

Midt under Forestillingen var Karsten From dukket op i Teatret; og da han tog Plads umiddelbart foran dem, blev hun straks paa det rene med, at det ikke var noget tilfældigt Sammentræf. I Mellemakten plaprede Fætteren da ogsaa ud med, at han og Maleren havde aftalt at mødes der.

Siden det historiske Sommermøde i Strige Skov, hvor de første Gang saaes, havde der mellem de to Mænd udviklet sig et besynderligt Venskab, som for Jægermesterens Vedkommende næsten havde Karakteren af en Forelskelse. Han havde ogsaa allerede bestilt et stort Portræt af sig selv hos Karsten From — en Fødselsdagsgave til Fru Vilhelmine.

I Restauranten havde han forudbestilt en større Souper, og da man var naaet til Desserten, hvortil der blev skænket isafkølet Madeira af et fint Mærke, begyndte han at tale om dette Portræt, hvortil Maleren just i de Dage havde gjort et Par Udkast. Han løftede sit Glas og hyldede ham i en lille Tale som en af de gudbenaadede, hvem baade Kunstens og Sangens Muse havde bekranset.

„Kære Mester! Modtag min dybt følte Tak og min oprigtige Kompliment!“

Jytte, der betragtede Skaalen som hende uvedkommende, vendte Ansigtet bort, da hun mærkede, at Karsten Froms Øjne ovre fra den anden Side af Bordet søgte hende. Mens de to Herrer klinkede, kastede hun et Blik ud i den tætfyldte Sal med de mange selskabsklædte Damer og Herrer, som havde søgt herind efter Teatertid.

„Vi skal vel slutte med en Likør til Kaffen," sagde Jægermesteren lidt efter, da Tjeneren havde skænket i Kopperne. „Hvad skal det være, Jytte? En uskyldig Anisette?"

„Ikke nogetsomhelst til mig!" sagde hun afgjort og viste sig utaalmodig efter at komme afsted. Hun følte sig aldrig vel tilmode i et Restaurationslokale saa sent om Aftenen, naar Herrerne begyndte at ryge og alle Slags underlige Damer kom ind fra Gaden med deres Kavalerer. Og allermest generede det hende at sidde her sammen med Karsten From, hvem Alverden kendte. Ganske vist var det bleven hende temmelig ligegyldigt, hvad Folk tænkte og mente om hende; men hun brød sig alligevel ikke om at blive opført paa Listen over den Mands tusindogtre Elskerinder.

I det hele taget fortrød hun, at hun havde ladet sig overtale af Fætteren til at gaa med herind. Hun kunde have sagt sig selv, at From vilde gøre dem Følgeskab, saa meget mere, som han en Gang tidligere havde benyttet sig af sit Venskabsforhold til John til „i al Ærbødighed at bringe sig i Erindring hos hende" — som han udtrykte sig.

„Ja, saa maa vi altsaa undvære dit behagelige Makkerskab!" sagde Fætteren. „Hvad foretrækker De, From? En Chartreuse, *triple sec* ... eller en Meukow 1842?"

Den blonde Malers smukke, mørkeblaa Øjne, der havde en Farve som Labrador, vendte sig atter over mod Jytte. Det var, som om han vilde raadføre sig med Udtrykket i hendes Ansigt, inden han svarede.

„Jeg er saa fri at gøre Frøken Abildgaards Ord til mine! ... Og det er vel ogsaa bleven temmelig silde nu," føjede han til som for at lade hende forstaa, at han havde gættet hendes Tanker og vilde vise hendes Ønske skyldigt Hensyn.

Til Jyttes Ærgrelse lykkedes det ham virkelig at gøre hende rød.

„Ja, saa maa vel ogsaa jeg resignere!" sagde Jægermesteren og bad Tjeneren bringe Regningen.

Karsten From, der hele Aftenen havde været usædvanlig tavs og neddæmpet, udbad sig nu Tilladelse til at „benytte disse sidste kostbare Minutter" til at fremsætte et Forslag.

„De talte før saa elskværdigt om mine Studier til Deres Portræt. Jeg kommer derved til at tænke paa, at vi nu gerne skulde have endelig afgjort, hvad for et af dem der skal benyttes. De selv, kære Jægermester, har aabenbart vanskeligt ved at træffe Valget. Vilde det ikke være en heldig Løsning af Spørgsmaalet, om vi kunde formaa Frøken Abildgaard til at overtage Hvervet som Højesteretsdommer og afgive en Kendelse i Sagen?"

Jytte, der var begyndt at trække sine Handsker paa, havde et Sekund strejfet Karsten From med sit Blik.

Jægermesteren fandt Ideen ypperlig.

„Du veed, jeg har den største Respekt for din Dømmekraft, Jytte! Vilhelmine kan jeg jo ikke tage med paa Raad, da Sagen gerne skulde være en Overraskelse for hende. Skal det være en Aftale, at jeg kommer og henter dig f. Eks. imorgen? Saa følges vi ad til Atelieret, og jeg

forpligter mig til paa Forhaand at bøje mig for din Afgørelse."

„Det er naturligvis meget smigrende for mig. Men jeg tør ikke tage saa stort et Ansvar paa mig. Du maa have mig undskyldt, John!"

„Der er ikke Tale om Ansvar! Begge Skitserne er fuldendt mesterlige i Udtrykket, saa enten du vælger den ene eller den anden af dem, kan for saa vidt være lige meget. Det er netop det, der volder Vanskelighed. Nu maa du ikke sige Nej."

Jytte mærkede paa Karsten Froms Tavshed, at han var spændt paa hendes Svar. Det fik hende til at tænke paa, at han maaske kunde misforstaa hendes Vægring og tage den som Tegn paa Frygt eller Usikkerhed hos hende. Mens hun trak Handsken op over Armen, lod hun derfor, som om hun endnu en Gang overvejede Sagen.

„Iaften kan jeg i hvert Fald ikke love noget. Det forekommer mig, at jeg er optaget. Men jeg kan jo altid ringe dig op. — Og nu vil jeg gerne hjem, John! Jeg er bange for, at Mor sidder oppe efter mig."

Udenfor Restaurationen sagde Karsten From et lidt kort Farvel. Endnu før Jytte og hendes Fætter var kommen tilsæde i den ventende Droske, havde han forladt dem.

Jægermesteren vilde ikke lade Jytte tage alene hjem. Han boede selv ved Langebro, hvor han foreløbig havde indrettet sig i en møbleret Lejlighed. Storeholts kostbare Indbo, der allerede længe havde været pantsat til en københavnsk Antikvitetshandler, havde Svigerfaderen

indløst og beholdt. Ved Salget af Gaarden kom Jægermesteren dog for første Gang i mange Aar i Besiddelse af en større Sum i Kontanter, og hele Livet laa nu for ham i et gyldent Solopgangsskær. Naar han om Morgenen paa Sengen aabnede det sværteduftende Nummer af „Femte Juni“ og stødte paa sit eget Navn eller i et Referat af en Teaterforestilling læste om „den fortryllende Jægermesterinde Hagen“ tilligemed en Beskrivelse af hendes Toilette, var det endnu altsammen som en Drøm for ham.

Ned gennem Taagen dalede Raadhusurets Salmetone. De kørte ind gennem Strøget, hvor nu kun den lange Række Glødelamper lyste over Kørebanen. Klokken var Et, men der var stadig mange Mennesker paa Fortovene, og Vogn efter Vogn jog dem forbi.

Jytte sad og tænkte paa den Aften for to-tre Aar siden, da hun saae Karsten From første Gang. Det var i et stort Aftenselskab med Musik og anden Underholdning. Hun var kommen ind i Salen sammen med sin Mor; de stod og talte med Husets døve Frue, da hun gennem Døren til den tilstødende Stue fik Øje paa en ung Modeherre, der sad paa Armen af en Lænestol og var i Færd med at stemme en langhalset Lut. Under den besværlige og formelle Konversation med den gamle Dame, der betjente sig af et Hørerør, virkede Synet af dette straalende blonde Menneske, der midt i det trivielle Selskabsmylr sad saa sorgløst optaget af sit Instrument, som lidt af en eventyrlig Aabenbaring. Da han bagefter blev forestillet for hende, gik Fortryllelsen af ham. Men dette aller-

første Indtryk havde hun aldrig helt forvundet, og velsagtens var det Grunden til, at hun altid følte denne beskæmmende lille Uro og Frygt i hans Nærhed.

„Synes du ikke, Jytte, at From er højst charmerende? Naar man saadan sidder ene med ham, gaar Affektationen helt af ham. Iaften var han jo fuldkommen naturlig. Og er det ikke forbavsende, at han er et Barn fra Gaden? En Dreng fra Opfostringshuset! Selv mener han jo at have faaet konstateret, at han er Søn af en russisk Storfyrste, som dengang opholdt sig i København. Det lyder efter min Mening slet ikke helt usandsynligt."

Jytte huskede at have hørt om det. Det var naturligvis noget Fantasteri; men hun maatte forøvrigt indrømme, at han havde ganske aristokratiske Ansigtstræk og overordenlig fint formede, nervøse Hænder.

„Veed du af, at han har en vældig Respekt for dig, Jytte? Han taler altid om dig med den største Beundring. Jeg kan f. Eks. fortælle dig, at det egenlig skyldes et Ord af dig, naar han nu har ladet sig barbere efter engelsk Mode. Han havde hørt, at du i et Selskab skulde have udtalt dig om det latterlige i, at en Mand bar Overskæg, naar han ikke var Militær. Dagen efter gik han hen og ofrede sin Moustache. Det har han selv fortalt mig. Føler du dig ikke smigret?"

„Umaadelig! ... Men for nu at vende Bøtten, John, hvorfor var din Kone ikke med iaften?"

„Aa du, hun er saa ophængt for Tiden! Jeg ser hende næsten ikke. Du veed, hun er kommen ind i Komiteen

for den store Vifteudstilling, og jeg vil betro dig — men foreløbig ikke mine Ord igen! — der er en Mulighed for, at hun bliver valgt til Udstillingens Vice-Præsident. Det vil blive afgjort paa Komitemødet i næste Uge. Dronningen er jo Protektrice, saa du forstaar, hun gaar i Spænding. Du maa indrømme, at Vilhelmine vil gøre glimrende Fyldest. Hun har en Evne til at føre sig, som mangen højadelig Dame kan misunde hende. Tænk dig hende ved Indvielsesfesten! Jeg har naturligvis givet *carte blanche* med Hensyn til Toiletter."

Vognen drejede ind i Dronningens Tværgade og holdt et Øjeblik efter foran det gamle Patricierhus, hvor Jytte boede. Jægermesteren hjalp hende ud og fik hendes Portnøgle.

Mens han stod og famlede ved Laasen, talte han igen om Karsten Froms Indbydelse.

„Jeg vil naturligvis ikke lægge noget Pres paa dig; men jeg synes egenlig gerne, du kunde vise ham den Opmærksomhed. En af vore allerførste Kunstnere! Og mig vilde du altsaa gøre en stor Tjeneste med det. Og jeg vil sige dig, du vil selv have megen Fornøjelse af at se hans Atelier. Der er fuldt af glimrende Arbejder. — Men nu kan du jo sove paa det. Jeg havde alligevel tænkt at se op til jer imorgen. Rigsdagen har faaet Skiftedagsferie, og jeg er min egen Herre. Jeg kommer saa til Frokost."

„Ja, kom du bare! ... Men nu maa du virkelig lade mig komme ind, John!"

Paa Vejen op ad Trappen gjorde hun sig selv den Til-

staaelse, at hun paa en Maade nok kunde have Lyst til det Atelierbesøg. Hun havde ikke i flere Aar været paa nogen københavnsk Kunstudstilling og kendte overhovedet ikke meget til Karsten Froms Billeder, der blev saa forskellig bedømt, hævet til Skyerne af mange og forkastet af andre. Nogle Kunstnere, som hun havde truffet paa Skagen om Sommeren, havde givet dem et meget daarligt Skudsmaal men samtidig talt om hans store maleriske Begavelse og beklaget, at saa sjældne Evner misbrugtes. Det gjorde hende lidt nysgerrig.

Da hun kom op, var der mørkt i alle Stuerne; men Døren fra Dagligstuen til Moderens Soveværelse stod paaklem, og idet hun vilde liste sig der forbi, blev der tændt Lys derinde, og Moderen kaldte.

„Hvor du dog kommer sent, Barn! Jeg var nær ved at blive urolig for dig."

Fru Bertha havde sat sig op i Sengen, og hendes Udseende skræmmede Jytte. Hvad andre længe havde talt til hende om, saae hun i dette Øjeblik selv. Hendes Mor var begyndt at blive gammel.

Hun satte sig ned paa Sengekanten og tog hendes Haand, mens hun forklarede hende Grunden til sin forsinkede Hjemkomst. At hun havde været sammen med Karsten From, fortav hun dog for ikke at vække ny Uro hos Moderen, der for et Par Dage siden havde bebrejdet hende, at hun var bleven fornøjelsessyg og udsatte sit Rygte.

„Er der ikke noget, du trænger til, lille Mor? Skal jeg ikke lave dig en Kop Kamillete?"

„Det behøves ikke. Nu, da jeg veed dig hjemme, falder jeg nok til Ro.“

„Har du siddet alene hele Aftenen?“

„Asmus var her et Øjeblik. Han kom henne fra Enslev, som igen har ligget et Par Dage. Det gaar lidt hyppigt paa.“

„Fortalte han ellers noget nyt?“

„Nej. — Ja, det vil sige, han havde igen haft Kort fra Dihmer, sagde han. Det var fra Berlin. Saa nu er det vel endelig forbi med hans underlige Omflakken.“

„Ja, det har været en vidtløftig Rejse,“ sagde Jytte og saae til Siden, da hun opdagede Moderens ransagende Blik. Hun vidste godt, at hendes Mor aldrig helt havde opgivet Haabet om engang at se hende gift med Dihmer, og den Tanke pinte hende.

Lidt efter rejste hun sig, gav Moderen et Godnatkys og gik ind til sig selv.

Torben Dihmer i Berlin! ... Altsaa ogsaa snart i København velsagtens! ... Ja ja! Det maatte jo komme engang, det frygtede Øjeblik, da hun skulde møde ham paa Gaden og se ham tage Hatten af for hende med en fremmed Hilsen, mens hun paa sin Side vilde bøje Hovedet med et korrekt afmaalt Nik for ikke at røbe nogen Sindsbevægelse. Og saa var han dog den Dag idag hendes kæreste Ven, hendes Tankers eneste Fortrolige, hos hvem hun i Drømme endnu ofte søgte at glemme al Livets Jammer!

Mon han nogensinde tænkte paa hende mere? Og i saa Fald med hvilke Følelser? Det Spørgsmaal blev ved

at summe om hende som en Myg, naar hun i sine søvnløse Nætter laa med Haanden under Nakken og fantaserede ... ikke længer om, hvordan Fremtiden skulde blive, men om, hvordan den k u n d e være bleven, dersom ... ja, dersom hun selv og saa meget andet i denne fortvivlede Verden havde været anderledes!

Hun klædte sig langsomt af og gik i Seng. Men trods det Pulver, hun forinden havde taget, kunde hun ikke falde i Søvn. Hendes Nerver var i en dirrende Uro. Hun maatte hvert Øjeblik vende Hovedpuden for at køle Kinderne. Men det var tilsidst lige saa meget Karsten From som Torben Dihmer, der holdt hende vaagen. Hvad vilde han hende? Hvad var hans Hensigt med denne fornyede Efterstræbelse? Bildte han sig ind at kunne gøre Indtryk paa hende, fordi saa mange andre Damer fandt ham uimodstaaelig i al hans Naragtighed? — Men det var hende forresten ganske ligegyldigt! Hun vilde nu sige lige ud til John, at hun for Fremtiden frabad sig Hr. Froms Selskab. De maatte saa begge to mene derom, hvad de vilde. — —

Inde i Dagligstuen slog Uret Tre.

VI.

Karsten Froms tidligste Erindringer knyttede sig til en Fjerdesal i en af Vesterbros fattigste Sidegader. Her boede for en Del Aar tilbage en Familje, som det var gaaet tilagters for, saa den tilsidst var havnet her i det københavnske *Whitechapel.*

Manden, der engang havde drømt om at blive en stor Operasanger, tjente Brødet ved forskellige Smaabestillinger rundt om i Byen. Blandt andet sad han tre Aftener om Ugen ved Billethullet i en af Vesterbros Dansebuler, og her havde han i sin Tid lært sin Kone at kende. Hendes Mor — en gammel Rufferske — var ansat ved Garderoben samme Sted, og selv havde hun dengang allerede to Børn til Erindring om en letsindig Ungdomstid. Men det skete, at det store, hvidfede og rosensminkede Pigebarn, der bar kostbare Ringe paa alle Fingrene, forelskede sig i den lille muntre Billetmand, der var næsten dobbelt saa gammel som hun og ikke kønnere end en Aalekrage. Og saa stor var hendes Hengivenhed for ham, at hun trods den Fattigdom, hvortil de hurtig sank ned paa Grund af Børneflokkens Forøgelse, aldrig lod sig friste af sin Mors mange Forsøg paa at føre hende tilbage til det indbringende Kaperliv.

I Huset, hvor Ægtefolkene boede, var de bleven en Fabel for de mange andre fattige Beboere paa Grund af deres forelskede Væsen. Hver Morgen, naar Manden gik til sin Plads hos en Porcellænshandler i Istedgade, hvor han var Formiddagsbud, fulgte Konen ham ud paa Trappegangen i sin Nattrøje, og her blev hun staaende, bøjet over Rækværket, for at nikke til ham under Nedstigningen og besvare de Fingerkys, han sendte op til hende fra hver Afsats. Der var maaske heri nogen professionel Vane fra hendes galante Pigedage; men hun tænkte ikke over det. Hun fulgte kun sit taknemlige

Hjertes Tilskyndelse overfor den Mand, der havde trukket hende op af Skarnet og givet hendes Børn en anstændig Mor.

De kostbare Fingerringe, Silkeskørterne, Strudsfjerene og de højhælede Parisersko var forlængst gaaet til Marskandiseren, og hun havde sagt Farvel til alle Herlighederne uden Suk. Men hendes Natur kunde Kærligheden ikke omskabe. Saalænge hun havde noget at sælge, eller blot hun kunde skaffe sig Kredit hos Kvarterets Handlende, diskede hun op med en Overflod af Spisevarer, proppede Børnene med Mad eller puttede dem i Seng og købte Vin og lækre Sager for at slaa sig løs med Armen om Mandens Hals.

Efterhaanden forsvandt da ogsaa det meste af Bohavet til Pantelaaneren, og tilsidst gik Søndagsklæderne samme Vej for at skaffe Brød og Fedt i Huset.

„Det er lige meget med de Klude!“ sagde hun. „Vil min Familje ikke kendes ved mig, kan de godt la' være. Naar bare du holder dig til m i g, Augustinus!“

Efter nogle lykkelige Aar blev Manden en Dag bragt syg hjem fra Kirkegaarden, hvor han visse Dage om Maaneden vikarierede for en af de faste Ligbærere. I Løbet af Natten døde han. I fjorten Timer sad hans Kone paa Sengekanten og hylede af Sorg. Som det Naturmenneske, hun var, skreg hun sin Smerte ud for alle Vinde, saa det kunde høres over hele Gaden. Fremmede Naboer maatte tage sig af Børnene og gøre Anstalter til at faa skaffet Liget ud af Huset; og ved Synet af Kisten sprang hun op og styrtede sig ud af Vinduet. Hun havde

altid sagt, at hun vilde ligge i samme Grav som Augustinus. Og saaledes skete det nu.

Dette var Karsten Froms Mor. Saadan var hans Barndomshjem. Han var den yngste af de to blonde Drenge, som Moderen havde bragt med sig ind i Ægteskabet — „de to smaa Lensgrever", som den muntre Stiffader plejede at kalde dem.

Nogen virkelig Erindring om sine Forældre eller om den Katastrofe, der brød ind over Hjemmet og førte ham til Opfostringshuset, havde han ikke bevaret. Hvad Karsten From huskede af sin første Barndom, var Glimt af ligegyldige og hverdagsagtige Begivenheder, der af en eller anden uforklarlig Aarsag var bleven fredet af Mindet. Det var gaaet ham, som det gaar de fleste med deres tidligste Indtryk af Livet, hvor de betydningsfuldeste Oplevelser forsvinder i Glemsel, mens Erindringen om en død Flue og dens højtidelige Ligbegængelse i Vindueskarmen trofast bevares op i den høje Alderdom.

Naar Karsten From overhovedet vidste noget om sine Forældre, var det kun, fordi han havde skaffet sig Underretning gennem et privat Oplysningskontor. Men forresten beskæftigede denne dunkle Fortid ham ikke saa meget, som hans Venner mente, fordi han undertiden selv talte om den. Melankolien i hans smukke Øjne havde i hvert Fald ogsaa en anden Aarsag, som han ikke betroede nogen.

Han vidste godt, at han havde spillet Bankerot som Kunstner, og da han havde vænnet sig til at bruge tyvetredive Tusinde om Aaret, kunde der midt under hans

glade og festlige Nydelse af Livet vise sig en uhyggelig Stengæst for ham — Frygten for den Dag, da Landets dekorerede og dekolleterede Rangspersoner valgte sig en anden Favorit blandt den ulvehylende danske Kunstnerflok.

Der havde netop i de sidste Dage lydt et Varselsskrig i hans Øre. I Anledning af en Dødsbo-Auktion, hvor et af hans Portræter kun opnaaede en lav Pris, havde et af Smaabladene ondskabsfuldt bemærket, at „Hr. Kunstgrosserer Karsten Froms Stjerne aabenbart er i Dalen", og det var paa Grund af denne Vittighed, at han trods Jytte Abildgaards Nærværelse havde været saa tavs hele Aftenen. Jyttes vedvarende Kulde havde yderligere nedstemt ham.

Da han havde sagt Godnat udenfor Restaurationen, var han gaaet hjemad gennem Strøget.

Paa Vejen kom han forbi den populære Kunstnerkafe „Lysesaksen", der laa paa et Hjørne i en lav Mezzanin. Den var engang ogsaa hans Stamknejpe; men han havde i mange Aar ikke besøgt den, fordi han overhovedet havde opgivet alt Samkvem med sine tidligere Venner og Kunstbrødre, der ikke en Gang vilde hilse ham, naar de mødtes paa Gaden.

Han fik nu det Indfald at gaa derop. Det var ham ikke selv klart, hvad der drev ham, men han gjorde sig overhovedet sjælden den Ulejlighed at kontrollere sine Bevæggrunde, fulgte som oftest en Indskydelse blot af Lyst til at se, hvad der vilde komme ud af det.

Lokalet var allerede halvmørkt og næsten tomt. Over de fleste af Sofaerne var der slukket. Hans Formodning om at skulle træffe forhenværende Venner slog alligevel til. Omkring et Par sammenstillede Borde ved Hjørnevinduet sad en halv Snes Damer og Herrer, som han alle kendte.

Virkningen af hans Tilsynekomst svarede ogsaa temmelig nøje til Forventningen. Det hele Selskab, der havde været meget højrøstet, da han kom ind, blev pludselig stumt og stirrede paa ham saa ubevægeligt som en Panoptikonsgruppe.

Der var selveste Karl May, sort og lodden som en Pudel, og ved Siden af ham Lejf Knudsen med sin Girafhals. Desuden Billedhuggeren Oluf Bojesen med sine to Tvilling-Kærester og hans egen gamle Model Susse Frederiksen med Frants Møller.

Ved Synet af den sidste strammedes uvilkaarligt hans Smilebaand. Han vidste, at den tykke Digter, hvis Muse stadig var ham saa utro, var bleven Medarbejder ved det samme lille Eftermiddagsblad, der havde haft Bemærkningen om hans dalende Stjerne, og her som saa mangen anden Literaturens og Kunstens Hanrej hævnede sig paa sine lykkeligere Medbejlere ved at være kritisk Bussemand. Og det var ikke alene Parnasset, han berendte med sine Horn, ogsaa Billedkunstens Dyrkere led ofte en ilde Medfart, naar de havde været saa uheldige at vække hans Misundelse.

Med Hat og Overfrakke paa satte From sig ligegyldigt midt i en af Sofaerne, forlangte en Sodavand og tændte sig en Cigaret. Da Tjeneren havde skænket op for ham,

tømte han straks Glasset, betalte derpaa og gik bort, som om han kun var kommen for at slukke sin Tørst.

Endnu før han var naaet helt ud af Døren, hørte han Frants Møller mækre. Karl May sagde: „Adjøs, Deres Durchlauchtighed!“ Og Susse Frederiksen slog sin kendte Skraldelatter op.

Paa Højbroplads tog han et Automobil, og et Kvarterstid efter laa han i sin store franske Mahogniseng og trak Silketæppet op over Ørene.

Men mod Sædvane faldt han ikke straks i Søvn. Samværet med Jytte Abildgaard vakte Tanker hos ham, der holdt ham vaagen næsten lige saa længe, som Jytte selv maatte ligge og fable i Mørket. Sine gamle Venners Foragt tog han sig let. Han misundte dem ikke deres Kvistkammer-Lyksalighed, endmindre den Ærgerrighed, som lod dem trælle Livet igennem i Fattigdom og selvforsagende Slid og husvalede dem med Haabet om et naadigt Eftermæle i Fremtidens Konversationsleksika. Men han tænkte paa, at hans Kunstnerbane maaske dog kunde være bleven noget anderledes, dersom han tidligere havde lært en Kvinde som Jytte Abildgaard at kende og havde vundet hendes Venskab.

„Hr. Karsten Froms Stjerne er aabenbart i Dalen“. — Det var som fra det fjerne at høre Ligklokkerne klemte over sin egen Jordefærd. Om ti, maaske allerede om fem Aar var Stjernen slukket. Og han var dog endnu ikke mere end femogtredive Aar!

Han havde for et Par Dage siden, da han kørte gennem Vesterbrogade, set et Glimt af Cajus Vang. Den

stakkels Fyr, der lige var sluppen ud af Forbedringshuset, havde med krumme Knæ sneget sig langsmed Husrækken i noget hæsligt grønbrunt Tøj, der var som stjaalet fra en Marskandiserbutik.

Et saadant Menneske forstod han ikke. Naar engang Katastrofen kom over ham, skulde han vide at afparere Slaget med lynsnar Haand. Ingen skulde se ham ydmyget! En munter Karnevalsnat for den sidste Hundredkroneseddel, og saa ... *Adieu la compagnie!* Adjø, du kaade og sentimentale København, du opløbne Provinsby, du Verdensstad i Lømmelalderen! Adjø, du Østergades herlige Fjerbusk-Vrimmel, I svulmende Fruer og slanke Møer! Adjø, Jytte Abildgaard, du ubesmittelige Jomfru, min eneste ulykkelige Kærlighed!

Rideau!

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
G.B.
N.F.

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET